

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Συνομιλίες μετά τις εκλογές στην Ελλάδα

«Βάσει των επαφών μας με τα ΗΕ μετά τις εκλογές στην Ελλάδα, θα δοθεί νέα ώθηση στην προσπάθεια για επανέναρχ των συνομιλιών», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ακόμα ο Νίκος Χριστοδουλίδης ανοίγει τα χαρτιά του για τις Προεδρικές του 2023 και απαντά στο ερώτημα αν θα είναι υποψήφιος ή ακόμα κι αν προσβλέπει στην ηγεσία του ΔΗΣΥ, στον χαρακτηρισμό «ατσάλακωτος» και στη σχέση του με τον Πρόεδρο. **Σελ. 8**

ΝΕΟΚΛΗΣ ΣΥΛΙΚΙΩΤΗΣ

Ο παραγοντισμός δεν χωρά στην Αριστερά

Καθώς η σοσιαλδημοκρατία καταρρέει δεν είναι δυνατόν να μιλούμε για μετατροπή του ΑΚΕΛ σε σύγχρονο Εργατικό Κίνημα, λέει ο Νεοκλής Συλικιώτης στην «Κ». Μάλιστα επιστρέφοντας πυρά σε ημετέρους μιλά για «διάττοντες αστέρες που στο τέλος της μέρας δυσφημούν την Αριστερά». Τονίζει ότι ο πολιτικός του κύκλος δεν έχει κλείσει κι οφείλει τις εμπειρίες που αποκόμισε να τις επιστρέψει στο κόμμα. **Σελ. 10**

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Ισραήλ και Ιράν ακονίζουν τα ξιφ

Με απώτερο στόχο των ΗΠΑ και του Ισραήλ την τελική ανατροπή του θεοκρατικού καθεστώτος της Τεχεράνης οι δύο σύμμαχοι δοκιμάζουν τις αντοχές του Ιράν. **Σελ. 18**

Η Ρωσία στο ΣτΕ μετά την Κριμαία

Υπερψήφισε η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης την αποκατάσταση των δικαιωμάτων της Ρωσίας και της άνοιξε την πόρτα. **Σελ. 18**

Αποστολή της «Κ» στην πόλη του Στάλιν

Στη γενέτειρά του, την πόλη Γκόρι της Γεωργίας, ο «κόκκινος δικτάτορας» δοξάζεται και δοξολογείται ακόμα και από ιεράρχες. **Σελ. 21**

Ο λευκός καπνός που άναψε φωτιές

Η συμφωνία για την ανάθεση της προεδρίας της Κομισιόν στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν προκαλεί φωτιές στη Γερμανία. **Σελ. 19**

Εντολή για επανεκκίνηση της Ελλάδας

Με ποιους θα κυβερνήσει ο Μητσοτάκης - Η επόμενη μέρα για ΣΥΡΙΖΑ κι ο Τσίπρας που ελπίζει στην έκπληξη

Καθοριστικής σημασίας για την περαιτέρω πορεία της Ελλάδας και τη δυναμική επανεκκίνηση της οικονομίας θεωρούνται στην Νέα Δημοκρατία οι βουλευτικές εκλογές της Κυριακής. Ο πρόεδρος του Κόμματος Κυριάκος Μητσοτάκης προσβλέπει

σε ευρεία νίκη που θα εξασφαλίζει αυτοδύναμη κυβέρνηση με ορίζοντα τετραετίας και θα του δίνει εντολή εφαρμογής του σχεδίου του για επιστροφή της χώρας στην ευρωπαϊκή κανονικότητα. Μάλιστα, έχει έτοιμη τη δομή του Μεγάλου Μαξίμου, έχει

Οι άνθρωποι του Κυριάκου Μητσοτάκη στην Κύπρο.

καταλήξει στους βασικούς υπουργούς και υφυπουργούς και έχει έτοιμα τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα της πρώτης «πολεμικής» κυβέρνησής του, η οποία θα ανακοινωθεί τη Δευτέρα κιόλας. Από την άλλη πλευρά, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσί-

πρας ελπίζει σε νίκη-έκπληξη που θα ανατρέπει το συντριπτικό αποτέλεσμα των ευρωεκλογών και θα ανανεώνει την εντολή της διακυβέρνησης της χώρας, εγκρίνοντας συγχρόνως τα πεπραγμένα των τελευταίων τεσσάρων ετών. **Σελ. 4-6**

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο εξομολογείται στην «Κ»

Λίγες ημέρες μετά την ανάδειξή του ως MVP του NBA και την ανακοίνωση της ακαδημίας μπάσκετ, ο Γιάννης Αντετοκούνμπο μιλάει στην «Κ» για τη στάση ζωής που κρατάει, το άθλημα, την Εθνική, τους κακοπροαίρετους, τονίζοντας: «Είμαι αληθινός. Δεν υποκρίνομαι το καλό παιδί». **Σελ. 22-23**

Οι ΗΠΑ χάνουν τη μάχη των 5G

Ο Τραμπ δεν πολεμά τη Huawei

Κατά τη διάρκεια της Συνόδου των G20 στην Οζάκα της Ιαπωνίας, ο Ντόναλντ Τραμπ εμφανίστηκε να επιλέγει τις εμπορικές συμφωνίες αντί της εθνικής ασφάλειας αίροντας την απαγόρευση παροχής υλικού από αμερικανικές εταιρείες στον κινεζικό κολοσσό Huawei. **Σελ. 20**

Το Brexit φέρνει ναυτασφαλιστικές

Ερχονται τρεις εταιρείες

Τρεις εταιρείες ετοιμάζονται να έλθουν στην Κύπρο. Στο τελικό στάδιο έκδοσης της άδειας βρίσκεται η UK Defence, ενώ σε εξέλιξη η διαδικασία για την London P&I Club. Ενδιαφέρον και από την Steamship. Στην Κύπρο δραστηριοποιείται η American Hellenic. **Οικονομική σελ.5**

Τρύπα στην έγκαιρη προειδοποίηση

Ο πύραυλος στον Πενταδάκτυλο ανέδειξε την απουσία του σχεδίου

Η ανάγκη υιοθέτησης από την Κύπρο του σχεδίου Renegade, ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης συμβάντων, φάνηκε για άλλη μια φορά την περασμένη Δευτέρα με τον ρωσικό πύραυλο που έπεσε στον Πενταδάκτυλο στα Κατεχόμενα. Προηγουμένως είχε παρουσιαστεί επί αρχηγίας Στυλιανού Νάση στην Εθνική

Φρουρά. Ωστόσο, για λόγους άγνωστων, το σχέδιο παρέμεινε στα συρτάρια. Κενά στο κομμάτι έγκαιρης προειδοποίησης και φύλαξης εντοπίζονται και στα θαλάσσια σύνορα της Κύπρου, την ώρα μάλιστα που το ευρωπαϊκό Σύστημα Φύλαξης που σχεδιάζεται δεν περιλαμβάνει την περιοχή της Κύπρου. **Σελ. 17**

Προσοχή στο νόμο για εκποιήσεις

Andrea Enria: Δεν ζητήθηκε η γνώμη της ΕΚΤ για αλλαγές

Χρειάζεται μεγάλη προσοχή για οποιεσδήποτε αλλαγές στο νόμο για εκποιήσεις τονίζει στην «Κ» ο νέος Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της ΕΚΤ Andrea Enria, προσθέτοντας ότι αυτό θα παρεμπόδιζε τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ, που παραμένουν ψηλά. Τόνισε ακόμα ότι δεν έχει ζητηθεί η γνώμη της

ΕΚΤ σχετικά με τις προσπάθειες τροποποίησης του πλαισίου για τις εκποιήσεις. Στην πρώτη του συνέντευξη σε ελληνόφωνο μέσο ο κ. Enria αναφέρει επίσης πως έχουν γίνει μεγάλα βήματα προόδου στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου, υπογραμμίζοντας ωστόσο ότι οι προκλήσεις είναι πολλές και μεγάλες. **Οικονομική σελ.4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ο πύραυλος

Η πτώση του ρωσικού πυραύλου στα Κατεχόμενα κατέδειξε ότι η Κύπρος, όντας στον ομφαλό της ανατολικής Μεσογείου, σε εποχές ιδιαίτερα ρευστές, έχει ανάγκη προστασίας που μόνη δεν μπορεί να εξασφαλίσει στους πολίτες της. Ούτε η βρετανική κυρίαρχη βάση με τα πυρηνικά της μας εξασφαλίζει προστασία από οποιαδήποτε απειλή. Το συμβάν της Δευτέρας καταδεικνύει ότι ούτε ο περιβόητος τουρκικός στρατός με τα μέσα που διαθέτει είτε εδώ είτε στην Τουρκία μπόρεσε να αποτρέψει την πτώση ενός πυραύλου στον Πενταδάκτυλο, που ευτυχώς δεν έπληξε το διπλανό χωριό. Εξ αυτών προκύπτει πρωτίστως η ανάγκη λύσης που να επανεκκίνη τη χώρα και να την εντάσσει σε ένα πλαίσιο ασφάλειας καθότι η ρευστότητα έχει πολλές αποδείχθει παγίδα. Αν π.χ. ένα νατοϊκό σύστημα απέτρεπε μια τραγωδία θα ήταν κακό;

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΙΣΤΟΡΙΑ

Διεθνές έμβλημα η Notre Νταμ

Η πρόσφατη πυρκαγιά στο έμβλημα του Παρισιού, τη Notre Νταμ, επανέφερε το βλέμμα στην αναγέννηση του μνημείου επί Ναπολέοντος Γ΄. Ο υποβλητικός καθεδρικός ναός της Πόλης του Φωτός πέρασε στη λαϊκή συνείδηση μέσα από το μυθιστόρημα του Βίκτωρος Ουγκώ «Η Παναγία των Παρισίων». **Ζωή, σελ. 1**

ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

ΘΟΚ και Εθνικό Θέατρο μαζί στην Επίδαυρο

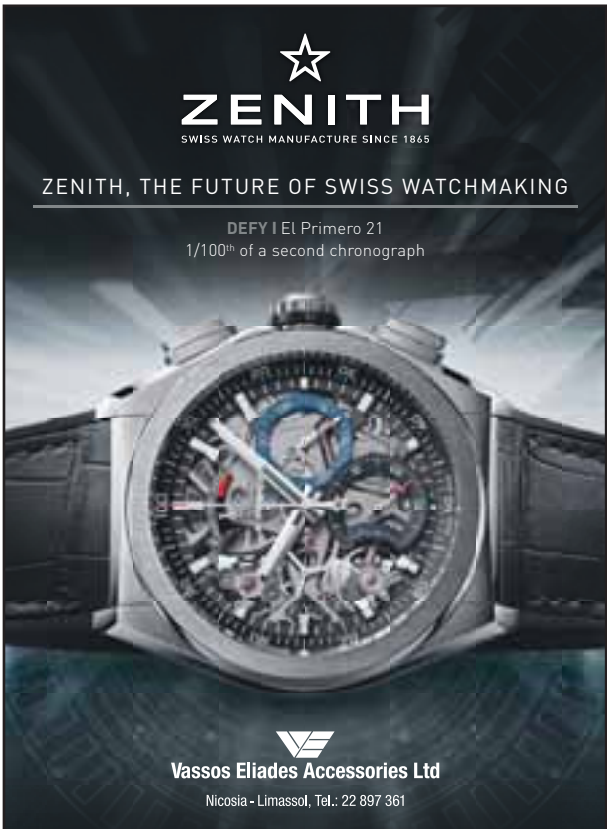
Την τραγωδία του Ευριπίδη «Ικέτιδες» παρουσιάζει ο ΘΟΚ σε συμπαραγωγή με το Εθνικό Θέατρο Ελλάδας στο Φεστιβάλ Αθηνών - Επίδαυρου. Στην «Κ» μίλησαν οι ηθοποιοί Χάρης Χαλαράμπος, που έχει τον ρόλο του κήρυκα, και ο Ανδρέας Τσέλεπος που υποδύεται τον αγγελιαφόρο. **Ζωή, σελ. 4-5**

ΠΡΟΣΩΠΑ

Η Μαρία Φαραντούρη τραγουδά στο Ηρώδειο

Στις 10 Ιουλίου η Μαρία Φαραντούρη θα εμφανιστεί στο Ηρώδειο σε μία μεγάλη συναυλία με τίτλο «Πάμε σινεμά;» και με την ευκαιρία αυτή διηγείται στην «Κ» όχι για τη συναυλία που θα δώσει, αλλά και για τα δύσκολα χρόνια της ζωής της και τους γονείς της. **Ζωή, σελ. 11**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Φάνηκε η διχοτόμηση

Το πλέον αποκαλυπτικό ρεπορτάζ της περασμένης Δευτέρας, για την πτώση του ρωσικού πυραύλου στα Κατεχόμενα ήταν ένα της Δέσποινας Κουρή στο κεντρικό δελτίο του ΡΙΚ, σχετικά με όσα μετέδωσαν ξένα ΜΜΕ για το συμβάν. Το θεωρώ σημαντικό, διότι για πρώτη φορά κάποιος -αν και δεν το είπε καθαρά, σήκωσε λίγο το γύψο του κατάγματος και φάνηκε η διχοτόμηση. Το ρεπορτάζ έλεγε ότι «αίσθηση προκαλεί το γεγονός πως μεγάλα ξένα δίκτυα είτε αναφέρονται στα Κατεχόμενα σαν Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου (ΤΔΒΚ) είτε στον Κουντρέτ Οζερσάι σαν Τουρκοκύπριο υπουργό εξωτερικών». Τα ξένα ΜΜΕ αναφέρονταν επίσης στον Μ. Ακιντζί σαν πρόεδρο της Νότιας Κύπρου ή της ΤΔΒΚ και στον Ε. Τατάρ σαν πρωθυπουργό. Άμα κοιτάξετε λίγο τις ανταποκρίσεις των Reuters, Associated Press, Deutsche Welle, Euro-news, Sputnik, Russian Today, Daily Mirror, Arab News κι άλλων ΜΜΕ από τη Νέα Ζηλανδία μέχρι τον Καναδά, θα αποκομίσετε την εντύπωση ότι η Κύπρος έχει δύο κράτη, το Νότιο και το Βόρειο -κάτι σαν Κορέα- και πως τα συντρίμια ρωσικού πυραύλου έπεσαν κοντά σε ορεινό χωριό στη Βόρεια Κύπρο.

Οι Reuters στέγασαν την είδηση υπό τον τίτλο, «Αντικείμενο που έπληξε τη Βόρεια Κύπρο φαίνεται να ήταν πύραυλος, διπλώνει ο υπουργός εξωτερικών» κι αναφερόταν στον Οζερσάι. Το Associated Press, «Οι Τ/κ κατηγορούν τη Συρία για πύραυλο που εξερράγη κοντά σε χωριό» και είχε δηλώσεις του πρωθυπουργού του Βορρά, αναφερόμενο στον Ερσίν Τατάρ κ.ο.κ. Η Deutsche Welle τα ίδια και το Euronews και οι Ρώσοι και οι Βρετανοί και οι Άραβες και τα μυαλά στα κάγκελα, όπως ευφυώς έλεγε ο Τζιμς Πανούσης. Ο εξευτελισμός όμως δεν τελειώνει εδώ. Τη Δευτέρα ο Οζερσάι ανακοίνωσε ότι είχε επικοινωνία με προεβείες χωρών που πιθανόν να εμπλεκόνταν στο συμβάν. Την ίδια μέρα Ε/κ δημοσιογράφοι ενημερωθήκαμε από τη Λευκωσία, ότι στους χώρους όπου βρέθηκαν τα συντρίμια του S-200 διενήργησαν αυτοψία τέσσερεις Ρώσοι εμ-

πειρογνώμονες. Με όλα αυτά υπόψη δεν νομίζω να υπάρχει λογικός άνθρωπος που αμφιβάλλει ότι η Κυβέρνηση έχει χάσει εντελώς την μπάλα και πως η διχοτόμηση της Κύπρου άρχισε να εμπεδώνεται και διεθνώς. Προσθέστε ακόμα αυτά που αποκαλύπταμε στην «Κ» την περασμένη Κυριακή, ότι «πλησιάζει η ώρα που τα ΗΕ θα ξεπαγώσουν το Κυπριακό και θα είναι πολύ δύσκολο για τις πλευρές να μην ανταποκριθούν στη συνέχιση της διάσκεψης του Κραν Μοντάνα από εκεί που διακόπηκε. Στο τραπέζι μάλιστα είναι πιθανόν να τεθεί και αίτημα όπως σε επικείμενο δημοψήφισμα, το στάτους κβο να μην είναι επιλογή. Στο τραπέζι όμως σίγουρα θα είναι οι υδρογονάνθρακες» σημειώναμε. Η Λευκωσία τήρησε σιγήν ιχθύος. Την Πέμπτη όμως, μας επιβεβαίωσε ο Μ. Τσαβούσογλου: «Το λέμε καθαρά, ή το εγγυάστε ή έχουμε τα γεωτρήματα μας και ξεκινούμε κι εμείς».

Εξ αυτού εκτιμώ ότι καθόλου τυχαία ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης στη συνέντευξή του σήμερα (βλ. σελ. 8) επίσης μας επιβεβαιώνει λέγοντας ότι μετά τις εκλογές στην Ελλάδα θα ξεκινήσουν οι συνομιλίες, ενώ ο Πρόεδρος Προδρόμου σχολιάζοντας στο Προϊνό Δρομολόγιο την επιστολή (απ' όλα έχει το πανέρι) Αναστασιάδη στον Γκουτιέρες, παραδέχθηκε τελικά ότι ο Πρόεδρος είναι έτοιμος να πάει στη συνέχιση του Κραν Μοντάνα χωρίς προϋποθέσεις. Αυτό που δύο χρόνια τώρα έλεγε το ΑΚΕΛ αλλά η Κυβέρνηση έστεινε τον Άντρο Κυπριανού στον τοίχο. Όπως όμως και να έχουν τα πράγματα πλέον, εκτιμώ ότι το τρένο έφυγε ανεπιστρεπτή. Και ποια η σούμα; Ο Αναστασιάδης εμπέδωσε τη διχοτόμηση, ο Χριστόφιας τιμέντωσε το όχι στη λύση και ο Τάσοςος ξεγέλασε τους Ευρωπαίους που με τόσο κόπο έπεισαν οι Κρανιδιώτες, Σημίτες και Κληρίδης, εξού και τώρα απαιτούν όπως σε επικείμενο δημοψήφισμα, το στάτους κβο να μην είναι επιλογή. Πάντως ένα είναι σίγουρο: Με τη διχοτόμηση, η ιστορία θα καταγράψει ως μόνο νικητή στην Κύπρο, τον Ραούφ Ντενκτάς. Οι άλλοι μάλλον θα καταχωρηθούν ως ήττητοι...

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Γιατί ο Γκουτιέρες δεν απαντάει στον Αναστασιάδη;

Ήθελε πολύ να δει την επιστολή του Healthy προς τον Γκουτιέρες ο Άντρος Κυπριανού. Το είχε δηλώσει ξεκάθαρα: «Θέλούμε να τη δούμε!», υπονοώντας πως δεν τρέφει πια καμία εμπιστοσύνη στον Healthy και όσα δηλώνει είτε δημόσια, είτε κατ' ιδίαν. Και παλαιότερα όμως ανάλογη ήταν η στάση του, αφού προτιμούσε, σύμφωνα με πληροφορίες που διέρρευσαν από το ΑΚΕΛ, να ενημερώνεται για τις διαπραγματεύσεις από τον Ακιντζί παρά από τον Healthy...

Η Καθημερινή αποκάλυψε την Παρασκευή την επιστολή Αναστασιάδη με τα τρία (και άλλα) σημεία προς Γκουτιέρες, αυτούσια και στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο, αλλά και σε μετάφραση στα ελληνικά. Δεν χρειάστηκε και πολύ το ΑΚΕΛ να τη διαβάσει και να αρχίσει ο δεύτερος και σφοδρότερος γύρος αντιπαράθεσης του Άντρου με τον Healthy, αλλά και τον ΔΗΣΥ. Ο Στεφάνου δήλωσε πως το κείμενο της επιστολής επιβεβαιώνει τους φόβους του ΑΚΕΛ και χαρακτήρισε τις ιδέες του Healthy... φαινές.

Διερωτήθηκε, μάλιστα, εάν ο Αναστασιάδης πιστεύει στα σοβαρά πως ο Γκουτιέρες θα πειστεί να συγκαλέσει άτυπη διάσκεψη τύπου Κραν Μοντάνα για να συζητηθούν οι φαινές ιδέες του. Υπέδειξε μάλιστα πως ο Γκουτιέρες στις εκθέσεις του ζητεί οι ιδέες να συμφωνηθούν πρώτα μεταξύ των δύο ηγετών και μετά να απευθυνθούν στον γ.γ. Η αλήθεια είναι πως ο Healthy προσπάθησε να τις συζητήσει με την τουρκική πλευρά αλλά με λάθος... ηγέτη. Το πολυσυζητημένο δειπνο με τον Οζερσάι βγήκε ξινό και αχώνευτο και οι όποιες ιδέες σκόρπισαν στον άνεμο της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Μετά ήρθε η πτώση και η επέμβαση, η οποία όμως φερε και ένα καλό: το τηλεφώνημα του κανονικού ηγέτη και παλιόφιλου Μουσταφά και η συμφωνία για συνάντηση. Έπρεπε να κινδυνεύσει ο άνθρωπος να μείνει ανάπηρος (χτυπή ξύλο) για να πάρει ο άλλος τηλεφώνω και να δεχθεί τη συνάντηση; Αν είναι έτσι να αρχίσουμε ομαδικά τις πτώσεις για πιο γενικευμένη επαναπροσέγηση... Ας είναι. Η συνάντηση, απ' όσα ακούω από τον Λόφο δεν προβλέπεται σύντομα. Επείγουν άλλα πράγματα, όπως η σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου. Έργο πολύ πιο δύσκολο και επίπονο για τον Healthy... Μέχρι τότε η διαμάχη για την επιστολή και το

«Τελικά, εσύ με καταλαβαίνεις περισσότερο από τον Άντρο».

περιεχόμενό της έχει... δρόμο. Από το πριγκιπάτο του ΔΗΚΟ μαθαίνω πως ετοιμάζεται και η δική του επίθεση. Και δεν αποκλείεται να έχει την ίδια ένταση με αυτή του ΑΚΕΛ. Στο μεταξύ το μεγάλο ερώτημα δεν έχει ακόμα απαντηθεί, ούτε καλά, καλά τεθεί: Τι τις κάνει ο Γκουτιέρες τις επιστολές του Αναστασιάδη; Γιατί τον τελευταίο καιρό μάζεψε αρκετές... Σκέφτεται άραγε να απαντήσει, έστω και σε μία από αυτές; Και πώς πρέπει να εκληφθεί η μη απάντησή του; Αδιαφορία, έλλειψη σεβασμού, κούραση;...

Με τεράστιο άγχος αναμένουν το τελικό εκλογικό αποτέλεσμα στην Ελλάδα κάποια κυπριακά κόμματα. Από το ΕΛΑΜ, αν και δύσκολα διαρρέουν πληροφορίες, ακούω ότι υπάρχει μεγάλη αγωνία κατά πόσον το αδελφό τους κόμμα θα βρεθεί τελικά εκτός βουλής, κάτι που αναπόφευκτα θα έχει επιπτώσεις και στη δική τους πορεία. Στην ίδια λογική «μετρούν» το εκλογικό αποτέλεσμα και

άλλα δύο κόμματα που αναμένουν ότι πτώση του ΕΛΑΜ ανάλογη με αυτή της Χρυσής Αυγής θα τα ευνοήσει, αφού οι μετανοημένοι ψηφοφόροι θα επιστρέψουν στην αρχική τους... βάση. Ποια είναι αυτά τα κόμματα; Το αφήνω στη φαντασία σας. Δεν χρειάζεται και πολύ για να τα βρείτε...

Σε μεγάλο κόμμα αναμένεται να... τραβηχτούν μαχαίρια. Πολύ σύντομα ίσως γίνει ξεκαθάρισμα θέσεων και προθέσεων μεταξύ στελεχών και θα έχουμε... φασαρίες. Όπως μαθαίνω στην «πιλάντζα» μπαίνει και η προεκλογική δράση ορισμένων κατά τις ευρωεκλογές και το μπάχαλο διευρύνεται... Περισσότερα λίαν συντόμως.

ΚΟΝΪΖ: Ποια γυναίκα πολιτικός είναι πολύ δυσχερστημένη με στέλεχος του κόμματός της; Αληθεύει πως πήγε για τρίτη φορά στον κοιμητήριο και τον κατήγγειλε; Και ότι και για τις τρεις φορές ήταν για... ψύλλου πήδημα;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

6. VII.1939

ΣΥΜΠΤΩΣΗ: Επιβεβαιούται ότι το γερμανικών θωρηκτόν «Καϊνξμπεργκ» [φωτ.] θα ευρισκείται προς επίσκεψιν εις τα ύδατα της Ελευθέρας Πόλεως μεταξύ της 26ης και 31ης προσεχούς Αυγούστου. Τονίζεται ότι το γερμανικών θωρηκτόν δεν θα έχη πλήρωμα μεγαλύτερον του κανονικού και ότι η επίσκεψίς του κατ' ουδέν εκφράζει των διεθνών κανονισμών των διεπόντων τα του καθεστώτος της Ελευθέρας Πόλεως. Παράλληλος, ενώ δεν διαψεύδεται η δημοσιευθείσα ειδήσις περί πιθανής επισκέψεως του Καγκελαρίου Χίτλερ περί τα τέλη Ιουλίου εις το Ντάντσινγκ, σημειούται ότι η ημέρα της επισκέψεως του «Καϊνξμπεργκ» εις τον λιμένα του Ντάντσινγκ θα συμπίσει με την μεγάλην αναμνηστικήν τελετήν η οποία θα γίνη εις Τάνεμπεργκ την 27ην Αυγούστου, όπου και θα ομιλήση ο Φύρερ καθορίζων την περαιτέρω εξέλιξιν της γερμανικής πολιτικής. Η σύμπτωσης των δύο ημερομηνιών θεωρείται εκτάκτως χαρακτηριστική.

ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ: Ολίγον μετά την ενταίθα άφιξίν του, ο πρωθυπουργός της Βουλγαρίας κ. Κιοσεϊβάνωφ επισκέφθη τον υπουργόν των Εξωτερικών φον Ρίμπεντροπ [δεξιά], ο οποίος και του ανταπέδωσε μετ' ολίγον την επίσκεψιν. [...] Οι αρμόδιοι κύριοι του Βερολίνου θεωρούν βέβαιον ότι δεν θα υπογράψη καμμία συμφωνία, αλλ' ότι η πατροπαράδοτος γερμανο-βουλγαρική φιλία θα ενισχυθή εκ της επισκέψεως του κ. Κιοσεϊβάνωφ.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στα φρέουδα. Η Βουλή λέει θα φτιάχνει τον προϋπολογισμό της. Και αν καπνίσει του Συλλούρη να θέλει του χρόνου 50 εκατομμύρια για να τα κάψουν στα μπουζούκια με τον Άντροκ και τον Φούλη τι θα γίνει; Θα τους κόψει υποχρεωτικά το τσεκ ο Χάρης;

2 Στους «θεσμούς». Και τώρα που πήραν οι «θεσμοί» φόρα και θέλουν να ελέγχουν και τα ΜΜΕ και τους δικαστές και τα σουπερμάρκετ και τους φούρνους και τους οίκους ανοχής (αυτό παίζεται), αν οικονομική αυτονομία θέλουν και οι «θεσμοί»; Το τσεκ μπουκ Χάσαρη.

3 Στον όμορφο. Γλυκό παιδί ο Αλέξης και πιστό αμερικανάκι πλέον, όμως το πέρασμά του από την επανάσταση στοίχισε της χώρας ένα μνημόνιο και καμιά ογδονταριά δισ.

4 Στον καραμανλισμό. Τώρα που έρχονται στην εξουσία οι αδελφοί δεξιοί στη μητέρα πατρίδα, ελπίζουμε να αλλάξει και το δόγμα της παράταξης «η Κύπρος είναι μακριά».

5 Στον κηπουρό. Μπήκε που λέτε ο σύντροφος Οζερσάι στα Βαρώσια και έτρεξαν μπροστά του κοπάδια οι ποντίκες. Με τον Healthy είχαν μιλήσει για κηπουρική και καταπολέμηση τρωκτικών;

Έμιλ! μου, γιατί δεν μου ζήτησες γνωμάτευση να σου στείλω αυτήν της Κρύσταλ;

6 Στον ατσαλάκωτο. Δεν είναι ώρα για να μιλάμε για προεδρικές λέει ο Χριστοδουλίδης σήμερα στην «Κ». Κι αύριο να ήταν οι εκλογές πάλι δεν θα μιλούσε Νίκο. Και μάλλον θα έβγαινες όμως.

7 Στον ιπτάμενο. Ήρθε σιγο ο Φούλης πίσω; Πού είναι; Γιατί δεν βγαίνει μια ανακοίνωση με τα ταξίδια και τους προορισμούς του προέδρου; Πληροφορίες πως έπρεπε να χρησιμοποιήσει τα miles & bonus του αλλιώς θα τα έχανε δεν επιβεβαιώνονται από τον Δημητρίου.

8 Στον πρίγκιψ. Πρόεδρε, ανησυχώ. Είστε καλά; Η μέση σας; Έχει ενάμιση χρόνο να σας ακούσουμε και ανησυχία μεγαλώνει από τους ψηθύρους πως μιλάτε συχνά με τον Healthy. Όχι δεν σπέρνω δαιμόνια μεταξύ Healthy και Λαχματζούν. Απλώς καταγράφω.

9 Στην γκαντεμιά. Πρόεδρε, γερός και δυνατός να επιστρέψετε. Η στήλη δεν πιστεύει τους ψηθύρους περί σχέσεων σας με το Mediterranean. Κατινες haters τα διαρρέουν (sic).

10 Στην πεζούνα. Ό,τι και να πει κάποιος για την πρόεδρο της ΑΗΚ, η Έμιλ! έδειξε πως φορεί παντελόνια και παραιτήθηκε μετά από γνωμάτευση που ζήτησε η ίδια για πιθανή σύγκρουση συμφερόντων. Προφανώς δεν τη ζήτησε από τον Κωστάκη τη γνωμάτευση που έχει και νομολογία σε αυτά. Θυμάστε που είχε απαντήσει στην «Κ» πως «είμαστε μικρός τόπος» και δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων της Κρύσταλ και του (μονίμως σε διάσταση) συζύγου της με τον πελάτη Βγενόπουλο. Πελάσσες μου, που θα έλεγε και ο Βέγγος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

FANEROMENI 19

ΙΟΥΝΙΟΣ / ΙΟΥΛΙΟΣ / ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ / ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Πολιτιστική μας
στέγη, ο ουρανός

Είσοδος Ελεύθερη

*Τα βράδια των εκδηλώσεων, τα μουσεία και οι εκθέσεις
του Πολιτιστικού θα είναι ανοικτά μέχρι τα μεσάνυχτα.*

Φανερωμένης 86-90, Παλιά Λευκωσία

www.boccf.org/ / [f: boccf](#) / [i: boccf](#)

T: +357 22 128 157

Πολιτιστικό Ίδρυμα
Τράπεζας Κύπρου

Τράπεζα Κύπρου

Από την Παρασκευή οι κάλπες στήνονται στα σχολεία, για δεύτερη φορά σε ενάμιση μήνα. Αύριο το πολιτικό τοπίο στην Ελλάδα θα είναι διαφορετικό.

Το πολιτικό διακύβευμα της επομένης των εκλογών

Οι στόχοι των κομμάτων και οι επιλογές μετά το αυριανό αποτέλεσμα της κάλπης

Των **ΚΩΣΤΑ Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ** και **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Με την επικράτηση της Ν.Δ. στη σημερινή εκλογική αναμέτρηση να έχει –εκτός συγκλονιστικού απρόοπτου– προεξοφληθεί, η προσοχή των «παικτών» της κεντρικής πολιτικής σκηνής στρέφεται στα επιμέρους δεδομένα που θα προκύψουν από τις κάλπες και τα οποία θα καθορίσουν τη στρατηγική τους για την επόμενη ημέρα. Το βασικότερο διακύβευμα, βεβαίως, είναι αυτό της αυτοδυναμίας. Για τη Ν.Δ. η επίτευξη αυτοδυναμίας συνεπάγεται ότι η εκλογική επικράτηση θα λάβει ιδιαίτερους ισχυρά χαρακτηριστικά και σε επίπεδο ουσίας και σε επίπεδο μηνύματος, όσον αφορά την επιστροφή του κόμματος στην εξουσία.

Βεβαίως, εξαιρετικά σημαντική παράμετρος είναι το εύρος της αυτοδυναμίας, το οποίο θα εξαρτηθεί από την τύχη των μικρών κομμάτων και ειδικότερα των δύο βασικών διεκδικητών της εισόδου στη Βουλή, ΜέΡΑ25 του Γιάννη Βαρουφάκη και Ελληνική Λύση του Κυριάκου Βελόπουλου. Με την είσοδό τους στη Βουλή θα στερούνται από το πρώτο κόμμα τουλάχιστον τέσσερις έδρες ο καθένας. Και είναι διαφορετικά τα χαρακτηριστικά μιας αυτοδυναμίας με 154 έδρες, από εκείνα μιας αυτοδυναμίας με περισσότερες από 160 έδρες. Κυρίως όσον αφορά την ευχέρεια κινήσεων του Κυριάκου Μητσοτάκη τόσο σε επιλογές προσώπων για τη στελέχωση του κυβερνητικού σχήματος αλλά και κρίσιμων πόσων για την άσκηση της διακυβέρνησης, όσο και σε επίπεδο προτεραιοτήτων και ιεράρχησης κυβερνητικών επιλογών.

Εάν δεν επιτευχθεί ο στόχος της αυτοδυναμίας, οι εναλλακτικές δείχνουν να είναι δύο, εφόσον προεξοφληθεί ότι το ιδιαίτερα τοξικό κλίμα στις σχέσεις Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ δεν επιτρέπει

Εξαιρετικά σημαντική παράμετρος είναι το εύρος της αυτοδυναμίας, το οποίο θα εξαρτηθεί από την τύχη των μικρών κομμάτων.

Οι κινήσεις Μητσοτάκη σε περίπτωση αυτοδυναμίας της Ν.Δ. και τα δύο σενάρια σε περίπτωση μη επίτευξής της.

καν συζήτηση σεναρίων μεγάλου συνασπισμού: τα πιο πιθανά ενδεχόμενα είναι αυτό μιας κυβέρνησης Ν.Δ. με ψήφο ανοχής από το ΚΙΝΑΛ, κάτι που η κ. Φώφη Γεννηματά έχει υπονοήσει και θεωρείται εξαιρετικά πιθανό. Εάν δεν προχωρήσει αυτό το ενδεχόμενο, ανοίγει ο δρόμος για νέα προσφυγή στις κάλπες, κάτι που πάντως εμφανίζεται αυτή τη στιγμή ως ένα μάλλον αδύναμο σενάριο.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ και τον Αλέξη Τσίπρα τα δεδομένα της επόμενης ημέρας, εφόσον το κόμμα πτπ-

θεί, είναι διαφορετικά. Πρωτίστως η επιδίωξη της ηγετικής ομάδας είναι να βελτιώσει την εκλογική επίδοση των πρόσφατων ευρωεκλογών και να επιτύχει ένα ποσοστό της τάξεως του 28%-30%, που θα εδραιώσει τον ΣΥΡΙΖΑ ως δεύτερο πόλο του νέου δικομματισμού και θα αποκρούσει το ενδεχόμενο έντονης εσωστρέφειας και αμφισβήτησης που οίγουρα θα έφερνε ένα ποσοστό μικρότερο από εκείνο των ευρωεκλογών. Για τον κ. Τσίπρα η προτεραιότητα, όπως άλλωστε έχει διαφανεί και από δημόσιες τοποθετήσεις του, είναι να «επανιδρύσει» το κόμμα του, προκειμένου να καταστεί αυτό ως ο συνεχιστής και κύριος εκφραστής της λεγόμενης «Μεγάλης Προοδευτικής Παράταξης». Ασφαλώς δεν τίθεται από την πλευρά του κ. Τσίπρα ζήτηση αποχώρησής του, ενώ δεν διαφαίνεται να αναπτύσσεται δυναμική αμφισβήτησης του μέσα στο κόμμα – εκτός εάν, όπως προαναφέ-

ραμε, από την κάλπη προκύψει ποσοστό μεγάλης ήττας του ΣΥΡΙΖΑ, κάτι που δεν δείχνει πιθανό.

Στις προτεραιότητές του για την επόμενη ημέρα είναι η αλλαγή της οργανωτικής δομής του κόμματος, η οποία έχει παραμείνει σχεδόν ίδια με την εποχή που ο ΣΥΡΙΖΑ συγκέντρωνε ποσοστά γύρω στο 3% και συχνά λειτουργεί ως τροχοπέδη στη διεύρυνση του κόμματος, προκειμένου να απευθυνθεί σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Η αδυναμία του κοινοτικού μηχανισμού κατέστη πρόδηλη στις αυτοδιοικητικές εκλογές, όταν ο ΣΥΡΙΖΑ δεν κατάφερε σε πάρα πολλές περιοχές της χώρας να αναδείξει και να υποστηρίξει δικούς του υποψηφίους. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού για την επόμενη ημέρα εντάσσεται και η επιλογή του κ. Τσίπρα αμέσως μετά τις ευρωεκλογές να προωθήσει μία σειρά από νέα πρόσωπα, όπως η κ. Ερη Ακτιστόγλου και ο κ. Νάσος Ηλιόπουλος.

Τα άλλα κόμματα

Το αποτέλεσμα των σημερινών εκλογών εν πολλοίς θα καθορίσει τις εξελίξεις στο ΚΙΝΑΛ, με το κόμμα να διεκδικεί ένα ποσοστό γύρω στο 8% προκειμένου να αποφευχθούν αναταράξεις που θα επιφέρει οποιοδήποτε αποτέλεσμα χειρότερο της επίδοσης στις ευρωεκλογές, το οποίο θα «απελευθερώσει» σφοδρή κριτική για συγκεκριμένες επιλογές της κ. Φώφης Γεννηματά σε επίπεδο προεκλογικής στρατηγικής και σε επίπεδο προσώπων. Σημαντικό θα είναι και για το ΚΚΕ να καταφέρει να βελτιώσει τα ποσοστά των ευρωεκλογών. Οι εκτιμήσεις συντείνουν ότι αποδυναμώνεται η Χ.Α., ενώ μένει να φανεί εάν θα συγκεντρωθεί ικανό ποσοστό «αντισυστημικής ψήφου» προκειμένου να εξασφαλίσουν την είσοδό τους στη Βουλή τα κόμματα των κ. Βαρουφάκη και Βελόπουλου.

Αντιμέτωπος με όσα κρύβονται «κάτω από το χαλί»

Η εσωκομματική κριτική στον κ. Τσίπρα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

«Δεν έχω να απολογηθώ σε κανέναν για κάτι», είπε ο Αλέξης Τσίπρας εντός της εβδομάδας ερωτηθείς για το αν θα παραιτηθεί από την ηγεσία του κόμματος στην περίπτωση που χάσει τις εθνικές εκλογές. Παρά το ότι –όποιο και αν είναι το αποτέλεσμα των εκλογών– ο κ. Τσίπρας δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί όσον αφορά την προεδρία του ΣΥΡΙΖΑ, είναι βέβαιο πως μία δεύτερη ήττα σε διάστημα ενός μήνα, θα «σπρώξει το καπάκι» και θα βγουν από μέσα όλα όσα κρύβονται επιμελώς εδώ και περίπου τέσσερις μήνες που βρισκόμασταν διαρκώς σε προεκλογική περίοδο. Αλλωστε οι φράξιες και οι εσωτερικές έριδες είναι στο DNA της Αριστεράς, πόσο μάλλον έπειτα από δύο εκλογικές ήττες όπου θα πρέπει αναπόφευκτα να αναζητηθούν ευθύνες. Μία γεύση έχει ήδη δοθεί. Ο κ. Τσίπρας το προηγούμενο διάστημα έχει αντιμετωπίσει κριτική, είτε δημόσια είτε σε κομματικές συζητήσεις, πάνω σε τέσσερις βασικούς άξονες, που στην περίπτωση της διαφαινόμενης ήττας αναμένεται να έρθουν στην επιφάνεια.

Πρώτον, είναι η στρατηγική. Ο κ. Τσίπρας και το επιτελείο του επέλεξαν μία λανθασμένη στρατηγική, η οποία εστιάστηκε στα «χαμηλότερα στρώματα» και από την οποία απουσίαζε πλήρως η «μεσαία τάξη». Κομματικό στέλεχος είχε κάνει την παραδοχή πως «θεωρήσαμε πλύσιο αυτόν που βγάζει 2.000 ευρώ τον μήνα. Ενώ δεν είναι πλούσιος, είναι μεσαίος».

Δεύτερον, στη λανθασμένη στρατηγική, πρέπει να προστεθεί και η επικοινωνία. Παρά τη διακτυπη εντύπωση που υπήρχε τα πρώτα χρόνια της πρωθυπουργίας του, πως ο πρωθυπουργός είναι μετρ της επικοινωνίας και πάντα καταφέρνει να το «γυρίσει» ακόμα και εκεί που κάνει λάθη, το τελευταίο διάστημα φάνηκε πως ο ΣΥΡΙΖΑ είναι γυμνός. Το κυβερνών κόμμα έχασε κατά κράτος σε όλες τις μάχες από τη Ν.Δ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η συμφωνία των Πρεσπών, όπου το Μαξίμου δεν έκανε απολύτως τίποτα για να επικοινωνήσει τα –όποια– θετικά της συμφωνίας, παρά τις πληροφορίες, ήδη από τον περασμένο Φεβρουάριο, που έλεγαν για «επικοινωνιακή αντεπίθεση». Οι Πρέσπες ήταν μόνο η κορυφή του παγόβουνου όσον αφορά τα επικοινωνιακά λάθη των τελευταίων μηνών.

Τρίτον, είναι η «Προοδευτική Συμμαχία». Οι κεντρικοί θεωρούν πως η «συμμαχία» άργησε να γίνει πράξη και όταν έγινε, πραγματοποιήθηκε με άγαρμπο τρόπο και με λάθος πρόσωπα. Είναι γνωστή και διατυπωμένη δημοσίως η κριτική για πρώην υπουργούς του Γιώργου Παπανδρέου που «μεταγράφηκαν» στον ΣΥΡΙΖΑ εν μια νυκτί και μάλιστα με αντάλλαγμα υπουργικούς θώκους. Από την άλλη υπάρχει η κριτική της αριστερής πτέρυγας και δη των «53», που δεν συμφωνούν με τη μετεξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ σε ένα κόμμα «αντί του ΠΑΣΟΚ». Αρμόδιες πηγές από το αριστερό κέρας του κόμματος έθεταν το προηγούμενο διάστημα ερωτήματα όπως «σε τι ωφέλησε τον ΣΥΡΙΖΑ

Ο κ. Τσίπρας έχει αντιμετωπίσει κριτική πάνω σε τέσσερις βασικούς άξονες, που στην περίπτωση της διαφαινόμενης ήττας αναμένεται να έρθουν στην επιφάνεια.

Αντιδράσεις για τη λανθασμένη στρατηγική και επικοινωνία, την «Προοδευτική Συμμαχία» και το ύφος της εξουσίας.

η μεταγραφή του Θάνου Μωραΐτη και του Θανάση Θεοχαρόπουλου». Ερωτήματα που μετά τις εκλογές κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει πως θα θεθούν δημοσίως, αποτελώντας τροχοπέδη για τη μετεξέλιξη του κόμματος σε έναν πιο κεντρώο σχηματισμό. Στο πλαίσιο αυτό ο Αλέξης Τσίπρας δεν αποκλείεται να δεχθεί το επόμενο διάστημα «κριτική-σάντουιτς» – και από τις δύο πλευρές.

Τέταρτος πυλώνας κριτικής είναι «το ύφος της εξουσίας», δηλαδή η αλαζονεία. Παλιό και πολύπειρο στέλεχος της Αριστεράς είχε σχολιάσει σκαμπτικά, αρκετό καιρό πριν από τις ευρωεκλογές, την υπερπληθώρα των πολυτελών υπουργικών αμαξιών σε κομματική εκδήλωση. «Ελπίζω τα νέα παιδιά του ΣΥΡΙΖΑ να μην επηρεαστούν από τα προνόμια της εξουσίας», είχε πει σε πηγαδάκι. Εκ του αποτελέσματος, φάνηκε πως η εξουσία πάντα διαφθείρει και πάντα αποτελεί μεγάλη παγίδα ακόμα και για εκείνους που ξεκινούν την πολιτική τους διαδρομή από τις πλατείες και τις συλλογικές κινήσεις. Πράγματι, στελέχη της κυβέρνησης επέδειξαν σε πολλές περιπτώσεις αλαζονική συμπεριφορά, βγάζοντας μάλιστα προς τα έξω μια εικόνα πως ο αντίπαλος είναι εξ ορισμού χαμένος και ο ίδιος ο κ. Τσίπρας, γιατί «δεν τη μάζεψε» πριν εξαπλωθεί. Δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν πως ο κ. Τσίπρας καθυστέρησε πολύ να αντικαταστήσει από τη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου τον Δημήτρη Τζανακόπουλο, άργησε πολύ «να πάρει το κινητό» από τα χέρια του κ. Πολάκη και ουδέποτε καρατόμησε έναν υπουργό προς παραδειγματισμό των υπολοίπων.

FROM BRANCH LINE TO ONLINE!

ΠΛΗΡΩΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ
 ΜΕΤΑΦΕΡΕ ΧΡΗΜΑΤΑ
 ΕΛΕΓΞΕ ΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΟΥ
 ΒΡΕΣ ΤΗΝ ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΗ ΑΤΜ / ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
 ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΕ /ΑΠΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΕ ΤΗΝ ΚΑΡΤΑ ΣΟΥ

ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΛΑΥΣΕ ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ.

Η ορκωμοσία και τα πρόσωπα της νέας κυβέρνησης

Τα ονόματα που έχουν «κλειδώσει» και τα φαβορί για τους υπουργικούς θώκους

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Αν θέλεις ειρήνη, προετοιμάσου για πόλεμο. Και μπορεί το αποτέλεσμα –ή μάλλον, η αυτοδυναμία της Ν.Δ.– να μην έχει πλήρως προεξοφληθεί, αλλά ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει έτοιμη τη δομή του Μεγάρου Μαξίμου, στον του του έχει κλειδώσει τους βασικούς υπουργούς και υφυπουργούς (και εναλλακτικές για κάθε υπουργείο) και έχει έτοιμα τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα (χωρίς, όμως, τα σχετικά ονόματα). Η «πολεμική» κυβέρνηση που θα προκύψει –εφόσον η Ν.Δ. κερδίσει τις εκλογές και διαθέτει αυτοδυναμία– θα ανακοινωθεί τη Δευτέρα κιόλας, αμέσως μετά την ορκωμοσία του πρωθυπουργού. Θα έχουν προηγηθεί τα διατάγματα για την τοποθέτηση του πρωθυπουργού, τη συγκρότηση της κυβέρνησης και τις συγχωνεύσεις υπουργείων.

Ο πρόεδρος της Ν.Δ. δεν μιλάει σε κανέναν για τη σύνθεση του υπουργικού του συμβουλίου και ακόμη και κορυφαία στελέχη της Ν.Δ. επιμένουν ότι δεν τους έχει κάνει καμία συζήτηση, τουλάχιστον όχι για συγκεκριμένα υπουργεία. Ο ίδιος έχει περιγράψει ένα «σφιχτό σχήμα» με στοχοθεσίες και μηχανισμό αξιολόγησης των υπουργών οι οποίοι στο πρώτο υπουργικό συμβούλιο της Τρίτης (αμέσως μετά την ορκωμοσία τους) θα πάρουν και από έναν φάκελο με το νομοθετικό έργο και τις προτεραιότητες ανά υπουργείο. Εκεί μιλήσει ακόμη για υφυπουργό που θα εποπτεύει τη γενική γραμματεία της κυβέρ-

νησης και προανήγγειλε ότι θα έχει πολλούς εξωκοινοβουλευτικούς υφυπουργούς «με εξειδικευμένη γνώση και από τις Βρυξέλλες». Ειδικά τους τελευταίους, όπως λένε στην Πειραιώς, τους γνωρίζει μόνο ο ίδιος και ίσως να αποτελέσουν εκπλήξεις. Αυτό δεν σημαίνει ότι αποκλείονται άλλες εκπλήξεις σε σημαντικά υπουργεία, καθώς πολλά θα κριθούν προφανώς από το αποτέλεσμα την αυτοδυναμία και το εύρος αυτής.

Στο Μαξίμου

Στο Μαξίμου διευθυντής του γραφείου του πρωθυπουργού με αρμοδιότητες υποστήριξης του, όπως θα περιγράφεται στο πρώτο νομοσχέδιο που θα κατατεθεί για τη δομή και τη λειτουργία της κυβέρνησης, θα αναλάβει ο Γρηγόρης Δημητριάδης. Μετριοπαθής κεντροδεξιός και εξ απορρήτων του κ. Μητσοτάκη, έχει φέρει εις πέρας μέχρι σήμερα πολλές δύσκολες αποστολές ήδη από τις μέρες της καμπάνιας του κ. Μητσοτάκη για τις εσωκομματικές εκλογές. Συντονιστής του κυβερνητικού έργου θα αναλάβει ο Ακης Σκέρτσος, γενικός διευθυντής του ΣΕΒ μέχρι πρόσφατα.

Αυτά πρέπει να είναι και τα μόνα ονόματα που έχουν «κλειδώσει», αν και στο Μαξίμου φαίνεται ότι θα έχει κάποιο ρόλο και ο καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου και υποψήφιος στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας της Ν.Δ. Γιώργος Γεραπετρίτης. Μένει να φανεί αν αυτός θα είναι σε ρόλο συμβούλου, ή αν θα είναι ο υφυπουργός (παρά τω

πρωθυπουργώ) που θα εποπτεύει τη γενική γραμματεία της κυβέρνησης.

Ερώτημα παραμένει αν ο στενός συνεργάτης του προέδρου της Ν.Δ. και επίσης υποψήφιος στο Επικρατείας της Ν.Δ. Τάκης Θεοδωρικάκος θα βρίσκεται στο Μαξίμου, ή αν θα κάνει τη μετάβαση σε υπουργική θέση (ακούγεται για το υπουργείο Εσωτερικών). Επίσης, διακριτό ρόλο αναμένεται να έχει ο Παναγιώτης Πικραμμένος. Ο ίδιος ο πρόεδρος

Ο κ. Μητσοτάκης έχει περιγράψει ένα «σφιχτό σχήμα» με στοχοθεσίες και μηχανισμό αξιολόγησης των υπουργών.

της Ν.Δ. έχει υπογραμμίσει ότι ο κ. Πικραμμένος «έχει πολλά να δώσει στη Βουλή». Ερώτημα παραμένει και η προεδρία της Βουλής, κοντά στην οποία φαίνεται να είναι, πάντως, ο βουλευτής Ιωαννίνων Κώστας Τασούλας. Από τους παλαιότερους και πιο έμπειρους κοινοβουλευτικούς της Ν.Δ., ο κ. Τασούλας έχει μετριοπαθές προφίλ, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει και σε ψήφισή του και πέραν των βουλευτικών εδρών της Ν.Δ., ενώ ήταν εισηγητής της Ν.Δ. στη συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση και γνωρίζει καλά το θέμα.

Από κει και πέρα, όλα μοιάζουν σεξεδόν με tabula rasa, ή μάλλον, με πίνακα που γράφεται διαρκώς, πλην, πάντως, των δύο υπερυπορ-

γείων που θα δημιουργήσουν οι συγχωνεύσεις: Το Προστασίας του Πολίτη, όπου θα μεταφερθεί τόσο το Μεταναστευτικής Πολιτικής όσο και η αρμοδιότητα των φυλακών και το Εσωτερικών που θα συγχωνευθεί με το Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Για το πρώτο ακούγεται έντονα το όνομα του Μιχάλη Χρυσόχοϊδη, ο οποίος ταιριάζει απόλυτα στην περιγραφή που είχε κάνει πρόσφατα ο κ. Μητσοτάκης για εξωκοινοβουλευτικούς υπουργούς που γνωρίζουν καλά το χαρτοφυλάκιό τους.

Για το υπουργείο Οικονομικών φαίνεται ότι έχει κλειδώσει ο Χρήστος Σταϊκούρας, με αναπληρωτή τον διευθυντή του γραφείου του κ. Μητσοτάκη Στέλιο Πέτσα (αν ο δεύτερος δεν ακολουθήσει τον κ. Μητσοτάκη στο Μαξίμου). Για το Επενδύσεων (Οικονομίας) ακούγεται έντονα το όνομα του Αδωνι Γεωργιάδη, αν και κάποιοι μιλούν για τον Κωστή Χατζηδάκη. Φαίνεται ότι θα εξαρτηθεί, πάντως, και από το ποιος θα πάει στο ΥΠΕΚΑ. Σημειώνεται, εξάλλου, ότι το όνομα του κ. Χατζηδάκη ακούγεται και για το υπουργείο Παιδείας.

Για το υπουργείο Εξωτερικών ακούγεται ο Νίκος Δένδιας και για το υπουργείο Αμυνας ο Βασίλης Κικιλίας. Εκεί, ακούγεται ότι υφυπουργός θα είναι ο τέως αρχηγός ΓΕΣ Αλκιβιάδης Στεφανής. Στο υπουργείο Παιδείας φαίνεται ότι θα κατευθυνθεί η αρμόδια τομεάρχης Νίκη Κεραμέως με υφυπουργό τη Σοφία Ζαχαράκη –χωρίς, πάντως, να αποκλείεται και η συμμετοχή ενός ακαδημαϊκού– και για το

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης κατά τη διάρκεια της κεντρικής προεκλογικής συγκέντρωσης της Νέας Δημοκρατίας στο Θησείο.

υπουργείο Τουρισμού η Ολγα Κεφαλογιάννη. Στο υπουργείο Μεταφορών φαίνεται να οδεύει ο Κώστας Αχ. Καραμανλής, ενώ άγνωστο παραμένει, τι έχει κατά νου ο κ. Μητσοτάκης για το υπουργείο Πολιτισμού. Πάντως, κάποιες πηγές κάνουν λόγο ακόμη και για την κ. Κεραμέως, ενώ πληροφορίες θέλουν εκεί ως υφυπουργό τη Λίνα Μενδώνη. Για το Δικαιοσύνης ακούγεται το όνομα του Νίκου Παναγιωτόπουλου.

Επικρατείες

Κλειδωμένος θεωρείται ως υπουργός Επικρατείας με αρμοδιότητα τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας και εξ αυτού Ψηφιακής Πολιτικής ο Κυριάκος Πιερρακάκης,

κατά πάσα πιθανότητα με δύο υφυπουργούς. Τα υπουργεία Υγείας, Εργασίας και Αγροτικής Ανάπτυξης αποτελούν ερωτήματα. Σε ένα από αυτά, πάντως, δεν αποκλείεται να αξιοποιηθούν ο Κώστας Τσιάρας και ο Γιώργος Γεωργαντάς. Υπουργοποίηση ακούγεται και για τον νυν γραμματέα της Πολιτικής Επιτροπής της Ν.Δ. Λευτέρη Αυγενάκη, χωρίς να είναι σαφές σε ποιο υπουργείο. Σε κάθε περίπτωση, τίποτα δεν έχει συμφωνηθεί μέχρι να συμφωνηθούν όλα. Ο κ. Μητσοτάκης αποφασίζει μόνος του για τη σύνθεση του υπουργικού. Αυτό σημαίνει ότι κατά πάσα πιθανότητα δεν θα τηλεφωνήσει σε κανέναν αν δεν έχει σαφή εικόνα για το τελικό αποτέλεσμα.

Οι άνθρωποι που συνδέουν τον Κυριάκο με την Κύπρο

Στενοί δεσμοί με την κυβέρνηση, την Πινδάρου, ακόμα και με το ΔΗΚΟ διατηρεί ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το τι θα βγάλει η κάλπη στην Ελλάδα είναι για κάποιους προεξοφλημένο, για άλλους πάλι άγνωστο σενάριο, καθώς οι ανατροπές είναι ένα σύνηθες φαινόμενο στις εκλογικές μάχες. Το σίγουρο είναι πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης πέραν από τα ονόματα που έχει κλειδώσει σε υπουργικούς θώκους, έχει ήδη διαμορφώσει στενούς δεσμούς με τη Λευκωσία. Δεσμοί που δεν περιορίζονται αποκλειστικά στον ίδιο, αλλά προεκτείνονται γύρω από τη στενή ομάδα που τον περιβάλλει, είτε εκλεγεί είτε συνεχίσει να βρίσκεται στο πηδάλιο της Νέας Δημοκρατίας ως αξιωματική αντιπολίτευση. Σχέσεις που ξεκινούν από την κυβέρνηση στέκουν γερά στην Πινδάρου και φτάνουν ακόμα και στο Δημοκρατικό Κόμμα.

Στον Λόφο

Το ποies είναι οι σχέσεις του με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη είναι κάτι που συζητείται εντόνως εδώ και καιρό στα κομματικά πηγαδάκια. Όταν τον περασμένο Ιούνιο για παράδειγμα ο πρόεδρος Αναστασιάδης συνεκάχη τον Αλέξη Τσίπρα για τη συμφωνία στο Σκοπιανό, υπογραμμίζοντας τη σημασία που έχει μία τέτοια συμφωνία, καθώς όπως έλεγε «μπορεί να αποτραπούν οι όποιες διεκδικήσεις εις βάρος της Ελλάδας στο όνομα του αλυτρωτισμού, αλλά και να αποφευχθεί τυχόν ανεπιθύμητη επιρροή τρίτων χωρών, που θα μπορούσε να επιβουλεύεται τα ελληνικά συμφέροντα» σίγουρα προκάλεσε σχετική αμηχανία και για κάποιους δυσφορία στη Νέα Δημοκρατία. Και αυτό γιατί ο Κυριάκος Μητσοτάκης και η Νέα Δημοκρατία είχαν αντιταχθεί στη συμφωνία, αναμένοντας κατ'επέκταση τουλάχιστον την αποφυγή οποιασδήποτε τοποθέτησης από τη Λευκωσία. Όπως αναφέρουν πηγές που βρίσκονται κοντά στον

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης και η στενή ομάδα που τον περιβάλλει έχει ιδιαίτερα στενές σχέσεις με συναγερμικά στελέχη που χρονολογούνται από κοινούς αγώνες σε εκλογικές μάχες.

Κυριάκο Μητσοτάκη, ο ίδιος βλέπει με ιδιαίτερη εκτίμηση και τον Νίκο Αναστασιάδη, αλλά και τους κυβερνητικούς του χειρισμούς. Σημειώνεται πως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε καλές σχέσεις με τον πατέρα του Κυριάκου, τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, και είχε μάλιστα παρευρεθεί στην κηδεία του. Κίνηση που εκτιμήθηκε ιδιαίτεώς από την οικογένεια Μητσοτάκη.

Στο μοντέλο Χάρη

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης βεβαίως θεωρεί ως παράδειγμα προς μίμηση τους χειρισμούς της Λευκωσίας στην οικονομία και το έχει επαναλάβει πολλές φορές δημοσίως. Ενδεικτική η επίσκεψή του στην Κύπρο το 2015, όταν ήταν ακόμα υποψήφιος για την Προεδρία της Νέας Δημοκρατίας και συναντήθηκε με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ, αλλά και με τον Χάρη Γεωργιάδη, με τον οποίο έκτοτε διατηρούν καλές σχέσεις και συχνές επαφές. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης επαίνεσε τότε τον υπουργό Οικονομικών για τους χειρισμούς του. Θαυμασμό τον οποίο επανέλαβε έναν χρόνο αργότερα σε συνέδριο στη Λεμεσό για την εξέδω της Κύπρου από το Μνημόνιο όπου ανέφερε χαρακτηριστικά «αισθάνομαι χαρά επειδή η Κύπρος μετά από τρία χρόνια αφήνει πίσω της το μνημόνιο, αλλά και λύπη, επειδή η Ελλάδα μετά από έξι χρόνια είναι ακόμη δέσμια

Ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας έχει εκφράσει τον θαυμασμό του για τους χειρισμούς της κυβέρνησης Αναστασιάδη στην οικονομία και διατηρεί στενή σχέση με τον Αβέρωφ Νεοφύτου.

των μνημονίων». Σύμφωνα άλλωστε με ελλαδικά δημοσιεύματα, ο Κυριάκος Μητσοτάκης μελέτησε αρκετά την περίπτωση της Κύπρου και το οικονομικό πρόγραμμα που συνέταξε η Νέα Δημοκρατία έχει αρκετές συγκλίσεις με αυτό της Κύπρου.

Ο ρόλος Αβέρωφ

Ιδιαίτερα στενές σχέσεις έχει ο Κυριάκος Μητσοτάκης με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά και κοινές θέσεις σε ό,τι αφορά την οικονομία και τις πολιτικές εσωτερικής διακυβέρνησης. Όπως αναφέρουν πηγές στην Πινδάρου βρίσκονται σε συχνή τηλεφωνική επικοινωνία και ανταλλάζουν απόψεις τόσο για θέματα που αφορούν τις σχέσεις των δύο κομμάτων, αλλά

και των δύο χωρών. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν έχει κρύψει άλλωστε την ιδιαίτερη σχέση των δύο. Φάνηκε τον περασμένο Απρίλιο όταν σε διάσκεψη μπροστά στα ΜΜΕ, ο κ. Νεοφύτου εξέφρασε την ελπίδα και την πεποίθηση να είναι ο επόμενος Έλληνας πρωθυπουργός. Φάνηκε βεβαίως και όταν ο πρόεδρος της Ν.Δ. επιλέχθηκε ως ομιλητής στο μεγάλο προεκλογικό συνέδριο του ΔΗΣΥ με τίτλο «Η Κυπριακή Οικονομία η πορεία προς τα μπρος».

Φοιτητικά χρόνια

Όμως ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν είναι ο μόνος που έχει στενούς δεσμούς με τη Λευκωσία. Μία σειρά πολιτικών προσώπων από τη στενή ομάδα του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας συνδέονται με στελέχη

Φιλικές σχέσεις με ΔΗΚΟϊκά στελέχη	
Μπορεί Τάσος Παπαδόπουλος και Κωνσταντίνος Μητσοτάκης να είχαν σοβαρές διαφορές, ωστόσο, το ίδιο δεν φαίνεται να ισχύει μεταξύ Νικόλα Παπαδόπουλου και Κυριάκου Μητσοτάκη. ΔΗΚΟϊκά στελέχη, μάλιστα, διατηρούν ιδιαίτερα φιλικές σχέσεις με πρόσωπα του στενού περιβάλλοντος του κ. Μητσοτάκη. Ο Θεόδωρος Τσακίρης, στενός συνεργάτης του Νικόλα Παπαδόπουλου, θεωρείται από τους στενούς συνεργάτες	και του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος διατηρεί παράλληλα πολύ καλή σχέση με τον Άγγελο Συρίγο. Σημειώνεται πως ο κ. Συρίγος είχε κληθεί να μιλήσει και στο μνημόσυνο του Τάσσου Παπαδόπουλου το 2017. Στενή σχέση μαζί του έχουν και ο γ.γ. του ΔΗΚΟ Άθως Αντωνιάδης, καθώς και ο διευθυντής του Κέντρου Μελετών Τάσος Παπαδόπουλος Χρύσις Παντελίδης.

του ΔΗΣΥ, αλλά και με πρόσωπα της κυβέρνησης. Σχέσεις που χρονολογούνται από κοινές διαδρομές στα φοιτητικά χρόνια ή κοινούς αγώνες μεταξύ των δύο μοχλάκτων κομμάτων. Ο Γρηγόρης Δημητριάδης, ο οποίος θεωρείται ο επικρατέστερος ως διευθυντής του γραφείου του πρωθυπουργού, στο ενδεχόμενο που ο κ. Μητσοτάκης εκλεγεί, έχει φιλικές σχέσεις με τον εκπρόσωπο Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρη Δημητρίου, με τον γραμματέα διεθνών σχέσεων του ΔΗΣΥ Αλέξανδρο Σίνκα, αλλά και με τον διευθυντή του Ινστιτούτου Γλαύκου Κληρίδη Μιχάλη Σοφοκλέους. Το ίδιο και ο αντιπρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας Κωστής Χατζηδάκης, το όνομα του οποίου ακούγεται είτε για το Υπουργείο Παιδείας, είτε για εκείνο της Ενέργειας, ο οποίος μεταξύ των υπόλοιπων ιδιαίτερα στενές σχέσεις είχε με τον Τάσο Μπτούπουλο.

Πολύ στενούς δεσμούς με τη Λευκωσία και την Πινδάρου διατηρεί βεβαίως και ο στενός συνεργάτης και σύμβουλος στρατηγικής και επικοινωνίας Ευτύχης Βαρδουλάκης. Ο κ. Βαρδουλάκης είχε εργαστεί στην προεκλογική εκστρατεία του Ιωάννη Κασουλίδη το 2008 και διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με την κασουλιδική ομάδα και συγκεκριμένα με τους Μιχάλη Σοφοκλέους

και Δημήτρη Δημητρίου. Με τα ίδια στελέχη, έχει πολύ καλές σχέσεις η εκπρόσωπος Τύπου της Νέας Δημοκρατίας της οποίας το όνομα ακούγεται για το υφυπουργείο παιδείας, Σοφία Ζαχαράκη. Ο Χρήστος Σταϊκούρας, ο οποίος θεωρείται πως έχει κλειδώσει το Υπουργείο Οικονομικών έχει ιδιαίτερα στενές σχέσεις και καλή επικοινωνία με τον Χάρη Γεωργιάδη. Καλή επικοινωνία με την Πινδάρου έχει και ο στενός συνεργάτης του κ. Μητσοτάκη Τάκης Θεοδωρικάκος. Ο ίδιος διατηρεί πολύ καλές σχέσεις βεβαίως και με το ΑΚΕΛ, δεδομένης και της στενής συνεργασίας τους στο παρελθόν σε θέματα δημοσκοπήσεων. Από το κάδρο των στενών σχέσεων Πινδάρου και Νέας Δημοκρατίας δεν λείπει και ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας στην Κύπρο Γιάννης Γιωργούλλας.

Και οικονομικοί κύκλοι

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης, εκτός από πολιτικά πρόσωπα φαίνεται πως διατηρεί στενούς δεσμούς και με Κύπριους επιχειρηματίες. Γνωστές είναι οι σχέσεις του με την οικογένεια Χατζηπιωάννου, με τον γενικό διευθυντή της V+O Πάνο Τσιρίδη, αλλά και με άλλους Κύπριους επιχειρηματίες στον τομέα της ναυτιλίας.

Οι ξένοι «βλέπουν» Μητσοτάκη

Προεξοφλούν άριστη σχέση με
τον πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας

Τον **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Πριν από τρία χρόνια η Αγκελα Μέρκελ θεωρούσε ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης, που μόλις είχε εκλεγεί πρόεδρος της Ν.Δ., εξέφραζε απλώς τη συνέχεια του παλαιού κατεστημένου. Η Γερμανίδα καγκελάριος, έχοντας μια μάλλον απλουστευτική εικόνα των ελληνικών πραγμάτων, πίστευε ότι η μεταρρυθμιστική αφλογιστία των ελληνικών κυβερνήσεων οφειλόταν στα εμπόδια που έθεταν οι πολιτικές οικογένειες που δεσπόζουν στο Κοινοβούλιο και στις ηγεσίες των μεγάλων κομμάτων. Σταδιακά κατανόησε ότι οι αντιστάσεις της κοινωνίας και των διαφορών λόμπι μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτερες από εκείνες των πολιτικών και ότι κάποια μέλη πολιτικών οικογενειών μπορεί να διαθέτουν μεγαλύτερη τόλμη από τον μέσο όρο στη λήψη δύσκολων αποφάσεων.

Σήμερα η κ. Μέρκελ, ενώ εξακολουθεί να εκτιμά τον κ. Τσίπρα, διατηρεί παράλληλα ειλικρινή επικοινωνία και σχέση εμπιστοσύνης με τον κ. Μητσοτάκη, αφού οι άνθρωποι του επιτελείου της έχουν προεξοφλήσει, ιδίως μετά το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, ότι αυτός θα είναι ο επόμενος πρωθυπουργός. Στο Βερολίνο δεν έχουν ξεκάσει ότι ο κ. Τσίπρας πιστώνεται με την εφαρμογή του μνημονίου και την επίλυση του Μακεδονικού, αλλά εκφράζουν τη βεβαιότητα ότι η συνεργασία με τον κ. Μητσοτάκη θα είναι ακόμα πιο εποικοδομητική για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων, που μέσα στα επόμενα χρόνια θα βάλουν την Ελλάδα σε μια σταθερή τροχιά ανάπτυξης.

«Ενάρτετος κύκλος»

Την ίδια ώρα, εκπρόσωποι των μεγάλων ευρωπαϊκών προσειών στην Αθήνα βρίσκονται σε «ανοικτή γραμμή» με πρόσωπα από το γραφείο του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, όχι μόνο για τα

εξωτερικά, αλλά ιδίως για τα οικονομικά θέματα, καθώς η κυριότερη μεταβολή που αναμένεται να εκδηλωθεί σχεδόν αμέσως στην Αθήνα είναι αποφάσεις που θα αλλάξουν δραματικά το κλίμα προς το καλύτερο για την οικονομία και τις επενδύσεις. «Οι διεθνείς επενδυτές είναι ενθουσιασμένοι που ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα διαδεχθεί τον Αλέξη Τσίπρα», λέει στην «Κ» ο δημοσιογράφος του Reuters Χιούγκο Ντίξον και συμπληρώνει ότι η Ελλάδα «θα μπει επιτέλους σε έναν ενάρτετο κύκλο». Αρθρο σε αυτό το κλίμα από τον ίδιο δημοσιεύτηκε πρόσφατα στο Reuters.

Δεν είναι μόνον οι εκπρόσωποι ξένων επενδυτικών οίκων, πολλοί από τους οποίους είχαν την ευκαιρία να συναντήσουν τον ίδιο τον κ. Μητσοτάκη κατά τους τελευταίους μήνες, αλλά και ανώτατοι τεχνοκράτες των θεσμών καθώς και επιτελείς των υπουργείων Οικονομικών ευρωπαϊκών χωρών που πιστεύουν ότι είναι η πρώτη φορά στα 10 χρόνια της κρίσης που η Ελλάδα έχει αποφασίσει να αλλάξει σελίδα και να διαμορφώσει συνθήκες ισχυρής ανάπτυξης που αυτομάτως θα θέσουν σε νέα βάση όλα τα προβλήματα – από τη βιωσιμότητα του χρέους έως το μέλλον της απασχόλησης και του ασφαλιστικού.

Τα εθνικά θέματα

Παράλληλα, τα εξωτερικά θέματα παραμένουν στην «πρώτη γραμμή», καθώς η νευρική κατάσταση στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο και η επιθετικότητα της Τουρκίας καθιστούν επιτακτική τη συναντίληψη και τον συγχρονισμό ενεργειών μεταξύ των μεγάλων πρωτευουσών και των Αθηνών.

Στο πλαίσιο αυτό έγινε η συνάντηση του κ. Μητσοτάκη με την κ. Μέρκελ στο περιθώριο των εργασιών του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ) στις 20 Ιουνίου. Κατά τη διάρκεια των επίσημων εργασιών, ο πρόεδρος της Ν.Δ. υπο-

Σήμερα, μολονότι η κ. Μέρκελ εξακολουθεί να εκτιμά τον κ. Τσίπρα, διατηρεί παράλληλα ειλικρινή επικοινωνία και σχέση εμπιστοσύνης με τον κ. Μητσοτάκη, αφού οι άνθρωποι του επιτελείου της έχουν προεξοφλήσει, ιδίως μετά το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, ότι αυτός θα είναι ο επόμενος πρωθυπουργός.

Κύκλοι του ΕΛΚ πιστεύουν πως η νίκη της Ν.Δ. στις ευρωεκλογές σηματοδότησε ότι ο λαϊκισμός πητήθηκε για πρώτη φορά σε τέτοια έκταση στην Ελλάδα.

Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, υπερέβαλε εαυτόν όταν σε αφιέρωμα στον Αλέξη Τσίπρα της εφημερίδας Die Zeit δήλωσε ότι «ο Έλληνας πρωθυπουργός έχει επιδόσεις ηγέτη (statesman), γιατί ξεμπλόκαρε τις σχέσεις με τη Βόρεια Μακεδονία παρά τις αντιδράσεις που συνάντησε».

στήριξε την επιβολή ευρωπαϊκών κυρώσεων στην Τουρκία σε περίπτωση που η Αγκυρα συνεχίσει την πολιτική προκλήσεων στην ΑΟΖ της Κύπρου και τη θέση του αυτή επανέλαβε στην κατ' ιδίαν συζήτησή του με τη Γερμανίδα καγκελάρια. Η συζήτηση επεκτάθηκε σε άλλα ζητήματα πολιτικής που σχετίζονται με τη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη.

Παράλληλα, γερμανικές, γαλλικές και βρετανικές εφημερίδες στις οποίες έχει παραχωρήσει συνεντεύξεις τους τελευταίους μήνες ο κ. Μητσοτάκης τολμούν την εκτίμηση ότι η Ελλάδα θα αποτελέσει μέσα στα επόμενα χρόνια όχι μόνο μια χώρα που άφησε πίσω της οριστικά την κρίση, αλλά επιπλέον, με λίγη τύχη και με αρκετή δουλειά, ένα μοντέλο προόδου και δυναμισμού. Θα αντιστραφεί, δηλαδή, η εικόνα «μαύρου πρόβατου» που υπήρχε στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας.

Σόιμπλε για Τσίπρα

Είναι αλήθεια ότι οι Γερμανοί και οι Γάλλοι έδειξαν για τους δικούς τους ξεχωριστούς λόγους μεγάλη ανοχή στον Αλέξη Τσίπρα. Σήμερα, όμως, η συζήτηση που επικρατεί

επικεντρώνεται στο γεγονός ότι η ευρεία νίκη της Νέας Δημοκρατίας στις ευρωεκλογές είναι μη αναστρέψιμη και ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο για τις σχέσεις της Ελλάδας με την Ευρώπη. Η νίκη αυτή, βεβαίως, ερμηνεύεται με δύο τρόπους. Κύκλοι του ΕΛΚ, αλλά και άνθρωποι του κύκλου Μακρόν στο Παρίσι, πιστεύουν ότι η νίκη της Ν.Δ. σηματοδότησε ότι ο λαϊκισμός πητήθηκε για πρώτη φορά σε τέτοια έκταση στην πρωτεύουσα στην οποία πρώτα οξύνθηκε και επιβλήθηκε, πριν από σχεδόν πέντε χρόνια. Στο Βερολίνο, όμως, υπάρχει και η άποψη ότι ο κ. Τσίπρας έχασε ακριβώς γιατί εγκατέλειψε τον λαϊκισμό του πρώτου εξαμήνου του 2015 και στη συνέχεια προώθησε τόσο μια σειρά από μνημονιακές μεταρρυθμίσεις και περικοπές εισοδημάτων όσο και την περίφημη συμφωνία των Πρεσπών. Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, που τώρα είναι πρόεδρος της γερμανικής Βουλής, υπερέβαλε εαυτόν όταν σε μεγάλο αφιέρωμα στον Αλέξη Τσίπρα που δημοσίευσε η εβδομαδιαία εφημερίδα Die Zeit δήλωσε ότι «ο Έλληνας πρωθυπουργός έχει επιδόσεις ηγέτη (statesman), γιατί ξεμπλόκαρε τις σχέσεις με τη Βόρεια Μακεδονία παρά τις

αντιδράσεις που συνάντησε».

Είναι προφανές ότι το Μακεδονικό ενδιέφερε ιδιαίτερα το Βερολίνο, σε βαθμό που να αγνοούνται στο αφιέρωμα της Zeit στοιχεία όπως η υπερβολική φορολόγηση και οι συνθήκες στασιμότητας που επικρατούν στην οικονομία. Ο συντάκτης Μίχαελ Τούμαν, που έχει παρομοιάσει στον παρελθόν τον κ. Τσίπρα με τον Βίλι Μπραντ, αυτή τη φορά «τερματίζει» τον θαυμασμό του ανακαλύπτοντας αντιστοιχίες ανάμεσα στον Έλληνα πρωθυπουργό και στον... Ουίנסτον Τσόρτσιλ του 1945, που αφού κέρδισε τον πόλεμο, έχασε τις εκλογές, γιατί οι Βρετανοί σκέφτηκαν ότι δεν είχε να τους προσφέρει κάτι παραπάνω.

Από την άλλη πλευρά, οι Financial Times, παρά το γεγονός ότι έχουν εκφραστεί ευμενώς για τον κ. Τσίπρα, υποδέχθηκαν θετικά το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών. Η ανταποκρίτρια της εφημερίδας στην Αθήνα, Κάρεν Χόουπ, ακολουθώντας τον κ. Μητσοτάκη στην προεκλογική επίσκεψή του στην Πετρούπολη και υπογράμμισε ότι «ο Μητσοτάκης ενισχύεται εξαιτίας της επιθυμίας των Ελλήνων για αλλαγή».

Οι επαφές με τρεις σημαντικές γυναίκες

Εκτός από τις επαφές με Ευρωπαίους ηγέτες, στο πλαίσιο του ΕΛΚ, ο κ. Μητσοτάκης έχει ακολουθήσει μέσα στο 2019 πρόγραμμα επαφών με διεθνείς προσωπικότητες. Ανάμεσα σε αυτές ξεχωρίζουν τρεις γυναίκες ο ρόλος των οποίων στην ευρωπαϊκή και στη διεθνή σκηνή φαίνεται ότι αναβαθμίζεται σημαντικά: η Ανεγκρετ Κραμπ Κάρενμπάουερ, που διαδέχθηκε την κυρία Μέρκελ στην προεδρία των Χριστιανοδημοκρατών, η Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία προτάθηκε για να διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι στη θέση του επικεφαλής της ΕΚΤ, και η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, η οποία επελέγη από τους Ευρωπαίους ηγέτες για να διαδεχθεί τον

Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η κυρία Φον ντερ Λάιεν επισκέφθηκε την Αθήνα στις 5 Μαρτίου αποδεχόμενη πρόσκληση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής». Στη σχετική εκδήλωση για την ευρωπαϊκή πολιτική άμυνας και ασφάλειας, όπου μίλησαν η ίδια και ο κ. Μητσοτάκης, η Γερμανίδα πολιτικός απευθύνθηκε στον πρόεδρο της Ν.Δ. λέγοντας: «Ξέρω ότι εσύ, Κυριάκο, θα διαμορφώσεις το νέο success story της Ελλάδας ως μελλοντικός πρωθυπουργός».

Απαράτηρητο δεν έχει περάσει το γεγονός ότι ο κ. Μητσοτάκης, ήδη από τις αρχές Μαρτίου, βρι-

σκόταν ανάμεσα σε αυτούς που υποστήριξαν δημοσίως την αναστολή συμμετοχής του κόμματος Fidesz του πρωθυπουργού της Ουγγαρίας Βίκτορ Ορμπαν στο ΕΛΚ, εξαιτίας της πολιτικής του κατά των μεταναστών και του γενικότερου ρόλου του στη χειραγώγηση της Δικαιοσύνης και στην κάμψη της ευρωστίας των δημοκρατικών θεσμών στην Ουγγαρία. Αυτό πράγματι έγινε στις 20 Μαρτίου.

Σήμερα, κορυφαία think tanks προεξοφλούν ευρεία νίκη της Ν.Δ. «Είναι εξαιρετικά πιθανή η αυτοδυναμία της στις εκλογές της Κυριακής», δηλώνει ο επικεφαλής Ευρώπης του Eurasia Group Μιζάμπα Ραχμάν, με βάση όλες τις τελευταίες

δημοσκοπήσεις. Στη σχετική έκθεση που δημοσιεύθηκε την περασμένη Τετάρτη επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με όλες τις μετρήσεις, η διαφορά κυμαίνεται από 8,5% έως 13% και εκτιμάται ότι η τελική διαφορά τη βραδιά των εκλογών θα είναι ίδια ή μεγαλύτερη από εκείνη των ευρωεκλογών. Εάν η αυτοδυναμία δεν επιτευχθεί, τότε αναφέρεται ότι το πιθανότερο σενάριο είναι η συγκυβέρνηση Ν.Δ.-ΚΙΝΑΛ. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στη θετική στάση των ξένων επενδυτών απέναντι στον κ. Μητσοτάκη λόγω των σπουδών του στο Χάρβαρντ και της εργασίας του σε διεθνή συμβουλευτική εταιρεία, τη McKinsey, στο Λονδίνο το 1993.

Ανεγκρετ Κραμπ Κάρενμπάουερ, που διαδέχθηκε τη Μέρκελ στην προεδρία των Χριστιανοδημοκρατών

Κριστίν Λαγκάρντ, προτάθηκε για να διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι στη θέση του επικεφαλής της ΕΚΤ.

Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, η οποία επελέγη για να διαδεχθεί τον Γιούνκερ στην προεδρία της Ευρ. Επιτροπής.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Οι κόκκινες γραμμές της Αθήνας

Η εθνική κυριαρχία στο Καστελλόριζο και το «παιχνίδι» στην Ανατ. Μεσόγειο

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η **Αγκυρα** γνωρίζει πολύ καλά ποιες είναι οι κόκκινες γραμμές της Αθήνας και, κυρίως, με ποιον τρόπο θα απαντήσει σε περίπτωση που αμφισβητηθεί η κυριαρχία της στην ευρύτερη περιοχή του Καστελλόριζου, αναφέρουν στην «Κ» ανώτατες στρατιωτικές πηγές. Παρά την παρατεταμένη προεκλογική περίοδο, οι κατάλληλοι δίαυλοι ανάμεσα στην Αθήνα και στην Αγκυρα παραμένουν ανοικτοί και, μάλιστα, έχουν χρησιμοποιηθεί επανειλημμένως και εντατικά κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα. Οτιδήποτε άλλο είναι περιττό, κυρίως δε οι επικοινωνιακές κορώνες, τονίζουν οι ίδιες πηγές.

Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, τις προηγούμενες εβδομάδες έπρεπε να υπάρξει άμεση επικοινωνία ανάμεσα στις δύο πλευρές και αυτή δεν ήταν η τελευταία συνάντηση των δύο υπουργών Εθνικής Αμυνας στην πρόσφατη σύνοδο του ΝΑΤΟ. Αυτή η επικοινωνία πραγματοποιήθηκε δίχως να χρειαστεί να γίνει κάτι ευρύτερα γνωστό. Η ετοιμότητα στο ΓΕΕΘΑ και στα επιτελεία παραμένει σε υψηλότατο επίπεδο, ενώ τα στελέχη της φυσικής ηγεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων εξακολουθούν να επισκέπτονται τις μονάδες που βρίσκονται στο Ανατολικό Αιγαίο και άλλες κρίσιμες περιοχές, ώστε

να επιθεωρήσουν την κατάσταση. Κάθε κίνηση στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο παρακολουθείται προσεκτικά. Στην Αθήνα υπάρχουν δύο απόψεις. Και οι δύο στηρίζονται στην τουρκική κινητικότητα και στην επίμονα έντονη ρητορική. Κατά την πρώτη άποψη οι συγκεκριμένοι υψηλοί τόνοι συνιστούν ένδειξη για περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης. Υπενθυμίζεται ότι μόλις προ δύο ημερών, ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας απείλησε ευθέως την Κυπριακή Δημοκρατία με νέα εισβολή, καλώντας ουσιαστικά τη Λευκωσία να μην κάνει χρήση καμίας από τις δυνατότητες που της δίνει το διεθνές δίκαιο για να υπερασπιστεί τα κυριαρχικά δικαιώματά της. Κατά αυτή την ευρύτερη ανάλυση, ο Τούρκος πρόεδρος Ερντογάν δεν έχει να χάσει τίποτα ανοίγοντας ακόμα ένα μέτωπο τριβών με τη Δύση, αντιθέτως, αυξάνει τις επιλογές που έχει για πίεση προς την Ουάσιγκτον και τις Βρυξέλλες.

Κατά τη δεύτερη άποψη, η Αγκυρα συντηρεί τους τόνους σε αυτό το επίπεδο για να κρατάει την Αθήνα σε εγρήγορση, μάλιστα σε μια περίοδο εσωστρέφειας για την Ελλάδα, λόγω της ρευστότητας που εκ των πραγμάτων επικρατεί στις μεταβατικές εκλογικές περιόδους. Και υπό αυτή την έννοια, επιτυγχάνεται ήδη ο επιθυμητός στόχος, ο οποίος δεν

Ταχύπλοο των Ειδικών Δυνάμεων με φόντο φρεγάτες του Πολεμικού Ναυτικού, κατά την πρόσφατη επιθεώρηση του Στόλου από τον κ. Προκόπη Παυλόπουλο. Η ετοιμότητα στο ΓΕΕΘΑ και στα επιτελεία παραμένει σε υψηλότατο επίπεδο.

είναι, με βάση αυτή την ερμηνεία, ένα θερμό επεισόδιο ή κάτι παρόμοιο.

Το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα θα φανεί και ποια θα είναι τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ενωσης εις βάρος της Τουρκίας για τις παραβιάσεις της κυπριακής κυριαρχίας. Εμπειροί παρατηρητές τονίζουν ότι για τις Βρυξέλλες ο «οδηγός» ήταν η συνάντηση του κ. Ερντογάν με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ. Δεδομένου ότι οι δύο άνδρες δεν κατέληξαν σε σύγκρουση, αντιθέτως, μάλιστα, φαίνεται ότι η Αγκυρα και η Ουάσιγκτον (ή μάλλον οι κ. Τραμπ και Ερντογάν σε προσωπικό επίπεδο) αναζητούν ένα είδος συμβιβασμού για το ζήτημα των S-400, το ενδεχόμενο λήψης σκληρών μέτρων κατά της Τουρκίας από την Ε.Ε. απομακρύνεται. Άλλωστε εκ των πραγμάτων η «φαρέτρα» των ευρωπαϊκών μέτρων έναντι της Τουρκίας είναι μάλλον περιορισμένη.

Πέραν των S-400

Η σχέση της Τουρκίας με τις ΗΠΑ θα παραμείνει σημαντική και για την εξέλιξη των ελληνοτουρκικών,

καθώς οι αποκλίνουσες απόψεις για τη γεωπολιτική κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή δεν περιορίζονται στο ζήτημα των S-400, αλλά αγγίζουν πολύ σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν τη στρατηγική αρχιτεκτονική της περιοχής. Το ένα είναι η στάση έναντι του Ιράν και οι πιθανοί τρόποι εξέλιξης αν οι τριβές μεταξύ Ουάσιγκτον και Τεχεράνης οδηγήσουν σε κάτι περισσότερο από χαμηλής έντασης επεισόδια στα Στενά του Ορμούζ. Και το άλλο, βέβαια, είναι το περίφημο σχέδιο για τη Μέση Ανατολή, στο οποίο θα προτείνεται μια διευθέτηση και του Παλαιστινιακού. Ουδείς εκ των σοβάρων αναλυτών και παρατηρητών πιστεύει ότι η Τουρκία θα μπορούσε να ευθυγραμμιστεί με τις ΗΠΑ σε κάποιο από τα δύο αυτά ζητήματα. Αναλογικά συνδεδεμένη εξέλιξη είναι η περαιτέρω ισχυροποίηση της τριμερούς Ελλάδας, Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ, σε μια περίοδο που οποιαδήποτε άλλη σχέση στην περιοχή είναι απλώς ριψοκίνδυνη για τις ΗΠΑ.

Παρά το γεγονός ότι η ανησυχία για την ελληνική υφαλοκρηπίδα παραμένει, στην Αθήνα το βασικό σενάριο που εξετάζεται είναι η κατακόρυφη άνοδος της έντασης στην κυπριακή αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) και οι επιπτώσεις που αυτή θα μπορούσε να έχει ευρύτερα. Στη Λευκωσία, άλλωστε, εκείνο που αναμένουν είναι ο τελικός προορισμός του δεύτερου πλωτού γεωτρήπανου της Τουρκίας, του «Γιαβούζ», το οποίο τις τελευταίες ημέρες παρέμεινε στις εκβολές του Καλυκάδνου, στα τουρκικά χωρικά ύδατα. Με βάση όσα καταφθάνουν στη Λευκωσία από τις ήδη υφιστάμενες δραστηριότητες του «Φατίχ», είναι σαφές ότι η τουρκική ΤΡΑΟ (κρατική εταιρεία πετρελαίων) υπολείπεται μακράν των τεχνικών δυνατοτήτων να πραγματοποιήσει αποτελεσματικές γεωτρήσεις σε βάθος αρκετών χιλιάδων μέτρων. Επιπλέον, τα διεθνή εντάλματα που έχει εκδώσει η Λευκωσία έναντι ξένων (μη Τούρκων) προσώπων και εταιρειών που συνεργάστηκαν με την ΤΡΑΟ για τη γεώτρηση του «Φατίχ» φαίνεται ότι έχουν δη-

“
Η Αγκυρα γνωρίζει την απάντησή μας αν υπάρξει οποιαδήποτε αμφισβήτηση στην ευρύτερη περιοχή, αναφέρονταν στην «Κ» ανώτατες στρατιωτικές πηγές.

μιουργήσει μια αρνητική ατμόσφαιρα για τα ερευνητικά εγχειρήματα των Τούρκων στην Ανατολική Μεσόγειο, κάτι που ευλόγως έχει προκαλέσει ιδιαίτερη ενόχληση στην Αγκυρα, όπου οι κινήσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας ερμηνεύονται ως «έκνομες» και αντίθετες με το διεθνές δίκαιο. Παράλληλα, οι έρευνες του «Μπαρμπαρός» στα νώτια της Κύπρου, λίγες δεκάδες χιλιόμετρα νότια της Λεμεσού, συνεχίζονται, δίχως να είναι σαφές αν ουσιαστικά αποτελούν προετοιμασία για τον πλου και του δεύτερου γεωτρήπανου, «Γιαβούζ». Αν και οι περισσότερες δημόσιες τοποθετήσεις Τούρκων υπουργών και λοιπών αξιωματούχων υποδεικνύουν ως στόχο του «Γιαβούζ» τη θαλάσσια περιοχή νότια της Καρπασίας, ενδεχομένως και τον Κόλπο της Αμμοχώστου, καταγράφονται ορισμένες εκτιμήσεις για αποστολή του πλωτού γεωτρήπανου στην περιοχή όπου διεξάγει έρευνες τους τελευταίους μήνες το «Μπαρμπαρός» με τη συνοδεία ορισμένων πλοίων υποστήριξης. Οι πιο προχωρημένες από αυτές τις εκτιμήσεις προβλέπουν την αποστολή του «Γιαβούζ» ακόμα και στο οικόπεδο 1 της κυπριακής ΑΟΖ, το οποίο δεν έχει αδειοδοτηθεί σε καμία εταιρεία και βρίσκεται ελάχιστα χιλιόμετρα έξω από την αιγιαλίτιδα ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας...

Almaria Residences - Protaras

Love at first sight

When you find the love of your life, you hold on tight and don't let go.

You will feel the same way when you first lay your eyes on Almaria complex and fall in love with the new world of experiences that await you, ready to fulfil the promise of a lifetime of dream holidays.

Located just five minutes away from the pristine coast of Protaras and only 1km from the new marina, you will find your perfect match from a selection of 28 2,3 and 4-bedroom villas.

Designed to the highest specifications, the spacious interior and modern open-plan layout invite relaxation and harmony within. Outside, a private swimming pool and bbq area offer leisure and enjoyment amidst immaculately landscaped gardens.

www.karmadevelopers.com | 80 03 03 03

Ο ΥΠ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Νέα ώθηση στις συνομιλίες μετά τις ελληνικές εκλογές

Ανοίγει τα χαρτιά του για τις προεδρικές του 2023, απαντά στον χαρακτηρισμό ατσαλάκωτος και στη σχέση του με τον πρόεδρο

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Βάσει των επαφών που έχουμε με τα Ηνωμένα Έθνη είναι ότι μετά την ολοκλήρωση των εκλογών στην Ελλάδα, θα δοθεί νέα ώθηση στην προσπάθεια για επανέναρξη των συνομιλιών», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης. Οι κινήσεις Οζερσάι για την Αμμόχωστο, όπως εκτιμά ο κ. Χριστοδουλίδης, σηματοδοτούν και την έναρξη της προεκλογικής του για το 2020 και υπογραμμίζει πως τυχόν ανάδειξή του στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας θα αποτελεί αρνητική εξέλιξη. Απαντά και στις καταγγελίες που θέλουν τον Νίκο Αναστασιάδη να συζητά άλλες μορφές λύσης, υπογραμμίζοντας πως δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Σε ό,τι αφορά τη φημολογία ότι βρίσκεται πίσω από τη σκλήρυνση των θέσεων Αναστασιάδη, ο ίδιος το χαρακτηρίζει προσβλητικό. Δεν απορρίπτει το ενδεχόμενο προεδρίας του ΔΗΣΥ, ούτε το ενδεχόμενο υποψηφιότητας για το 2023, σημειώνοντας, ωστόσο, πως θα ήταν «πολιτικά ανώριμος, ακόμα και αφελής, αν αυτή τη στιγμή που μιλάμε, και με τις προκλήσεις που υπάρχουν, είχα τις όποιες φιλοδοξίες σε σχέση με το μέλλον μου ή μελλοντικές εκλογικές διαδικασίες». Μιλάει για τον χαρακτηρισμό ατσαλάκωτος, αλλά και το αν υπάρχει ένταση με τον υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη.

–Είχατε θέσει συγκεκριμένα μέτρα απέναντι στην τουρκική προκλητικότητα, όπως το ζήτημα της τελωνειακής ένωσης και τα προενταξιακά κονδύλια. Παραμένουν στόχος;

–Η διαδικασία που ακολουθείται στην Ε.Ε. είναι η ίδια που ακολουθήθηκε σε παρόμοιες περιπτώσεις στο παρελθόν. Το πιο σημαντικό ήταν να υπάρξει η πολιτική απόφαση στο ανώτατο επίπεδο και το νομικό πλαίσιο για συγκεκριμένα μέτρα αντίδρασης, που ήταν ακριβώς και αποτέλεσμα της προεργασίας μινών που κάναμε. Από την στιγμή που αυτό υπάρχει τώρα βρισκόμαστε στο στάδιο επεξεργασίας των πιθανών επιλογών και θα ξεκινήσει τώρα η συζήτηση ανάμεσα στα κράτη μέλη. Αυτά θα αποφασίσουν, επιλέγοντας τα κατάλληλα μέτρα και τον τρόπο κλιμάκωσής τους. Η αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης, που

“

Στο πλαίσιο της προεκλογικής Οζερσάι οι εξαγγελίες του για την Αμμόχωστο.

είναι ήδη παγωμένη, βεβαίως και έχει πλέον, μετά τα Συμπεράσματα Ιουνίου, διασυνδεθεί και με τις παράνομες ενέργειες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ.

–Γνωρίζουμε τι αναφέρεται στο έγγραφο;

–Είμαστε σε συνεχή επαφή με την Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Εκτιμώ ότι στις επιλογές θα εμπεριέχεται και η διάσταση της κλιμάκωσης αναλόγως, δηλαδή, των εξελίξεων. Για ευνόητους λόγους είναι σταδιακή η εφαρμογή και κλιμακούμενη εφόσον στόχος δεν είναι η διαιώνιση των μέτρων, αλλά είναι τα μέτρα να τερματίσουν τις παράνομες ενέργειες και να δημιουργηθούν οι συνθήκες για επανέναρξη των συνομιλιών.

–Τα μέτρα εκ των υστέρων τι σημασία έχουν δεδομένου ότι σε λίγο διάστημα αποχωρεί ο «Πορθητής» και έρχεται το «Γιαβούζ»;

–Τα μέτρα δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά είναι αναγκαία για να στείλουν το μήνυμα στην Τουρκία, να τερματιστούν οι ενέργειες, όπως επίσης για να λειτουργήσουν αποτρεπτικά. Η διεθνής αντίδραση που υπήρξε και ειδικότερα η δημοσία τοποθέτηση που έγινε από πλευράς Ε.Ε. σε σχέση με την παρανομία της Τουρκίας, ήταν κάτι που δεν ανέμενε η Άγκυρα. Γι' αυτόν εξάλλου τον λόγο, ενώ στην αρχή ισχυριζόταν ότι η γεωτρηση ήταν σε δίδην δική της περιοχή, στη συνέχεια πρόσθεσε ότι βρίσκεται εκεί για να προστατεύσει δίδην τα δικαιώματα των Τ/κ. Μπορεί οι δηλώσεις αντίδρασης να μην μπόρεσαν να σταματήσουν τις παράνομες ενέργειες, όμως, αν λάβετε υπόψη ότι έχουμε να κάνουμε με μια χώρα που έκανε εισβολή στη Συρία, στο Ιράκ, έχει ανοικτά μέτωπα με όλα τα γειτονικά κράτη, που καταπατά τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών της είναι όλα σημαντικά και έχουν τον ρόλο τους. Αυξάνεις σημαντικά την αποτελεσματικότητά σου αν στο πλευρό σου έχεις την

Θα ήμουν πολιτικά ανώριμος, ακόμα και αφελής, αν αυτή τη στιγμή που μιλάμε, και με τις προκλήσεις που υπάρχουν, είχα τις όποιες φιλοδοξίες σε σχέση με το μέλλον μου ή μελλοντικές εκλογικές διαδικασίες, λέει ο Νίκος Χριστοδουλίδης, απαντώντας για το 2023 αλλά και την προεδρία της Πινδάρου.

Ε.Ε. παρά να είσαι μόνος σου. Είναι λογικό, αλλά όχι εύκολα επιτεύξιμο, δεδομένου του ότι στη διεθνή σκηνή σημασία έχουν τα εθνικά συμφέροντα του κάθε κράτους και δυστυχώς λιγότερο οι διεθνείς αρχές και το δίκαιο.

–Η απόφαση για την Αμμόχωστο θεωρείται επέκταση της κατοχής;

–Αν προχωρήσει σε μία τέτοια

κίνηση η Τουρκία, σαφέστατα και θα είναι. Σημαίνει πως Άγκυρα και Οζερσάι ξεκινούν να υλοποιούν τον στόχο της λύσης των δύο κρατών που θα είναι βεβαίως κάκιστη εξέλιξη για την Κύπρο. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, και χωρίς καμία διάθεση εμπλοκής στα εσωτερικά των Τ/κ, τυχόν επικράτηση του κ. Οζερσάι θα αποτελέσει αρνητική εξέλιξη για

την Κύπρο και εδώ θα ήθελα να σημειώσω ως θετική την αντίδραση του κ. Ακιντζί.

–Την έχετε χαρακτηρίσει και ως κίνηση εντυπωσιασμού βεβαίως που δεν πρέπει να υποτιμάται.

–Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, η ανακοίνωση του κ. Οζερσάι για την Αμμόχωστο σηματοδοτεί, μαζί με όλα τα άλλα, και την έναρξη της προεκλογικής του για τον Μάρτιο του 2020. Φυσικά, αυτό σε καμία περίπτωση δεν μας εφσουχάζει ή μας οδηγεί σε υποτίμηση ή υποβάθμιση των δηλώσεων που γίνονται.

–Δυσκολεύει τα πράγματα για την πλευρά μας;

–Δυσκολεύει τα πράγματα για όλους εμάς που πιστεύουμε στην ανάγκη επίλυσης του Κυπριακού στη βάση της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας το συντομότερο δυνατό. Την ίδια στιγμή θεωρώ ότι η «κρίση» που προκαλείται με το θέμα της Αμμοχώστου θα μπορούσε, υπό προϋποθέσεις, να λειτουργήσει και ως ευκαιρία.

–Δηλαδή;

–Αν, δηλαδή, υπάρξει θετική απάντηση αυτή τη στιγμή από τον κ. Ακιντζί στην πρόταση του προ-

έδρου για τη σύσταση τεχνικής επιτροπής για την Αμμόχωστο στην οποία μάλιστα προσωπικά θεωρώ ότι πρέπει να συμμετέχουν οι ίδιοι οι Βαρωσιώτες (Ε/κ και Τ/κ) οι οποίοι θα ετοιμάσουν μια μελέτη για την ανοικοδόμηση της πόλης, θα σταλεί το καλύτερο μήνυμα όχι μόνο στον κ. Οζερσάι, αλλά και σε όσους δεν θέλουν λύση του Κυπριακού ή σκέφτονται λύσεις πέραν της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας.

–Ο πρόεδρος έχει ήδη αποστείλει επιστολή στα Η.Ε., ζητώντας επανέναρξη των συνομιλιών εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα. Την ίδια στιγμή επιμένει σε ιδέες όπως η αποκεντρωμένη ομοσπονδία και η κοινοβουλευτική δημοκρατία. Δεν αναιρεί το ένα το άλλο;

–Στο Κραν Μοντάνα δεν είχαμε θετική κατάληξη για συγκεκριμένους λόγους. Έχουμε ενώπιόν μας τρεις επιλογές. Ή επιμένουμε στις θέσεις μας, γνωρίζοντας ότι η άλλη πλευρά δεν θα τις αποδεχτεί, άρα δεν θα υπάρξει λύση, ή να υιοθετήσουμε τις θέσεις της άλλης πλευράς για να εξαλειφθούν οι λόγοι διαφωνίας (κάτι που όλοι συμφωνούμε ότι δεν μπορεί να γίνει), ή να βάσουμε κάτω κάποιες ιδέες προς προβληματισμό για επίλυση των θεμάτων διαφωνίας. Ιδέες οι οποίες φυσικά δεν ξεφεύγουν από το πλαίσιο της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας, καθώς όποια προσπάθεια να φύγουμε από αυτό το πλαίσιο λύσης θα είναι ό,τι πιο αρνητικό για τις προοπτικές επανένωσης της πατρίδας μας. Άρα οι ιδέες του προέδρου, όπως για παράδειγμα ένα κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης, είναι για να διερευνήσουμε πώς μπορούν να επιλυθούν οι διαφωνίες που υπάρχουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και να προχωρήσει η διαδικασία. Αν ο πρόεδρος σκεφτόταν μικροκομματικά ή δεν επιθυμούσε να λυθεί το Κυπριακό δεν θα προβληματοποιούσε. Είναι απλό να λες όχι. Το θέμα είναι να δημιουργήσεις τις προϋποθέσεις για να μπορέσεις να πεις να και αυτό θέλει σκληρή δουλειά.

–Για ποιο λόγο τότε δεν έχει απαντήσει ακόμα ο γ.γ. του ΟΗΕ; Ίσως να μην έχει πειστεί από τις προθέσεις μας...

–Η εκτίμησή μας βάσει των επαφών που έχουμε με τα Η.Ε. είναι ότι μετά την ολοκλήρωση των εκλογών στην Ελλάδα, θα δοθεί νέα ώθηση στην προσπάθεια για επανέναρξη των συνομιλιών.

Ο Αναστασιάδης, οι νέες ιδέες, ο ρόλος του ΥΠΕΞ και η ένταση με Χάρη

–Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει κατηγορηθεί από πολλούς για σκλήρυνση θέσεων και ότι βλέπει άλλες μορφές λύσης, όπως τα δύο κράτη...

–Λέγονται πολλά που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Να θυμίσω ότι είναι η διαπραγματευτική διαδικασία υπό τον πρόεδρο Αναστασιάδη που έφερε το Κυπριακό πολύ κοντά σε λύση που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του κυπριακού λαού. Λέγονται διάφορα και για το Κραν Μοντάνα. Υπάρχει οποιοσδήποτε Ε/κ πολιτικός που θα πετύχαινε λύση που θα τερμάτιζε το «παρεμβατικό» δικαίωμα της Τουρκίας και τις Εγγυήσεις, και δεν θα την αποδεχόταν; Οποιοσδήποτε Ε/κ ηγέτης που θα πετύχαι μια τέτοια λύση θα είναι ο ιστορικός ηγέτης των Ε/κ, αλλά και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η λύση, και αυτό πολλοί το ξεχνάνε, πρέπει να εγκριθεί και από την πλειοψηφία του λαού. Αν δώσεις στον λαό μια λύση με συνέπεια εγγυητικών και παρεμβατικών δικαιωμάτων στην Τουρκία θα την αποδεχθεί;

–Πολλοί λένε πως εσείς βρίσκεστε πίσω από την σκλήρυνση των

θέσεων του προέδρου.

–Αυτό είναι προσβλητικό και δεν ανταποκρίνεται στον χαρακτήρα και την προσωπικότητα του προέδρου της Δημοκρατίας. Κάποιοι αρέσκονται για τους δικούς τους λόγους και ενδεχομένως για να εξυπηρετήσουν άλλες ανάγκες, να βάσουν ετικέτες και να στοχοποιούν ανθρώπους. Ελλείψει επιχειρημάτων μπαίνουν οι ταμπέλες και οι χαρακτηρισμοί. Δικαιώμα τους. Ο καθένας, όμως, κρίνεται από τα έργα και τις ενέργειές του πριν και κατά τη διαπραγμάτευση. Και δεν γίνεται να είσαι μέρος μιας διαπραγματευτικής διαδικασίας που έφερε το Κυπριακό για πρώτη φορά τόσο κοντά σε λύση και την ίδια στιγμή να μη θέλεις τη λύση του. Πιστεύω στη λύση του Κυπριακού, πιστεύω στην επανένωση για την ευημερία και την ασφάλεια όλων των Κυπρίων και θα συνεχίσω να εργάζομαι γι' αυτό, αξιοποιώντας κάθε μέσο και κάθε δυνατότητα. Και σίγουρα χωρίς να το διαφημίζω για να αποδείξω το αυτονόητο.

–Σας χαρακτηρίζουν ατσαλάκωτο. Σας ενοχλεί αυτός ο χαρακτηρισμός;

“

Αν ο χαρακτηρισμός «ατσαλάκωτος» σχετίζεται με τη συνειδητή μου επιλογή να μην ανεβάσω τους τόνους, να μην υποτιμώ τον συνομιλητή μου, να μη θεωρώ ότι ο δημόσιος διάλογος είναι εμπόλημα ζώνη, λυπάμαι πολύ, αλλά αυτά πραγματικά πιστεύω και αυτό δεν θα αλλάξει.

–Σας είπα και προηγουμένως ότι κάποιοι αρέσκονται στο να βάζουν ετικέτες στους ανθρώπους, διότι δεν έχουν επιχειρήματα και κάτι ουσιαστικό να πουν. Αν το «ατσαλάκωτος» υπονοεί ότι είμαι υπουργός σε ένα θεωρητικό «εύκολο» Υπουργείο, αυτό δείχνει πλήρη άγνοια των θεμάτων ενασχόλησής του ΥΠΕΞ, άγνοια «κινδύνου» δηλαδή. Μια ματιά στον χάρτη της περιοχής μας αρκεί για να αντιληφθεί κάποιος τις καθημερινές προκλήσεις που έχουμε να διαχειριστούμε στο ΥΠΕΞ. Ας αφιερώσουν μια μέρα στο Υπουργείο για να διαπιστώσουν τα θέματα ενασχόλησής ενός ΥΠΕΞ μιας χώρας υπό κατοχή, που βρίσκεται στην Ανατολική Μεσόγειο και είναι κράτος μέλος της Ε.Ε. Από την άλλη, αν ο χαρακτηρι-

σμός «ατσαλάκωτος» σχετίζεται με τη συνειδητή μου επιλογή να μην ανεβάσω τους τόνους, να μην υποτιμώ τον συνομιλητή μου, να μη θεωρώ ότι ο δημόσιος διάλογος είναι εμπόλημα ζώνη, λυπάμαι πολύ, αλλά αυτά πραγματικά πιστεύω και αυτό δεν θα αλλάξει. Εν πάση περιπτώσει, στόχος μου είναι να κάνω έργο και στην προσπάθεια αυτή

εννοείται θα τσαλακωθεί και θα κάνει και λάθη.

–Με την επανεκλογή Αναστασιάδη υπήρξε η φημολογία έντασης με τον Χάρη Γεωργιάδη. Ισχύει;

–Καμία ένταση δεν υπήρξε με τον Χάρη με τον οποίο είμαστε φίλοι πολλά χρόνια και πριν ασχοληθώ με την πολιτική. Η συνεργασία μας είναι εξαιρετική. Σε ό,τι αφορά το θέμα που είδε το φως της δημοσιότητας, θεωρώ ότι ο καθένας έχει απόλυτο δικαίωμα να διεκδικήσει ή να εκφράσει επιθυμία για τη διεκδίκηση μιας θέσης, ιδιαίτερα, όταν έχει μία πορεία πετυχημένη, όπως ο Χάρης που διακρίστηκε μια πρωτόγνωρη κατάσταση πραγμάτων.

–Κακώς ο ΔΗΣΥ άνοιξε το κεφάλαιο του Τ/κ υποψήφιου και της προσέλευσης τ/κ στις απερχόμενες εκλογές;

–Ο ΔΗΣΥ τα τελευταία χρόνια ορθά κτίζει σχέσεις με τ/κ κόμματα και η συνεργασία αυτή είναι πολύ σοφή επιλογή. Από εκεί και πέρα κάποιες αναφορές θα μπορούσαν να αποφευχθούν...

–Για σας πρέπει να γίνει ιδεολογικό ξεκαθάρισμα στον ΔΗΣΥ; Τι κόμμα τελικά είναι ο ΔΗΣΥ;

–Γενικότερα δεν πιστεύω στις ετικέτες. Υπάρχουν όντως διαφορικά κάποιες διαφορετικές και όχι συγκρουόμενες προσεγγίσεις στο κόμμα για το Κυπριακό. Οι μόνες προσεγγίσεις που θεωρώ ότι δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές ή δεν συμβαδίζουν με την ιστορία του ΔΗΣΥ είναι αυτές που είτε υποστηρίζουν την παραμονή του στάτους κβο είτε άλλες μορφές λύσης πέραν της ομοσπονδίας. Αυτό, θεωρώ, είναι κόκκινη γραμμή για το κόμμα και δεν υπάρχουν τέτοιες προσεγγίσεις στον ΔΗΣΥ. Όσον αφορά τα άλλα θέματα ότι ο κοινωνικός φιλελευθερισμός είναι το ιδεολογικό στίγμα που χαρακτηρίζει τον ΔΗΣΥ. Δηλαδή η κοινωνική ευαισθησία είναι αναγκαία σε μία φιλελεύθερη οικονομία, ιδιαίτερα στους τομείς της υγείας και της παιδείας.

–Σας ενδιαφέρει η προεδρία του ΔΗΣΥ;

–Δεν είναι κάτι που με έχει προβληματίσει ποτέ. Γενικότερα, όπως αποδεικνύεται και από τη μέχρι τώρα πορεία μου, δεν θέτω μακροπρόθεσμους στόχους για τον εαυτό μου. Δεν είμαι αυτής της φιλοσοφίας.

Για όλα τα γούστα η επιστολή του προέδρου

Πολλές οι ερμηνείες: Τακτικισμός από τον Νίκο Αναστασιάδη ή ουσιαστική κίνηση επιστροφής στο τραπέζι των συνομιλιών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Είναι ο Πρόεδρος έτοιμος για επανέναρξη των συνομιλιών χωρίς όρους και προϋποθέσεις ή η επιστολή προς τα Ηνωμένα Έθνη αποτελεί μέρος τακτικισμού, που στόχο έχει να κερδίσει η κυβέρνηση περισσότερο χρόνο ανοίγοντας ζητήματα που θεωρούνται κλειστά; Αυτό είναι το ερώτημα που εγείρεται και το κύριο ζήτημα αντιπαράθεσης κυβερνήσεως και ΑΚΕΛ μετά τη δημοσιοποίησης της περιβόητης επιστολής από την «Κ». Στην κυβερνητική παράταξη επισημαίνουν την ετοιμότητα του Προέδρου που σημειώνεται από κάποιους ως διαφοροποίηση από την επιστολή που απέστειλε το 2017, κατά την οποία έθετε όρους για επιστροφή στις συνομιλίες. Στο ΑΚΕΛ βλέπουν μία επιστολή αυτοαναίρεσης και αντιφάσκει αμφισβητώντας την ετοιμότητα και την ειλικρίνεια του Προέδρου να προσέλθει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Και αυτό γιατί την ίδια στιγμή που δηλώνει ετοιμότητα συνέχισης από εκεί και όπου έμειναν στο Κραν Μοντάνα, προσθέτει και άλλες ιδέες που ξεφεύγουν από το πλαίσιο Γκουτέρες. Το σίγουρο είναι πως η επιστολή απεσταλμένη σε μία περίοδο έντονων κινητικότητας και εν μέσω των έντονων προκλήσεων της Τουρκίας. Ο Πρόεδρος έχει ήδη ζητήσει την παρέμβαση Γκουτέρες ως φύλακα του διεθνούς δικαίου στις τουρκικές προκλητικότητες. Επί του παρόντος αν και δεν υπήρξε οποιαδήποτε δημόσια αντίδραση από τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών ή την ειδική απεσταλμένη των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ, ο υπουργός Εξωτερικών επισημαίνει σε συνέντευξή του στην «Κ» νέα ώθηση στις συνομιλίες μετά τις εκλογές στην Αθήνα.

Με τη δημοσιοποίηση της επιστολής από την «Κ» ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Πρόδρομος Περδρόμης ξεκαθάρισε στο κρατικό κανάλι πως ο Πρόεδρος είναι έτοιμος για επιστροφή στην τραπέζι των συνομιλιών χωρίς όρους και προϋποθέσεις νοούμενου ότι θα τερματίσουν οι τουρκικές προκλήσεις. Αυτό φρόντισε να διαμνύσει στο ΑΚΕΛ και σε γραπτή δήλωσή του. «Έχω κατ'επανάληψη καταθέσει τη δέσμευσή μου στη διαδικασία και για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων το συντομότερο δυνατό, από το σημείο που αυτές διακόπηκαν στη Διάσκεψη του Κραν Μοντανά», αναφέρει στην επιστολή του Νίκου Αναστασιάδη.

Η τοποθέτηση του Νίκου Αναστασιάδη αλλά και η κίνηση Προ-

Διαφοροποίηση του
Νίκου Αναστασιάδη βλέ-
πουν συναγερμικοί
κύκλοι μετά τη δημοσιο-
ποίηση της επιστολής
καθώς δεν θέτει όρους.

δρόμου να σημειώσει το «χωρίς όρους και προϋποθέσεις» θεωρείται από συναγερμικούς κύκλους, που έβλεπαν με ανησυχία την στάση Αναστασιάδη από το Κραν Μοντάνα και εντέυθεν, ως διαφοροποίηση του Νίκου Αναστασιάδη από τη στάση που τηρεί τα τελευταία δύο χρόνια και στα οποία θέτει όρους και προϋποθέσεις για επανένταξη των συνομιλιών. Κίνηση που όπως ερμηνεύεται ως βήμα από τον ίδιο. Το γιατί γίνεται η διαφοροποίηση αυτή τη στιγμή επιδέχεται πολλών ερμηνειών. Συναγερμικά στελέχη σημειώνουν ότι αντιλαμβάνεται ότι υπάρ-

Ο Νίκος Αναστασιάδης έχει αποστείλει επιστολή στα Η.Ε. εκφράζοντας την ετοιμότητά του για επανέναρχη των συνομιλιών, με τον ΔΗΣΥ να θεωρεί ότι αντιλαμβάνεται πλέον το πλήγμα που προκλήθηκε στην αξιοπιστία της ε/κ πλευράς.

χει ζήτημα χαμένως αξιοπιστίας της ε/κ πλευράς και προσπάθεια ενσυχώσεως να μεταφέρει το βάρος στην άλλη πλευρά. Καθόλου τυχαία άλλωστε και η τοποθέτηση του Κουντρέτ Οχρασί στην περασμένη Παρασκευή, όταν την περισσότερη ζημιά από την συνύληση του status quo την επωμίζονται οι Τ/κ. Αυτή ακριβώς οι τοποθέτηση θεωρείται από πολλούς ότι ενισχύει την εικόνα της αδιάλλακτης ε/κ πλευράς και ότι τα κύρια θέματα της μη λύσης του Κυπριακού είναι οι Τ/κ. Αυτή ακριβώς την εικόνα λένε συναγερμικά στελέχη πως επιφέρει να ανατρέψει ο Πρόεδρος

προσπαθώντας να μεταφέρει την πίεση από την δική μας πλευρά στην τουρκική. Ένα μήνυμα που θέλει να περάσει και στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό.

Οι ιδέες και οι αντιφάσεις

Όμως, αυτό δεν είναι το μόνο που προκάλεσε αίσθηση στην επιστολή του Νίκου Αναστασιάδη. Πολιτικοί κύκλοι είδαν τη σημείωση του Προέδρου ότι «δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές από την προσπάθεια για ειρηνική διευθέτηση των διαφορών» ως μία κίνηση να αποσειεί τις ανησυχίες τόσο στο

σωσερικό όσο και στο εξωτερικό όλο το συζητά από ιδέες λύσης που εξεφεύγουν από το πλαίσιο της διζωνικής δικονομικής ομοσπονδίας. Στο ΑΚΕΛ πάντως θεωρούν πως η επιστολή Αναστασιάδη έχει σωρεία αντιφάσεων. Όπως επισημαίνουν στέλεχη της αξιωματικής αντιπολίτευσης, την ίδια στιγμή που ο Πρόεδρος δλώνει ετοιμότητα να επιστρέψει στο τραπέζι της διαπραγμάτευσης από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντάνα, ανοίγει ζητήματα που είχαν κλείσει, όπως την υπογράμμιση των ιδέων που κατέθεσε το τελευταίο διάστημα περί αποκεντρωμένης ομοσπονδίας και κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σύμφωνα με το ΑΚΕΛ μία τέτοια κίνηση αναιρεί τις όποιες συγκλίσεις και είναι εκτός πλαισίου. Ενδεικτική και η τοποθέτηση του εκπροσώπου τύπου του ΑΚΕΛ Στέφανου Στεφάνου περί φαινών ιδέων για τις οποίες δεν διαβουλευτηκε με κανέναν για να παρουσιάσει. «Η θέση για αποκεντρωμένη ομοσπονδία ουσιαστικά σημαίνει επαναδιαπραγμάτευση των ομοσπονδιακών αρμοδιοτήτων, οι οποίες είναι συμφωνημένες και γι' αυτό δεν περιλαμβάνονται στο πλαίσιο του Γ.Γ.», αναφέρει ο κ. Στεφάνου σημειώνοντας πως στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα ουσιαστικά επανανοίγει το ζήτημα του πολιτεύματος το οποίο είναι συμφωνημένο. Στο ΑΚΕΛ τίθεται θέμα και για την θετική ψήφο που παρουσιάζεται υποστηρίζοντας πως η συρρίκνωση της μίας θετικής ψήφου στο υπολογικό συμβούλιο αναιρεί τη σχετική σύγκλιση που έχει επιτευχθεί. Από πλευράς του ΔΗΣΥ, πάντως, υποστηρίζεται πως η αναφορά στις ιδέες είναι στην προσπάθεια να Προέδρου να καταδείξει την ετοιμότητά του για λύση αλλά και για συζήτηση νέων ιδέων.

Τα βλέμματα στον Γκουτέρες

Το ερώτημα που εγείρεται από πολιτικούς κύκλους, είναι για ποιο λόγο δεν έχει ακόμα τοποθετηθεί ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών για την Επιστολή. Σύμφωνα με τον Νικο Χριστοδουλίδη, βάσει πληροφοριών από τα Ηνωμένα Έθνη θα δοθεί νέα ώθηση στις συνομιλίες με το πέρας των εκλογών στην Ελλάδα. Υπάρχουν πολιτικοί κύκλοι που θεωρούν πως η σιωπή του Αντόνιο Γκουτέρες δεν έχει να κάνει με την αναμονή του να τελειώσουν οι εκλογές στην Ελλάδα αλλά με το ότι δεν έχει πειστεί για την ετοιμότητα του προέδρου. Όπως αναφέρουν πολιτικοί κύκλοι, η κίνηση του προέδρου Αναστασιάδη να παρουσιάσει όλες τις ιδέες που αντικρούουν η μία την άλλη είναι σε μία προσπάθεια να κερδίσει χρόνο. Κάτι το οποίο λένε έχει αντιληφθεί ο Αντόνιο Γκουτέρες. Την ίδια στιγμή δεν παραλείπεται να σημειωθεί από τους ίδιους ότι με την πάροδο αυτού του χρόνου, η τ/κ πλευρά οδεύει σε «εκλογές» με πολύ πιθανότητα ανάδειξης στην ηγεσία των Τ/κ τον Κουντρέτ Οζεράσι ο οποίος εκτός από κρατικής της λύσης δύο κρατών, έχει συμφάγει προσπάθειες με τον πρόεδρο Αναστασιάδη, συζητώντας μεταξύ άλλων και το Κυπριακό.

Δοκιμάζονται οι σχέσεις της Κύπρου με τη Ρωσία

Μέσω ενεργειών θα εξακριβώσει το Κρεμλίνο τις σχέσεις με Λευκωσία.

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Να συνειδητοποιήσουν ότι η διεθνής πολιτική σκηνή δεν είναι ο μικρόκοσμος της Κύπρου που μπορούν να κοροϊδέψουν τους πάντες έχοντας την κάλυψη κάποιων μέσων ενημέρωσης», έλεγε μετά την επistroφή του από τη Μόσχα ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού προς την κυβέρνηση. Και μπορεί η τοποθέτηση του κ. Κυπριανού να ήταν στο πλαίσιο των όσων διαμεμβονται στο Κυπριακό και στις εξελίξεις γύρω από την Αμμόχωστο, ωστόσο πολλοί ήταν εκείνοι που θεώρησαν πως η δηκτική τοποθέτηση του γ.γ. του ΑΚΕΛ αφορούσε και τη στάση που τρέφει η Κυπριακή Δημοκρατία στον «πόλεμο επικρατήσεως» μεταξύ ΗΠΑ-Ρωσίας. Σύμφωνα με πολιτικές εκτιμήσεις, οι σχέσεις Κύπρου-Ρωσίας αναμένεται να δοκιμαστούν το επόμενο διάστημα, με το Κρεμλίνο να ζητά το επόμενο διάστημα έμπρακτες ενέργειες που θα αποδεικνύουν πως η Κύπρος δεν του γύρισε την πλάτη της μπροστά στις απαιτήσεις των Ηνωμένων Πολιτειών και να διαπιστώσει κατ' επέκταση σε ποιο επίπεδο βρίσκονται οι σχέσεις των δύο χωρών.

Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού είχε συνάντηση με τον Ρώσο υπουργό Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, στο πλαίσιο συμμετοχής του σε διακοινοβουλευτικό φόρουμ με το εθνικό κοινοβούλιο στην Μόσχα την βδομάδα που πέρασε. Ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών ως γνωστό έχει στενές επαφές με την ηγεσία του ΑΚΕΛ, ενώ διατηρούσε φιλικές σχέσεις με τον τότε πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Δημήτρη Χριστόφια. Η συνάντηση έγινε στη σκιά των όσων ακούγονται για το σχέδιο Ρούμιο - Μενέντζε, με την Ρωσία να εκφράζει ήδη τη δυσφορία της γύρω από το περιβόητο νομοσχέδιο. Στη συνάντησή τους, που διήρκεσε πέραν των πέντε ωρών,

οι δύο πολιτικοί άνδρες συζήτησαν το Κυπριακό, τη θέση της Ρωσίας αλλά και το νομοσχέδιο Ρούμπιο - Μενέντεζ.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το Κρεμλίνο βλέπει με προβληματισμό τις κινήσεις των ΗΠΑ, ιδιαίτερα μετά τη δημοσιοποίηση του νομοσχεδίου Μενέντζεζ-Ρούμπιν, το οποίο θεωρείται από πλευράς τις ρωσικές κυβερνήσεις μία προσπάθεια των ΗΠΑ να επέμβουν στο εσωτερικό χωρών και να καθορίσουν τις σχέσεις τους με τη Ρωσία, δημιουργώντας «τεχνητά διλήμματα». Στη συνάντησή με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ ο Σεργκέι Λαβρόφ ήθελε να διαπιστώσει ποια

Η Ρωσία δεν πρόκειται να δεχτεί σε καμία περίπτωση αλλαγή της βάσης λύσης του Κυπριακού, σύμφωνα με τον Ρώσο ΥΠΕΞ.

θα ήταν η θέση της Κύπρου και στο εν λόγω νομοσχέδιο, αλλά και στην πείρεσι που δέχεται για την επιλογή στρατηγέδου. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού υπογράμμισε την δέσωση του προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος χαρακτήρισε ατυχή την τροπολογία που συνδέει την άρση του αμερικανικού εμπάργκο πώλησης όπλων προς την Κύπρο με την άρσηση παραχώρησης πρόσβασης προς ρωσικά στρατιωτικά πλοία. Ο υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας επισήμανε και τις διωλύσεις που έκαναν τόσο ο υπουργός Άμυνας Σάββας Αγγελίδης για το θέμα όπως και ο υπουργός Εξωτερικών. Όπως εκτιμάται από την Ρωσία αλλά και από πολιτικούς κύκλους της Λευκωσίας, ολόκληρο το νομοσχέδιο, και όχι μόνο η εν λόγω τροπολογία, αποτελεί κατά-

φωρη παραβίαση της Αμερικής στα εσωτερικά χωρών. Δεν θα πρέπει βεβαίως να αγνοηθεί η ανησυχία της Ρωσίας για την FBME και το γεγονός ότι, όπως είπε ο γ.γ. του ΑΚΕΛ, χρήματα που είχαν ως στόχο την ανέγερση ναού στη Λεμεσό έχουν χαθεί. Εν προκειμένω, φαίνεται να αναμένουν από την κυβέρνηση να κάνει τις κατάλληλες ενέργειες για την επιστροφή των χρημάτων.

Πολιτικοί κύκλοι αναφέρουν στην «Κ» πως παρά τις διαβεβαιώσεις και τις επισημές δηλώσεις από πλευράς της κυβέρνησης για το γεγονός ότι δεν έχει αλλάξει η σχέση με την Ρωσία, το επόμενο διάστημα αναμένεται να δοκιμαστούν οι σχέσεις των δύο χωρών με την Μόσχα να προχωρά σε συγκεκριμένες ενέργειες ούτως ώστε να διαπιστώσει το επίπεδο της σχέσης των δύο χωρών. Το ποιες θα είναι αυτές οι ενέργειες είναι προς το παρόν άγνωστο.

Το σίγουρο όμως είναι πως δεν φαίνεται να συνδέονται με το ενδεχόμενο αλλαγής στάσης της Ρωσίας στο πλαίσιο επιλύσεων του Κυπριακού. Αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι σύμφωνα με τα όσα δήλωσε δημοσίως ο κ. Κυπριανού, ο Σερχέγι Λαβρόφ τον διαβεβαίωσε πως η Ρωσία δεν πρόκειται να δεχτεί σε καμία περίπτωση αλλαγή της βάσης λύσεων του Κυπριακού.

Σύμφωνα με πολιτικούς κύκλους, έχει ήδη γίνει βολιδοσκοπήηση διπλωματικών κύκλων για το αν η Ρωσία σκέφτεται ένα άλλο πλαίσιο λύσης, με την Ρωσία να υπογραμμίζει πως στηρίζεται τη λύση του Κυπριακού στο πλαίσιο της διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας. Καθόλου τυχαία μάλιστα και η τοποθέτησή του ότι αν οποιοσδήποτε έχει τέτοια άποψη, τότε αυτό θα πρέπει να συζητηθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

TELIA & PAVLA BDO

ΗΜΕΡΑ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αγία Νάνα 10/7
Ξενοδοχείο Adams Beach
19:00

Αγία Νάνα 24/7
Ξενοδοχείο Adams Beach
19:00

#91 QS World University Rankings: EECA 2019 | Top Universities
Περιφέρεια Αναδυόμενης Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας (EECA)

Ενημερώσου για όλα όσα μπορούν να διαμορφώσουν το μέλλον σου. Μάθε τι πραγματικά σημαίνει "THINK BIG".

- 100+ συμβατικά και εξ αποστάσεως προγράμματα σπουδών που ανταποκρίνονται στις σημερινές απαιτήσεις
- 8 διόπισεπιστημιακά μεταπτυχιακά σε συνεργασία με άλλα κορυφαία πανεπιστήμια
- 25 ερευνητικά κέντρα
- 5 QS Stars στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση
- No 1 στον κόσμο στην εκπαίδευση για Blockchain
- Ιατρική Σχολή σε συνεργασία με το St George's, University of London
- Αξέσαση φοιτητική εμπειρία στην πιο δυναμικά αναπτυσσόμενη πανεπιστημιαούσση
- Υπεράσχυρονες φοιτητικές εστίες, ίσως οι καλύτερες στην Ευρώπη

Μάθε επίσης ποιο επάγγελμα ταιριάζει στην προσωπικότητά σου, κάνοντας δωρεάν το «Αρίστον» τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού που σου δίνει απαντήσεις με βάση προηγμένους κανόνες, αλγόριθμους και μαθηματικά μοντέλα.

Δηλώσεις συμμετοχής στο **22841528** ή στο **www.unic.ac.cy**

THINK BIG.

Τμήμα Εισοδός Φοιτητών
Λεωφ. Μακεδονίτσας 46, CY-2417, Τ.Θ. 24005, CY-1700, Λευκωσία
Τηλ.: +357 22841528, E-mail: admissions@unic.ac.cy

unic.ac.cy

Ο παραγοντισμός δεν χωρά στην Αριστερά

Ενώ η σοσιαλδημοκρατία καταρρέει ας μη μιλάμε για μετατροπή του ΑΚΕΛ σε σύγχρονο εργατικό κίνημα, δηλώνει ο Ν. Συλικιώτης

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Δεν είναι κάτι κρυφό ότι υπήρξε παραγοντισμός στο ΑΚΕΛ, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο τέως ευρωβουλευτής Νεοκλής Συλικιώτης, σημειώνοντας πως δεν είναι καινούργιο φαινόμενο, αλλά υπάρχει εδώ και μερικές δεκαετίες. «Το ζήτημα δυστυχώς είναι ότι στο ΑΚΕΛ, αλλά και στον χώρο της ευρύτερης Αριστεράς, εμφανίστηκαν αυτά τα φαινόμενα με πρόσωπα να κινούνται με βάση τις προσωπικές τους ατζέντες και φιλοδοξίες», λέει ο κ. Συλικιώτης, τονίζοντας πως και στην Ευρώπη ευρύτερα «έχουν εμφανιστεί διάττοντες αστέρες που στο τέλος της μέρας δυσφημούν την Αριστερά». Όπως εξηγεί «η ψυχή της Αριστεράς και της ιδεολογίας μας είναι η συλλογική δράση». Ο ίδιος θεωρεί άστοχο να γίνεται συζήτηση αλλαγής του ΑΚΕΛ σε πιο κεντροαριστερά πρότυπα τη στιγμή που η σοσιαλδημοκρατία καταρρέει, ενώ ξεκαθαρίζει πως ο πολιτικός του κύκλος δεν τελειώνει.

—Βλέποντας απ’ έξω πλέον τα ευρωπαϊκά δρώμενα, πώς διαμορφώνεται η Ε.Ε. τη νέα πενταετία;

—Είναι σίγουρα δυστύχημα η υποχώρηση της Αριστεράς. Οφείλει να γίνει πιο διεκδικητική, πιο ριζοσπαστική και να ανοίξει στον κόσμο. Το λυππρό είναι ότι ενώ η Αριστερά είναι από τον χαρακτήρα της αντισυστημική, σε κάποιες χώρες λόγω λαϊκισμού προβάλλεται η Ακροδεξιά ως αντισυστημική, η οποία είναι η καλύτερη εφεδρεία του συστήματος. Όποτε υπάρχει κρίση στο καπιταλιστικό σύστημα χρησιμοποιείται η Ακροδεξιά ως δεκανίκι. Την ίδια στιγμή διαμορφώνεται μία νέα συμμαχία του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος με την ομάδα των σοσιαλδημοκρατών στην οποία θα συμμετέχουν και οι Φιλελεύθεροι με την κοινή απόφαση για τους αξιωματούχους των θεσμικών οργάνων. Αυτό θα σπρώξει τα πράγματα σε μία πιο νεοφιλελεύθερη πορεία, ό,τι πιο αρνητικό για την Ευρώπη. Γιατί οι ανισότητες που επικρατούν αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη είναι αποτέλεσμα αυτών των νεοφιλελεύθερων πολιτικών.

—Προκάλεσε αίσθηση η μη επανεκλογή σας δεδομένης και της δράσης σας, αλλά και της θέσης σας ως αντιπροέδρου της GUE. Πού οφείλεται;

—Στο ΑΚΕΛ λειτουργούμε συλλογικά. Οι στόχοι που θέσαμε ήταν να επανεκλέξουμε δύο ευρωβουλευτές και να είμαστε πιο ψηλά από τα ποσοστά των προηγούμενων εκλογών. Αυτό επετεύχθη. Η πραγματικότητα είναι πως στην Κύπρο κατά τη διάρκεια της προεκλογικής και της πενταετίας έπαιξαν ρόλο

περισσότερο ζητήματα εσωτερικής πολιτικής παρά θέματα που απασχόλησαν την Ευρώπη. Σε αυτό ευθύν η έχουν όσοι διαμορφώνουν την πολιτική ατζέντα, αλλά και ΜΜΕ που δεν ασχολούνται επισταμένα με τα ευρωπαϊκά θέματα. Στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. οι συζητήσεις που γίνονται αφορούν τις θέσεις των κομμάτων και όχι την παρουσία των υποψηφίων.

—Υπήρξε θέμα παραγοντισμού στο ΑΚΕΛ;

—Δεν είναι κάτι κρυφό. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει αυτό το φαινόμενο στο ΑΚΕΛ και δεν είναι μόνο σε αυτές τις εκλογές, αλλά εδώ και μερικές πενταετίες. Το ζήτημα, δυστυχώς, είναι ότι στο ΑΚΕΛ, αλλά και στον χώρο της ευ-

“

Οχι μόνο σε εμάς, αλλά και στην Ευρώπη έχουν εμφανιστεί διάττοντες αστέρες, που στο τέλος της μέρας δυσφημούν την Αριστερά.

ρύτερης Αριστεράς εμφανίστηκαν αυτά τα φαινόμενα με πρόσωπα να κινούνται με βάση τις προσωπικές τους ατζέντες και φιλοδοξίες. Αυτό επιτείνεται σε μία εποχή που παίζουν σημαντικό ρόλο και τα ΜΜΕ και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

—Είναι κακό;

—Δεν είναι αρνητικό να προβάλλονται θέσεις από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά είναι αρνητικό όταν κάποιος τα χρησιμοποιεί για την προσωπική του προβολή.

—Αυτό αφορά το ΑΚΕΛ;

—Μιλώ γενικά, όχι μόνο για εμάς, αλλά και στην Ευρώπη έχουν εμφανιστεί διάττοντες αστέρες που στο τέλος της μέρας δυσφημούν την Αριστερά. Διότι η ψυχή της Αριστεράς και της ιδεολογίας μας είναι η συλλογική δράση. Υπάρχουν βεβαίως και οι φιλοδοξίες τις οποίες κάποιος θα πρέπει να τιθασεύσει κάτω από τη συλλογικότητα. Και η αλήθεια είναι πως όσοι αρέσκονται στα μεγάλα λόγια και δεν τα υλοποιούν δυσφημίζουν τελικώς την Αριστερά.

—Σε μία περίοδο γενικής απαξίωσης της πολιτικής δεν θα ήταν καλύτερα να χρησιμοποιηθούν νέοι τρόποι για την προσέλκυση των πολιτών;

—Ναι, αλλά θα πρέπει να καλλιεργήσουμε ταυτόχρονα περισσότερο την κριτική σκέψη. Ο Λένιν λέει ότι το κριτήριο της αλήθειας είναι η πράξη. Ο τρόπος που λει-

Ο Νεοκλής Συλικιώτης ξεκαθαρίζει στην «Κ» πως ο πολιτικός του κύκλος δεν έχει κλείσει. σημειώνοντας πως οφείλει όλες τις εμπειρίες που αποκόμισε να τις επιστρέψει στο κόμμα.

τουργούν κάποιοι είναι με επίκεντρο τον εαυτό τους, παραμερίζοντας τη συλλογική δουλειά. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να κερδίζουν προσωπικά και πρόσκαιρα, όμως χάνει το σύνολο και στο τέλος δυσφημίζεται η Αριστερά. Αυτός είναι ένας λόγος που κάποιος κόσμος πάει σπίτι του.

—Η ανάδειξη των προσωπικών φιλοδοξιών;

—Ναι, γιατί ο κόσμος που ανήκει στην Αριστερά και το ΑΚΕΛ έμαθε να δουλεύει χωρίς να προσβλέπει σε αξιώματα, αλλά εργάζεται σκληρά στη βάση των αρχών και της ιδεολογίας μας. Όταν εντοπίζει ιδιοτέλεια και προσπάθεια κάποιων να αποκομίσουν προσωπικό όφελος, τότε πάνε σπίτι τους, γιατί δεν έχουν λόγο να είναι εκεί για να ικα-

νοποιούνται οι φιλοδοξίες κάποιων. Αν δεν ήταν το ΑΚΕΛ και ο κόσμος του, πολλοί από μας δεν θα ήμασταν καθόλου γνωστοί. Αυτό θα πρέπει να το θυμούνται πολλοί που κατέχουν δημόσια αξιώματα. Ότι οφείλουμε πάρα πολλά στον κόσμο της Αριστεράς και του ΑΚΕΛ.

—Πώς μπορεί να καταπολεμηθεί ο παραγοντισμός;

—Θα τα συζητήσουμε σε ειδικά συνεδρία της Κεντρικής Επιτροπής, ωστόσο, θα πρέπει να ενισχύσουμε τη συλλογικότητα στη δράση μας και να υπάρξει διαφάνεια για τη στάση και τη δράση του καθενός. Γιατί έχουμε φαινόμενα όπου κάποιος παρουσιάζουν κάτι άλλο από το τι είναι στην πραγματικότητα.

—Ίσως να είναι καιρός το ΑΚΕΛ να διαφοροποιηθεί και να ξεφύ-

γει από το κομμουνιστικό μοντέλο, ακολουθώντας το κεντροαριστερό σοσιαλιστικό πρότυπο;

—Όταν κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση και ο υπαρκτός σοσιαλισμός, το ΑΚΕΛ βρισκόταν στην πιο δύσκολη του περίοδο. Τότε υπήρξε πίεση για να αλλάξει τον χαρακτήρα του. Δεν τον άλλαξε και πολύ σωστά έκανε και δικαιώθηκε στην πορεία. Το ΑΚΕΛ είναι το πιο σύγχρονο κόμμα στην Κύπρο με τις πιο ανοικτές και δημοκρατικές διαδικασίες. Εμείς πήμε στη βάση για να δούμε τι πήγε λάθος. Είναι δυνατόν σήμερα να ακούμε απόψεις, δυστυχώς, και από τον χώρο της Αριστεράς ότι το ΑΚΕΛ πρέπει να γίνει σοσιαλδημοκρατικό ή σύγχρονο εργατικό κίνημα; Αυτό είναι μία συγκαλυμμένη θέση για να γίνουμε σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τη στιγμή που η σοσιαλδημοκρατία καταρρέει στην Ευρώπη.

— Όμως και τα Αριστερά κινήματα λαμβάνουν χαμηλά ποσοστά.

—Η σοσιαλδημοκρατία καταρρέει, γιατί έχει ταυτιστεί πλήρως με τη Δεξιά, καθώς σε πολλές χώρες συγκεντρώνει και έχει ακολουθήσει πλήρως τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Αυτές που ευθύνονται για τις μεγάλες ανισότητες, τη φτώχεια, την ανεργία και την επιστροφή στον εργασιακό μεσαίωνα στην Ευρώπη. Άρα είναι καιρός να μιλούμε για σοσιαλδημοκρατία; Το ερώτημα είναι πώς εμείς θα διαμορφώσουμε τον χαρακτήρα μας να γίνει πιο ριζοσπαστικός και διεκδικητικός. Είμαστε ένα ξεχωριστό ιδεολογικό ρεύμα. Άλλωστε, την εποχή που δικαιώνεται πλήρως ο Μαρξ στο ότι υπάρχει συσώρευση πλούτου σε λίγα χέρια, διευρύνονται οι ανισότητες και παίρνουν την πιο ακραία μορφή, αυξάνοντας τη φτωχοποίηση και την εξαθλίωση μεγάλου τμήματος του πληθυσμού, εμείς θα πάμε σε αυτούς που απεύθυναν; Αντίθετα θα πρέπει να ενισχύσουμε τα χαρακτηριστικά μας ως ένα κόμμα κομμουνιστικό, ριζοσπαστικό και ανοικτό στην κοινωνία. Υπάρχουν θέματα που πρέπει να τα θέσουμε με μεγαλύτερη έμφαση στην ατζέντα μας.

—Όπως την οικονομία για παράδειγμα...

—Ναι, θα πρέπει να δούμε τα πραγματικά δεδομένα με περισσότερο ανοικτό πνεύμα. Πέραν της οικονομίας, γίνεται μεγάλη συζήτηση για την κλιματική αλλαγή. Η ομάδα της Αριστεράς ήταν από τις πρωτοπόρες ομάδες στη δράση της όπως και οι ευρωβουλευτές του ΑΚΕΛ ήμασταν υπερασπιστές του περιβάλλοντος. Το ζήτημα είναι πως πρέπει να το θέσουμε πιο ψηλά στην ατζέντα μας, αλλά δεν πρέπει να παραγραφεί η ταξική του σκοπιμότητα. Μήπως την κατάρτησή του περιβάλλοντος δεν την επιφέρουν οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που θέτουν πάντα από τον άνθρωπο το κέδρος;

Η επόμενη μέρα στο ΑΚΕΛ και η διαδοχολογία

—Τι απαντάτε στην άποψη του να εκλέγεται ο γ.γ. του κόμματος από τη βάση του ΑΚΕΛ;

—Το ΑΚΕΛ δεν είναι αρχηγικό κόμμα. Αν ο γ.γ. του ΑΚΕΛ εκλεγόταν απευθείας από τη βάση θα είχε υπερεξουσίες και θα ήταν υπόλογος κάθε πέντε χρόνια στη βάση για να επανεκλεγεί. Στο ΑΚΕΛ ο γ.γ. εκλέγεται από την Κεντρική Επιτροπή και αυτή μπορεί ανά πάσα στιγμή να τον καθαιρέσει και να εκλέξει νέο. Είναι υπόλογος σε ένα σώμα. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η συλλογικότητα έναντι του ατομικισμού και του αρχηγισμού, που ισχύει σε άλλα κόμματα.

—Σε έναν χρόνο είναι το συνέδριο του ΑΚΕΛ. Άντρος Κυπριανού, Στέφανος Στεφάνου, Γιώργος Λουκάϊδης ή κάποιος άλλος;

—Δεν υπάρχει προσωπική εκστρατεία σε μας. Υπάρχει ένας προσυνεδριακός διάλογος και εκεί θα συζητήσουμε πώς θα ενδυναμώσουμε το ΑΚΕΛ. Το συνέδριο θα πρέπει να είναι σημείο καμπής για την πορεία προς τις βουλευτικές και τις προεδρικές εκλογές, καθώς και την ανάγκη να υπάρξει αλλαγή στη διακυβέρνηση. Δεν υπάρχει επί του παρόντος καμία συζήτηση ονομάτων. Όλα αυτά που συζητούνται είναι λανθασμένα, καθώς το ΑΚΕΛ έχει ήδη γ.γ.

—Εσείς πού θα βρίσκαστε στη νέα διαδικασία;

—Είμαι μέλος του Πολιτικού Γραφείου αυτή τη στιγμή, ενώ προηγούμενως ήμουν μέλος της Γραμματείας, αλλά δεδομένου ότι εξελήνθη ευρωβουλευτής δεν διεκδίκησα ξανά τη θέση.

—Τώρα όμως αλλάζουν τα πράγματα...

—Είναι με τη στήριξη του κόσμου της Αριστεράς που αναδείχτηκα σε αξιώματα, απέκτησα πολλές γνώσεις και εμπειρίες. Έχω ευθύνη απέναντι στον κόσμο που με ανέδειξε όλα αυτά τα χρόνια, που μου έδωσε τη δυνατότητα να γίνω ό,τι έγινα να τα επιστρέψω πίσω στο κόμμα. Να βοηθήσω δηλαδή και να συμβάλω ώστε να γίνει το ΑΚΕΛ ακόμα πιο δυνατό και αποτελεσματικό.

—Συνεπώς δεν κλείνει ο πολιτικός σας κύκλος.

—Δεν υπήρχε περίπτωση να κλείσει, δεδομένου ότι είμαι μέλος του Πολιτικού Γραφείου. Δεν έχω συζητήσει τίτιδήποτε, αλλά με τις γνώσεις που έχω αποκομίσει μπορώ να βοηθήσω σε πολλά τμήματα του ΑΚΕΛ.

Το άνοιγμα του Βαρωσιού φέρνει και τουρκική βάση

Η απόφαση για ναυτική εγκατάσταση στο Τρίκωμο ελήφθη με απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας της Αγκυρας

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Από τώρα και στο εξής τίποτα δεν θα είναι το ίδιο στην Κύπρο. Έρχονται εξελίξεις που θα αλλάξουν ριζικά τις υφιστάμενες ισορροπίες», έλεγε πριν από λίγους μήνες υπηλόβαθμη τουρκική διπλωματική πηγή στην «Κ», που πλέον φαίνεται ότι επιβεβαιώνεται, αφού στο πεδίο του κυπριακού ζητήματος και ευρύτερα είχαμε σημαντικές εξελίξεις (πρόταση για άνοιγμα του Βαρωσιού, γεώτρηση της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ). Πλέον, η τουρκική πλευρά ετοιμάζεται να ανοίξει ένα ακόμη κεφάλαιο, αυτό μιας «κυριαρχης ναυτικής βάσης» στο βορειοανατολικό κομμάτι της Κύπρου. Η απόφαση ελήφθη και έχει τη σφραγίδα του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας (ΕΣΑ) της Τουρκίας, το οποίο μετά το 2015-2016 αποφασίζει και πάλι για όλα τα ζωτικής σημασίας θέματα που αφορούν την Τουρκία, σημειώνουν πηγές. Σύμφωνα

με αυτές, η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έχει δώσει τη συγκατάθεσή της για τη δρομολόγηση του σχεδίου, το οποίο υποστηρίζει το Γενικό Επιτελείο των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, κυρίως δε το επιτελείο του Πολεμικού Ναυτικού. Πηγή, που παρακολουθεί τις εξελίξεις στην Τουρκία από την οπτική γωνία των Γκρίζων Λύκων και εστιάζει σε θέματα εθνικής ασφαλείας και άμυνας, λέει στην «Κ» ότι Τούρκοι εμπειρογνώμονες εστιάζουν στο Τρίκωμο, το οποίο από γεωγραφική και στρατηγική άποψη έχει πολλά θετικά στοιχεία. Το τουρκικό σχέδιο για δημιουργία «κυριαρχης ναυτικής βάσης» θα αποτελείται από δύο σκέλη: α) Την ανάπτυξη ενός στρατιωτικού λιμανιού στο Τρίκωμο και την εκ νέου αξιοποίηση του αεροδρομίου στο Λευκόνοικο, το οποίο θα αναλάβει υποστηρικτικό ρόλο για τη βάση του Πολεμικού Ναυτικού.

Η Τουρκία πλέον προσεγγίζει

Η Τουρκία επιθυμεί να δημιουργήσει ένα δίκτυο στρατιωτικών βάσεων και συνεργασιών από τα Βαλκάνια μέχρι τα παράλια της βόρειας Αφρικής.

το όλο εγχείρημα ως «επιτακτική ανάγκη» για την κατοχύρωση των στρατηγικών συμφερόντων της Τουρκίας. Σύμφωνα με τουρκική

διπλωματική πηγή δεν πρέπει το θέμα να ιδωθεί μονάχα ως προς την κυπριακή πτυχή του όλου ζητήματος. Η Τουρκία επιθυμεί να

δημιουργήσει ένα δίκτυο στρατιωτικών βάσεων και συνεργασιών που απλώνεται από τα Βαλκάνια μέχρι τα παράλια της βόρειας Αφρικής. Ο ρόλος του τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού σε αυτό, εκτός από την εξασφάλιση της ασφαλείας των τουρκικών συμφερόντων, είναι ζωτικής σημασίας για την προβολή και των εμπορικών, οικονομικών συμφερόντων της Τουρκίας.

Η πηγή συμπληρώνει ότι σήμερα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, η Τουρκία έχει βάσεις σε Κατάρ, Ιράκ (βόρειο τμήμα της χώρας), Συρία (βόρειο κομμάτι), «ΤΑΒΚ», Σομαλία και Σουδάν (σχέδιο υπό εξέταση, αιρούμενο εξαιτίας της λαϊκής εξέγερσης). Επίσης, η Αγκυρα διατηρεί ειδικές στρατιωτικές σχέσεις με βαλκανικές χώρες, όπως η Αλβανία, η οποία παρέχει μεγάλες διευκολύνσεις στα λιμάνια της και όχι μόνο. Αυτό το δίκτυο της στρατιωτικής δράσης-συνεργασίας δείχνει τα μελλοντικά σχέδια της Αγκυρας, την εξάπλωση του

τουρκικού κεφαλαίου σε ολόκληρη την περιοχή και έρχεται να πλαισιώσει από την σκοπιά της ασφαλείας το τουρκικό Πολεμικό Ναυτικό, το οποίο θα υποστηρίξουν τα υπόλοιπα σώματα του στρατού.

Τέλος, στην περίπτωση της Κύπρου, η πηγή τονίζει τα εξής: «Μέχρι σήμερα στην Κύπρο η Τουρκία διέθετε μικρές βάσεις και μονάδες στρατού, η προσοχή των οποίων ήταν παραμένει στραμμένη στην ε/κ πλευρά. Παράλληλα, με το τέλος της ομοσπονδιακής λύσης, την έναρξη μιας νέας περιόδου στο Κυπριακό, τα δεδομένα στην περιοχή αλλάζουν, και μάλιστα με ραγδαίους ρυθμούς. Προκύπτουν τόσο νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη της ακτινικής δράσης της Τουρκίας όσο και νέες ασύμμετρες απειλές. Τα σχέδια της Τουρκίας έχουν ως σημείο εκκίνησης αυτό το σκεπτικό. Δηλαδή, ο ε/κ παράγοντας δεν αποτελεί πλέον η μοναδική προτεραιότητα της Τουρκίας στην περιοχή».

Οι τρεις ρομαντικοί Βαρωσιώτες αστόχησαν στους πύργους

Σαν άλλη Κορέα

Με ανοικτό μπουφέ μοιάζει η επιστολή του Νίκαρου στον Γκουτέρες καθότι περιλαμβάνει κι αυτό που επιζητά ο γ.γ. του ΟΗΕ αλλά και συνταγές ή αν προτιμάτε ιδέες που θα μπορούσαν να βραχυκυκλώσουν όχι μόνο τη διαδικασία συνέχισης της διάσκεψης του Κραν Μοντάνα, αλλά ακόμα και την επίλυση απλής οικονομικής διαφοράς μεταξύ δύο κρατών. Γιατί λέω δύο κρατών αφού το ένα είναι μόρφωμα και όχι κράτος; Δυστυχώς επειδή λόγω εξυπηνακισμών της πλευράς μας, όπως απέδειξε ο ρωσικός πύραυλος που έπεσε στον Πενταδάκτυλο, τα ξένα ειδοσεογραφικά πρακτορεία και δίκτυα αναφέρονταν τις προηγούμενες μέρες σε Βόρεια Κύπρο και σε πρόεδρο, πρωθυπουργό και υπουργό εξωτερικών της ΤΔΒΚ ή της Βόρειας Κύπρου κάτι σαν Κορέα ένα πράμα. Λέτε να τους πәне και τα ονόματα; Κιμ Γιον Νικ και Κιμ Ιλ Μου. Fly me to the moon...

• • • •

Εξυπηνακισμοί

Ξέρετε πού οδήγησαν οι εξυπηνακισμοί που επινόησαν οι μεγάλοι νομικοί-συμβουλάτορες τότε επί Τάσσου που ενώ συμφωνήσαμε με τους Ευρωπαίους να μας βάλουν στην Ε.Ε. για να πάμε σε σοβαρές συνομιλίες να λύσουμε το πρόβλημα, πήγαμε στον Μπούργκενστοκ και δεν καταθέσαμε προτάσεις επί του σχεδίου Ανάν; Οδήγησαν τους Ευρωπαίους και το ΕΔΑΔ να μας ρίξουν στα νύχια της Επιτροπής Αποζημιώσεων της Τουρκίας η οποία είτε αγοράζει την ε/κ γη σε εξευτελιστικές τιμές, λόγω ανάγκης που έχουν οι πρόσφυγες και λόγω έλλειψης πραγματικής προοπτικής αφού η ηγεσία μας προτιμά άλλες χρυσόφορες δουλειές και αναπτύξεις. Τώρα εκείνο το εσωτερικό ένδικο μέσο θα αποφασίσει μέχρι και για τις περυσίες μας στο Βαρώνι. Θα αποφασίσει δηλαδή ότι το περιβολάκι του παππού μου με τις λεμονιές και τις πορτοκαλιές στον Άγιο Μέμνονα, δεν ήταν το παππού μου αλλά του τριεγγόνου του Λαλά Μουσταφά Αχμέτ Λαλά Κιουτσιούκ, λέω τώρα.

• • • •

Τρεις κι επιφανείς

Επειδή μπορεί να μην το έχετε προσέξει, η «Κ» εδώ και δύο χρόνια είχε δημοσιεύσει πρόταση για διάσωση του Βαρωσιού την οποία επέδωσαν οι συγγραφείς της, τρεις επιφανείς Βαρωσιώτες, και στον Πρόεδρο Αναστασιάδη μετά το Κραν Μοντάνα και πριν τις προεδρικές εκλογές, λόγω μεγάλης ανησυχίας τους ότι η πόλη πλέον κινδύνευε πολύ περισσότερο από ότι στο παρελθόν από

Λέτε να 'ναι κι ο Αλέξης Γιωργούλης διάττων αστήρ; Διαφορετικά γιατί πελλετά;

τον εποικισμό. Πρόκειται για τον πρέσβη Θεόφιλο Β. Θεοφίλου, πρώην Μόνιμος Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην Ε.Ε., τον πρώην δικαστή του Ανωτάτου και κατόπιν του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, Γεώργιο Αρέστη, και τον Δημήτριο Χατζήκαμη, πρώην πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Δυστυχώς και οι τρεις εγράφησαν στις καλές από τους αρμόδιους, οι οποίοι και προφανώς αγαπούν πολύ περισσότερο άλλη πόλη και θεωρούν ότι ίσως η Αμμόχωστος θα δημιουργήσει πρόβλημα στις αναπτύξεις αλλαχού. Κάποιοι μάλλον νομίζουν ότι το κουτόχορτο είναι βιολογικό προϊόν και μπορούν να το πουλήσουν σαν super food κάτι σαν κινόα δηλαδή.

• • • •

Τα σημεία

Τα βασικά σημεία της πρότασης των τριών η οποία και δεν ελήφθη υπόψη είναι: Επιστροφή της πόλης και επανεγκατάσταση των κατοίκων της, γεγονός που θα την καθιστούσε το μέγα εργοτάξιο της Ε.Ε. Αντιλαμ-

βανόσαστε πόσες θέσεις εργασίας θα δημιουργούνταν, για πόσα χρόνια και με πόσο χρήμα. Θα επαναλειτουργούσε το λιμάνι της πόλης υπό τα ΗΕ και την Ε.Ε. Όλο αυτό το πρότζεκτ θα ήταν ένας καταλύτης για τη συνεργασία μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Η δημιουργία μαρίνας δίπλα από το λιμάνι ήταν μια άλλη συνδυαστική πρόταση. Η ένταξη της εντός των τειχών πόλης στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ και αποκατάστασης όλων των μνημείων και χτισμάτων με ευρωπαϊκά κονδύλια. Να γίνει η πόλη έδρα ενός οργανισμού της Ε.Ε. Να δημιουργηθεί δικονοτικό πανεπιστήμιο και να εξασφαλιστούν φυσικά κονδύλια από την Ε.Ε. και αλλού ενδεχομένως για την ανοικοδόμηση της Αμμοχώστου.

• • • •

Έλειπαν οι πύργοι

Αυτή την πρόταση δεν την είδαμε ούτε σε μία από τις προεδρικές επιστολές προς τον γ.γ. του ΟΗΕ τουλάχιστον ως ένα μεγάλο ΜΟΕ. Υποψιάζομαι ότι ο λόγος ενδεχομένως

να είναι ότι οι συγγραφείς του δεν προνόησαν για την ανέγερση πύργων-ουρανοξυστών που θα προωθούσαν και το μπιζινες των χρυσών διαβατηρίων που τόσο είναι της μόδας, στη ρημάδα τη χώρα μας... Ξέχασα να σας ενημερώσω ότι στο φινάλε της πρότασης των τριών ρομαντικών υπάρχει η εισήγηση όπως σε μεταγενέστερο στάδιο η Αμμόχωστος καταστεί έδαφος του ομόσπονδου κράτους που να μην ανήκει ούτε στην ε/κ πολιτεία ούτε στην τ/κ.

• • • •

Τέρμα στη λούφα

Με ένα νομοσχέδιο του υπουργού Άμυνας Σάββα Αγγελίδη, που πέρασε από τη Βουλή, κόβεται μαχαίρι η λούφα που πετύχαιναν εκατοντάδες νεοσύλλεκτοι από τη στρατιωτική θητεία. Ο κ. Αγγελίδης μέσα στο πλαίσιο της πάγιας πολιτικής του για πάταξης της φυγοστρατίας αποφάσισε να τερματίσει μια πάγια τακτική που υπήρχε. Δηλαδή κάποιοι να προφασίζονται ψυχολογικά προβλήματα να παίρνουν αναβολή και την ίδια ώρα να

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Νίκος Αναστασιάδης

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος έσπασε τον πόδα του. Νίκαρε, ευχόμαστε σιδερένιος και εις πολλά έτη!

μπορούν να εκδίδουν δελτία υγείας αθλητή. Τι έκανε λοιπόν ο ΥΠΑΜ; Με νομοθετική ρύθμιση όσοι εθνοφρουροί κρίνονται ικανότητας πέντε, οι γνωστοί Ι5, για ψυχολογικούς λόγους δεν θα μπορούν να εξασφαλίζουν δελτίο υγείας αθλητή. Απόφαση που είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί αισθητά ο αριθμός όσων απέφευγαν το κακί.

• • • •

Διάττοντες αστέρες

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα έως και απολαυστική είναι η συνέντευξη του Νεοκλή Συλικιώτη στην Μαρίνα Οικονομίδου (βλ. σελ. 10). Ο Νέο λέει ότι ο παραγοντισμός (αυτό το φρούτο που τώρα ανακαλύφθηκε στην Εζεκία Παπαϊωάννου, μοιάζει ολίγον τι εξωτικό) δεν χωρά στην Αριστερά. Απαντά φυσικά σε εκείνους που προώθησαν άλλες από τη δική του υποψηφιότητα. Και ποιος είπε ότι στη δημοκρατία πρέπει κανείς να ψηφίζει ανάλογα με την επιθυμία της ηγεσίας και όχι τη δική του; Απαντώντας στη συνέντευξη του Τάκη στην «Κ» ο Νεοκλής λέει ότι όσο η σοσιαλδημοκρατία καταρρέει δεν μπορούμε να μιλάμε για μετατροπή του ΑΚΕΛ σε σύγχρονο εργατικό κίνημα, ενώ περνώντας λίγο στην αριστερή αστρολογία, πυροβολεί στο ψαχνό: «Όχι μόνο σε εμάς, αλλά και στην Ευρώπη έχουν εμφανιστεί διάττοντες αστέρες, που στο τέλος της μέρας δυσφημούν την Αριστερά». Απορία: Όλοι τούτοι οι αστέρες δεν έχουν ονόματα; Η μήπως νομίζετε ότι δεν μαθαίνονται τα εν οίκω...

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο τελευταίος μύθος της Μεταπολίτευσης

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Φυσικά, ο τίτλος που μόλις διαβάσατε είναι σχηματικός και υπερβολικός – με απλά λόγια, δεν αποδίδει πιστά το κείμενο που ακολουθεί. Ετσι είναι όμως οι τίτλοι από τη φύση τους, οπότε ας περάσουμε στην ουσία. Αναφέρομαι στον μύθο του περίφημου και πολυλατρεμένου ΚΚΕ Εσωτερικού ή, απλά, του Εσωτερικού. Αυτός ο μύθος τελειώνει, ανεξαρτήτως του αποτελέσματος των αυριανών εκλογών – και αυτό δεν το λέω καθ' υπερβολήν, όπως θα εξηγήσω παρακάτω. Να διευκρινίσω, εξάλλου, ότι ο όρος «τελειώνει» δεν σημαίνει ότι εξαλείφεται. Αλίμονο, αν το περίμενε κανείς αυτό: στις ανοιχτές κοινωνίες, παρόμοιες μεταβολές παίρνουν χρόνο για να εδραιωθούν και απαιτούν ευρείες συναίνεσεις. Όμως, στη διάρκεια της σχεδόν πενταετούς διακυβέρνησης της χώρας από τον ΣΥΡΙΖΑ και τους εκάστοτε βολικούς συμμάχους του, ήταν ο μύθος του Εσωτερικού αυτός που δοκιμάστηκε για πρώτη φορά με την πραγματικότητα, με τα γνωστά αποτελέσματα. Από εδώ και πέρα μόνο να ξεφουσκώνει θα μπορεί.

Κατ' αρχάς και μόνο το καίθευτικό του μύθου, που τελικά επικράτησε στην καθημερινή γλώσσα, δηλαδή σκέτο «Εσωτερικό», ήταν παραπλανητικό, καθώς έτεινε να παραμερίσει το αρνητικό φορτισμένο πρώτο συνθετικό του κόμματος: ΚΚΕ, δηλαδή Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας. Προσωπικώς, ποτέ δεν υπέκυψα στη γοητεία του Εσωτερικού (των ιδεών του Εσωτερικού, όχι των κοριτσιών του Εσωτερικού, να το διευκρινίσω), για τον λόγο ότι αδυνατούσα να καταλάβω σε τι θα μπορούσε να βελτιωθεί ο κομμουνισμός ως σύστημα, αν τον εφαρμό-

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

σουμε μόνοι μας, χωρίς τη βοήθεια των Ρώσων, οι οποίοι τον ανακάλυψαν στο κάτω κάτω. Και ιδίως αφού του κατέρρευσε η Σοβιετία και το ανατολικό μπλοκ τη δεκαετία του 1990. Ξέρω ότι το θέτω άκομψα, αλλά τελικά ο κομμουνισμός δεν έκανε ούτε για τους Ρώσους, που ιστορικά αποτελούν μια ιδιαίτερη περίπτωση, αφού δεν ανήκουν ακριβώς στην ευρωπαϊκή παράδοση της Δύσης. (Διαμορφώθηκαν για πάντα σε κάτι ευρασιατικό μετά την υποταγή τους στους Μογγόλους και τη Χρυσή Ορδή τους – όχι ανόητα λογοπαίγνια, παρακαλώ. Οι κακομοίροι...)

Στο σημείο αυτό, μια παρέκβαση επί προσωπικού. Ας μου συγχωρεθεί η απλοϊκότητα των σκέψεων, την οποία ευλόγησε εξάλλου ο Ιωάννης Χους, αλλά εγώ δεν είμαι διανοούμενος· αντιθέτως έχω την κακή συνήθεια να προσπαθώ να σκέφτομαι μόνος μου και για τον εαυτό μου. Πάσχω, δε, από μία αναπηρία, η οποία με έκανε πάντα να βλέπω τον κόσμο ως κάτι μεγαλύτερο από τις θεωρίες για τον κόσμο. Τεμπελιά; Επειδή με ξέρω, δεν το βρίσκω απίθανο. Εν πάση περιπτώσει, παρακαλώ να κριθώ με επιείκεια.

Το κατ' αντιδιαστολή ΚΚΕ Εξωτερι-

κού, δηλαδή το γνήσιο ΚΚΕ, δοκιμάστηκε ιστορικά κατά τη δεκαετία του 1940, όταν εκμεταλλεύθηκε τον ριζοσπαστισμό που προκάλεσε η κατάρρευση του πολιτικού συστήματος με την Κατοχή. Όμως, το ΚΚΕ ως ενδεχόμενο εξουσίας έκλεισε οριστικά το 1949 με την ήττα του. Αν οι πιέσεις για περισσότερη ελευθερία, κατά τη μεταπολεμική περίοδο, είχαν kāπως απορροφηθεί από το σύστημα και δεν είχε συμβεί η χούντα των ηλιθίων το 1967, το ΚΚΕ θα ερχόταν και πάλι στη νομιμότητα, για να σβήσει ήσυχος σε μια γωνιά, όπως και τόσοι άλλοι πολιτικοί πρόσφυγες που επέστρεψαν. Η

χούντα των ηλιθίων ήταν όμως εκείνη που φόρεσε το φωτοστέφανο στην Αριστερά και δεδομένου ότι το ΚΚΕ δεν αποτελούσε σοβαρή επιλογή (καμία χώρα δεν επέλεξε ελεύθερα και δημοκρατικά τον δρόμο για τη Σιβηρία...), οι ριζοσπαστικές τάσεις της κοινωνίας διοχετεύθηκαν σε ηπιότερες μορφές Αριστεράς – εξ ου το αβυσσαλέο μίσος του ΚΚΕ για το ΠΑΣΟΚ και τον Παπανδρέου.

Όμως το ΚΚΕ Εσ. ήταν κάτι διαφορετικό κι ας ήταν επίσης «κομμουνιστικό». Ήταν, ακριβώς, κομμουνιστικό με εισαγωγικά· δηλαδή πιο κομ-

ψό, πιο ευαίσθητο, πιο πολιτισμένο, δεν μύριζε φέτα – πώς να το πω αλλιώς; Ο σεβασμός προς το ΚΚΕ Εσ., ενίοτε ακόμη και η περιστσιακή «ψήφος στον Λεωνίδα» (κάτι σαν τάμα στην Παναγία της Τήνου) ήταν το απόλυτο δημοκρατικό άλλοθι, το απόλυτο δημοκρατικό αξεσουάρ, θα έλεγα. Γι' αυτό και τα στελέχη του ήταν περιζήτητα για μεταγραφές και μονίμως ευνοημένα ως επαγγελματική τάξη από το σύστημα που διαμορφώθηκε μετά τη Μεταπολίτευση. Το Εσωτερικό γενικώς αντιπροσώπευε, υποτίθεται, μια ελπίδα αδοκίμαστη.

Είναι αλήθεια ότι το λεγόμενο Εσωτερικό περιείχε και ανανεωτικούς και ριζοσπάστες· και εκείνους, δηλαδή, που εγκατέλειψαν σταδιακά τις μαρξιστικές ιδεοληψίες και μετακινήθηκαν προς την Κεντροαριστερά και τους άλλους, που εξακολουθούσαν να ψάχνουν δρόμο για «κάτι σαν κομμουνισμό», έξω όμως από τον ασφυκτικό δογματισμό του ιστορικού ΚΚΕ. Οι εκπρόσωποι – συγγνώμη, λάθος. Το σωστό είναι οι αντιπρόσωποι, με την έννοια των εμπορικών αντιπροσώπων, αυτού του μύθου κυβέρνησαν τη χώρα, με τη βοήθεια βεβαίως αδιστακτων λαϊκιστών δεξιών. Η περίφημη «πρώτη φορά Αριστερά» ήταν στην πραγματικότητα «πρώτη φορά Εσωτερικό». Υπό την έννοια αυτή, λοιπόν, στις αυριανές εκλογές τελειώνει ο μύθος του Εσωτερικού. Οποιο αποτέλεσμα και αν πετύχει ο ΣΥΡΙΖΑ, ο μύθος του Εσωτερικού χτύπησε ύψαλο και βάζει νερά. Υπομονή. Θα βουλιάξει κι αυτό το σαπιοκάραβο, να ψαχάσουμε...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

Ευθύνη δικηγόρων για τη σιωπή

Ενα μήνα μετά την πρωτοφανή στα παγκόσμια χρονικά τραπεζική/οικονομική κρίση που πέρασε η Κύπρος με το κούρεμα καταθέσεων και τις κλειστές τράπεζες, υπήρξε η πρόθεση από πλευράς κυβερνώντων για την διενέργεια εκτεταμένων έρευνας για το “τις πταίει” με τον διορισμό ερευνητικής επιτροπής και προς εκτόνωση της αγανάκτησης του κόσμου. Διορίστηκαν σε αυτή την επιτροπή δύο εξεχουσες μορφές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι δικαστές Κωνσταντίνιδης και Καλλής, οι οποίοι, όμως, ο καθείς για τους δικούς του λόγους παραιτήθηκαν.

Στις 23/4/2013 ο πρώην Δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου Παναγιώτης Καλλής, σε παρέμβαση του σε τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων και ερωτώμενος κατά πόσο πιστεύει ότι θα απονεμηθεί δικαιοσύνη, ευθαρσώς και χωρίς περιστροφές μίλησε ξεκάθαρα για σύστημα το οποίο υπάρχει από το ‘60 και το οποίο γνωρίζουν όλοι! Είναι τρομακτικό να ακούς έναν δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου που έφτασε στο πιο ψηλό δώμα εξουσίας, να μιλά για “σύστημα” το οποίο υπάρχει και το οποίο είναι τόσο ισχυρό, που να μπορεί να παρέμβει σε τέτοιο σημείο που να υπερκαλύπτει ακόμα και αυτή την απονομή δικαιοσύνης!

Ο Παναγιώτης Καλλής, ο οποίος ευθαρσώς προέβη στην τρομακτική αυτή δήλωση, είναι ο άνθρωπος ο οποίος εξέδωσε το τεράστιας σημασίας πόρισμά του για την πτώση του αεροπλάνου της Ηλίας που στοίχισε την ζωή σε 121 συνανθρώπους μας και είναι ο άνθρωπος ο οποίος δεν δίστασε να προβεί στα ευρήματά του για τις ευθύνες του πρώην βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, ο οποίος μετά όπως όλοι γνωρίζουμε φυλακίστηκε.

Τα όσα βιώσαμε πριν μόλις 6 μήνες σε σχέση με τον θεσμό της Δικαιοσύνης στην Κύπρο και τις εξωφρενικές εκατέρωθεν δηλώσεις που οδήγησαν κλιμάκιο με υψηλόβαθμους λειτουργούς του Συμβουλίου της Ευρώπης της Greco να κατέλθουν στην Κύπρο και επίσης χωρίς περιστροφές να δηλώσουν ότι οι συστάσεις της δεν είναι προαιρετικές αλλά υποχρεωτικές, είναι επίσης κάτι που θα πρέπει επίσης να μας κάνει να τρομάζουμε.

Πριν από λίγες ημέρες, η Greco σε ανακοίνωσή της, μας ενημέρωσε ότι η Κύπρος είναι μεταξύ των 10 χωρών που δεν έχουν ακόμη συμμορφωθεί πλήρως με οποιεσδήποτε από τις συστάσεις της GRECO σε σχέση με τους δικαστές! Όσοι ασχολούμαστε επαγγελματικά με τον χώρο της Δικαιοσύνης και της απονομής από τα κυπριακά δικαστήρια, κυρίως οι δικηγόροι, γνωρίζουμε πολύ καλά τι συμβαίνει.

Ο θεσμός της δικαιοσύνης προφανώς νοσεί και όσοι ισχυρίζονται το αντίθετο, είτε λένε ψέματα είτε έχουν ιδιαιτελή κίνητρα για να ισχυρίζονται κάτι τέτοιο. Το ποιος θα μας φυλάει από τους ψύλλακες έχει αναλυθεί επισταμένως και σε προηγούμενο μου άρθρο και είναι ξεκάθαρο ότι κανένας κλάδος δεν μπορεί να ελέγχει τον εαυτό του και δεν μπορεί κανένας να είναι ελεγκτής και ελεγχόμενος. Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος έχει τεράστιες ευθύνες όπως και όλοι οι δικηγόροι ξεχωριστά για τα όσα συμβαίνουν, αφού με την ανοχή τους, τουλάχιστον, αφήνουν τα πάντα να κυλούν χωρίς ουσιαστική αντίδραση.

Από το απλό γεγονός ότι είναι εξωφρενικό το Οικογενειακό και Εργατικό Δικαστήριο Λευκωσίας να είναι σε μια ιδιωτική πολυκατοικία, πάνω από ένα εστιατόριο στο κέντρο της Λευκωσίας, μέχρι το γεγονός του ότι οι δικηγόροι, ως λειτουργοί της Δικαιοσύνης, δεν έχουν απολύτως κανένα θεσμικό ρόλο σε οτιδήποτε αφορά είτε τους διορισμούς δικαστών, των διαδικαστικών κανονισμών, ούτε καν των απαράδεκτων κτηρίων στην Λευκωσία στα οποία εξαναγκάζομαστε να εργαζόμαστε.

Είναι καιρός πλέον οι δικηγόροι να αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν και να ζητήσουν να παρέμβουν άμεσα και να αποκτήσουν θεσμικό ρόλο στα της Δικαιοσύνης. Κανένας δεν κατέχει την απόλυτη αλήθεια και κανένας, ακόμα και οι 13 Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι μόνο οι ίδιοι γνωρίζουν τι πρέπει να γίνει στον θεσμό που υπηρετούν. Οι δικηγόροι έχουμε ευθύνη για την σιωπή μας.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος

Επιμελητής κατά τη διάρκεια ξενάγησης σε έκθεση «Bohemian Rhapsody: Queen World Tour» με έργα αφιερωμένα στη ροκ μπάντα Queen.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΥΡΙΓΟΥ

Ελληνοτουρκικές σχέσεις 2019

Ο κόσμος ανησυχεί. Πού το πάει ο Ερντογάν; Γιατί ο Τραμπ δεν του τράβηξε το αυτί; Μήπως τα ξαναβρούν ΗΠΑ - Τουρκία; Σε μια τέτοια περίπτωση μήπως θα είμαστε εμείς η παράπλευρη απώλεια; Φυσιολογικά και αυτονόητα ερωτήματα για μια πραγματική απειλή. Διότι σε αντίθεση με κατά καιρούς διαλαμβανόμενα, η ελληνοτουρκική διαμάχη δεν σχετίζεται με ψυχολογικές αιτίες αντιπαλότητας που ανάγονται στην Ιστορία. Οι διαφορές μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας οφείλονται σε αντικρουόμενα συμφέροντα, σκεπτικώς με τον ρόλο που επιθυμεί κάθε χώρα να διαδραματίσει στην Ανατολική Μεσόγειο, στα Βαλκάνια και στον Εύξεινο Πόντο. Στη γεωπολιτική σκακιέρα της Ανατολικής Μεσογείου η Ελλάδα διαθέτει δύο κρίσιμα ερείσματα. Την Κύπρο, που τη φέρνει σε επαφή με τα κράτη της Μέσης Ανατολής, και το Αιγαίο, στο οποίο η απόλυτη ελληνική κυριαρχία οδηγεί σε πλήρη έλεγχο των περασμάτων προς τον Εύξεινο Πόντο. Αυτά τα δύο στοιχεία προσπαθεί να ακυρώσει η τουρκική πολιτική, διότι συγκρούονται με τη δική της αντίληψη για τον ρόλο που θέλει να διαδραματίσει στην περιοχή. Για όσον καιρό δεν υπάρχει ταυτότητα συμφερόντων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, θα υπάρχει αυτή η αντιπαλότητα. Από το 2011 η Τουρκία αισθάνεται ότι τις εξελίξεις γύρω από τα ενεργειακά της Ανατολικής Μεσογείου καθοδηγεί η Κύπρος. Αυτή την κατάσταση επιθυμεί να διακόψει με τα σεισμογραφικά και γεωτρητικά σκάφη που στέλνει γύρω από το νησί. Τα απέκτησε δαπανώντας 1 δις. ευρώ τα έξι τελευταία χρόνια. Είναι πολλά λεφτά. Αυτό και μόνον καταδεικνύει ότι δεν είναι θεατρική κίνηση του Ερντογάν για να αποσπάσει την προσοχή της τουρκικής κοινής γνώμης από τα εσωτερικά προβλήματα, όπως κατά καιρούς ακούγεται στην Ελλάδα. Αποτελεί στρατηγική επιλογή. Θα τη δούμε σε πλήρη ανάπτυξη τους επόμενους μήνες.

Πρέπει επίσης να έχουμε υπ’ όψιν μας ότι η Τουρκία θεωρεί απολύτως θεμιτό να ασκεί πιέσεις στην Ελλάδα μέσω της στρατιωτικής της μηχανής. Το τουρκικό υποσυνείδητο είναι εθισμένο στις συχνές τηλεοπτικές εκδόσεις κηδεών στρατιωτικών που σκοτώθηκαν στο καθήκον. Αποκαλυπτικές της τουρκικής νοοτροπίας είναι και οι συζητήσεις του 2005 μεταξύ Αμερικανών και Τούρκων εν σχέσει προς τις υπερπητήσεις κατοικημένων νησιών ή τη διενέργεια στρατιωτικών ασκήσεων στην Κύπρο. Σε τηλεγραφήματα που έφερε στο φως το WikiLeaks φαίνεται ότι οι Τούρκοι αδιαφορούσαν στις αμερικανικές επισημάνσεις να αποφευχθούν τέτοιες ενέργειες. Θεωρούσαν ότι θα αποσπούσαν κέρδη από την ψυχολογική εξουθένωση της ελ-

ληνικής πλευράς. Επομένως, οι τουρκικές έρευνες στην Ανατολική Μεσόγειο θα συνοδεύονται και από την τουρκική στρατιωτική απειλή.

Δεν πρόκειται για κάτι καινοφανές. Η μεταπολιτευτική Ελλάδα έμαθε να ζει με μια Τουρκία απειλητική και επικίνδυνη, που κατά καιρούς ετοιμαζόταν για πόλεμο. Για να την αντιμετωπίσουμε, δαπανούμε ένα υπέρογκο ποσό για τις αμυντικές μας ανάγκες. Η αποτρεπτική δύναμη των Ενόπλων Δυνάμεων παραμένει πάντοτε ένας παράγων που σέβεται η Αγκυρα. Παρά τη σχετική στρατιωτική υπεροχή της Τουρκίας έναντι της Ελλάδος, οι Τούρκοι δεν νιώθουν αρκετά ασφαλείς για την έκβαση ενός ελληνοτουρκικού πολέμου, ώστε να είναι αδιάφοροι για την κλιμάκωση ενός θερμού επεισοδίου. Πάντως, όσο πιο σαφείς είναι οι κανόνες και οι κόκκινες γραμμές, τόσο απομακρύνεται το ενδεχόμενο ενός κατά λάθος θερμού επεισοδίου. Η διασάφηση των ορίων λειτουργεί αποτρεπτικά. Κάτι που απασχολεί την ελληνική κοινή γνώμη είναι οι τουρκικές προτάσεις που ακούγονται περί συνδιαχειρίσεως/συνεκμεταλλεύσεως της Ανατολικής Μεσογείου. Η Τουρκία μιλάει για συνεκμετάλλευση στις περιοχές νοτίως της Κρήτης ή της Κύπρου. Θεωρεί ότι η υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειος της ανήκει. Είναι θετικό που ο Έλληνας υπουργός Εξωτερικών επανέλαβε, για πρώτη φορά την προηγούμενη εβδομάδα, την πάγια από το 1974 ελληνική θέση επί του συγκεκριμένου θέματος: η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας προηγείται των οποιωνδήποτε συζητήσεων περί συνεκμεταλλεύσεως.

Τέλος, στην ελληνική πλευρά επικρατεί η αντίληψη ότι είναι δυνατόν να προσέλθει σε πραγματικό διάλογο για να αποφύγει τη διαπραγματεύση. Η αντίληψη αυτή είναι λανθασμένη. Η πολιτική του διαλόγου δεν διασφαλίζει ότι κάποια στιγμή δεν θα καταλήξει σε διαπραγματεύσεις. Αντιθέτως, καθιστά βέβαιον ότι η Ελλάδα θα δεχθεί ισχυρές πιέσεις για διαπραγματεύσεις. Αυτό σημαίνει ότι η ελληνική πλευρά πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία των κινήσεων, ορίζοντας το πεδίο στο οποίο θα κινηθούν οι διαπραγματεύσεις. Σε άλλη περίπτωση, θα τρέχει πίσω από τις τουρκικές προτάσεις. Το θέμα του διαλόγου άλλωστε εξαρτάται και τις νέες συμμαχίες που διαμορφώνονται στην περιοχή. Μια ισχυρή ελληνική κυβέρνηση, που ελπίζουμε να προκύψει από τις σημερινές εκλογές, θα μετρήσει ιδιαίτερως στις ευρύτερες ανακατανομές ισχύος.

Ο κ. Αγγελος Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής, υποψήφιος με τη Ν.Δ. στην Α΄ Αθηνών.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΙΣ

Κάμερες της ασφάλειας

Ερχονται οι κάμερες της ασφάλειας και της υπομονής, για να μειώσουν τα δυστυχήματα στους δρόμους. Έπρεπε να έλθει στο Υπουργείο Μεταφορών, η ήρεμη δύναμη, η Βασιλική Αναστασάδου, για να ανατρέψει το πολύχρονο «ραχατίι» των ατέλειωτων μελετών και των άκαρπων ύποπτων συζητήσεων, για την εγκατάσταση συστήματος φωτισοπισήμανσης στους δρόμους. Στο μεταξύ έφυγαν από τον μάταιο τούτο κόσμο εκατοντάδες, αν όχι και χιλιάδες νέοι και μεγαλύτεροι, θυσία στον Μολώχ της ασφάλτου. Την ίδια ώρα δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι ταλαιπωρήθηκαν και ταλαιπωρούνται στα νοσοκομεία, ενώ η ζωή τους κατάντησε ένα συνεχές μαρτύριο γι’ αυτούς και τους συγγενείς τους. Ελπίζουμε να μην υπάρξουν πωσαυγυρίσματα και να μην πέσουν πάνω στην Βασιλική «λυτοί και δεμένοι» μεγαλόσχημοι και πομπηρούληδες, οι οποίοι ενοχλούνται και από την σκιά τους. Η Βασιλική Αναστασάδου, πάλι καραβάνα στην δημόσια υπηρεσία, έχει γερό στομάχι και σίγουρα δεν θα κάνει πίσω. Η ιστορία θυμίζει την περίφημη κάρτα φιλάθλου, του Ιωάνη Νικολάου, η οποία από την ημέρα που καθιερώθηκε, δεν έσπασε ούτε μύτη στα γήπεδα και τώρα με το νέο Υπουργό, θέλουν οι βουλευτές να την ανατρέψουν.

Η Υπουργός Μεταφορών, ανακοινώνοντας την προκήρυξη των προσφορών, πολύ σωστά επεσήμανε ότι οι κάμερες δεν αποτελούν πανάκεια, αλλά απαιτείται συνειδηση και κουλτούρα σωστής οδήγησης. Εδώ ξεκινούν τα δύσκολα, τα οποία αρχίζουν από την ικανότητα και την ψυχολογία των οδηγών και φθάνουν μέχρι την ποιότητα των αυτοκινήτων και την ασφάλεια των δρόμων. Είναι τρελό, αυτό το οποίο συμβαίνει σήμερα κυρίως στους δρόμους της Λευκωσίας με το κυκλοφοριακό χάος. Κάθε πρωί σχηματίζονται ουρές μέχρι το νέο ΓΣΠ, γεγονός το οποίο μεταφράζεται σε σπάσιμο νεύρων των οδηγών, σε εξωφρενικό κόστος, σε καύση, συντήρησης των αυτοκινήτων και σε καυσάρια, τα οποία πληρώνονται πανάκριβα στο ευρωχρηματιστήριο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Οι φορολογούμενοι πληρώνουν εδώ και πολλά χρόνια εκατομμύρια για το σιωπηλό σύστημα «σκουτ» το οποίο κανείς δεν ξέρει αν συμβάλλει ή όχι στην αντιμετώπιση της διακίνησης των οχημάτων.

Με την εισαγωγή σε μερικούς μήνες του συστήματος φωτισοπισήμανσης, είναι ανάγκη να προχωρήσει και μια γενική αναθεώρηση, προς τα πάνω, των ορίων ταχύτητας εντός των πόλεων. Όπως συνέβη στην λεωφόρο Γρίβα Διγενή στην Λευκωσία, όπου λειτουργούν σήμερα οι μοναχικές κάμερες. Έπρεπε να πληρώσουν χιλιάδες ευρώ, δεκάδες ντελιβεράδες και εκατοντάδες ευρώ μερικοί μεγαλόσχημοι, για να δεθούν οι αρμόδιοι να κάνουν το αυτονόητο, δηλαδή να αυξήσουν το όριο ταχύτητας από τα 50 στα 65 χιλιόμετρα. Επιτέλους πρέπει και οι μεγάλες λεωφόροι των πόλεων να διαχωριστούν είτε με παρτέρια, είτε με απλές μπάρες, ώστε να τερματιστούν και οι πονηρές σταθμεύσεις έξω από περπότερα, φούρνους και άλλα καταστήματα. Καλό είναι να αντικατασταθούν και πολλά φώτα τροχαίας, με κυκλικούς κόμβους, ώστε να μπορούν οι οδηγοί να μεταβιβίζουν ελεύθερα στα καταστήματα τα οποία επιθυμούν, έτσι και αν διανύουν μερικά μέτρα παραπάνω. Το επόμενο βήμα, στο οποίο πρέπει να προχωρήσει η ήρεμη δύναμη, η Βασιλική Αναστασάδου, είναι η καθιέρωση κινήτρων ώστε να αντικατασταθούν τα παλαιά από νέα σύγχρονα αυτοκίνητα. Καλό είναι να καθιερωθούν και κίνητρα, ώστε να εφοδιαστούν τα αυτοκίνητα με έξυπνα συστήματα ασφάλειας, για πρόληψη των δυστυχημάτων. Δηλαδή συστήματα αυτόματης ακινητοποίησης των οχημάτων, ώστε να προλαμβάνονται οι συγκρούσεις. Συστήματα συναγερμού όταν αλλάζουν λωρίδες τα οχήματα και όταν ξεπερνούν το όριο ταχύτητας. Καλό είναι να προωθηθεί και το application, το πρόγραμμα στα κινητά τηλέφωνα, το οποίο να ενημερώνει τους οδηγούς, για το χώρο, όπου υπάρχουν κάμερες. Στόχος δεν πρέπει να είναι οι καταγγελίες, αλλά η πρόληψη των δυστυχημάτων και αυτό πρέπει να γίνει συνειδηση κυρίως στην Αστυνομία. Ακόμη είναι καιρός να θερμοθετηθεί η απαλλαγή από τέλη κυκλοφορίας, των ηλεκτρικών και των υβριδικών οχημάτων, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες. Καλό είναι τα πρόβλημα από τις κάμερες, να καταλήγουν σε ένα ξεχωριστό ταμείο, να γίνονται έργα στους δρόμους και να εκπαιδεύονται οι οδηγοί και όχι να οδηγούνται στον κορβανά του δημόσιου και να χάνονται σε ρουσφέτια και άλλα παράδοξα έξοδα. Το μεγάλο βήμα με τις κάμερες γίνεται, πρέπει να ακολουθήσουν και τα μικρά βήματα.

kaparisan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Και οι βουλευτές μας στην κοσμάρα τους

Εκατό δέκα και κάτι φιλά, τα εκατομμύρια που χρειάζονται για να αποκτήσουν οι βουλευτές μας νέο κτίριο. Κι αυτά σύμφωνα με την πιο χαμηλή προσφορά διότι η πιο ψηλή προνοεί περίπου 120 εκατομμύρια. Και να μην μπορεί να έπαθαν σοκ εκεί στο Τμήμα Δημοσίων Έργων όταν άνοιξαν τους φακέλους των (μόνο) δύο εταιρειών που υπέβαλαν προσφορές για την ανέγερση της νέας Βουλής, αλλά το σοκ τους δεν προσθέτει τίποτα επί της ουσίας.

Και η ουσία έγκειται στο γιατί οι βουλευτές μας χρειάζονται ένα νέο τόσο πολυδάπανο κτίριο; Την στιγμή που ο’ αυτή την κακόμοιρη (όπως την κατάντησαν οι ίδιοι) χώρα, υπάρχουν ένα σωρό άλλες επιτακτικές ανάγκες, οι οποίες έχουν να κάνουν με τα πραγματικά προβλήματα των πολιτών και όχι με τις “άνεσεις” των βου-

λετών. Και να πεις ότι μας έβγαλαν ασπροπρόσωπους ώστε να θεωρούν πως έχουν και τα μούτρα να ζητούν νέα κτίρια τα οποία θα πληρώσουμε εμείς οι έρμιοι από την τσέπη μας;

Όχι μόνο ασπροπρόσωπους δεν μας έβγαλαν αλλά από τον καιρό της οικονομικής κρίσης και μετά στο μυαλό και του τελευταίου σκεπτόμενου πολίτη η επάρκεια τους αμφισβητείται καθημερινώς, πράγμα που προφανώς είτε δεν θέλουν, είτε δεν έχουν την ικανότητα να κατανοήσουν. Να θυμίσω ότι οι φίλτατοι βουλευτές μας ακόμα και τον καιρό που ο κόσμος συνέρρεε στα κοινωνικά παντοπωλεία δεν επέδειξαν καμιά προθυμία να απαρνηθούν τα προνόμιά τους είτε αυτά αφορούσαν στις λιμουζίνες τους, είτε στα ποσά της κρατικής χορηγίας για τα κόμματά τους, είτε στις πακυλές τους συντάξεις.

Ο δε πρόεδρος της Βουλής προ μηνών

επέμενε πως σώνει και καλά πρέπει να χτιστεί ένα νέο κτίριο και μάλιστα δήλωνε ευθαρσώς πως είναι αποφασισμένος να προχωρήσει στην υλοποίησή του, όσα εμπόδια κι αν βάλει ο οποιοσδήποτε. Και όλα αυτά τα έλεγε χωρίς κανένα ίχνος ντροπής, δηλαδή συναισθηπής ότι αυτή η χώρα έχει περάσει μια οικονομική κρίση την οποία δεν προκάλεσε κάποιος σεισμός ή καταποντισμός αλλά η θλιβερή ανεπάρκεια των αδιαματούχων μας, οι οποίοι παραμένοντας στην κοσμάρα τους θεωρούν πως είναι στις προτεραιότητές μας να τους χτίσουμε και ένα μεγαλοπρεπές μέγαρο την ίδια ώρα που αυτό το κράτος εξακολουθεί να νοσεί σε ένα σωρό υπηρεσίες κρατικής πρόνοιας με τις ευπαθείς ομάδες να μην έχουν στον ήλιο μοίρα.

Μετά την δημοσιοποίηση των δύο αυτών εξωφρενικών προσφορών μόνο το Κινημα Οικολόγων αντέδρασε καλώντας

τους αρμοδίους “να ακυρώσουν τον διαγωνισμό και να αξιοποιήσουν τα εκατομμύρια που εξοικονομούνται για τον απλό λαό, την κοινωνία και την βιώσιμη ανάπτυξη”.

Αυτή μάλιστα. Είναι μια υγιής αντίδραση η οποία ωστόσο θίγει ένα καίριο ερώτημα: Γιατί μόνο το Κίνημα Οικολόγων αντέδρασε; Γιατί τα υπόλοιπα κόμματα επέλεξαν να σιωπήσουν; Γιατί υποστήριξαν σύσσωμοι αυτό που πολύ σωστά υπογραμμίζουν οι οικολόγοι: Ότι “είναι σημαντικότερο το κράτος να επικεντρωθεί στην επίλυση σειρράς κοινωνικών προβλημάτων που υπάρχουν και που είναι πολύ πιο επιτακτική ανάγκη η αντιμετώπισή τους παρά η διασφάλιση της όποιας πολυτέλειας για τους βουλευτές;

Προς τι η σιωπή των υπολοίπων; Δεν θεωρούν πως είναι πιο σοβαρά τα προβλήματα των πολιτών από την δική τους

“άνεση”; Δεν θεωρούν πως σε ένα κράτος όπου δεν υπάρχει επαρκής πρόνοια και υποδομή για τις ευπαθείς ομάδες πρέπει να θεθούν σωστά οι προτεραιότητες από αυτούς που δίδαν μας αντιπροσωπεύουν και που δίδαν έχουν ως αποστολή την ευημερία των πολιτών; Προς τι λοιπόν αυτή η σιωπή κύριοι βουλευτές; Σοβαρά τώρα δεν μπορείτε καν να αντιληφθείτε πως όχι μόνο δεν σας τιμά αλλά σας καθιστά για ακόμα μια φορά θλιβερά κατώτερους των περιστάσεων;

Ή μήπως ζώντας τόσο καιρό στην κοσμάρα σας τίποτα πια δεν είναι ικανό να σας βγάλει από αυτήν; Ούτε καν τα προβλήματα αυτού του κόσμου που τον θυμάστε μόνο όταν είναι να σας ψηφίσει, ώστε να συνεχίσετε αμέριμνοι να απολαμβάνετε τα προνόμιά σας;

elenixenou11@gmail.com

Μπήκαν στην πόλη οι οκτροί

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ο **εξελιξείς** στο θέμα της Αμμοχώστου είναι ραγδαίες και δραματικές. Ο Κουντρέτ Οζερσάι, ο οποίος τις προάλλες είχε μια κοινωνικού χαρακτήρα συνάντηση με τον ΠτΔ, έκανε πριν λίγες μέρες μια επίσκεψη «αντικοινωνικού» χαρακτήρα στην βουβή πόλη της Αμμοχώστου. Σκοπός η επιτόπια εξέταση πριν την σύσταση της επιτροπής για καταγραφή της κατάστασης και των περιουσιακών στοιχείων στην περίκλειστη πόλη. Βέβαια δεν χρειάζονται προφητικές ικανότητες για να προβλέψει κάποιος το πόρισμα της λεγόμενης επιτροπής. Αφού μεταβιβάσει το 70% – 80% των περιουσιών στο ΕΒΚΑΦ θα καλέσει τους κατόχους των εναπομειναντων περιουσιών να επιστρέψουν και μάλιστα υπό Τ/Κ διοίκηση.

Σε πλήρη συνεννόηση με την Τουρκία και σε πλήρη διαφωνία με τον Τ/Κ ηγέτη, τον οποίον συνειχίζουμε να τον αποκαλούμε εγκάθετο και πόνι της Αγκυρας, ο Κουντρέτ Οζερσάι κάνει πράξη

Ο εν δυνάμει νέος Τ/Κ ηγέτης, με την συνοδεία αξιωματικών του κατακτητή, πάτησε το πόδι του στην δύσμοιρη πόλη. Στην κυριολεξία πλέον ο εκθρόος είναι εντός και όχι προ των πυλών.

τις απειλές του για άνοιγμα της πόλης υπό Τ/Κ διοίκηση.

Και πάλι αποδεικνύεται ότι οι Τούρκοι δεν είναι απρόβλεπτοι. Οζερσάι και Τατάρ είχαν κάνει γνωστές τις προθέσεις τους εδώ και καιρό. Και πάλι εμείς επιμνηθείς. Για ακόμη μια φορά τρέχουμε πίσω από τα γεγονότα. Σίγουρα θα καταγγείλουμε την πράξη της Τουρκίας, θα πάρουμε και άλλα ψηφίσματα συμπαράστασης, για να εμπλουτίσουμε την συλλογή μας, αλλά στο τέλος η πόλη της Αμμοχώστου θα περάσει στον κατάλογο των χαμένων πατρίδων. Στο «πάλι με χρόνια με καιρούς πάλι δικά μας θα' ναι».

Και ενώ η βασιλεύουσα κάνεται οριστικά εμείς ακόμα συζητούμε για το αν η εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δήμος Αμμοχώστου έξω από το Προεδρικό, ήταν εκδήλωση ή διαδήλωση και ερίζουμε για το γιατί πραγματοποιήθηκε έξω από το Προεδρικό.

Ο Δήμαρχος Αμμοχώστου, ο οποίος συνεχίζει να εκπληθώςει, ανέλαβε το «δύσκολο» έργο των διευκρινήσεων. Αν και πριν την είσοδό του στο Προεδρικό, στην ομιλία του άφησε σαφέστερες αιχμές κατά των θέσεών μας στο

Κυπριακό, βγήκε έξω άλλος άνθρωπος. Δήλωσε στήριξη στον ΠτΔ και μίλησε για τις υποσχέσεις που πήρε ότι θα συνεχίσει τον αγώνα του για επιστροφή της πόλης.

Όσον αφορά την ίδια την συγκέντρωση, είπε ότι επρόκειτο για εκδήλωση και όχι για διαδήλωση. Για την επιλογή του χώρου, με κάτι ακαταλαβίστικα, άφησε να νοηθεί ότι το Προεδρικό επιλέγνε γιατί εκεί είναι η ηγεσία μας η οποία αποτελεί το σπαθί των αγώνων μας.

Οι παρευρισκόμενοι βέβαια είχαν εντελώς διαφορετική άποψη. Με τα συνθήματα, τα γιουχαίσματα και τα πλακάτ που κρατούσαν έδωσαν το σαφέστατο μήνυμα ότι διαδήλωναν με έντονο τρόπο τον πόθο για επιστροφή στο χώρα που περπάτησαν καθώς και τον θυμό, την απογοήτευση και την αγανάκτησή τους για τους τελευταίους μας χειρισμούς στο Κυπριακό και ειδικότερα για την κατεχόμενη πόλη.

Ακόμα ο Αλέξης Γαλανός, σε ομιλίες και δηλώσεις του πριν και μετά την εκδήλωση, τήρησε σιγή ιχθύος για το «βαθύ κράτος το οποίο μαζί με την Τουρκία δεν θέλουν λύση του Κυπριακού». Αίφνης το βαθύ κράτος ξεβάρυνε. Είναι πλέον αβέβες και δεν αφορά την δική μας επίσημη πλευρά.

Δυστυχώς, ό,τι και να λέει ο δήμαρχος Αμμοχώστου, όσο και να θέλει να αναγάγει σε επιστήμη τις ήξεις αφήξεις τοποθετήσεις, η σκληρή πραγματικότητα είναι μπροστά μας.

Δυστυχώς, ο Οζερσάι μπήκε μέσα στην πόλη. Ο εν δυνάμει νέος Τ/Κ ηγέτης, με την συνοδεία αξιωματικών του κατακτητή, πάτησε το πόδι του στην δύσμοιρη πόλη. Στην κυριολεξία πλέον ο εκθρόος είναι εντός και όχι προ των πυλών.

Προ των πυλών ήταν όταν κάποιος μας προειδοποιούσαν ότι οι παλινδρομήσεις, οι μεταλλάξεις, οι νεοφανείς ιδέες και οι ανέφικτες κόκκινες γραμμές θα έχουν καταστροφικά αποτελέσματα στην εθνική μας υπόθεση. Τότε που χλευάζαμε την οποιαδήποτε άλλη άποψη και αποκαλούσαμε κινδυνολόγους και θιασώτες της όποιος λύσης όσους διαφωνούσαν μαζί μας. Τότε που ενώ το τσουνάμι ερχόταν εμείς βλέπαμε καλοκαιρία και καιρό ηλιόλουστο. Τότε που μέχρι και ο δήμαρχος Αμμοχώστου συνειδητοποιούσε την ύπαρξη του βαθέος κράτους.

Τώρα δυστυχώς είναι αργά. Τώρα, «Μπήκαν στην πόλη οι οκτροί, τις πόρτες σπάσαν οι οκτροί κι εμείς φωνάζουμε χήτω και γεια σαν κάθε μέρα».

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμματίων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Μουσουλμάνος από τη Μαλαισία κατά τη διάρκεια της διαμαρτυρίας στην πρωτεύουσα Κουάλα Λουμπούρ, υπέρ των δικαιωμάτων των Ουιγούρων και άλλων μειονοτήτων στην Κίνα.

Η Αμμόχωστος μπροστά πίσω

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η Αμμόχωστος έχει μια διαφορετική ιστορία. Ψηφίσματα του ΟΗΕ, Συμφωνία Κυπριανού – Ντενκτάς (1979), και κατά καιρούς πρωτοβουλίες προνοούσαν την επιστροφή της, κατά προτεραιότητα, στους κατοίκους της. Σταδιακά το ζήτημα πήρε άλλες διαστάσεις. Εσχάτως, μπήκαν στην ατζέντα δηλώσεις του Ε. Τατάρ (ηγέτη του Κόμματος Εθνικής Ενότητας, «πρωθυπουργού») και Κ. Οζερσάι (ηγέτη του Κόμματος του Λαού, «ΥπεΞ») για να ανοίξει η περικλειστη πόλη υπό τ/κ διοίκηση. Τι τρέχει με την Αμμόχωστο; Αλλάζουν, πράγματι, τα δεδομένα; Στη δική μου κρίση, η εξής ερμηνεία στα πράγματα:

Είναι σαφές πως υπάρχουν διαφορετικά κέντρα αποφάσεων στην τ/κ ηγεσία γύρω από την Αμμόχωστο, άλλα ο Οζερσάι (προηγούνται οι μελετές), πιο εριστικός τόνος από τον Τατάρ (Αμμόχωστος, όπως Λας Βέγκας), άλλα ο Μ. Ακιντζί (προέχει η επίλυση), ενώ η Άγκυρα τηρεί στάση δημόσιας σιωπής.

Κρίνω ότι οι πρωτοβουλίες Τατάρ και Οζερσάι συνιστούν μια «απάντηση» του νέου, υπό τον Τατάρ, συνασπισμού εξουσίας στην τ/κ κοινότητα, στις πρωτοβουλίες που έχει λάβει η Λευκωσία για το φυσικό αέριο. Δεν γίνονται αυτό από τον προηγούμενο, υπό τον Ερχειουρμάν, συνασπισμό, γιατί βρισκόταν σε συμφωνία με τον Μ. Ακιντζί στις προσπάθειες για να κρατηθεί ζωντανή η ελπίδα για ομοσπονδιακή λύση στη βάση των εγγράφων του ΟΗΕ. Οι συσχετισμοί στη «βουλή» άλλαξαν, και ένας πιο επιθετικός Κ. Οζερσάι αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για να διαμορφώσει νέα ατζέντα, σε τι σύμφωνη γνώμη του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών.

Η μόνη ρεαλιστική προ-σέγγιση είναι η επιστροφή στο τραπέζι των συνομιλιών, η ανάπτυξη της διαδικασίας επίλυσης με βάση το πλαίσιο Γκουτιέρες της 30ής Ιουνίου 2017.

Είναι μια κίνηση με σαφή στόχευση τη φθορά της εικόνας του Μ. Ακιντζί, ώστε να τον εκθέσουν ως λιγότερο «μαχητικό» στην υπεράσπιση των τ/κ συμφερόντων, ενόψει των εκλογών για την ανάδειξη του ηγέτη των Τ/κ, (Απρίλης 2020). Μέσω της Αμμοχώστου επιχειρείται να συγκροτηθούν νέοι εκλογικοί συσχετισμοί. Ο Κ. Οζερσάι εκφράζει ευκρινέστερα τον τουρκοκυπριακό «απορριπτισμό» με λύση του τύπου «δύο κράτη, δίπλα-δίπλα», γι' αυτό και έλαβε μέρος στο «μυστικό» δείπνο με τον Ν. Αναστασιάδη στις 4 Ιουνίου, και επισκέφθηκε την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Παρατηρώ ότι ο Κ. Οζερσάι βιάζεται και η βιασύνη, συχνά, είναι κακός σύμβουλος. Ο Μ. Ακιντζί αξιοποίησε εγκαίρως τα όσα συνδέονται με το δείπνο με τον Ν. Αναστασιάδη και, ως προς αυτή την αυτή την υπόθεση, βγήκε κερδισμένος.

Ο Τ/κ ηγέτης Μ. Ακιντζί βλέπει το θέμα της Αμμοχώστου μέσα από την προοπτική της συνολικής επίλυσης, «δεν πρέπει να παραβλεπνται τα Η.Ε... να συμβάλουν στη λύση». Υπογράμμισε δε, ότι «είμαστε έτοιμοι να δώσουμε το χέρι μας για συνεργασία σε περίπτωση που διαπιστώσουμε το παραμικρό σημάδι για συνεργασία, συνεται-

ρισμό και σύμπραξη». Η απάντηση Οζερσάι στη θέση Ακιντζί είναι ντενκτασικής κοπής: «Ε/κ και Τ/κ, πρέπει να βρουν τρόπο να ζήσουν μαζί, αλλά η ομοσπονδιακή συνεργασία δεν είναι η λύση» (4/7).

Το Δημοτικό Συμβούλιο Αμμοχώστου, στην εκδήλωση έξω από το Προεδρικό Μέγαρο στις 28 Ιουνίου, ζήτησε ξανά «προτεραιότητα» για την Αμμόχωστο. Ωστόσο, αυτό το αίτημα είναι ουσιαστικά χωρίς περιεχόμενο, καθώς το παρατεταμένο κενό στις διαπραγματεύσεις αποσυντονίζει κάθε πρωτοβουλία για την Αμμόχωστο. Ουδείς, πλην Σπέχαρ, ασχολείται με το Κυπριακό. Η μόνη ρεαλιστική προσέγγιση είναι η επιστροφή στο τραπέζι των συνομιλιών, η ανάπτυξη της διαδικασίας επίλυσης με βάση το πλαίσιο Γκουτιέρες της 30ης Ιουνίου 2017. Με βάση αυτό, προτεραιότητα ισούται με επιστροφή στους κατοίκους της στο πλαίσιο μιας συνολικής επίλυσης. Ταυτόχρονα, διεκδικηση προγράμματος για την ανασυγκρότηση της πόλης που να είναι ενταγμένο στον επόμενο κοινοτικό προϋπολογισμό. Έτσι η Ε.Ε. μπορεί να γίνει πρωταγωνίστρια στην ανοικοδόμησή της, αν εμείς θέλουμε, και αν εμείς προτείνουμε λύσεις που να ενεργοποιούν το κοινοτικό σύστημα για να επιτευχθούν λύσεις που να υπηρετούν τη πατριωτική και κοινωνικά συμφέροντα.

Αυτά μπορεί να γίνουν μόνο αν σοβαρολογούμε, και μόνο αν οι άλλοι το αντιλαμβάνονται, κατά τον ίδιο τρόπο. Δυστυχώς, για την Αμμόχωστο, δυστυχώς για όλη την Κύπρο, αυτό δεν συμβαίνει. Για να αλλάξει η φορά των πραγμάτων, απαιτούνται πρωτοβουλίες στο πιο υψηλό επίπεδο, έτσι ώστε να πειστεί ο γ.γ. του ΟΗΕ για μια νέα σύνοδο

για την Κύπρο. Τίποτα δεν υπάρχει στον ορίζοντα που να συνηγορεί ότι το πιο πάνω είναι πιθανό να συμβεί. Οι επιστολές Αναστασιάδη στον γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες είναι μόνο για εσωτερική κατανάλωση. Ο γ.γ. έθεσε τους δικούς του όρους με βάση την εμπειρία που αποκόμισε σε δύο διασκέψεις για την Κύπρο στις οποίες έλαβε μέρος, Ιανουάριος και Ιούνιος 2017: πρώτα συνομιλίες στο νησί, πρώτα οι δύο ηγέτες να καλύψουν τις αποστάσεις στα θέματα που δεν υπάρχουν συγκλίσεις, και, αν αυτό συμβεί, «τηλεφωνήστε μου». Ο Ν. Αναστασιάδης δεν επιθυμεί νέα σύνοδο, πρώτο, γιατί διαφέρει για τις επιπτώσεις από τα αδιέξοδα, και, δεύτερο, γιατί γνωρίζει καλύτερα παντός άλλου, ότι θα ακούσει το όνομά του ως του κυριότερου υπαίτιου για τη διάλυση του διαπραγματευτικού τοπίου.

Οι δηλώσεις Τσαβούσογλου και η αποκάλυψη του διαλόγου του με τον Ν. Αναστασιάδη (4/7), δείχνουν πως επιβάλλεται αλλαγή πορείας. Η ένταση βλέπεται την Κύπρο. Η ανασυγκρότηση της διαδικασίας επίλυσης, η διπλωματία και οι διαβουλεύσεις με καθαρούς στόχους ωφελούν τα μέγιστα. Οι επιστολές ή οι καταγγελίες σε κάθε ευκαιρία δίνουν τη βολική εντύπωση ότι η ευθύνη αφορά άλλους, και όχι εκείνους που εκλέγονται για να χειριστούν τις δημόσιες υποθέσεις. Ευθύνη υπάρχει μέσα από την πολιτική της αδράνειας, κατά συνέπεια, στην αδυναμία να επηρεάσεις τις εξελίξεις, όπως συμβαίνει τώρα με την Αμμόχωστο, από οδηγός της συνολικής επίλυσης, σε «εφαπτήριο» για άλλες λύσεις...

www.larkoslarkou.org.cy

Πώς μπορούν να προωθηθούν οι ενεργειακοί στόχοι της Κύπρου;

Του Δρα **ΑΝΔΡΕΑ ΠΟΥΛΛΙΚΚΑ**

Για το ριζικό μετασχηματισμό της ενεργειακής υποδομής της Κύπρου χρειάζεται η κατάρτιση ενεργειακών στόχων για την περιβαλλοντική, κοινωνική και παραγωγική μεταρρύθμιση οι οποίοι θα στηρίζονται στις πιο κάτω αρχές:

- Την εκπόνηση ενεργειακού σχεδίου προσαρμογής της Κύπρου, στο έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον της Ενεργειακής Ένωσης της Ε.Ε., για τη διασφάλιση του διασυνδεδετικού διασυννοριακού οφέλους με τη σύνδεση στα ευρωπαϊκά δίκτυα, την ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού, τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση των καταναλωτών και τη μείωση του περιβαλλοντικού κόστους.

- Τη διαμόρφωση των απαιτήσεων όρων ένταξης και αποθήκευσης, των υψηλών στοχαστικών αναμενόμενων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, με πρωταγωνιστικό ρόλο στη μελλοντική παρα-

γωγή και διάθεση ενέργειας με δραστηρικά μειωμένες τις εκπομπές θερμοκηπικών αερίων και άλλων αερίων ρύπων.

- Την προώθηση των σημείων φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων στις πόλεις και στους αυτοκινητόδρομους, την ενσωμάτωση των ηλεκτρικών οχημάτων στο ηλεκτρικό σύστημα με την ανάπτυξη ευέλικτων διατιμήσεων και προτύπων και την προώθηση μηχανισμών αποθήκευσης ενέργειας.

- Τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, που όμως θα συνεχίζουν για πολλές δεκαετίες να είναι απαραίτητα σε πολλαπλές εφαρμογές, για την κάλυψη των πολύμορφων ανθρώπινων αναγκών και των μεταφορών.

- Την παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας με δραστητικό περιορισμό των ανθρακούχων εκπομπών θερμοκηπικών αερίων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

- Τη μεγέθυνση της ενεργειακής απόδοσης με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, καινοτομιών και δράσεων για την εξοικονόμηση ενέργειας, στο κτηριακό απόθεμα, στις μεταφορές, στις ηλεκτρικές συσκευές και μηχανήματα, στη θέρμανση και ψύξη.

- Τον εκσυγχρονισμό όλων των επιχειρήσεων ενέργειας ανεξαρτήτως ιδιοκτησιακού καθεστώτος.
- Την αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων της Κύπρου και των γεωπολιτικών πλεονεκτημάτων της, για την προμήθεια και παραγωγή ενέργειας φιλικής προς το περιβάλλον, την ασφάλεια του εφοδιασμού και την ανάδειξη της Κύπρου σε ενεργειακό κόμβο στην Νοτιοανατολική Ευρώπη.

- Την αξιοποίηση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων της Κύπρου με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη.

- Τη διασφάλιση της προμήθειας

ενεργειακών καυσίμων από διαφορετικές πηγές, τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης, τις αξιόπιστες έρευνες κοιτασμάτων υδρογονανθράκων και τη δυνατότητα αξιοποίησής τους με ορούς αυστηρής περιβαλλοντικής προστασίας και ασφάλειας.

- Την επεξεργασία μιας δημοκρατικής και κοινωνικά αποδεκτής ενεργειακής στρατηγικής, που θα συναρβώνεται αρμονικά στον ενεργειακό τομέα τη δημόσια, την κοινωνική και την ιδιωτική επιχειρηματική δραστηριότητα προς μια οριζόντια, αποκεντρωμένη και συμμετοχική ενεργειακή βάση, αναπτυγμένη σε εθνικό, τοπικό ακόμη και κτηριακό επίπεδο, με ισότιμη κατανομή των ενεργειακών πόρων, με πρόσβαση όλων στο κοινωνικό αγαθό της ενέργειας με προσιτές τιμές, με τη συμμετοχή και των καταναλωτών στον ενεργειακό σχεδιασμό μέσω των έξυπνων δικτύων και με-

τηρών, με την προστασία των ευάλωτων καταναλωτών, με την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας που οξύνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, στο πλαίσιο μιας βιώσιμης, ανθρώπινης και ενεργειακά αποδοτικής ανάπτυξης.

- Την προσπάθεια συγκρότησης ενός ολοκληρωμένου ενεργειακού μοντέλου της εγχώριας αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, ενταρμονισμένου με την εσωτερική αγορά ενέργειας της ΕΕ, ικανού να επηρεάσει και τις ενεργειακές εξελίξεις στην ΕΕ, προς όφελος της προστασίας των καταναλωτών, της αειφόρου ανάπτυξης, της μείωσης των θερμοκηπικών αερίων στο ενεργειακό μίγμα και της προστασίας του κλίματος.

Υιοθετώντας τις πιο πάνω αρχές η χώρα μας θα μπορέσει να προωθήσει τους εθνικούς ενεργειακούς

στόχους προς όφελος των πολιτών της στο έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον της Ενεργειακής Ένωσης της Ε.Ε. Για αυτό χρειάζεται να δοθεί η απαραίτητη σημασία και το βήμα στους εμπειρογνώμονες για κάθε ενεργειακό θέμα. Οι πολιτικές που θα αναπτύσσονται θα τυχάνουν διαβούλευσης και αποδοχής από την Πολιτεία, έτσι ώστε να μπορούν να συμφωνούνται από όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου διαφαλίζοντας τη συνέχεια των ενεργειακών πολιτικών ανεξάρτητα με την εναλλαγή των κομμάτων στην εξουσία. Με τις επιστημονικά τεκμηριωμένες διακομματικές ενεργειακές συμφωνίες θα επιτυγχάνεται η συνέχεια στην μακροπρόθεσμη, πέραν του 2050, ενεργειακή στρατηγική που θα χαραχθεί προς όφελος των μελλοντικών γενεών.

Ο Δρ. Ανδρέας Πουλλικκάς είναι Πρόεδρος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2019

Γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Η κουλτούρα του μεζέ, αυθεντικά
μαγειρευτά, η τέχνη του κεράσματος.

ΓΕΥΣΕΙΣ ΑΠΟΛΥΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΜΕ ΛΕΜΟΝΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ
Η ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΕΝΩ Η ΑΘΗΝΑ ΛΟΙΖΙΔΟΥ, ΜΑΣ ΣΕΡΒΙΡΕΙ
ΔΡΟΣΕΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΑΣΤΙΚΑ ΠΙΑΤΑ ΜΕ ΦΡΕΣΚΟ ΤΟΝΟ.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Φεύγουν δύο εταιρείες από τα τουρκικά τρυπάνια

Τόπο φαίνεται να πίνουν τα νομικά μέτρα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Θερμό αναμένεται το επόμενο διάστημα αναφορικά με τις τουρκικές προκλητικές κινήσεις, σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο. Σε Αθήνα και Λευκωσία επικρατεί μια αυξημένη διπλωματική ετοιμότητα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έντονη νευρική κατάσταση που καταγράφεται το τελευταίο διάστημα στην Άγκυρα. Οι υψηλοί τόνοι από πλευράς υπηλόβαθμων κυβερνητικών στελεχών, όπως του υπουργού Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ο οποίος απείλησε ακόμα και με νέα εισβολή στην Κύπρο, παρακολουθούνται πλην όμως συσχετίζονται με εσωτερικά ζητήματα που καλείται να διαχειριστεί η Άγκυρα το αμέσως επόμενο διάστημα. Ένα από αυτά εμφανίζεται να είναι το θέμα του ρωσικού αντιπυραυλικού συστήματος S 400, το οποίο δείχνει να δημιουργεί πίεση. Το σκηνικό στην Τουρκία αναμένεται να παραμείνει τεταμένο ενόψει και της παραλαβής του συστήματος, την ερχόμενη εβδομάδα και της βέβαιης αντιδράσης από αμερικάνικης πλευράς, όπως πιστεύεται, και παρά τα όσα είπαν δημόσια, Ντόναλντ Τράμπ και Ρετζέπ Ερντογάν. Η κατάσταση με τους S 400 επηρεάζει τις κινήσεις των Τούρκων και στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, εκτιμούν πηγές στη Λευκωσία. Αυτό όμως που παρακολουθείται με ιδιαίτερη προσοχή είναι το τι θα ακολουθήσει την παραλαβή των πυραύλων. Εδώ εντοπίζεται μια προσπάθεια της Άγ-

κυρας εξισορρόπησης του κλίματος που θα δημιουργηθεί στο εσωτερικό, είτε παραληφθούν οι πύραυλοι είτε όχι, αυξάνοντας την ένταση στην περιοχή. Ένας δεύτερος παράγοντας που φαίνεται να ευθύνεται για την αυξημένη νευρική κατάσταση της Άγκυρας είναι η τακτική της Λευκωσίας, απέναντι στις προκλητικές ενέργειες με τα γεωτρήπανα.

Οι εταιρείες

Η διαδρομή πως μετά τα διεθνή εντάλματα σύλληψης κατά προσώπων που προσφέρουν υπηρεσίες στο τουρκικό γεωτρήπανο «Πορθητής», η Λευκωσία κινείται νομικά και κατά εταιρειών που έχουν συμβόλαια με τους τούρκους εντός της Κυπριακής ΑΟΖ, δεν συνέτεινε και στην αποκάλυψη του προφίλ των εταιρειών αυτών. Το μόνο που έχει γίνει γνωστό, από πηγές στη Λευκωσία, είναι ότι πρόκειται για μια ευρωπαϊκών συμφερόντων. Οι ίδιες πηγές θέλουν δυο από τις τρεις εταιρείες που συνεργάζονται με την εταιρεία πετρελαίων της Τουρκίας να εξετάζουν το ενδεχόμενο να αποχωρήσουν, μετά και τις διπλωματικές αντιδράσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πηγές που είναι κοντά στην διαχείριση του όλου ζητήματος έλεγαν στην «Κ», πως τα υπό λήψη νομικά μέτρα κατά των εταιρειών κινούνται στο ίδιο μήκος κύματος με τα νομικά μέτρα που έλαβε η Ε.Ε. στην περίπτωση των κυρώσεων κατά της Ρωσίας. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από επίσημες πηγές πληροφόρησης, σε μια περιπτώ-

Μια εκ των ξένων εταιρειών που προσφέρουν υπηρεσίες στα τουρκικά τρυπάνια είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων, λένε οι πληροφορίες της «Κ». Τα μέτρα που λαμβάνονται είναι παρόμοια με αυτά που λήφθηκαν εναντίον της Ρωσίας και προβλέπουν την δέσμευση περιουσιακών στοιχείων εντός της Ε.Ε.

Μέχρι τέλος Ιουλίου το Υπουργικό αναμένεται να λάβει δυο σημαντικές αποφάσεις. Η πρώτη αφορά την είσοδο της TOTAL σε πέντε τεμάχια και η άλλη την έγκριση του σχεδίου ανάπτυξης και παραγωγής του «Αφροδίτη».

ση η Ε.Ε. κινήθηκε εναντίον εταιρειών που συνεργάστηκαν με τη Μόσχα σε έργα τα οποία υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας. Τα μέτρα που λήφθηκαν κινήθηκαν «στη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, υπό την έννοια ότι, αφενός, δεσμεύονται όλα τα ευρισκόμενα στην Ε.Ε. περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στις εν λόγω οντότητες και,

αφετέρου, τα πρόσωπα και οι οντότητες της Ε.Ε. δεν μπορούν να διαθέσουν κεφάλαια στις οντότητες αυτές». Σε ό,τι αφορά την περίπτωση των εταιρειών που συνεργάζονται με την Τουρκία η εκτίμηση που επικρατεί στη Λευκωσία είναι πως ακόμα και να υπάρξουν αποχωρήσεις, τα προβλήματα που θα προκληθούν θα είναι προσωρινής φύσεως μιας και η εμπειρία του παρελθόντος έχει δείξει πως η Τουρκία είχε αυξημένη ικανότητα προσαρμοστικότητας, στα όποια εμπόδια συναντά. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που γίνεται είναι αυτό με τις προσπάθειες της Άγκυρας, στο παρελθόν, να εντοπίσει γεωτρήπανα προς ενοίκιαση που την οδήγησαν στην αγορά δυο. Μετά τα νομικά μέτρα, ο επόμενος σταθμός για την Κύπρο είναι η Ε.Ε. και η λίστα μέτρων που πρέπει να ετοιμάσει και να παρουσιάσει η Κομισιόν, στη βάση οδηγιών του τελευταίου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Αποφάσεις για ΑΟΖ

Παράλληλα με τις κινήσεις που γίνονται για τις τουρκικές προ-

κλήσεις, η Λευκωσία θεωρεί σημαντικό να δίνεται προς τα έξω το μήνυμα πως η συμπεριφορά της «Κ», θα κλείσουν σημαντικές εκκρεμότητες που υπάρχουν με τους ενεργειακούς σχεδιασμούς, κάποιες εξ αυτών με την άφιξη του «Πορθητή», δυτικά της Πάφου. Κλειστό θεωρείται το ζήτημα επέκτασης της γαλλικής παρουσίας σε μεγάλο αριθμό τεμαχίων της κυπριακής ΑΟΖ.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», κυβέρνηση από την μία, ΤΟΤΑΛ και ΕΝΙ από την άλλη, είναι σε ακτίνα επισημοποίησης της συμφωνίας για είσοδο των Γάλλων σε άλλα πέντε τεμάχια της ΑΟΖ. Το 7 για το οποίο έχουν επιδείξει ενδιαφέρον μόνο η ΤΑΟΤΑΛ και η ΕΝΙ, το 8, το 9, το 2 και το 3 όπου η ΤΟΤΑΛ θα συμπεριληφθεί στην κοινοπραξία των τεμαχίων. Οι διαπραγματεύσεις έχουν ολοκληρω-

θεί, λένε οι πληροφορίες, και αυτό που απομένει είναι οι αποφάσεις των εταιρειών.

Γεωτρήσεις

Οι προγραμματισμοί για τις εργασίες εντός της ΑΟΖ δεν έχουν διαφοροποιηθεί λένε αρμόδιες πηγές στην «Κ», το μόνο που παραμένει αδιευκρίνιστο είναι η χρονική σειρά με την οποία θα διεξαχθούν οι προγραμματισμένες γεωτρήσεις οι οποίες τοποθετούνται, τέλος του τρέχοντος έτους αρχές του 2020. Μετά την κατάληξη των διαπραγματεύσεων με την κοινοπραξία του κοιτάσματος «Αφροδίτη» επί των αλλαγών του Συμβολαίου Αναλογικού Καταμερισμού, το επόμενο σημαντικό βήμα είναι η υπουργική απόφαση επί του Σχεδίου Ανάπτυξης και Παραγωγής του κοιτάσματος, απόφαση που αναμένεται επίσης εντός του μήνα Ιουλίου. Απόφαση που θα οδηγήσει στην άδεια εκμετάλλευσης του κοιτάσματος και που ουσιαστικά θα αποτελέσει ορόσημο στα ενεργειακά της Δημοκρατίας.

Στοιχημα το νέο Σύστημα Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου

Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες μεταρρυθμίσεις του Υπουργείου, σύμφωνα με τον υπουργό Παιδείας Κώστα Χαμπιαούρη

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΩΤΟΥ**

Αποφασισμένο να προχωρήσει σε βαθιές τομές σε σχέση με την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου είναι το Υπουργείο Παιδείας. Μετά από πολύμηνες προσπάθειες και τη δημιουργία ειδικής επιτροπής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, παρουσιάστηκε την Παρασκευή (05/07) στο Υπουργείο η πρόταση που αφορά τόσο την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, όσο και του εκπαιδευτικού έργου. Τόσο ο υπουργός Παιδείας Κωνσταντίνος Χαμπιαούρης, όσο και ο επικεφαλής της επιτροπής Κωστάκης Χρήστου αναφέρθηκαν στη σημασία που έχει για το εκπαιδευτικό σύστημα η νέα αυτή πρόταση. Στον καιρετισμό του, ο κ. Χαμπιαούρης εξήρε τη σημασία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, ως ένα μεγάλο στοιχείο της παρούσας κυβέρνησης, αλλά και της κοινωνίας γενικότερα. Κατά την παρουσίαση του σχεδίου, ο επικεφαλής της επιτροπής αξιολόγησης Κωστάκης Χρήστου ανέφερε πως για να γίνει πραγματικότητα αυτό το μεγαλεπήβολο, όπως τον χαρακτήρισε, έργο, μελετήθηκαν διεθνείς πρακτικές, ενώ η επιτροπή, η οποία αποτελείται από 17 μέλη, πραγματοποιήσε ξεχωριστές συναντήσεις με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Βασικός στόχος του προγράμματος είναι κατά τον κ. Χρήστου η βελτίωση της εκπαίδευσης. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε στη διάρκεια της παρουσίائهς, σύμφωνα πάντα με μελέτες και έρευνες που πραγματοποιήσε όλο αυτό το διάστημα η επιτροπή, διαφάνηκε πως το 95% των εκπαιδευτικών κρίνονται ως εξάαιρετοι. Με το νέο Σύστημα Αξιολόγησης, πρόθεση του Υπουργείου είναι αυτό το ποσοστό να γίνει ακόμη μεγαλύτερο. «Οι εκ-

παιδευτικοί θα τύχουν της αμέριστης στήριξης και βοήθειας που μπορούμε να τους δώσουμε», τόνισε χαρακτηριστικά. Για να είναι επιτυχής και ουσιαστική η αξιολόγηση κατά τον κ. Χρήστον, δεν πρέπει να απολέσει τον παιδαγωγικό της ρόλο. Είναι μια καθαρά παιδαγωγική διαδικασία που έχει ως στόχο τη στήριξη των εκπαιδευτικών για να μπορούν να προσδεύουν και να διορθώνουν τυχόν αδυναμίες και ελλείψεις που ενδεχομένως να εντοπιστούν κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης.

Νέοι θεσμοί

Όσον αφορά τις πρόνοιες του νέου Συστήματος Αξιολόγησης, την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, θα επιμνηστεί ένας νέος θεσμός, αυτός του αξιολογητή. Διευθύνσεις κάθε βαθμίδας ορίζουν κάθε διετία αριθμό αξιολογητών από το σώμα των Επιθεωρητών και των Πρώτων Λειτουργών Εκπαίδευσης (ΠΛΕ). Ταυτόχρονα, το Υπουργείο Παιδείας ορίζει έναν από τους ΠΛΕ ως γενικό αξιολογητή με ευθύνη τον συντονισμό των αξιολογητών. Οι τελευταίοι ελέγχονται για την αποτελεσματικότητά τους, σε βαθμό μάλιστα που υπάρχει εντός του Σχεδίου πρόνοια αντικατάστασής τους. Ένας αξιολογητής μπορεί να διατηρήσει τη θέση για τέσσερα χρόνια το μέγιστο (δύο θητείες των δύο χρόνων).

Προωθείται, επίσης, και ο θεσμός των ανώτερων εκπαιδευτικών. Στην ουσία, όπως σχηματικά τους κατέταξε ο κ. Χρήστου, θα λειτουργούν ως ενδιάμεσοι των βοηθών διευθυντών και των εκπαιδευτικών. Ο αριθμός τους δεν πρέπει να υπερβαίνει σε καμία περίπτωση το 10% του συνολικού αριθμού των βοηθών διευθυντών. Σε περίπτωση κατά

Μεγάλο βάρος από το Υπουργείο δίδεται στην ποιοτική και με μετρήσιμους όρους αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου. Ως προς αυτό, θεσπίζονται δύο ειδών αξιολογήσεις, η αυτοαξιολόγηση και η Εξωτερική Αξιολόγηση.

Το αργότερο μέχρι τα Χριστούγεννα πρέπει να «κλειδώσει» η μορφή και το περιεχόμενο του Συστήματος Αξιολόγησης.

την οποία ένας εκπαιδευτικός θεωρήσει άδικο την αξιολόγησή του, θα μπορεί να απευθύνεται στην Επιτροπή Ενστάσεων που δημιουργείται επίσης με το νέο Σύστημα. Η επιτροπή αυτή, όπως προνοεί το σχέδιο, θα είναι τριμελής και διενεργείται από τρεις αξιολογητές. Η εξωτερική αξιολόγηση θα εφαρμόζεται κάθε τρίτο έτος.

Μεγάλο βάρος από το Υπουργείο

δίδεται στην ποιοτική και με μετρήσιμους όρους αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου. Ως προς αυτό, θεσπίζονται δύο ειδών αξιολογήσεις. Η πρώτη, επονομαζόμενη Εσωτερική Αξιολόγηση (αυτοαξιολόγηση) θα γίνεται αποκλειστικά εντός της Σχολικής Μονάδας και θα αποτελείται από τετραμελή επιτροπή αποτελούμενη από το διευθυντή, έναν βοηθό διευθυντή και δύο εκπαιδευτικούς. Η Εξωτερική Αξιολόγηση θα διαδέχεται την αυτοαξιολόγηση και θα παρέχει ανατροφοδότηση στο σχολείο και διενεργείται από τρεις αξιολογητές. Η εξωτερική αξιολόγηση θα εφαρμόζεται κάθε τρίτο έτος.

Όσον αφορά την αξιολόγηση του προσωπικού, αυτή σύμφωνα με τον κ. Χρήστου, πρέπει να είναι συστηματική και μετρήσιμη, γιατί στόχος είναι η στήριξη των εκπαιδευτικών και η διαρκής βελτίωσή τους. Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν ευκαιρίες για διαμορφωτική αξιολόγηση σε τρεις φάσεις της σταδιοδρομίας τους. Αρχικά πριν από τη μονιμοποίηση (για αντικαταστάτες, συμβασιούχους εκπαιδευτικούς και Επί Δοκιμασία εκπαιδευτικούς), σε δεύτερο χρόνο μετά τη μονιμοποίηση και πριν από την προαγωγή (για όλους τους μόνιμους εκπαιδευτικούς) και ακολούθως αμέσως πριν και μετά την προαγωγή (για όσους ενδιαφέρονται για προ-

αγωγή και για τα στελέχη της εκπαίδευσης). Ειδικό βάρος αποδίδεται στο νέο Σύστημα και στη Μεταξιολόγηση. Ως προς αυτό, χαρακτηριστική ήταν η τοποθέτηση του κ. Χαμπιαούρη, πως «όποιοι αξιολογεί αξιολογείται». Αυτό είναι και το αποτύπωμα που θέλει να αφήσει το Υπουργείο για την επόμενη μέρα στο δημόσιο σχολείο.

Το χρονικό πλαίσιο

Το εν λόγω σχέδιο ξεκίνησε να συντάσσεται εδώ και οκτώ μήνες, και για να αποκτήσει τη τελική του μορφή συνεβάλαν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (Εκπαιδευτικές Οργανώσεις, Συνομοσπονδίες Γονέων, Παιδοβουλή, επιθεωρητές, διευθυντές Μέσης, Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και Δημοτικής Εκπαίδευσης, ως επίσης και Διευθυντές Σχολείων).

Όπως τόνισε, μάλιστα, ο υπουργός, ο διάλογος ουσιαστικά εισέρχεται πλέον στην τελική του φάση. Οι φορείς στο σύνολό τους έλαβαν την πρόταση του Υπουργείου και καλούνται μέχρι τις 19 Αυγούστου να παραδώσουν στο Υπουργείο τις προτάσεις τους, ώστε αυτές να τύχουν μελέτης. Σύμφωνα πάντα με τον κ. Χαμπιαούρη, το αργότερο μέχρι τα Χριστούγεννα του τρέχοντος έτους πρέπει να «κλειδώσει» η μορφή και το περιεχόμενο του Συστήματος Αξιολόγησης. Η επιτυχία της συγκεκριμένης μεταρρύθμισης, έγκειται εν πολλοίς και στην τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων. Ο κ. Χαμπιαούρης έθεσε τον ορίζοντα Δεκεμβρίου ως «μεγάλο στοιχείο», για να μπορεί το νέο Σύστημα Αξιολόγησης να εφαρμοστεί στα δημοτικά σχολεία από τον Σεπτέμβριο του 2021.

Τρύπα στο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης

Ο πύραυλος στον Πενταδάκτυλο ανέδειξε την απουσία του σχεδίου Renegade και θεσμοθετημένων διαδικασιών επέμβασης

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η επίσημη αντίδραση της Λευκωσίας για τα όσα άφησε πίσω της η πρόσκρουση ενός αγνώστου αντικειμένου στο Πενταδάκτυλο, S-200 σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή, αποκαλύπτει την ανησυχία σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο, όχι τόσο για τα αποτελέσματα της έκρηξης, αλλά για το πώς προκλήθηκε. Το σενάριο/φρόβος, η Κύπρος να αποτελέσει «στόχο» ενός αδέσποτου πυραυλικού όπλου ήταν υπαρκτό και είχε διατυπωθεί την περίοδο που η δυτική συμμαχία ετοιμαζόταν να πλήξει το καθεστώς της Δαμασκού, το 2013. Ωστόσο, τότε η Κυπριακή Δημοκρατία σε συνεργασία με Αμερικανούς και

Η ανάγκη υιοθέτησης του σχεδίου Renegade από την Κύπρο είχε παρουσιαστεί επί αρχηγίας της Ε.Φ. από τον Στυλιανό Νάση. Ωστόσο, για άγνωστους λόγους το σχέδιο παρέμεινε στα συρτάρια.

Βρετανούς είχαν θέσει σε εφαρμογή αντιπυραυλική ομπρέλα με μέσα της Εθνικής Φρουράς και των Βρετανών Βάσεων. Το πρώτο ερώτημα που προκύπτει είναι τι δεν λειτούργησε, στην παρούσα φάση, με αποτέλεσμα ο ρωσικός πύραυλος της συριακής αεράρμυνας να εισέλθει εντός της κυπριακής επικράτειας και να καταλήξει στον Πενταδάκτυλο, χωρίς να γίνει αντίληπτος. Μια εξέλιξη που εκ των πραγμάτων θα πρέπει να έχει προκαλέσει πονοκεφάλους, σε στρατιωτικό επίπεδο. Επί του προκειμένου απαντήσεις αναμένεται να δοθούν από γειτονικές χώρες από τις οποίες θα ζητηθούν πληροφορίες. Ωστόσο, όποια στοιχεία και αν δοθούν αυτό το οποίο υπάρχει ως διαπίστωση είναι πως παρά τα συστήματα προστασίας που υπάρχουν, ένα πεπαλαιωμένο πυραυλικό σύστημα κατάρφε να πιάσει τους πάντες στον ύπνο.

Κενά σε διαδικασίες

Η «Κ» με αφορμή το περιστατικό του Πενταδακτύλου αναζητήσε πειστικές απαντήσεις, από στρατιωτικές πηγές, για την απουσία έγκαιρου εντοπισμού του πυραύλου που εισήλθε και διέσχισε, αό-

ρατο, τη μισή κυπριακή επικράτεια. Οι απαντήσεις που μας δόθηκαν οδηγούν στο συμπέρασμα πως ενώ τα συστήματα αυτοπροστασίας της Κυπριακής Δημοκρατίας κρίνονται αρκούντως ικανοποιητικά, μεγάλος ασθενής παραμένουν οι θεσμοθετημένες διαδικασίες αντιμετώπισης παρόμοιων περιστατικών. Νοούμενου ότι τα χρονικά περιθώρια που υπάρχουν για αντιμετώπιση συμβάντων, όπως αυτό του Πενταδακτύλου είναι στενά, αυτό το οποίο απουσιάζει είναι το πλαίσιο εκείνο που να καθορίζει επ’ ακριβώς την αντίδραση αλλά και την αντιμετώπιση, όπως μας επισημάνθηκε χαρακτηριστικά. Τα κενά που εντοπίζονται στον αέρα επεκτείνονται στη θάλασσα και στη φύλαξη των συνόρων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σχέδιο Renegade

Στρατιωτική πηγή, με αρκετά χρόνια παρουσίας στην ηγετική δομή της Εθνικής Φρουράς μας περιέγραψε μια κατάσταση που στην καλύτερη των περιπτώσεων προκαλεί προβληματισμό. Κομβικό σημείο του όλου ζητήματος, όπως μας είπε αρκετές φορές, είναι πως η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στις λιγοστές χώρες χωρίς σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης συμβάντων, όπως αυτό του Πενταδακτύλου, αλλά και χωρίς θεσμοθετημένες διαδικασίες αντιμετώπισης. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που μας δόθηκε για τα κενά που υπάρχουν είναι η απουσία του συστήματος Renegade, μια θεσμοθετημένη διαδικασία για τις ενέργειες που γίνονται για ένα αεροπορικό ή πυραυλικό μέσο το οποίο δεν αναγνωρίζεται. Το σύστημα Renegade προέκυψε μετά την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου, είναι ΝΑΤΟϊκής προέλευσης που προσαρμόστηκε στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε κράτους και σκοπό έχει την αντιμετώπιση απειλών που δεν αναγνωρίζονται. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές της «Κ», το σχέδιο Renegade παρουσιάστηκε στις αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας, χωρίς ωστόσο να υιοθετηθεί και να εφαρμοσθεί. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, επί εποχής Στυλιανού Νάση στην ηγεσία της Εθνικής Φρουράς, η αναγκαιότητα του συγκεκριμένου σχεδίου είχε παρουσιαστεί αρμοδίως, επίμονα, ωστόσο για λόγους που παραμένουν άγνωστοι δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Επίσης, σε μια σύσκεψη που είχε γίνει στις 27 Αυγούστου 2013 στο Τρόδος, ο αντιστράτηγος Νάσης είχε θέσει χωρίς περιστροφές

Η Εθνική Φρουρά διαθέτει δύο αντιβαλλιστικά συστήματα, τα οποία κάτω από προϋποθέσεις μπορούν να καλύπτουν την κυπριακή επικράτεια από πυραυλική ή αεροπορική επίθεση. Ωστόσο, το μεγάλο πρόβλημα που εντοπίζεται από στρατιωτικές πλεύρας είναι η απουσία διαδικασιών αντιμετώπισης περιστατικών εν καιρώ ειρήνης.

Το ελληνικό Renegade

Στην περίπτωση της Ελλάδας για την αντιμετώπιση μέσου σε κατάσταση RENEGADE που θα μπορούσε να προσαρμοσθεί στα κυπριακά δεδομένα, αρμόδιοι είναι:

- Η Εθνική Κυβερνητική Αρχή (πρωθυπουργός ή ΥΕΘΑ)
- Η ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας)
- Ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ
- Το ΓΕΕΘΑ/ΕΘΚΕΠΙΧ (Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων)
- Ο αρχηγός ΓΕΑ (Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας)
- Το ΓΕΑ/ΚΕΠΙΧ (Κέντρο Επιχειρήσεων)
- Ο αρχηγός ΑΤΑ
- Το ΑΤΑ/ΕΚΑΕ (Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας)
- Τα ΚΕΠ (Κέντρα Ελέγχου Περιοχής) της ΠΑ
- Τα ΑΦΑΝΧ (τα α/φ ανακαίτισης οπλισμένα με κ/β) και οι συστοιχίες Κ/Β του συστήματος αεράρμυνας της χώρας

όλα τα ζητήματα που αφορούσαν την αμυντική προστασία. Πρόσωπα που ήταν παρόντα στη σύσκεψη μάς έλεγαν, εκ των υστέρων, πως η εννημέρωση Νάση προκάλεσε «σοκ» με την επισήμανση πως «από εκεί και πέρα η πολιτική ηγεσία είναι αρμόδια να αποφασίσει». Η ίδια πηγή μας επισήμανε πως η Κύπρος θα μπορούσε να είχε προσαρμόσει στα δικά της δεδομένα,

το σχέδιο Renegade που έχει υιοθετήσει η Ελλάδα.

Μέσα υπάρχουν

Το σχέδιο Renegade, όπως μας εξηγήθηκε, δεν είναι τίποτε περισσότερο από θεσμοθετημένες διαδικασίες. Δηλαδή τι κάνει το εθνικό κέντρο επιχειρήσεων, τι κάνει ο χειριστής που εντοπίζει ένα μέσο που δεν αναγνωρίζεται, ποιος παίρνει

την απόφαση υπό την ασφυκτική πίεση του χρόνου, όπως μας τονίσθηκε. Η διαδικασία εν τέλει παραπέμπει στο κλιμάκιο που αποφασίζει όποια ώρα της ημέρας. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα απουσίας διαδικασιών, αφορά τις πτήσεις ελικωπτέρων εντός της κυπριακής επικράτειας. Όπως υποστηρίζεται από στρατιωτικές πηγές δεν υπάρχουν διαδικασίες διαχείρισης κυκλοφορίας

των ελικωπτέρων. Τα ελικόπτερα στην Κυπριακή Δημοκρατία, υποστηρίζεται, πως μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα ως ραδιοταξί. «Δεν τα παρακολουθεί κανείς, δεν είναι αρμόδιος κανείς, δεν θέλει να τα βλέπει κανείς, δεν υπάρχουν διαδικασίες, να κάνει ποιος, τι». Ωστόσο, η ίδια πηγή υποστηρίζει ένθερμα πως η υποδομή που υπάρχει στην Εθνική Φρουρά δίνει δυνατότητες. «Είναι σε θέση, δεν λέμε ότι είναι τα καλύτερα που υπάρχουν, αλλά σε ένα μεγάλο βαθμό μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους. Το προσωπικό όμως είναι περιορισμένο, γιατί θα πρέπει να λειτουργεί σε 24ωρη βάση. Στην Κύπρο βασιζόμαστε στα υπάρχοντα ραντάρ των αντιαεροπορικών συστημάτων, αυτό είναι κοστοβόρο, μπορεί να έχει και συνεπείες επιχειρησιακές. Υπάρχει όμως μερικός η δυνατότητα».

Ο «αδέσποτος» S-200

Ένα από τα βασικά ζητούμενα που αφήνει πίσω του το «τυφλό» χτύπημα στον Πενταδάκτυλο είναι το πώς ο S-200 οδηγήθηκε στον τελικό του προορισμό. Επί του προκειμένου οι επιτελείς της Εθνικής Φρουράς καίγονται για απαντήσεις, προκειμένου να προβούν σε διορθωτικές παρεμβάσεις κάλυψης των κενών που διαπιστώθηκαν. Με βάση τις πρώτες εκτιμήσεις που γίνονται η αδέσποτη πορεία του πυραύλου αποδίδεται σε δύο παράγοντες:

-Η ισραηλινή αεράμυνα να αναχαίσει τον πύραυλο με ηλεκτρονικά αντίμετρα. Αεροσκάφος της πολεμικής αεροπορίας να δημιουργήσει ψευδή ίκνη/στόχων, παραπλανώντας τον πύραυλο και οδηγώντας τον μακριά από τον αρχικό του στόχο. Εάν ο στόχος π.χ. ήταν ένα πολεμικό αεροσκάφος, ο στόχος ενεργοποιεί τον παρεμβολέα αυτοπροστασίας προκειμένου να διακοπεί η ικνηλάτηση / εγκλωβισμός του, από ένα εχθρικό ραντάρ.

-Η ισραηλινή αεράμυνα μέσω πολεμικού αεροσκάφους να προσχώρησε σε σκληρό ελιγμό αποφυγής του πυραύλου, στη συγκεκριμένη περίπτωση. Δηλαδή ο στόχος εντοπίζει την απειλή προχωρά σε ελιγμό προκειμένου ο πύραυλος να απωλέσει τον εγκλωβισμένο στόχο.

Στρατιωτικοί εμπειρογνώμονες με τους οποίους μίλησε η «Κ» μας έλεγαν πως υπάρχει και ένας τρίτος παράγοντας προκειμένου ένας στόχος να αποφύγει την απειλή. Να εφαρμόσει ηλεκτρονικά αντίμετρα δημιουργίας «μεταλλικού» τοίχου πάνω στον οποίο εκρήκνυται ο πύραυλος. Κάτι που δεν συνέβη στην περίπτωση του Πενταδακτύλου.

Το BUK M1-2 είναι ό,τι καλύτερο διαθέτει η ΕΦ στην αντιαεροπορική κάλυψη.

Αντιπυραυλικό σύστημα BUK M1-2

Το ρωσικό αντιπυραυλικό σύστημα BUK M1-2 είναι ο πυρήνας της αντιαεροπορικής ομπρέλας της Κύπρου. Αποκτήθηκε από την Εθνική Φρουρά στις αρχές του 2000 και παρουσιάστηκε επίσημα στη στρατιωτική παρέλαση για την ημέρα της Ανεξαρτησίας το 2018. Το συγκεκριμένο οπλικό σύστημα περιγράφεται από στρατιωτικούς ως ό,τι καλύτερο διαθέτει η Εθνική Φρουρά για το σύστημα αντιαεροπορικής κάλυψης.

- 1 ραντάρ πρόσκτησης στόχων μακράς εμβέλειας 9S18 1-1 Snow Drift
- 4 εκτοξευτές TELAR 9A310M1-2 και 4 φορτωτές-εκτοξευτές TEL

- 9A39M1-2
- 4 πύραυλοι εδάφους αέρος 9M317 ανά εκτοξευτήρα με εμβέλεια τα 42 χλμ.
- Κέντρο Διοίκησης και Ελέγχου 9S470M1-2 το οποίο μπορεί να διασυνδεθεί με το υπόλοιπο δίκτυο αεράρμυνας
- Ραντάρ πρόσκτησης στόχων 9S18 1-1 Snow Drift που μπορεί να εντοπίζει στόχους μεγέθους μαχνητικού σε απόσταση 100-140 χλμ.
- Ανίχνευση στόχων σε ύψος 60 μέτρων σε ακτίνα 25 χλμ.
- Ανίχνευση ελικωπτέρων που πετούν σε ύψος 30 μέτρων μπορούν να ανιχνευθούν από απόσταση 10 χλμ.

Το TOP M1 αποκτήθηκε από την ΕΦ μετά την κατάληξη των S-300 στην Κρήτη.

Το επίσης ρωσικό σύστημα TOR M1

Το TOP M1, επίσης, ρωσικής κατασκευής και προέλευσης, εντάχθηκε στο οπλοστάσιο της Εθνικής Φρουράς μετά την κατάληξη του ρωσικού αντιπυραυλικού συστήματος S-300 στην Κρήτη. Η αγορά του συστήματος πραγματοποιήθηκε από την Ελλάδα και ένας αριθμός συστοιχιών TOR M1 παραδόθηκε στην Ε.Φ. ως αντιστάθμισμα για τους S-300. Το TOR-M1 μπορεί να αντιμετωπίσει πυραύλους Cruise, κατευθυνόμενες βόμβες, ελικόπτερα υποστηρίξης πυρός και αεροσκάφη που πετούν σε πολύ χαμηλό ύψος και είναι δύσκολο να εντοπιστούν.

- 25 χλμ. μέγιστη απόσταση ανίχνευσης στόχου
- 48 στόχοι ταυτόχρονης ανίχνευ-

- σης/παρακολούθησης
- 2 στόχοι βάλλονται ταυτόχρονα
- 1.000 μέτρα ελάχιστη γραμμή ζώνης καταστροφής στόχου
- 12.000 μέτρα μέγιστη γραμμή ζώνης καταστροφής στόχου
- 10 μέτρα ελάχιστο ύψος καταστροφής στόχου
- 6.000 μέτρα μέγιστο ύψος καταστροφής στόχου
- 0,1 τ.μ. ελάχιστη ανακλώμενη επιφάνεια στόχου
- 700 μ/δευτ. μέγιστη ταχύτητα στόχου
- 5-8 δευτ. ελάχιστος χρόνος αντίδρασης
- 10 μέτρα εκρηκτική κεφαλή
- 30g μέγιστο όριο φόρτου ελιγμών
- 65 x.Δλ μέγιστη ταχύτητα σε δύσκολο δρόμο

Δίκτυο φύλαξης θαλάσσιων συνόρων

Παρόμοια εικόνα παρουσιάζει το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και επιτήρησης της κυπριακής επικράτειας στη θάλασσα. Πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας αποφάσισε τα χρηματοδότηση τη δημιουργία Εθνικού Συστήματος Ολοκληρωμένων Θαλάσσιας Επιτήρησης, ένα σύστημα το οποίο, ωστόσο, περιορίζεται στην πλευρά του Αιγαίου και δεν επεκτείνεται προς την Κύπρο. Με βάση την απόφαση που πάρθηκε η Ε.Ε. θα χρηματοδοτήσει το έργο με 50 εκατ. ευρώ, το οποίο θα επιτρέπει στο Λιμενικό Σώμα (Λ.Σ.) να έχει έγκαιρη γνώση της κατάστασης στη θάλασσα σε πραγματικό χρόνο και επί 24ωρου βάσεως. Πρωταρχικός σκοπός είναι η παρακολούθηση των προσφυγικών ροών και η πάταξη της εγκληματικότητας, αλλά θα χρησιμοποιηθεί για να παρέχει πληροφορίες και για εξωτερικές απειλές. Με δεδομένη της απόφαση της Ε.Ε., πέρα από τα ερωτήματα που τίθενται για αποκλεισμό της κυπριακής επικράτειας από το ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Θαλάσσιας Επιτήρησης, αυτό που παραμένει άγνωστο είναι το κατά πόσο οι αρμόδιες αρχές θα κινηθούν αυτόνομα για ενίσχυση του πλαισίου επιτήρησης και έγκαιρης

προειδοποίησης σπριζιζόμενες σε υπάρχουσες υποδομές. Μια τέτοια περίπτωση είναι το καλώδιο οπτικών ινών POSEIDON που έχει αναπτυχθεί εντός της κυπριακής ΑΟΖ από τη Cyta για σκοπούς εξυπηρέτησης των εταιρειών υδρογονανθράκων. Το συγκεκριμένο καλώδιο στην παρούσα φάση χρησιμοποιείται μόνο για την

Η Ε.Ε. θα χρηματοδοτήσει το έργο με 50 εκατ. ευρώ, το οποίο θα επιτρέπει στο Λιμενικό Σώμα να έχει έγκαιρη γνώση της κατάστασης στη θάλασσα σε πραγματικό χρόνο και επί 24ωρου βάσεως.

αποστολή μετεωρολογικών δεδομένων στις ΗΠΑ. Όπως μας εξηγήθηκε, από πηγές του ημικρατικού οργανισμού, το καλώδιο POSEIDON θα μπορούσε να καλύψει τα κενά που υπάρχουν στο κομμάτι της έγκαιρης προειδοποίησης μεταναστευτικών ροών και αποτελεσματικής φύλαξης των θαλάσσιων συνόρων.

Η επιστροφή της Ρωσίας μετά την Κριμαία

Υπερψήφισε η Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης την αποκατάσταση των δικαιωμάτων της Ρωσίας εν μέσω αντιδράσεων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΥΚΑΡΙΔΗ**

Σε μια απόφαση που αντιτάχθηκαν χώρες του πρώην σοβιετικού μπλοκ, καθώς επίσης το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σουηδία, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης ψήφισε την περασμένη Τρίτη να αποκαταστήσει πλήρως τα δικαιώματα της Ρωσίας, τα οποία είχαν παγώσει μετά την προσάρτηση της Κριμαίας το 2014. Η απόφαση αίρει τα μέτρα που πάρθηκαν τον Απρίλιο του 2014 με το ψήφισμα 1990. Πέντε χρόνια μετά με 118 ψήφους υπέρ, 62 κατά και 10 αποχές η συνέλευση ενέκρινε την πλήρη αποκατάσταση των δικαιωμάτων της Ρωσίας εν μέσω προειδοποιήσεων από τη Ρωσική Ομοσπονδία για οριστική αποχώριση από

«*Πώς μπορείς να εξασκήσεις οποιαδήποτε μορφή πίεσης σε μια χώρα μέλος του Οργανισμού, η οποία δεν είναι εκεί;*».

το Συμβούλιο της Ευρώπης. Το σκεπτικό πίσω από την απόφαση που υποστηρίχθηκε από την πλειοψηφία των βουλευτών της συνέλευσης ήταν ότι εάν η Ρωσία εγκαταλείψει το Συμβούλιο της Ευρώπης, αυτό θα σήμαινε ότι οι Ρώσοι πολίτες δεν θα είχαν πλέον το δικαίωμα να προσφύγουν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γεγονός που θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στο έργο ενός οργανισμού του οποίου ο διακηρυγμένος στόχος είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου στην Ευρώπη.

Στην αντίπερα όχθη οι αντίπαλοι

Στο Στρασβούργο λειτούργησε καταλυτικά το σκεπτικό πως δεν εξυπηρετεί κανέναν σκοπό ούτε ακόμη και το πολύ σημαντικό θέμα της Κριμαίας η μη συμμετοχή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στις εργασίες της Συνέλευσης.

της απόφασης υποστήριξαν ότι το ψήφισμα, που εγκρίθηκε τις πρωινές ώρες στην έδρα του Συμβουλίου στο Στρασβούργο, είναι η πρώτη ρωγή στις διεθνείς κυρώσεις που επιβλήθηκαν κατά της Ρωσίας το 2014. Οι πολέμιοι της πρότασης πρόταξαν ότι μια τέτοια απόφαση ξεκινά τη διαδικασία ομαλοποίησης των σχέσεων με τη Μόσχα και στέλνει το μήνυμα ότι η Ευρώπη νομιμοποιεί την προσάρτηση της Κριμαίας. Αντιπρόσωποι της Ουκρανίας, της Λετονίας και της Πολωνίας εξέφρασαν την απογοήτευσή τους, δηλώνοντας ότι η κίνηση αυτή υπονομεύει βασικές αξίες της Ευρώπης.

Ενδιαφέρον ήταν επίσης το γεγονός ότι το ψήφισμα τέθηκε με τρόπο που δεν ανέφερε τη Ρωσία. Αντί αυτού το ψήφισμα εστιάστηκε στα δικαιώματα των μελών της Συνέλευσης να ψηφίζουν και να εκφράζονται χωρίς να αναστέλλονται τα δικαιώματά τους. Οι επικριτές επεσήμαναν πως τέσσερα ονόματα στη ρωσική λίστα με τα ονόματα των αντιπροσώπων της Ρωσίας στη Κοινοβουλευτική Συνέλευση υποκείνται σε κυρώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα από αυτά τα ονόματα είναι και ο Leonid Slutsky, πρόεδρος της επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Δούμας, τον οποίο η ρωσική κυβέρνηση

πρότεινε για τη θέση του αντιπρόεδρου της κοινοβουλευτικής συνέλευσης. Η απόφαση για άρση των μέτρων υλοποιήθηκε και με την υποστήριξη βουλευτών από Γαλλία και Γερμανία με γνώμονα να διατηρηθεί ανοικτή η επικοινωνία με τη Μόσχα σε μια περίοδο αυξανόμενων εντάσεων.

Ευρωπαϊκές αξίες

Εκπροσωπώντας την Κύπρο, η Στέλλα Κυριακίδου πρώην πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης και ο πρώην αντιπρόεδρος της Συνέλευσης Γιώργος Λουκαΐδης ψήφισαν υπέρ της απόφασης με

τον Κωνσταντίνο Ευστάθιου να ασκεί την ψήφο εκ μέρους του κ. Λουκαΐδη λόγω της κηδείας του Δημήτρη Χριστόφια.

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ Γιώργος Λουκαΐδης, μιλώντας στη «Κ» εξήγησε ότι το βασικό θέμα είναι η επιβολή κυρώσεων στην κοινοβουλευτική ομάδα της Ρωσίας τη στιγμή που η χώρα συμμετέχει στο Συμβούλιο της Ευρώπης σε επίπεδο υπουργών, κάτι το οποίο είναι αντιφατικό. Ο κ. Λουκαΐδης τόνισε ότι η συζήτηση θα έπρεπε να επικεντρωθεί γύρω από τη διαμόρφωση μιας ενιαίας διαδικασίας επιβολής κυρώσεων, ένα θέμα πάντα το οποίο έχει γίνει αρκετή δουλειά, και διερωτήθηκε για ποιο λόγο δεν προχώρησε η κοινοβουλευτική συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης σε κυρώσεις κατά της Τουρκίας, αφού η συζήτηση αφορούσε θέμα, όπως λέχθηκε, εισβολής και κατοχής. Ο κ. Λουκαΐδης ανέφερε πως Ρώσοι πολίτες ακόμη και βουλευτές προσφεύγουν στο ΕΔΑΔ για να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους και θα ήταν παράλογο να τους αποκοπεί η πρόσβαση.

Η Στέλλα Κυριακίδου επισήμανε πως η απόφαση της συνέλευσης δεν ήταν κάτι που συνέβη σε μια στιγμή, αλλά ήταν μια διαδικασία που διήρκεσε 4 περίπου χρόνια, τόσο κατά τη διάρκεια της δικής της προεδρίας μεταξύ 2017 – 2018 όσο και μετέπειτα για γεφύρωση των διαφορών και αποκλιμάκωση της κρίσης στις σχέσεις μεταξύ Συμβουλίου της Ευρώπης και Ρωσίας. Η προσέγγιση αυτή, όπως μας λέχθηκε, αφορούσε μια συνολική αλλαγή στους κανονισμούς της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης και το σύστημα κυρώσεων που μπορούν να επιβληθούν για όλες τις 47 χώρες και όχι μόνο τη Ρωσική Ομοσπονδία.

«Προσωπικά δεν συμφερίζομαι την άποψη πως η Συνέλευση ενέκρινε την διαπίστευση της Ρωσικής Ομοσπονδίας λόγω οικονομικών συμφερόντων, όπως πολλοί ισχυρίζονται. Λόγω δηλαδή της δύσκολης οικονομικής κατάστασης στην οποία περιήλθε γενικότερα ο Οργανισμός, συνεπεία της μη καταβολής της οικονομικής συνεισφοράς της Ρωσίας στο Συμβούλιο της Ευρώπης», είπε η κ. Κυριακίδου. «Αν η Κοινοβουλευτική Συνέλευση κινείτο με οικονομικές παραμέτρους, τότε σίγουρα θα σκεφτόταν διπλά, π.χ. πριν επανατοποθετήσει την Τουρκία υπό από καθεστώς παρακολούθησης».

Στο Στρασβούργο, όπως όλα έδειξαν, λειτούργησε καταλυτικά το σκεπτικό πως δεν εξυπηρετεί κανέναν σκοπό, ούτε ακόμη και το θέμα της Κριμαίας, η μη συμμετοχή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στις εργασίες της Συνέλευσης. «Πώς μπορείς να εξασκήσεις οποιαδήποτε μορφή πίεσης σε μια χώρα μέλος του Οργανισμού η οποία δεν είναι εκεί. Αν δεν είναι εκεί δεν μπορείς να συνομιλήσεις ακόμη και για να την κατακρίνεις». Η Κύπρια βουλευτής τόνισε ότι η απόφαση αυτή δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως υπαναχώρηση από τις αρχές και αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης και εξέφρασε συμπάρασταση προς τον ουκρανικό λαό. «Με την πρόσφατη απόφαση της συνέλευσης, γνωρίζω πως ο φίλος λαός της Ουκρανίας ένωσε απογοήτευση ακόμη και θυμό. Δεν είναι όμως και έθλω να το τονίσω αυτό υπαναχώρηση από τις αρχές και αξίες μας ως Οργανισμός. Δεν πρόκειται να σταματήσουμε να παλεύουμε γι' αυτά τα ιδέωδη, γιατί άλλωστε αυτές οι αρχές και αξίες είναι ο λόγος ύπαρξης αυτού του πανευρωπαϊκού οργανισμού με 47 χώρες μέλη συμπεριλαμβανομένων όλων των χωρών μελών της Ε.Ε.».

Στην κόψη του ξυραφιού η Ανατολική Μεσόγειος

Αναγκαία η διαμεσολάβηση τρίτων χωρών για την αποφυγή μιας στρατιωτικής αναμέτρησης του Ιράν με το δίδυμο ΗΠΑ-Ισραήλ

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι λανθασμένοι υπολογισμοί του Ιράν ενδέχεται να επιφέρουν μετατόπιση από την γκρίζα ζώνη στην κόκκινη, δηλαδή, στρατιωτική ανάφλεξη». Αυτήν την προειδοποίηση έστειλε την προηγούμενη εβδομάδα υψηλόβαθμο στέλεχος της ισραηλινής κυβέρνησης στο Ιράν.

Σε συνεννόηση με την ηγεσία του Ντόναλντ Τραμπ, το Ισραήλ στοχεύει στον τερματισμό του προγράμματος του Ιράν για απόκτηση

«*Το Ισραήλ δεν θα επιτρέψει στο Ιράν να αποκτήσει πυρηνικά όπλα, ακόμη και αν πρέπει να δράσει μόνο του*», τόνισε ο υπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ, Israel Katz.

πυρηνικών όπλων και την ευθυγράμμιση της Ισλαμικής Δημοκρατίας με τις κατευθυντήριες γραμμές που επιβάλλει το δίδυμο Ουάσιγκτον-Τελ Αβίβ στην ευρύτερη περιοχή. Στην Ουάσιγκτον αναλύτες προχωρούν ένα βήμα πιο πέρα και τονίζουν ότι ο απώτερος στόχος αυτού του διδύμου είναι η τελική ανατροπή του ιρανικού, θεοκρατικού καθεστώτος. Το Ιράν, από την πλευρά του τις τελευταίες ημέρες παρουσιάζει όλο και περισσότερη αδιαλλαξία στο ζήτημα των πυρηνικών φιλοδοξιών του, ανακινώντας ότι είναι έτοιμη να ξεπεράσει τα επιτρεπτά όρια για τον εμπλουτισμό του ουρανίου και την επιστροφή στους ρυθμούς της

Το Ιράν, από την πλευρά του τις τελευταίες ημέρες παρουσιάζει όλο και περισσότερη αδιαλλαξία στο ζήτημα των πυρηνικών φιλοδοξιών του.

προηγούμενης περιόδου για την ανάπτυξη του Ιράν πυρηνικού της προγράμματος.

Δυο επιλογές για Ιράν

Στο ζήτημα του Ιράν το γειτονικό Ισραήλ δεν έχει ψευδαισθήσεις. Η Ισλαμική Δημοκρατία βρίσκεται μεταξύ δυο επιλογών. Είτε υποκύπτει στις αυστηρές κυρώσεις και αποδέχεται τους δυτικούς όρους είτε επιλέγει έναν καταστροφικό πόλεμο τόσο για τον εαυτό της όσο και για την ευρύτερη περιοχή. Το Ισραήλ, δε, προετοιμάζεται για πιθανή στρατιωτική εμπλοκή σε οποιαδήποτε πιθανή κλιμάκωση στον Περσικό Κόλπο, καθώς εξακολουθεί να αυξάνεται η ένταση μεταξύ του

Ιράν και των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτό δήλωσε την προηγούμενη εβδομάδα ο υπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ, Israel Katz, ο οποίος πρόσθεσε: «Πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι γι' αυτό, και έτσι το Κράτος του Ισραήλ εξακολουθεί να εστιάζει στη στρατιωτική προετοιμασία για την περίπτωση που θα πρέπει να ανταποκριθεί στα σεξνάρια κλιμάκωσης». Λίγο μετά από αυτές τις δηλώσεις, μιλώντας στον ραδιοφωνικό σταθμό του ισραηλινού στρατού, ο ΥΠΕΞ της γειτονικής χώρας πρόσθεσε ότι ενώ οι κυρώσεις που επιβάλλονται από την Ουάσιγκτον ενδέχεται να αποτρέψουν τη σύγκρουση, το Ισραήλ θα μπορούσε να ενεργήσει μονομερώς

για να αποτρέψει το Ιράν από το να αποκτήσει πυρηνικά όπλα. Ο κ. Katz πρόσθεσε ότι το Ιράν δεν έχει καμία ελπίδα σε έναν ενδεχόμενο πόλεμο και ως εκ τούτου, υπάρχει η ευκαιρία, μέσω της σκληρής οικονομικής πίεσης και των συνολικών κυρώσεων, για την πρόληψη μιας σύρραξης, «Το Ισραήλ δεν θα επιτρέψει στο Ιράν να αποκτήσει πυρηνικά όπλα, ακόμη και αν πρέπει να δράσει μόνο του», τόνισε ο υπουργός.

Εμπάνηση η Τεχεράνη

Η απάντηση της Ισλαμικής Δημοκρατίας στα μηνύματα του Ισραήλ και των ΗΠΑ υπήρξε σχεδόν άμεση. Την προηγούμενη Τετάρτη

ο πρόεδρος του Ιράν Χασάν Ρουχανί δήλωσε ότι η Ισλαμική Δημοκρατία θα αυξήσει το επίπεδο εμπλουτισμού ουρανίου πέρα από το ανώτατο όριο του 3,67% που ορίζεται στην συμφωνία JCPOA. Αυτό θα συμβεί σε περίπτωση που Η.Β., Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία, Κίνα και Ευρωπαϊκή Ένωση δεν εκπληρώσουν τις υποσχέσεις τους. Επίσης, ο πρόεδρος Ρουχανί ανέφερε ότι ο πυρηνικός αντιδραστήρας Arak του Ιράν, ο οποίος συμφωνήθηκε να επανασχεδιαστεί στο πλαίσιο μιας πυρηνικής συμφωνίας, θα συνεχίσει τις προηγούμενες δραστηριότητές του μετά τις 7 Ιουλίου, αν οι άλλοι υπογράφωντες της συμφωνίας δεν τηρήσουν τους όρους της συμφωνίας.

Την ίδια ώρα, στην Τεχεράνη υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι της κυβέρνησης δεν αποκλείουν κανένα σενάριο και ενδεχόμενο. Στους κύκλους της κυβέρνησης κυκλοφορεί η πληροφορία ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις και οι Δυνάμεις των Φρουρών της Επανάστασης έχουν λάβει διαταγές για να προετοιμαστούν για το πιο «δύσκολο πολεμικό σενάριο». Τα επιχειρησιακά σχέδια της Τεχεράνης δεν αφορούν αποκλειστικά το Ιράν και προβλέπουν ένα μεγάλο πολεμικό μέτωπο, το οποίο θα απλώνεται από τα σύνορα Ιράν-Πακιστάν-Αφγανιστάν μέχρι τα παράλια της Ανατολικής Μεσογείου, τη Συρία, τον Λίβανο και την Παλαιστίνη.

Τα τρία στρατόπεδα

Διεθνείς αναλυτές προσπαθούν να ερμηνεύσουν τις νέες κινήσεις των εμπλεκόμενων πλευρών στη σκακιέρα της Ανατολικής Μεσογείου και Μέσης Ανατολής. Οι αισιόδοξες αναλύσεις κάνουν λόγο για τελευταίες κινήσεις στην σκακιέρα της προπολεμικής περιόδου.

Οι πιο αισιόδοξες φωνές ισχυρίζονται ότι ακόμη υπάρχουν περιθώρια για να αποφύγει ολόκληρος ο πλανήτης τις επιπτώσεις μιας μεγάλης σύγκρουσης. Σε κάθε περίπτωση, για τους διεθνείς αναλυτές ξεχωρίζουν τρία στρατόπεδα: Το δίδυμο ΗΠΑ-Ισραήλ, το Ιράν και οι τρίτες δυνάμεις που επιχειρούν να σώσουν ό,τι σώζεται από τη συμφωνία του 2015 για τα πυρηνικά του Ιράν. Την παρούσα άποψη προβάλλει, ο John Miller, ο οποίος είναι εν αποστρατεία Αντιναύαρχος στο αμερικανικό ναυτικό, με πρόσφατη υπηρεσία ως διοικητής του πέμπτου στόλου των ΗΠΑ στο Μπακρέιν και επικεφαλής της κεντρικής διοίκησης των ναυτικών δυνάμεων των ΗΠΑ (NAVCENT). Σε ανάλυσή του που δημοσιεύεται στο Atlantic Council, στον απόηχο των τελευταίων εξελίξεων, ο Αμερικανός στρατιωτικός δείχνει τη διέξοδο από την μεγάλη κρίση: «Είναι καιρός η Ευρώπη να αποφασίσει πώς σκοπεύει να προχωρήσει στην άμβλυνση των εντάσεων στον Περσικό Κόλπο και να συμβάλει στη διαπραγμάτευση μιας νέας συμφωνίας που θα είναι αποδεκτή απ' όλες τις πλευρές, αλλά το σημαντικότερο, που θα μπορεί να επιτύχει την επικύρωση της Γερουσίας των ΗΠΑ».

Στη συνέχεια, ο κ. Miller τονίζει τα εξής: «Οι νέες διαπραγματεύσεις θα πρέπει να διαρθρωθούν με διαφορετικό τρόπο. Ενώ πολλοί νεοστρατηγικοί στην κυβέρνηση των ΗΠΑ βλέπουν μια ευκαιρία για τη σύναψη μιας συμφωνίας, με την οποία το ιρανικό καθεστώς θα ξεκινά μια πορεία προς τη διάλυσή του, δεν είναι λογικό να υποθέσουμε ότι το καθεστώς θα συμφωνήσει με κάτι τέτοιο. Οι διαπραγματεύσεις θα είναι επιτυχείς μόνο όταν κάθε πλευρά τις θεωρήσει επωφελείς».

Ο λευκός καπνός άναψε φωτιές...

Η συμφωνία για την ανάθεση της προεδρίας της Κομισιόν στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν προκαλεί αντιδράσεις στη Γερμανία

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού, θύμιζε η καγκελάριας Άγκελα Μέρκελ το βράδυ της Δευτέρας, όταν η πρώτη προσπάθεια για την πλήρωση των καίριων θέσεων της Ε.Ε. κατέληξε σε ναυάγιο. Η ίδια, όμως, φαίνεται πως δεν είχε λάβει νωρίτερα υπόψη της ότι δεν θα μπορούσε να επιβάλει τον Ολλανδό σοσιαλιστή Φρανς Τίμερμανς ως πρόεδρο της Κομισιόν, χωρίς να προκαλέσει ανταρσία στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.

Έτσι, την επομένη επανήλθε με νέα πρόταση, που ικανοποιούσε αφενός τις διεκδικήσεις Γαλλίας και Γερμανίας, αφετέρου το αίτημα για φεμινιστική στροφή στις Βρυξέλλες. Δύο γυναίκες, λοιπόν, η Γερμανίδα υπουργός Άμυνας Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και η Γαλλίδα επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Κριστίν Λαγκάρντ, αναλαμβάνουν τα δύο σημαντικότερα πόστα στην Ευρώπη, της προέδρου της Κομισιόν και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αντίστοιχα. Οι διάδοχοι του Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ και του Μάριο Ντράγκι καθορίστηκαν σε μία από τις δραματικότερες συνόδους κορυφής στις Βρυξέλλες, όπου οι παριστάμενοι δημοσιογράφοι σημείωναν με νύημα ότι διήρκεσε περισσότερο και από εκείνες στην κορύφωση της ελληνικής κρίσης χρέους.

Σκληρό παζάρι

Το παζάρι ήταν σκληρό μέχρι την τελευταία στιγμή και συμπεριέλαβε εθνικούς εγωισμούς, προσωπικές απογοητεύσεις, εσωκομματικές και ενδοκυβερνητικές ισορροπίες. Γιατί από τη στιγμή που ο υποψήφιος πρόεδρος της Κομισιόν (Spitzenkandidat) και εκλεκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρόεδρος της Κομισιόν, Μάφφρεντ Βέμπερ, αποδείχθηκε ότι δεν μπορούσε να αποσπάσει τη διακομματική συναίνεση που χρειαζόταν, το ΕΑΚ βρέθηκε εκτεθειμένο να αναζητεί μια λύση για να διασώ-

Η νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, απαντά σε ερωτήματα δημοσιογράφων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο Στρασβούργο. Η επιλογή της προκάλεσε νέους ενδοκυβερνητικούς τριγμούς στο Βερολίνο.

Οι διάδοχοι των Γιούνκερ και Ντράγκι καθορίστηκαν σε μία από τις δραματικότερες συνόδους κορυφής στις Βρυξέλλες.

σει την αξιοπρέπεία του. «Ο Μάφφρεντ Βέμπερ θα ήταν ο νόμιμος πρόεδρος της Κομισιόν, αυτός θα ήταν ο δημοκρατικός δρόμος. Είναι μικρό ότι έχασε η δημοκρατία και κυριάρχησε το παρασκήνιο», σχολίασε ο ηγέτης των Χριστιανοκοινωνιστών, Μάρκους Ζέντερ, ενώ άλλοι ομοϊδεάτες του έκαναν

λόγο για «προδοσία». Οι καραμπόλες άφησαν στον Βέμπερ μόνο το δεύτερο μισό της θητείας του προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που προς το παρόν ανέλαβε ο Σοσιαλδημοκράτης Ιταλός δημοσιογράφος και ευρωβουλευτής Νταβίντ Μαρία Σασόλι. Αγωνιστο παρέμενε αν ο Βέμπερ θα συμβιβάζόταν τελικά με αυτήν την πρόταση ή αν θα εγκατέλειπε οριστικά τις ευρωπαϊκές φιλοδοξίες του. Παράλληλα, διάδοχος του Ντόναλντ Τουσκ στην προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναδείχθηκε ο Σαρλ Μισέλ, απερχόμενος πρωθυπουργός του Βελγίου.

Η επιλογή της στενής συνεργάτιδος της Μέρκελ, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, για την προεδρία της

Κομισιόν αποτέλεσε μεν πύρρειο νίκη για την καγκελάρια, προκάλεσε όμως νέους ενδοκυβερνητικούς τριγμούς στο Βερολίνο. Ο Σοσιαλδημοκράτης (SPD) πρώην αντικαγκελάριος Ζίγκμαρ Γκάμπριελ κάλεσε το κόμμα του να αποσυρθεί από τον μεγάλο συνασπισμό εάν η Μέρκελ δεν καταφέρει να εξασφαλίσει τη συναίνεση ολόκληρου του υπουργικού συμβουλίου για την υποψηφιότητα της υπουργού Άμυνας της χώρας.

Αντιδημοφιλής

Από την πλευρά του, ο Μάρτιν Σουλτς, πρώην ηγέτης του SPD, ο οποίος έχει διατελέσει και πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη χαρακτήρισε την πλέον αδύναμη

υπουργό της κυβέρνησης της Μέρκελ. Η αλήθεια είναι ότι σε όλα τα βαρόμετρα της γερμανικής κοινής γνώμης, η Φον ντερ Λάιεν είναι συστηματικά το πιο αντιδημοφιλές μέλος της κυβέρνησης. Η ανάμειξη της σε σειρά σκανδάλων (από τη λογοκλοπή στο διδακτορικό της μέχρι την πρόσληψη εξωτερικών συμβούλων στο υπουργείο έναντι υψηλής αμοιβής) έχει πλήξει ανεπανόρθωτα το κύρος και την αξιοπιστία της.

«Η λάθος γυναίκα» ήταν ο τίτλος της οικονομικής εφημερίδας «Χάντελσμπλατ» την επομένη της ανακοίνωσης του ονόματος της Φον ντερ Λάιεν. «Είναι δυνατόν η ίδια υπουργός που αντιμετωπίζει έρευνες και εξεταστικές επιτρο-

πές στη χώρα της για υποθέσεις διαφθοράς, να κυβερνήσει αποτελεσματικά την Ευρώπη;» ήταν το ερώτημα που έθεσαν πολλοί αναλυτές στο γερμανικό Τύπο.

Τα προβλήματα της καγκελάριας στο εσωτερικό της χώρας της δεν τελειώνουν με την αντίδραση των Σοσιαλδημοκρατών. Η δυσανεμία των Γερμανών Χριστιανοκοινωνιστών (CSU) για την αδυναμία της να προωθήσει τον Βέμπερ, στέλεχος του βαυαρικού συντηρητικού κόμματος, δεν πρόκειται να εκτονωθεί εύκολα. Της καταλογίζουν ότι ποτέ δεν τον αισθάνθηκε δικό της άνθρωπο και δεν αγωνίστηκε αρκετά για να τον επιβάλει και μαζί του να διασώσει τον θεσμό του Spitzenkandidat. Μπορεί η καγκελάρια να ξεπέρασε τον σκόπελο του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν, των χωρών του Βιένγκραντ, της Πολωνίας κ.λπ., αλλά οι δυσκολίες βρίσκονται πλέον στο εσωτερικό της χώρας της.

Υπεράσπιση από αριστερά

Το ενδιαφέρον είναι πως την υπεράσπιση της καγκελάριας ανέλαβε στη χώρα της μια αριστερή εφημερίδα, η taz, η οποία είδε στην τοποθέτηση της Φον ντερ Λάιεν μια σειρά από επιτυχίες της Μέρκελ: το γεγονός ότι δύο γυναίκες ηγούνται πλέον της Ευρώπης, ότι υποχρέωσε τους Ευρωπαίους ηγέτες να συμβιβαστούν για να συνεννοηθούν, ότι αποκατέστησε τον γαλλογερμανικό άξονα στο πρόσωπο των δύο ισχυρών κυριών, ότι τοποθέτησε στην προεδρία της Κομισιόν μια προσωπικότητα δυναμική, παρά τα επιμέρους προβλήματα της, ότι κατάφερε πλήγμα στο CSU και ξεμπρόστιασε τους Γερμανούς Σοσιαλδημοκράτες, που δεν έχουν πολλά περιθώρια επιλογής, ενώ ταυτόχρονα άνοιξε την προοπτική ανασχηματισμού της κυβέρνησής της και τοποθέτησης της εκλεκτής της, Άνγκερετ Κραμπ-Κάρενμπάουερ (ΑΚΚ) σε κάποιο σημαντικό θώκο στην κυβέρνηση της.

Δύο ισχυρές γυναίκες και ένας δεινός διαπραγματευτής στις θέσεις-κλειδιά

Της **αντιποικριτίας** μας στις **ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ** **ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ**

Η 60χρονη Γερμανίδα Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν εκτός του ότι θα γίνει η πρώτη γυναίκα πρόεδρος της Κομισιόν, θα είναι και η πρώτη Γερμανίδα που θα βρεθεί στην κορυφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την εποχή του συμπατριώτη της Ουόλτερ Χάλστεϊν, τις δεκαετίες του 1950 και 1960.

Αλλά τα πρωτεία σε μια ανδροκρατούμενη θέση τα απέκτησε η Φον ντερ Λάιεν όταν διορίστηκε υπουργός Άμυνας της Γερμανίας το 2013. Μπρέττα επτά παιδιών – εντυπωσιακό για μία χώρα στην οποία ο μέσος όρος γεννήσεων είναι 1,5 ανά οικογένεια– είχε για τα τελευταία έξι χρόνια υπό την εποπτεία της ένα στράτευμα 250.000 στρατιωτών. Η ίδια η καγκελάριας Μέρκελ είδε σε αυτήν μία γυναίκα στην οποία θα μπορούσε να στηριχθεί και να την προωθήσει σε μεγάλα πόστα όπως και έκανε. Οι δύο γυναίκες έχουν στενή σχέση και η Φον ντερ Λάιεν είναι η μόνη υπουργός που έχει παραμείνει σε υπουργική θέση από όταν ανέλαβε η Μέρκελ το 2005.

Αντιμετωπίζει, ωστόσο, έντονη κριτική στη χώρα της. «Είναι η πιο αδύναμη υπουργός» δήλωσε ο πρώην πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Σοσιαλιστής Μάρτιν Σουλτς. «Αν' ό,τι φαίνεται αυτές οι επιδόσεις είναι αρκετές για να γίνει κάποιος ο πρόεδρος της Κομισιόν», πρόσθεσε σαρκαστικά.

Οι κατηγορίες

Τα αυξημένο κόστος σε αγοράς πολεμικών αεροσκαφών αλλά και η αύξηση στις δαπάνες που προέκυπταν από προσλήψεις εξωτερικών συμβούλων φίλοξε-

νούνταν στα πρωτοσέλιδα των γερμανικών εφημερίδων πολύ συχνά, ενώ κατηγορήθηκε στο παρελθόν και για μερική λογοκλοπή στο διδακτορικό της.

Η άλλη ισχυρή γυναίκα, η Γαλλίδα Κριστίν Λαγκάρντ, θα γίνει τον Οκτώβριο η πρώτη γυναίκα πρόεδρος στην πανίσχυρη ΕΚΤ. Ούτε αυτή όμως αναλαμβάνει ένα ανδροκρατούμενο πόστο για πρώτη φορά. Σε μια εποχή κατά την οποία οι γυναίκες σε

Πολλοί αναρωτιούνται αν η νέα επικεφαλής της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, πέρα από τον αέρα και την εντυπωσιακή παρουσία της, θα μπορέσει να χαράξει νέες πολιτικές.

θέσεις ισχύος ήταν ελάχιστες, έγινε εταίρος και τελικά γενική διευθύντρια της αμερικανικής Baker & McKenzie, το 1999, μιας από τις μεγαλύτερες δικηγορικές εταιρείες στον κόσμο.

Η 63χρονη Λαγκάρντ, επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου επί προεδρίας Νικολά Σαρκοζί, έγινε η πρώτη γυναίκα υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας. Στη θητεία της στον διεθνή οργανισμό πολλοί αξιωματούχοι θεωρούν ότι η ίδια βοήθησε τον θεσμό, δίνοντάς του κάτι από την αίγλη και τον δυναμισμό της για το οποίο είναι γνωστή.

Όσον αφορά την Ελλάδα, πολλοί της ασκούν κριτική ότι ακολούθησε κατά γράμμα τις σκληρές πρακτικές του επικεφαλής για

την Ευρώπη Πόουλ Τόμσεν, μη έχοντας την τεχνική κατάρτιση να επιβάλει τη δική της γνώμη. Γι' αυτό και στη Φρανκφούρτη, πολλοί αναρωτιούνται αν η νέα επικεφαλής πέρα από τον αέρα και την εντυπωσιακή της παρουσία, θα μπορέσει να χαράξει νέες πολιτικές χωρίς να βασίζεται απολύτως στον επικεφαλής οικονομολόγο της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν.

Ο νεότερος πρωθυπουργός στην ιστορία του Βελγίου, ο Σαρλ Μισέλ, θα κληθεί να γίνει ο πιο σημαντικός διαπραγματευτής της Ε.Ε. για τα επόμενα 2,5 χρόνια.

Φιλελεύθερος

Ο ίδιος ανήκει στην πολιτική οικογένεια των Φιλελευθέρων. Εκτός του ότι έχει διατελέσει πρωθυπουργός μιας ανορθόδοξης κυβέρνησης συνεργασίας με τη συμμετοχή εκτός του δικού του κόμματος και των αυτονομιστών και των συντηρητικών, η οποία σχηματίστηκε έπειτα από διαπραγματεύσεις μινών, ο ίδιος κατάφερε να κυβερνήσει μέχρι τον περασμένο Δεκέμβριο οπότε οι εντάσεις στη μεταναστευτική πολιτική οδήγησαν στην κατάρρευση της κυβέρνησης.

Ο Μισέλ, όμως, παρέμεινε στη θέση του υπαρειακού πρωθυπουργού από τότε. Η θητεία του σημαδεύθηκε από τη μεγαλύτερη τρομοκρατική επίθεση στην ιστορία των Βρυξελλών, όταν βόμβες εξερράγησαν στο μετρό και στο αεροδρόμιο της πόλης. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες θα τον θυμούνται να χρησιμοποιεί όλη τη διπλωματική του μαεστρία για να πείσει το τοπικό Κοινοβούλιο της Ναμυούρ, το οποίο το 2016 απειλούσε να μπλοκάρει την εμπορική συμφωνία δισεκατομμυρίων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Καναδά, και το κατάφερε.

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Εκστρατεία AWARE

σας προσκαλούν στην εκδήλωση με θέμα:

“Γυναίκα πρόσφυγας, γυναίκα μετανάστρια στην Κύπρο”

9 Ιουλίου 2019

ώρα 19:00 - 22:00

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου (οδός Λυκούργου, Λευκωσία)

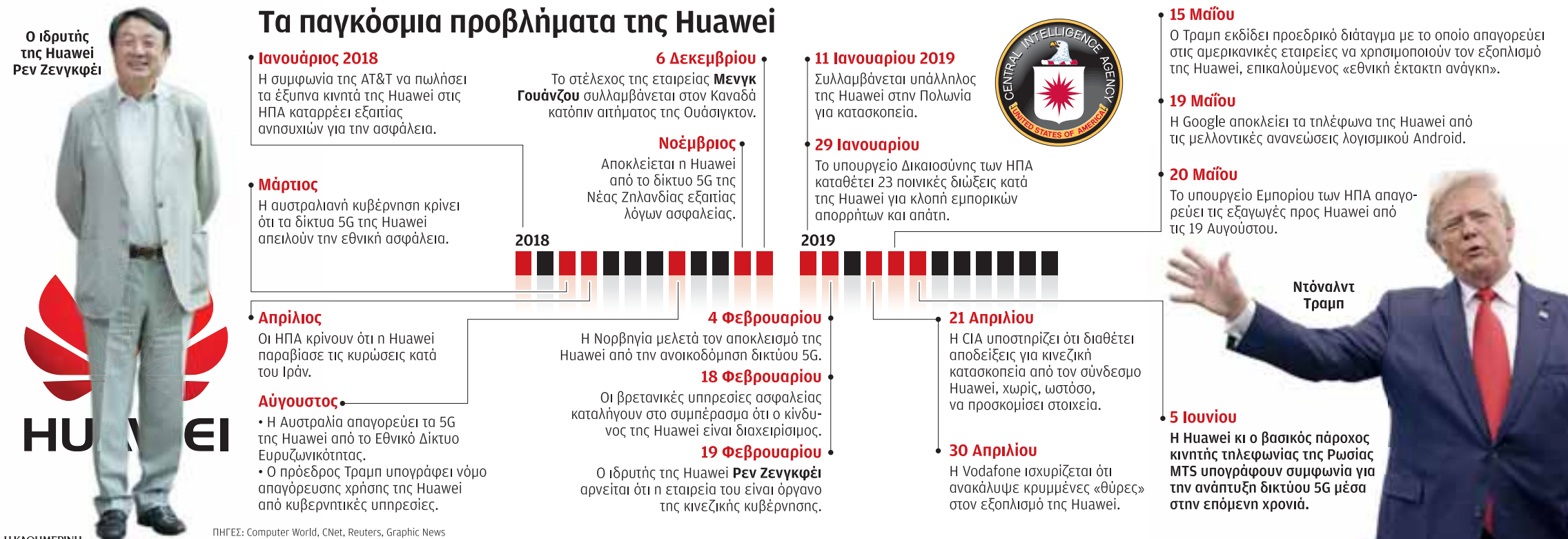
Για περισσότερες πληροφορίες:

22 875561-3 / 22 405501

info@cyprusaware.eu

cyprusaware.eu

Οι ΗΠΑ χάνουν τη μάχη των δικτύων 5G

Ο Αμερικανός πρόεδρος σταμάτησε ξαφνικά τον «πόλεμο» που είχε κηρύξει στον κινεζικό τηλεπικοινωνιακό κολοσσό Huawei

Του **ANDREW ROSS SORKIN**
THE NEW YORK TIMES

Στα τέλη του περασμένου μηνός, ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ ρωτήθηκε για τις προσπάθειες των Ηνωμένων Πολιτειών να παρεμποδίσουν τη Huawei, τον κινεζικό κολοσσό των τηλεπικοινωνιών, από τη δραστηριοποίησή της στις ΗΠΑ και στα συμμαχικά της κράτη σε όλο τον κόσμο.

«Η Huawei είναι κάτι εξαιρετικά επικίνδυνο», δήλωσε ο Τραμπ, προσθέτοντας ωστόσο πως «είναι πιθανό η κινεζική εταιρεία να συμπεριληφθεί σε μια εμπορική συμφωνία. Αν τελικά τη συνάψουμε, μπορεί να φανταστώ ότι η Huawei θα συμμετάσχει με κάποια μορφή, σε κάποιο σημείο της».

Κατά τη διάρκεια του περασμένου Σαββατοκύριακου, στη σύνοδο του G20 στην Ιαπωνία, ο Αμερικανός πρόεδρος εμφανίστηκε να επιλέγει τις εμπορικές συμφωνίες αντί της εθνικής ασφαλείας, αίροντας την απαγόρευση παροχής υλικού από τις αμερικανικές εταιρείες στον κινεζικό κολοσσό, ευελπιστώντας ότι θα καταφέρει να συνάψει εμπορική συμφωνία με τον πρόεδρο της Κίνας, Σι Τζινπίνγκ. Χωρίς να δημοσιοποιήσει τις λεπτομέρειες, δήλωσε ότι οι αμερικανικές εταιρείες μπορούν να κάνουν πωλήσεις στη Huawei χωρίς να προκαλέσουν «μεγάλο πρόβλημα εθνικής έκτακτης ανάγκης».

Ο πρόεδρος Τραμπ έκανε την παραπάνω δήλωση παρότι ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Μάικ Πομπέο, τους τελευταίους μήνες ταξίδευε σε όλο τον κόσμο,

προειδοποιώντας τους συμμάχους των Ηνωμένων Πολιτειών ότι η Huawei είναι ένας πολύ ουσιαστικός κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια. Ταυτόχρονα, τους ζητούσε να «παγώσουν» τις δισολλήφιες τους με την εταιρεία.

Ο Ρεπουμπλικανός γεροϋσιαστής Μάρκο Ρούμπιο, με ανάρτη-

Τι συνέπειες θα έχει η αλλαγή στάσης του Τραμπ, που επέλεξε τις εμπορικές συμφωνίες έναντι της εθνικής ασφαλείας.

σή του στο Twitter, χαρακτήρισε την απόφαση Τραμπ να ανατρέψει την αρχική τοποθέτησή του όσον αφορά την κινεζική εταιρεία «καταστροφικό σφάλμα», που «θα καταστρέψει την αξιοπιστία των προειδοποιήσεων της αμερικανικής κυβέρνησης για την απειλή που ενσαρκώνει η εταιρεία. Κανείς δεν πρόκειται να τους ξαναπάρει στα σοβαρά».

Ωστόσο, παρότι ο Τραμπ θεωρεί τη Huawei ταυτόχρονα «επικίνδυνη» αλλά και πόνι στον εμπορικό πόλεμο, η αλήθεια πιθανώς να είναι εντελώς διαφορετική.

Η Huawei είναι η σημαντικότερη μακροπρόθεσμη απειλή για την επικυριαρχία των ΗΠΑ στο μέλλον της ασύρματης τεχνολογίας. Και οι ΗΠΑ, δυστυχώς, έχουν μείνει πίσω.

Ο,τι και να πράξουν οι ΗΠΑ

Μια έκθεση που δεν έτυχε προσοχής

Τον περασμένο Απρίλιο, μεσούσης της υστερίας για την έκθεση του Ρόμπερτ Μιούλερ, του ειδικού εισαγγελέα που ερευνούσε τη ρωσική παρέμβαση στις αμερικανικές εκλογές, μια άλλη άκρως ανησυχητική κυβερνητική έκθεση δημοσιοποιήθηκε, χωρίς ωστόσο να τύχει της αναγκαίας προσοχής. Συντάκτες της ήταν η Επιτροπή Αμυντικής Πρωτοπορίας, μια ομάδα επιχειρηματιών και ακαδημαϊκών συμβούλων του υπουργείου Άμυνας των Ηνωμένων Πολιτειών. Και ήταν ένα δριμύ κατηγορώ για τις αμερικανικές προσπάθειες όσον αφορά τα δίκτυα 5G. «Η ηγέτιδα δύναμη στα δίκτυα 5G πρόκειται να κερδίσει εκατοντάδες δισεκατομμύρια δολάρια μέσα στην επόμενη δεκαετία, δημιουργώντας πολλές θέσεις εργασίας στον τομέα της ασύρματης τεχνολογίας», αναφέρει η έκθεση. «Στη χώρα που θα είναι ηγέτις στα 5G θα ανήκουν πολλές από τις καινοτομίες και αυτή θα καθορίσει τα πρότυπα για τον υπόλοιπο κόσμο», επισφραγίζει η επιτροπή και καταλήγει: «Αυτή η χώρα, επί του παρόντος, είναι απίθανο να είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες».

προκειμένου να περιορίσουν την κινεζική εταιρεία –και η τελευταία στάση του Τραμπ απλώς θα επιταχύνει την ενίσχυσή της– δεν μπορούν να μεταβάσουν το θεμελιώδες πρόβλημα που συγκαλύπτει τη συζήτηση: Οι ΗΠΑ χρειάζονται μια καλή στρατηγική για να οδηγήσουν την υφήλιο στην επόμενη γενιά ασύρματης τεχνολογίας, ένα είδος «προγράμματος Μανχάταν» για το μέλλον της συνδεσιμότητας.

Η ηγέτιδα δύναμη

Επί του παρόντος, καμία αμερικανική εταιρεία δεν κατασκευάζει συσκευές που μεταδίδουν ασύρματα σήματα υψηλής ταχύτητας. Η Huawei είναι σαφώς η ηγέτις του τομέα. Η σουηδική εταιρεία Ericsson έρχεται μακράν δεύτερη και η φινλανδική Nokia είναι τρίτη.

Στην Κίνα, αλλά και στην Ευρώπη, οι κυβερνήσεις έχουν δεσμεύσει φάσμα χαμηλής ζώνης για τα δίκτυα 5G, καθιστώντας ευκολότερη και λιγότερη δαπάνη την κάλυψη των χωρών με ασύρματη συνδεσιμότητα υψηλής ταχύτητας. Προκειμένου να λειτουργήσει καλύτερα το 5G, χρειάζεται αυτό που οι ειδικοί ονομάζουν «φάσμα χαμηλής ζώνης», επειδή επιτρέπει στα σήματα να ταξιδεύουν ταχύτερα από ό,τι στο ευρυζωνικό φάσμα. Οσο μακρύτερα μπορεί να ταξιδέψει το σήμα, τόσο λιγότερη η υποδομή που πρέπει να αναπτυχθεί. Ωστόσο, αξίζει να υπογραμμιστεί πως στις ΗΠΑ το φάσμα χαμηλής ζώνης έχει δεσμευθεί μόνο για τις ένοπλες δυνάμεις.

Η Google πραγματοποίησε ένα πείραμα τοποθετώντας αναμεταδότες 5G σε 72.735 πύργους και

στέγες σπιτιών. Χρησιμοποιώντας φάσμα υψηλής ζώνης, οι αναμεταδότες κάλυψαν μόλις το 11,6% του πληθυσμού των ΗΠΑ σε μια ταχύτητα 100 megabit/δευτερόλεπτο και μόλις 3,9% στο 1 gigabit/δευτερόλεπτο. Αν, ωστόσο, οι ίδιοι αναμεταδότες μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν φάσμα χαμηλής ζώνης το ποσοστό κάλυψης στα 100 megabit/δευτερόλεπτο θα ήταν 57,4% του πληθυσμού και αντιστοίχως στο 1 gigabit/δευτερόλεπτο θα ανερχόταν στο 21,2%.

Μειονέκτημα

Η πραγματικότητα είναι μία. Το φάσμα που έχει απονεμηθεί στις ΗΠΑ για εμπορικές επικοινωνίες 5G καθιστά το συγκεκριμένο δίκτυο σαφώς βραδύτερο αλλά και ακριβότερο από ό,τι οπουδήποτε αλλού. Αυτό αποτελεί ένα σαφές μειονέκτημα για τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Από τη στιγμή που ο πρόεδρος Τραμπ εξέδωσε προεδρικό διάταγμα με το οποίο απαγόρευε την αγορά εξοπλισμού από εταιρείες που συνιστούσαν εθνική απειλή ασφαλείας –μεταξύ των οποίων η Huawei–, απειλήθηκε η ικανότητα των αμερικανικών εταιρειών να επεκτείνουν τα δίκτυα 5G, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

Ενώ η κοινή χρήση του φάσματος εγκυμονεί τις δικές της προκλήσεις ασφαλείας, μπορεί να έχει και μερικά σημαντικά πλεονεκτήματα, καθώς μπορεί να επιτρέψει στη στρατιωτική διαδικτυακή δραστηριότητα να μην γίνει αντιληπτή, να κρυφτεί δηλαδή σε κοινή θεά. Επίσης οι αντίπα-

λοι μπορεί να αποτραπούν από το να δημιουργούν παρεμβολές αφού πιθανώς να χρησιμοποιούν το ίδιο φάσμα.

Αυτό, φυσικά, δεν σημαίνει ότι η Huawei δεν αντιπροσωπεύει έναν κίνδυνο εθνικής ασφαλείας, εφόσον βεβαίως η κινεζική κυβέρνηση τη χρησιμοποιήσει για να κατασκοπεύσει τους αντιπάλους της στο μέλλον. (Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι οι αμερικανικές υπηρεσίες δεν έχουν προσκομίσει αποδείξεις για τη χρήση των υπολογιστών της γι' αυτόν τον σκοπό.)

Η κοινή χρήση του φάσματος μπορεί να αποτελέσει μόνο την αρχή. Αυτοί που χαράσσουν πολιτική οφείλουν να κατανοήσουν ότι η «αγορά» στις ΗΠΑ δεν λειτουργεί ως ωφέιλε, ιδιαίτερα όταν χώρες όπως η Κίνα υποστηρίζουν εταιρείες σαν τη Huawei.

Αν οι Ηνωμένες Πολιτείες πρόκειται να εξελιχθούν σε ηγέτιδα δύναμη στον κόσμο, η Ουάσινγκτον οφείλει να σκεφτεί πολύ τα κίνητρα που δίνει στις εταιρείες, όχι μόνο για έρευνα και ανάπτυξη αλλά και για την κατασκευή της τεχνολογίας, που είναι εθνικό μας συμφέρον να ελέγχουμε.

Ο πρόεδρος Τραμπ, στα τέλη Φεβρουαρίου, έγραψε στο Twitter: «Προσδοκώ οι ΗΠΑ να κερδίσουν μέσα από τον ανταγωνισμό και όχι μπλοκάροντας τις πιο προηγμένες τεχνολογίες».

Αυτός είναι ένας στόχος που μπορεί να επιτευχθεί. Απαιτεί, ωστόσο, μια νέα στρατηγική. Πιθανώς να τη διαθέτουμε όταν θα έρθει η ώρα για το 6G.

Το Χονγκ Κονγκ προκαλεί ανοικτά τον Σι Τζινπίνγκ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Την περασμένη Δευτέρα, 1η Ιουλίου, οι αρχές του Χονγκ Κονγκ οργάνωσαν τελετή για τη συμπλήρωση 22 ετών από την επιστροφή της πρώην βρετανικής αποικίας στην Κίνα. Ωστόσο, ο επίσημος εορτασμός επισκιάστηκε από τις ογκώδεις διαδηλώσεις εναντίον της τοπικής κυβερνήτριας Κάρι Λαμ και του αυξανόμενου παρεμβατισμού του Πεκίνου στις υποθέσεις της αυτόνομης περιοχής. Ορισμένοι εκ των διαδηλωτών έσπασαν με λοστούς και μεταλλικά καροτσάκια τζαμαρίες του τοπικού Κοινοβουλίου και κατάφεραν να το καταλάβουν για αρκετή ώρα, αφού η αστυνομία είχε μυστηριωδώς αποσυρθεί. Στη συνέχεια, έγραψαν στους τοίχους συνθήματα όπως «Το Χονγκ Κονγκ δεν είναι Κίνα» και ανέβασαν στο προεδρείο του Κοινοβουλίου τη βρετανική σημαία.

Η πρόκληση για το Πεκίνο ήταν σοβαρή, αλλά όχι ουρανοκατέβατη. Από το 2010, η κεντρική εξουσία της Κίνας προσπάθη να ενισχύσει τον έλεγχο της περιοχής, η οποία διέπεται από ειδικό καθεστώς αυξημένων ελευθεριών βάσει της αρχής «μία

Σοβαρή δοκιμασία για τον ηγέτη της Κίνας οι βίαιες διαδηλώσεις στην πρώην βρετανική αποικία.

χώρα - δύο κοινωνικά συστήματα» και της συμφωνίας του 1997 με το Ηνωμένο Βασίλειο. Η οικονομική ανάπτυξη του γαλλικό περιοδικό Le Monde Diplomatique, οι κάτοικοι του Χονγκ Κονγκ αυτοπροσδιορίζονται σε ποσοστό 40% ως «ντόπιοι», ενώ ισάριθμοι θεωρούν ότι έχουν διπλή ταυτότητα (ντόπιοι και Κινέζοι) και μόλις σε ποσοστό 18%

αισθάνονται Κινέζοι. Το ποσοστό αυτό συρρικνώνεται σε 4% στους νέους 18-35 ετών. Το φθινόπωρο του 2014, το Χονγκ Κονγκ συγκλονίστηκε από το «κίνημα με τις ομπρέλες» – ογκώδεις, ειρηνικές διαδηλώσεις που κράτησαν 70 ημέρες με κεντρικό αίτημα την εκλογή κυβερνήτη με απευθείας, καθολική ψηφοφορία. Ωστόσο,

REUTERS / THOMAS PETER

Διαδηλωτές έσπασαν τζαμαρίες του τοπικού κοινοβουλίου και κατάφεραν να το καταλάβουν για αρκετή ώρα. Εγραψαν μάλιστα στους τοίχους συνθήματα όπως «Το Χονγκ Κονγκ δεν είναι Κίνα».

αισθάνονται Κινέζοι. Το ποσοστό αυτό συρρικνώνεται σε 4% στους νέους 18-35 ετών.

Το φθινόπωρο του 2014, το Χονγκ Κονγκ συγκλονίστηκε από το «κίνημα με τις ομπρέλες» – ογκώδεις, ειρηνικές διαδηλώσεις που κράτησαν 70 ημέρες με κεντρικό αίτημα την εκλογή κυβερνήτη με απευθείας, καθολική ψηφοφορία. Ωστόσο,

οι διαδηλωτές δεν κατάφεραν να επιβάλουν τη θέλησή τους. Με το εκλογικό σύστημα που επιβλήθηκε, οι ψηφοφόροι μπορούν να εκλέξουν κυβερνήτη, αλλά από λίστα υποψηφίων που θα έχουν προεγκριθεί από το Πεκίνο.

Αφορμή για το φετινό κύμα διαδηλώσεων, που έχει ήδη κλείσει έναν μήνα, ήταν ο νόμος που ψη-

φίστηκε από το τοπικό Κοινοβούλιο και επιτρέπει την έκδοση κρατουμένων στην ηπειρωτική Κίνα και στην Ταϊβάν. Αφορμή δόθηκε από μια μη πολιτική υπόθεση, η οποία μάλιστα δεν αφορούσε την Κίνα: τον φόνο μιας νεαρής κοπέλας από τον σύντροφό της ενώ βρίσκονταν για διακοπές στην Ταϊβάν, τον Φεβρουάριο του 2018.

Η έκδοση του δράστη

Καθώς δεν υπήρχε νόμος που να επιτρέπει την έκδοση του δράστη, ο οποίος είχε επιστρέψει στο Χονγκ Κονγκ, οι αρχές της περιοχής πήραν την πρωτοβουλία να καλύψουν το κενό. Ομως η αντιπολίτευση θεώρησε ότι με αυτόν τον νόμο άνοιξε ο δρόμος για εκδόσεις αντικαθεστωτικών στην ηπειρωτική Κίνα και ξεκίνησε διαδηλώσεις ζητώντας την ακύρωση του νόμου και την παραιτηση της Κάρι Λαμ. Στην κορύφωση του κινήματος, ένα έως δύο εκατομμύρια διαδηλωτών (από το ένα έκτο έως το ένα τρίτο του πληθυσμού, ανάλογα με την πηγή) υπολογίζεται ότι πλημμύρισαν το κέντρο του Χονγκ Κονγκ. Η Λαμ ανέστειλε τον νόμο, αλλά η ένταση δεν υποχώρησε.

Οι εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ συνιστούν μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που έχει γνωρίσει μέχρι σήμερα ο Σι Τζινπίνγκ στα επτά χρόνια της εξουσίας του. Ο ισχυρός άνδρας της Κίνας θα μπορούσε να θυσιάσει την Κάρι Λαμ για να εκτονώσει το κίνημα και να μη θέσει σε κίνδυνο την οικονομική θέση του Χονγκ Κονγκ ως χρηματιστικού κέντρου και μαγνήτη ξένων επενδύσεων – άλλωστε, το καθεστώς εξαιρέσεων της αυτόνομης περιοχής λήγει το 2047.

Αν όμως το κίνημα δεν εκτονωθεί, θα μπορούσε να «μολύνει» και άλλες περιοχές της Κίνας όπου η κοινωνική δυσφορία τείνει να διογκωθεί λόγω των αυξανόμενων οικονομικών δυσκολιών. Τα πράγματα ενδέχεται να δυσκολέψουν τους επόμενους μήνες εξαιτίας του εμπορικού πολέμου που έχει εξαπολύσει η κυβέρνηση Τραμπ, παρά την (προσωρινή ή όχι, μένει να αποδειχθεί) εκτόνωση της έντασης μετά την πρόσφατη συνάντηση Τραμπ - Σι στην Οσάκα της Ιαπωνίας. Σε κάθε περίπτωση, οι αποφάσεις που θα λάβει η κινεζική ηγεσία για το Χονγκ Κονγκ είναι βέβαιο ότι θα έχουν επίδραση σε ολόκληρη τη χώρα.

Νοσταλγοί του Στάλιν ακόμη και ιεράρχες

Στη γενέτειρά του, την πόλη Γκόρι

Τον απεσταλμένον μας στη ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ

Κάθε χρόνο ανήμερα την επέτειο του θανάτου του Ιωσήφ Στάλιν (5 Μαρτίου 1953) ο ορθόδοξος μητροπολίτης του Γκόρι, γενέτειρας του αμφιλεγόμενου Σοβιετικού ηγέτη, Ανδρέας, τελεί μνημόσυνο στη μνήμη του και οι πολίτες καταθέτουν λουλούδια στην πλατεία όπου μέχρι το 2010 δέσποζε ο πελώριος χάλκινος ανδριάντας του.

«Ο λαός εδώ στο Γκόρι εξακολουθεί να αγαπάει τον Στάλιν, δεν ανέχεται κακή κουβέντα γι' αυτόν», λέει, καθώς μας προσφέρει ένα πηλίνο τάσι, από εκείνα που οι ντόπιοι πίνουν κρασί στη μνήμη του. Δεν αγαπάνε απλά τον Σταλιν οι συντοπίτες του, καμαρώνουν γι' αυτόν. Όπως μας είπαν, μάλιστα, ακόμα και σήμερα στα φημισμένα πλούσια τραπέζια των Καυκάσιων, όπου οι άνδρες πίνουν μέχρι τελικής πτώσεως, ο συμποσιάρχης («ταμαντά» τον λένε στη γλώσσα τους) αξιώνει πάντα από την ομήγυρη να κατεβάσει μονορούφι ένα ποτήρι κρασί ή βότκα στη μνήμη του «τρομερού παιδιού» τους, του Σοσό, όπως ήταν το χαϊδευτικό του Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς Τζουκασβίλι.

Αυτό τον καιρό ο Στάλιν απουσιάζει από το Γκόρι. «Νοσπλεύεται» σε ένα μικρό κριώ, το κοντινό Ορτασένι, όπου κάτω από ένα μεγάλο υπόστεγο και σε αυστηρή απομόνωση, δέχεται περιποιήσεις στα «τραύματα» που του προκλήθηκαν από την αποκαθίλωσή του από την πλατεία του Γκόρι όπου έστεκε από το 1952 έως τη νύχτα της 25ης Ιουνίου του 2010. Ήταν η τρίτη και φαρμακερή για τον χάλκινο, ύψους έξι μέτρων ανδριάντα, τον μοναδικό που παρέμεινε στη θέση του μετά τον θάνατό του.

Την πρώτη φορά, με την άνοδό του στην εξουσία, το 1956 και την αποσταλινοποίηση, ο Νικίτα Χρουστσόφ έστειλε τις ειδικές δυνάμεις της αστυνομίας και του στρατού για να τον γκρεμίσουν, αλλά οι συμπατριώτες του τους υποδέχθηκαν με τα πολυβόλα. Εγιναν σφοδρές μάχες, με νεκρούς και τραυματίες και τελικά οι συγχωριανοί του τον προστατεύσαν. Το ίδιο έκαναν, επίσης με τα όπλα, και στη δεκαετία του '70 όταν ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ επιστράτευσε και πάλι την αστυνομία και τον στρατό για να κατεδαφίσουν τον ανδριάντα.

Ο φιλοδυτικός πρόεδρος της Γεωργίας Μιχαήλ Σαακασβίλι, όμως, παντοδύναμος τότε, τους έπασσε στον ύπνο κυριολεκτικά το 2010. «Ήρσαν μετά τα μεσάνυχτα, έζωσαν με στρατό και αστυνομία την πλατεία και μέχρι να αντιληφθεί ο κόσμος τι γίνεται, με γερανό κατέβασαν το άγαλμα, το φόρτωσαν και το πήραν. Κάποιοι έσπευσαν να διαμαρτυρηθούν, αλλά με τα χαράματα όλα είχαν τελειώσει», αφηγείται ο δεσπότης. «Οι άνθρωποι εδώ είναι θυμωμένοι και αξιώνουν την επιστροφή του αγάλματος, αλλά αντιδρούν

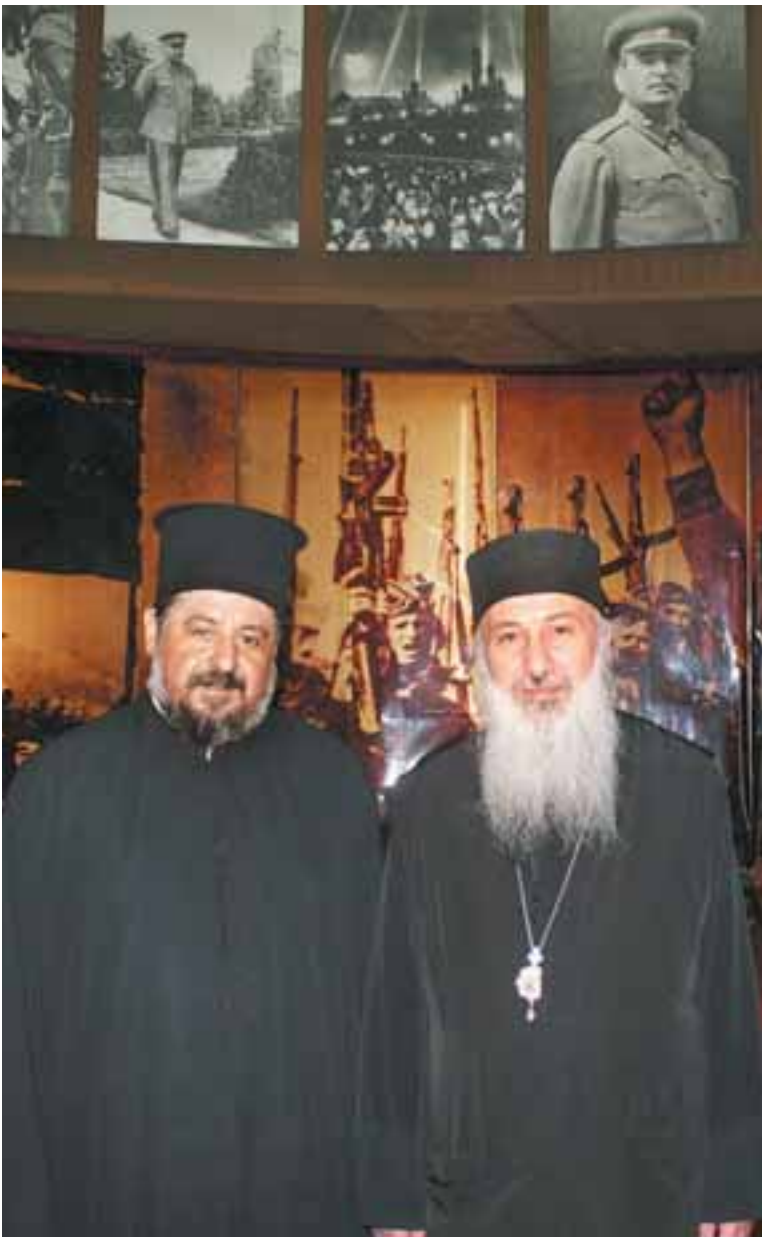
κάποιες ξένες χώρες που θεωρούν ότι υπέφεραν από τον Στάλιν, όπως η Εσθονία, η Λιθουανία, η Πολωνία, κ.ά. και έτσι συμφωνήθηκε μεταξύ δημοτικής αρχής και κυβέρνησης μόλις ολοκληρωθούν οι εργασίες επισκευής των ζημιών να τοποθετηθεί το άγαλμα, όχι στην πλατεία, αλλά στο προαύλιο του μουσείου του στο κέντρο της πόλης».

Δεν είναι μόνο ότι το ασημαντό Γκόρι γέννησε έναν τόσο διάσημο άνδρα, στα χέρια του οποίου κρεμάστηκε κάποιες στιγμές της Ιστορίας η τύχη της ανθρωπότητας και επομένως δικαιούται να τον επιδεικνύει μπρούντζινο και μεγαλοπρεπή στην κεντρική πλατεία του. Ο Στάλιν εξακολουθεί να δίνει και σήμερα ψωμί στους συγχωριανούς του έχοντας αναχθεί στην υπ' αριθμόν 1 τουριστική ατραξιόν όχι μόνο στο χωριό του, αλλά και στη Γεωργία ολόκληρη, παρότι στο πλαίσιο της εθνικής χειραφέτησης από τους «δυνάστες Ρώσους» και του δυτικού προσανατολισμού στην υπόλοιπη χώρα τον θεωρούν έναν τύραννο ο οποίος έπαιξε βρώμικα παιχνίδια εις βάρος της εδαφικής ακεραιότητας της πατρίδας του. Μόνο πέρυσι, όπως μας είπε μία από τις ξεναγούς του μουσείου, η Ολγα Τοτσεοβίλι, πέρασαν για να δουν τα εκθέματα γύρω από τη ζωή και το έργο –όχι όλο– του «πατερούλη» 176.000 ξένοι τουρίστες, από τη Ρωσία (κυρίως), την Ευρώπη, το Ισραήλ, την Κίνα, την αραβική χερσόνησο, από τον πλανήτη όλο.

Καραβάνια «προσκυνητών»

Όσο η επιχείρηση εξαγνισμού του «κόκκινου δικτάτορα» εξαπλώνεται στη Ρωσία, υποβοηθούμενη –κατ' άλλους κατευθυνόμενη– από το Κρεμλίνο, τόσο τα καραβάνια των νοσταλγών, ή των νεόκοπων θαυμαστών του «πατερούλη» που σπεύδουν για προσκύνημα στην γενέτειρά του και δική τους «Βηθλεέμ», αυξάνονται. Οι νέοι άνθρωποι στη Ρωσία του Πούτιν σήμερα μαθαίνουν ότι ο Στάλιν ήταν ο μέγας ηγέτης που τσάκισε στον «Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο» τον Χίτλερ και έσωσε την ανθρωπότητα από τον φασισμό, που εκσυγχρόνισε την χώρα και ελάχιστα ή καθόλου διδάσκονται για τις αιματηρές εκκαθαρίσεις με τα εκατομμύρια εξωθωθέντων αντιφρονούντων. Μια πρόσφατη δημοσκόπηση έδειξε ότι το 70% των Ρώσων βλέπει θετικά τον ρόλο του Στάλιν στην Ιστορία, ενώ μία σειρά από πρωτοβουλίες, «ευλογημένες» από το Κρεμλίνο, όπως η εγκατάσταση ανδριάντων (Νοβιομπίροκ, κ.α.), κινηματογραφικές παραγωγές που αποθεώνουν τα ηγετικά προσόντα του, άνοιγμα πολιτιστικών κέντρων που φέρουν το όνομά του και υποθαμιζουν τα τρομερά εγκλήματά του εναντίον του σοβιετικού λαού, επιδειρούν να φιλοτεχνήσουν μια ελκυστική εικόνα του δικτάτορα.

Ερευνες δείχνουν ότι σχεδόν οι μισοί Ρώσοι ηλικίας 18-24 ετών δεν

Ο ελληνορθόδοξος μητροπολίτης Ζάμπιας κ. Ιωάννης (αριστερά) και ο ορθόδοξος μητροπολίτης του Γκόρι, Ανδρέας, στο μουσείο προς τιμήν του Ιωσήφ Στάλιν. Ο μητροπολίτης Ανδρέας, κάθε χρόνο στην επέτειο του θανάτου του, τελεί μνημόσυνο στη μνήμη του.

Τουρίστες στο βαγόνι με το οποίο ο Σοβιετικός ηγέτης ταξίδεψε στην Τεχεράνη για την ιστορική διάσκεψη με τον Ρούζβελτ και τον Τσώρτσιλ.

Χιλιάδες τουρίστες επισκέπτονται το προς τιμήν του μουσείο, από το οποίο όμως απουσιάζει κάθε στοιχείο για την περίοδο του «Μεγάλου Τρόμου».

γνωρίζουν τίποτε για την περίοδο του «Μεγάλου Τρόμου». Σύμπτωμα γενικευμένης αδιαφορίας και απογοήτευσης της ρωσικής νεολαίας για το μέλλον; Πρόκειται για μεγάλη συζήτηση που έχει ξεκινήσει στις χώρες της τέως Σοβιετικής Ένωσης. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η επιχείρηση αποκατάστασης του Στάλιν εντάσσεται σε οργανωμένο σχέδιο του Κρεμλίνου που έχει στόχο να εμφανίσει τον Βλαντιμίρ Πούτιν ως τον άξιο συνεχιστή του, ως προς τα ηγετικά προσόντα και να δικαιολογήσει το αυταρχικό στυλ με το οποίο κυβερνάει τη σύγχρονη Ρωσία.

Η συνέντευξη που είχε δώσει στην «Κ» ο εγγονός του Σοβιετικού ηγέτη, Γεβγένι Γιάκοβ Τζουκασβίλι.

αλλά και τον Νικίτα Χρουστσόφ. «Ένα παράδειγμα λάσπης και σπύλωνς είναι το μεγάλο ψέμα ότι ο Στάλιν εξόντωσε 10.000.000

Πουθενά ο Τρότσκι, ο Κάμενεφ...

Ένα αχανές διώροφο κτίριο σε δέκα στρέμματα στο καταπράσινο κέντρο της πόλης στεγάζει τη διαδρομή του Ιωσήφ Στάλιν από το σπιτάκι όπου γεννήθηκε και τη θεολογική σχολή στην οποία γράφτηκε μικρός για να γίνει ιερέας, στην κορυφή της σοβιετικής πυραμίδας και σε περίοπτη θέση της Ιστορίας. Οχι όλη. Απουσιάζει, η σκοτεινή πλευρά της εξουσίας του.

Γι' αυτήν η ξεναγός Ολγα Τοτσεοβίλι αποφεύγει να μιλάει ή δεν (της) επιτρέπεται. Στο επιβλητικό μουσείο του Στάλιν, εξάλλου, ο επισκέπτης, δεν θα αντικρίσει κανένα έκθεμα που να δίνει ερέθισμα για «αδιάκριτες» ερωτήσεις. Δεν θα δει στους τοίχους φωτογραφίες ή στιγμιότυπα, σε πινάκες ζωγραφικής, που να απεικονίζουν τον Στάλιν με τους «εχθρούς της επανάστασης» ή τα απάνθρωπα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Με τον Λένιν υπάρχουν πολλές φωτογραφίες, σε κάποιες εμφανίζεται με τον ηγέτη της Τρίτης Διεθνούς, Βούλγαρο Γκιόργκι Δημητρόφ, και σε μια φαίνεται με την Κλάρα Τσέτικιν.

Πουθενά δεν υπάρχουν ο Τρότσκι, ο Κάμενεφ, ο Ζινόβιεφ, ο Κιρόφ, ο Μπουκάριν, και οι άλλοι ιστορικοί ηγέτες των μπολσεβίκων, που εξοντώθηκαν στις περιβόητες δίκες της Μόσχας ή δολοφονήθηκαν καταδικωμένοι από τις διαβόητες μουσικές υπηρεσίες του Στάλιν.

Στην είσοδο του κτιρίου ο Στάλιν σε μαρμαρίνο ανδριάντα ύψους τεσσάρων μέτρων «επιτρέπει» με το βλέμμα του την αθρόα προσέλευση των επισκεπτών που είναι πολλοί, από όλο τον κόσμο

ανθρώπους, ενώ τα θύματα στην πραγματικότητα δεν ξεπέρασαν τα 3.500.000», συνέχισε, και στην ερώτησή μου εάν θεωρεί φυσιολογική την εξόντωση τόσοων ανθρώπων απάντησε πως «η επανάσταση δεν γίνεται με λευκά γάντια» και με παρέπεμψε στη Γαλλική Επανάσταση.

Μοναχοπαίδι του πρωτότοκου γιου του Στάλιν, Γιάκοβ, ο Γεβγένι έμεινε ορφανός στα τρία του χρόνια. Το 1942 ο πατέρας του, στρατιώτης στο μέτωπο της Ου-

Επάνω, ανδριάντες στο Γκόρι προς τιμήν των Γεωργιανών που σκοτώθηκαν στον πόλεμο με τη Ρωσία στη Νότια Οσσετία, το 2008. Κάτω, προτομή του Στάλιν, που τον αναπαριστά όπως ήταν στο φέρετρό την ημέρα της κηδείας του.

Δεν υπάρχουν φωτογραφίες των ιστορικών ηγετών των μπολσεβίκων, που εξοντώθηκαν στις περιβόητες δίκες της Μόσχας ή δολοφονήθηκαν από τις μουσικές υπηρεσίες.

και όλες τις ηλικίες. Ακόμα, γυναίκες με μπουργκα και άλλες με χιτζάμπ – δείγμα ότι ο ισλαμικός φονταμενταλισμός έχει εισβάλει και στον Καύκασο, όπως μας επισήμαναν κάποιοι, και χριστιανοί ιερωμένοι με ράσο όπως ο ελληνορθόδοξος μητροπολίτης Ζάμπιας κ. Ιωάννης, ο οποίος ευρισκόμενος στη Γεωργία για άλλο λόγο, εκπλήρωσε, όπως είπε στην «Κ», το «τάμα», το προσκύνημα δηλαδή στον «πατερούλη».

Είναι μεσημέρι και οι ξεναγοί από νωρίς το πρωί «κελανδούν». Τα γκρουπ καταφθάνουν το ένα μετά το άλλο και είναι εντυπωσιακή η συμμετοχή νέων ανθρώπων.

«Ήταν killer»

Η τριαντάχρονη Ρενάτα ήρθε από την Πολωνία και όταν τη ρωτάμε ποια γνώμη έχει για τον Στάλιν δεν διστάζει να τον χαρακτηρίσει «Killer». Όπως μας λέει, ο παππούς της είχε κλειστεί από το καθεστώς σε γκούλαγκ μετά τον πόλεμο αλλά επέζησε. Παραδέχεται, ωστόσο, με μια υποψία θαυμασμού, πως ήταν «μια ιστορική φυσιογνωμία».

Αναζητήσαμε και τώρα τον Γεβγένι Τζουκασβίλι, αλλά μου είπαν ότι είχε πεθάνει στις αρχές του χρόνου. Αφισε πίσω ένα δικό του εγγόνι, δισέγγονο του Στάλιν, που φέρει το όνομα Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς Τζουκασβίλι.

Ο Ολεγκ, από την Αγία Πετρούπολη, δήλωσε υπερήφανος, γιατί ο Στάλιν «κράτησε όρθια τη Σοβιετική Ένωση» στον πόλεμο και χαρακτήρισε «υπερβολές» τα περί εξόντωσης εκατομμυρίων αντιφρονούντων, ενώ ο Ντέιβιντ που είχε ταξιδέψει από το Ισραήλ, μας είπε πως «ο Στάλιν όπως και να το δεις ήταν μια ιστορική προσωπικότητα».

Οι υπεύθυνοι του μουσείου δεν επιτρέπουν φωτογράφιση στις αιθουσες, σε εμάς όμως έκαναν τα «στραβά μάτια», ένεκα της παρουσίας των δύο μητροπολιτών, που θέλησαν να ξεναγηθούν μαζί μας, του Ζάμπιας Ιωάννη και του Γκόρι Ανδρέα.

Το κάθε έκθεμα έχει τη δική του ιστορία. Ξεχωρίζουν το γραφείο και η πολυθρόνα που είχε στο Κρεμλίνο, το ακορντεόν του, οι περίφημες πίπες του, αλλά και το πιάνο του, που είχε κλαπεί από το μουσείο στον πόλεμο της Αμπχαζίας το 1992, αλλά βρέθηκε αργότερα και επαναπατρίστηκε.

Στον αυλόγυρο το περίφημο βαγόνι με το οποίο ο σοβιετικός ηγέτης ταξίδεψε στην Τεχεράνη για την ιστορική διάσκεψη με τον Ρούσβελτ και τον Τσώρτσιλ και λίγο παρακάτω το μικρό σπιτάκι που γεννήθηκε και μεγάλωσε. Σε μικρή απόσταση, το κτίριο της Θεολογικής Σχολής στην οποία ο Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς φοίτησε για ένα διάστημα στα νιάτα του, αλλά σύντομα την παράτησε για να υπηρετήσει τον «θεό» του μπολσεβικισμού.

Σε όλο το Γκόρι διαχέεται η υπερηφάνεια για το «άξιο τέκνο». Όσο για τα εγκλήματά του, οι συντοπίτες του αδιαφορούν.

«Ψέμα ότι εξόντωσε 10 εκατ., τα θύματα δεν ξεπέρασαν τα 3,5 εκατ.»

Συνάντησα τον Γεβγένι Γιάκοβ Τζουκασβίλι τον Μάρτιο του 1998 στο σπίτι του στην οδό Ηλία Τσεβτσεβάντζε στην Τιφλίδα και επί τρεις ώρες συζητούσαμε για τον παππού του, τον Ιωσήφ Στάλιν.

Απόστρατος αξιωματικός του στρατού, θεωρούσε πως το γεγονός ότι ήταν εγγονός του Στάλιν του στοίχιζε την καριέρα του, και όπως μου είπε είχε θέσει σκοπό της ζωής του να αποκαταστήσει την τιμή και την προσωπικότητα του παππού του και να την υπε-

ρασπιστεί από τις «συκοφαντίες και τη λάσπη».

«Παραπάνω από σαράντα χρόνια λέγονται και διαδίδονται αρνητικά πράγματα για την προσωπικότητα του Στάλιν, η νεολαία δηλητηριάζεται με ψεύδη και κακοήθειες και όλοι εμείς που τον αγαπάμε αγωνιζόμαστε να ξεσκεπάσουμε τους συκοφάντες και τους ψεύτες που παραποιούν την αλήθεια», είπε («Κ» 15-3-1998), και ως τέτοιους ανέφερε τους δημοσιογράφους

ντροφο, διότι απλώς δεν τον βλέπαμε. Ο Στάλιν δεν δεχόταν κανένα, ούτε τα παιδιά του, δεν είχε χρόνο για τέτοιες στιγμές. Προσωπικά τον είδα μόνο μία φορά από κοντά και αυτή νεκρό στο φέρετρό».

Αναζητήσαμε και τώρα τον Γεβγένι Τζουκασβίλι, αλλά μου είπαν ότι είχε πεθάνει στις αρχές του χρόνου. Αφισε πίσω ένα δικό του εγγόνι, δισέγγονο του Στάλιν, που φέρει το όνομα Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς Τζουκασβίλι.

Εποχή Φιλαθλητικού. Τα πρώτα βήματα του Γιάννη προς το μαγικό «παραμύθι» του, προς την κορυφή του μπασκετικού κόσμου.

Αλέξης, Κώστας, Θανάσης, Γιάννης. Οι AntetokounBros φέρνουν το μπάσκετ στην αγκαλιά των παιδιών, με ανακαίνιση γηπέδων και την Ακαδημία. Πολύ σημαντικές πρωτοβουλίες, που υποστηρίζονται από τη Nike, τον οργανισμό Eurohoops και το Ιδρυμα Ωνάση.

Είμαι ταπεινός, όχι γιατί έτσι πρέπει να δείχνω

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΑΤΟ**

Δεν είχαν περάσει παρά μόνον λίγα 24ωρα από τη μεγαλύτερη στιγμή της καριέρας του. Εκείνη την αξέχαστη τελετή απονομής του βραβείου του πολυτιμότερου παίκτη της κανονικής περιόδου του κορυφαίου πρωταθλήματος μπάσκετ του πλανήτη, του NBA.

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο, άλλες φορές σαστισμένος, άλλες φανερά θολωμένος, μα πάντα πράος, ευγενικός και χαμογελαστός, δεχόταν υπομονετικά «κύματα επιθέσεων» από διεθνή μέσα, όπως το ESPN ή το SKY Sports, στο παρκέ όπου ξεκίνησε τα πρώτα επίσημα μπασκετικά βήματά του, αυτό του Φιλαθλητικού.

Κάμερες, μικρόφωνα, φωνές, χαρτιά, μακρόσυρτα «σσσσστ», όταν κάποια μπάλα έσκαγε στο παρκέ την ώρα που η κάμερα «έγραφε». Τον παρατηρούσα συνεχώς. Χωρίς να δυσφορήσει ούτε δευτερόλεπτο, ανέπτυσε κάθε απάντησή του, σε κάθε μέσο, σε κάθε ερώτηση, σε κάθε απορία. Το γήπεδο όπου άφησε τις πρώτες σταγόνες ιδρώτα, την πρώτη αγωνία, το πρώτο καρδιοχτύπι του μικρού τότε Γιάννη και του αδελφού του Θανάση, είχε μετατραπεί σε ένα «άναρχο» στούντιο συνεντεύξεων. Ήταν η μέρα των Αντετοκούνμπο, των AntetokounBros και του πρώτου μπασκετικού παπουτσιού μιας τεράστιας εταιρείας με το όνομά του.

Ενα «μονό» 8 λεπτών

Κι όταν ήρθε η ώρα να βρεθούμε «αντιμέτωποι», στο φινάλε αυτής της γλυκιάς δοκιμασίας του, ο ψιλόλιγνος γίγαντας των 2,11 μέτρων κάθισε μπροστά μου, στην καρέκλα μιας ακόμη... ανάκρισης, σε ένα ιδιότυπο «μονό» μόλις 8 λεπτών. Κι εκεί, έπρεπε να ξεδιπλώσουμε και οι δύο τις γνώσεις μας σ' ένα δημοσιογραφικό... «run n' gun», απέναντι στον χρόνο.

«Α, Έλληνας;», ήταν η πρώτη – μάλλον με ανακούφιση– αντίδρασή του μόλις βρεθήκαμε πρόσωπο με πρόσωπο. Ενα ζεστό χαμόγελο και μια αληθινή χειραψία με καλωσόρισαν, ενώ εγώ παράλληλα... έψαχνα την παλάμη μου μέσα σ' αυτή του Greek Freak.

– **Ημέρα των τελικών στο τουρνουά των AntetokounBros. Μεγάλη στιγμή για εσένα και την οικογένειά σου Γιάννη...**

– «Ναι σίγουρα. Προσπαθούμε να δώσουμε πίσω στην κοινωνία

πράγματα μέσα από αυτή τη δράση, ώστε τα παιδιά να φύγουν από τους δρόμους και να πάνε στο γήπεδο. Να φύγουν από το σπίτι τους και να πάνε στο γήπεδο και να είναι χαρούμενα».

Ήδη, ο πρώτος στόχος έχει επιτευχθεί, αφού στα τρία γήπεδα στα οποία διεξήχθη το τουρνουά (Λαμπρινή, Αμπελόκηποι, Ελληνορώσων) έγινε μια σημαντική ανάπλαση - ανακαίνιση από τη Nike σε συνεργασία με τον Οργανισμό Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων.

– **Όλη η υψηλός υποκλήθηκε στα κατορθώματά σου. Δημιουργήσες**

“

Σε ένα παιδί θα έλεγα κάθε μέρα που ξυπνάει να σκέφτεται πώς μπορεί να βελτιωθεί ως άνθρωπος και μετά να βελτιώσει τη δουλειά του.

Το σημαντικό είναι η δουλειά. Υπάρχουν πολλά παιδιά στις ΗΠΑ που έχουν το ίδιο ταλέντο με εμένα, το ίδιο κορμί, αλλά είναι τεμπέληδες.

ένα πραγματικό παραμύθι με τη ζωή σου. Πιστεύεις ότι μπορείς να το «διηγηθείς» σε μικρούς και μεγάλους που σε θαυμάζουν; Στη νέα γενιά που έχει άλλα πρότυπα; Τι θα έλεγες σ' ένα παιδί;

– «Θα του έλεγα να είναι προσγειωμένος και ταπεινός. Να κυνηγήσει τα όνειρά του. Κάθε μέρα που ξυπνάει να σκέφτεται πώς μπορεί να βελτιωθεί ως άνθρωπος, ως χαρακτήρας και μετά να κοιτάξει να βελτιωθεί στη δουλειά του. Υπάρχει γενιά που μεγάλωσε βλέποντας ανθρώπους να πλουτίζουν γρήγορα και να σκορπούν τα χρήματά τους σε ακριβά αυτοκίνητα και άλλα, όμως η επόμενη γενιά

που έρχεται, ο 10χρονος, ο 11χρονος, μακάρι να βλέπει τον τρόπο που συμπεριφερόμαστε εγώ και τ' αδέρφια μου. Να το πάρει ως παράδειγμα. Αυτό βέβαια μας δημιουργεί μια πίεση τόσο σε εμένα όσο και στα αδέρφια μου και στη μπιτέρα μου, ότι πάντα πρέπει να είμαστε σωστοί για να δίνουμε το παράδειγμα».

Νιώθει αυτά που λέει

Τα λόγια του φωτίζουν το πρόσωπό του όταν μιλάει για τα παιδιά. Κάθε λέξη που βγαίνει από το στόμα του, ακολουθείται από κάποια ακούσια κίνηση με τα χέρια. Τρίβει το μέτωπό του, ξύνει αμή-

χανα το καμένο από την τριβή στο παρκέ γόνατό του, κοιτάζει σχεδόν πάντα τον συνομιλητή στα μάτια. Νιώθει αυτά που λέει.

– **Είναι βάρος για έναν νέο άνθρωπο να έχει στραμμένα όλα τα φώτα της δημοσιότητας πάνω του, σε κάθε κίνησή του, σε κάθε λέξη του; Πώς το αντιμετωπίζεις;**

– «Δεν υπάρχει στιγμή που θα πω “εγώ θα κάνω ό,τι γουστάρω, δεν με νοιάζει τι θα πουν οι άλλοι, πώς θα το πάρουν”. Είμαι αληθινός. Αυτός είμαι. Δεν υποκρίνομαι το καλό παιδί. Δεν είμαι ταπεινός γιατί πρέπει να το δείχνω. Είμαι ο εαυτός μου. Είμαι έτσι γιατί έτσι

με μεγάλωσαν οι γονείς μου».

Και ο πιο κακοπροαίρετος μπορεί να αντιληφθεί ότι ο Γιάννης δεν υποκρίνεται σε τίποτα. Έχει το χάρισμα να κερδίζει όχι μόνο τον αντίπαλό του στο παρκέ, αλλά και τον συνομιλητή του. Είναι ένας άνθρωπος με αρχές και δεν το διαπραγματεύεται. Έτσι έχει μάθει.

– **Παίζει ρόλο η οικογένεια λοιπόν; Μένει κάτι στα παιδιά όταν η οικογένεια ασχολείται με αυτά;**

– «Θα μείνει 100%. 100%. Όταν είσαι 17, 18, 19 χρόνων δεν σκέφτεσαι πολύ. Λειτουργείς περισσότερο παρορμητικά. Οι αρχές, η οικογένειά μου, αυτά που μου δι-

δαξαν ο πατέρας μου και η μπιτέρα μου με κρατούν προσγειωμένο. Όταν μεγαλώνεις και προχωράς στη ζωή σου, θα δεις μπροστά σου κομμάτια που σου έδωσε ο πατέρας σου. Θα τα δεις, θα τα απλώσεις μπροστά σου».

Δεν ήταν λίγοι αυτοί που κατά καιρούς συνέδεσαν την επιτυχία του Γιάννη με τη Θεά Τύχη, παραβλέποντας ηθελημένα τις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετώπισε τόσο ο ίδιος όσο και η οικογένειά του. Ο MVP του NBA, όμως έχει απάντηση και γι' αυτούς.

– **Τελικά, Γιάννη, για να γίνει ένα όνειρο πραγματικότητα, χρειά-**

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο είναι πρότυπο για τη νέα γενιά της Ελλάδας και δηλώνει ότι νιώθει ευθύνη γι' αυτό. Το μπάσκετ δεν σταματάει στις τέσσερις γραμμές του γηπέδου.

Το κεφάλαιο Εθνική και Μουντομπάσκετ άνοιξε ξανά για τον Γιάννη. Μία ακόμη μεγάλη πρόκληση ορθώνεται μπροστά του.

«Στο NBA δεν βάζουν ταβάνι στους παίκτες»

Η πορεία της συζήτησής μας με τον Γιάννη μπαίνει πλέον... μέσα στο παρκέ. Στην ερώτηση σχετικά με το ποια είναι η διαφορά της προπόνησης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη από τις ΗΠΑ, πού δίνει βάση το NBA περισσότερο προπονητικά, ατομικά και ομαδικά, ο Greek Freak βάζει τη γροθιά του μπροστά στα χείλη του και σπκώνει ακαριαία τα φρύδια.

«Καλή ερώτηση είναι αυτή. Πάρα πολύ καλή ερώτηση... Κοίτα, από τα χρόνια που έζησα εδώ, ήμουν πάρα πολύ τυχερός που είχα τον Τάκη Ζήβα, τον πρώτο προπονητή μου του Φιλαθλητικού. Μας έδινε μια ελευθερία, την ευκαιρία να παίξουμε πιο ελεύθερα. Πιστεύω κάποιες φορές τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη, υπάρχουν προπονητές που βάζουν ταβάνι στους παίκτες, ρόλους. Π.χ. λένε “εσύ θα κάνεις αυτό, εσύ είσαι καλός σ’ αυτό”. Προσπαθούν να τους έχουν μεν προσγειωμένους, γιατί υπάρχουν περιπτώσεις που κάποιοι καβαλούν το καλάμι, αλλά πιστεύω ότι είναι λάθος να βάζουν “ταβάνι” στους παίκτες και συγκεκριμένες αρμοδιότητες με βάση αυτά που βλέπουν. Στο NBA δίνουν ευκαιρίες, πολλές ευκαιρίες στους αθλητές».

– **Ναι, αλλά αν ο προπονητής σου σε δει να ξεφεύγεις πάνω στον ενθουσιασμό σου μέσα στο ματς, δεν θα σε παρατηρήσει;**
– «Θα μου μιλήσει, αλλά είναι τελείως διαφορετική η κουλούρα και η προσέγγιση η αμερικανική. Θα μου πει π.χ. “εκεί Γιάννη ήσουν λίγο λάθος, ξέφυγες”, αλλά θα το πει με σωστό τρόπο, χωρίς να σε “κάψει”. Στην Ευρώπη γενικά, ένας προπονητής μπορεί να σου πει “έλα εδώ, κάτσε στον πάγκο” και να σου κόψει τα φτερά».

– **Ενας παίκτης 2,11 μ. μπορεί να δημιουργήσει συνθήκες επίθεσης από τη θέση 1. Στην Ευρώπη είναι εφικτός αυτό ο τρόπος παιχνιδιού;**
– «Ενας παίκτης σαν κι εμένα στην Ευρώπη δεν θα έπαιζε ποτέ στη θέση 1. Αν παίζω εγώ στον άσο, τι θα παίξουν οι υπόλοιποι; Είναι διαφορετική η νοοτροπία, ο τρόπος σκέψης των προπονητών στην Ευρώπη. Είναι σαν να βάζουν μια ταμπέλα και να λένε “α, αυτός είναι 2,11, άρα θα παίζει σέντερ”. Στο NBA θα δουν σφαιρικά τις δυνατότητές σου, όπως τον Κέβιν Ντουράντ για παράδειγμα, που είναι 2,06 και παίζει σουτινγκ γκαρντ».

Η ώρα για το μεγάλο ραντεβού του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος της Κίνας (31 Αυγούστου-15 Σεπτεμβρίου) πλησιάζει και η Εθνική Ελλάδος ετοιμάζεται για το πρώτο τζάμπολ στη Ναντσίγγκ την 1η Σεπτεμβρίου κόντρα στο Μαυροβούνιο (15.00 ώρα Ελλάδος). Η ελληνική ομάδα θα ταξιδέψει ενόψει στην αποστολή της τον MVP του NBA (ίσως και τα αδελφία του Θανάση και Κώστα, αφού και οι δύο είναι στην προεπιλογή), αλλά

και τους δύο πόιντ γκαρντ που ξεκώρισαν στη φετινή Ευρωλίγκα, τον Νικ Καλάθη και τον Κώστα Σλούκα.

– **Εθνική, Παγκόσμιο Πρωτάθλημα. Όλη η Ελλάδα περιμένει τον Γιάννη. Όλος ο κόσμος περιμένει τον Greek Freak. Είσαι έτοιμος γι' αυτό; Έχεις μιλήσει με τους συμπαίκτες σου ή τον κόουτς; Τι πιστεύεις εν όψει Κίνας;**

– «Να είμαι πρώτα απ' όλα υγιής. Θέλω να είμαι εκεί. Εχω μιλήσει με τον προπονητή, του έχω πει ότι θέλω να είμαι εκεί, θα ξεκινήσω κανονικά την προετοιμασία. Να πάνε όλα καλά, να βελτιωθούμε σαν ομάδα και να πάμε να κάνουμε μια επιτυχία».

Το δικό του παπούτσι
NBA, Εθνική, δόξα, δημοσιότητα για έναν νέο που κάποτε μοιραζόταν το ίδιο ζευγάρι παπούτσια με τον αδελφό του. Πλέον,

«Να είμαι πρώτα απ' όλα υγιής. Θέλω να είμαι στο Παγκόσμιο. Εχω μιλήσει με τον προπονητή, του έχω πει ότι θέλω να είμαι εκεί».

έχει στα... πόδια του μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες αθλητικών ειδών του κόσμου, η οποία έραψε τα δικά του παπούτσια, τα Zoom Freak 1, με το όνομά του και πράγματα από τη ζωή του και χαραγμένα τα ονόματα της μητέρας του, των αδελφών του, του πατέρα του και την ελληνική σημαία.

– **Το πρώτο παπούτσι σου από τη NIKE με πράγματα προσωπικά επάνω του, αλλά και τοποθέτηση μπασκέτας στην κορυφή του Ολύμπου. Πώς νιώθεις;**
– «Είναι απίστευτο συναίσθημα. Αν δουλεύεις σκληρά, ανταμείβεσαι. Δεν το ξεχνάω αυτό και θα συνεχίσω να δουλεύω σκληρά. Να με ευλογήσει ο Θεός, να μου φέρει κι άλλες ανταμοιβές».

Η δόξα, όμως, κρύβει και παγίδες. Το τελευταίο διάστημα, σχετικοί και μη, «χρησιμοποιούν» το όνομα Αντετοκούνμπο για να αυτοπροβληθούν ή για να τον προκαλέσουν.

– **Σε ενοχλεί που κάποιοι «καπιλεύονται» το όνομά σου και την εικόνα σου για ιδιον όφελος ή από την άλλη πλευρά μιλούν κατά καιρούς για σένα «προκαλώντας» σε εμμώσως να απαντήσεις; Αισθάνεσαι ότι πάντα πρέπει να δίνεις απαντήσεις εκτός γηπέδου;**
– «Οχι καθόλου. Δεν θα συμμετάσχω σε ό,τι θέλουν να πουν οι άλλοι. Δίνω απαντήσεις με αυτό που είμαι, αυτό που νιώθω».

1991
Οι Τσαρλς και Βερνίκια Αντετοκούνμπο αποφασίζουν να μεταναστεύσουν στην Ελλάδα.

1994
Γεννιέται ο Γιάννης στις 6 Δεκεμβρίου.

2007
Αρχίζει να ασχολείται με το μπάσκετ.

2009
Εντάσσεται στην εφηβική ομάδα του Φιλαθλητικού.

2011
Αγωνίζεται πλέον στην αντρική ομάδα.

2012
Η ισπανική Σαραγόσα αποκτά τα δικαιώματά του.

2013
Αποκτά την ελληνική υπηκοότητα στις 9 Μαΐου.

Επιλέγεται στο νούμερο 15 του ντραφτ από τους Μιλγουόκι Μπακς στις 27 Ιουνίου.

Πρώτη εμφάνιση στο NBA στις 30 Οκτωβρίου, κόντρα στους Νικς αγωνίζεται για περίπου πέντε λεπτά και σημειώνει έναν πόντο.

2014
Αγωνίζεται για πρώτη φορά με την εθνική ανδρών στις 8 Αυγούστου.

2016
Υπογράφει τετραετή επέκταση του συμβολαίου του με τους Μπακς αξίας 100 εκατ. δολαρίων.

2017
Επιλέγεται ως βασικός για την ομάδα της Ανατολής για το All Star Game. Εναν μήνα μετά γίνεται ο νεαρότερος μη Αμερικανός που αγωνίζεται ως βασικός σε All Star.

2018
Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά ψηφίζεται ως «starter» της Ανατολής στο All Star. Θα πάρει λιγότερες ψήφους μόνο από τον Λεμπρόν Τζέιμς.

2019
25 Ιανουαρίου. Πλέον είναι αρχηγός της Ανατολής στο All Star.

Κόντρα στους Νετς σημειώνει ρεκόρ πόντων (52) στις 17 Μαΐου.

Αναδεικνύεται πολυτιμότερος παίκτης (MVP) της κανονικής περιόδου στις 25 Ιουνίου.

28 Ιουνίου. Ο Γιάννης παρουσιάζει το πρώτο παπούτσι με το όνομά του από τη NIKE.

ζονται μόνο τα προσόντα ή και αρκετή δόση τύχης και φυσικά πολλά δουλειά;
– «Βασικό κομμάτι για να είσαι επιτυχημένος πιστεύω ότι είναι η δουλειά. Μπορεί το τάιμινγκ και η τύχη να παίζουν πολύ λίγο ρόλο, αλλά το σημαντικό είναι η δουλειά. Υπάρχουν πολλά παιδιά και άτομα που έχουν το ίδιο ταλέντο με εμένα, το ίδιο ύψος, το κορμί, τα χέρια με εμένα, αλλά είναι τεμπέληδες. Στις ΗΠΑ είναι όλοι έτσι σαν κι εμένα και υπάρχουν κάποιοι μάλιστα με καλύτερα χαρακτηριστικά από εμένα, πιο ψηλοί, μεγαλύτερο άνοιγμα χεριών, αλλά δεν δουλεύουν, δεν είναι “πεινασμένοι” να πε-

τούνουν. Πρέπει να δουλέψεις για να πετύχεις στη ζωή σου».

Ακαδημία μπάσκετ
Και οι πράξεις μιλούν από μόνες τους. Ο Γιάννης ανακοίνωσε την ακαδημία μπάσκετ AntetokounBros, ένα διετές πρόγραμμα υποτροφιών από τη Nike για μη προνομιούχους νέους 12-16 ετών. Σκοπός της ακαδημίας είναι να δώσει την ευκαιρία στους νέους να αναδείξουν τις δυνατότητές τους και να γίνουν καλύτεροι αθλητές, συνάνθρωποι και πολίτες. Το πρόγραμμα προπονήσεων μπάσκετ θα «τρέξει» για δύο χρόνια στα γήπεδα των Αμπελο-

κήπων, της Λαμπρινής και των Ελληνορώσων, την ανάπλαση των οποίων πραγματοποίησε η Nike. Κάθε χρόνο, 100 αγόρια και κορίτσια θα συμμετέχουν σε υψηλού επιπέδου προπονήσεις μπάσκετ και mentoring για τα απαραίτητα εφόδια για την εξέλιξή τους. Οι συμμετέχοντες που θα ξεχωρίσουν θα βραβευθούν με την ακαδημαϊκή υποτροφία «One of a kind» από το Ιδρυμα Ωνάση. Έχοντας ιδρυθεί από τα αδελφία Αντετοκούνμπο, η Ακαδημία υποστηρίζεται από τη Nike και το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με τον οργανισμό Eurohoops και το Ιδρυμα Ωνάση.

Να επιστρέψει ως πρωταγωνίστρια

Αυτός είναι ο φετινός στόχος της Ομόνοιας, που κτίζεται από την αρχή για άλλη μια χρονιά

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

«**Τι είχες** Γιάννη, τι είχα πάντα». Μια παροιμία που ταιριάζει στην προκειμένη περίπτωση για την Ομόνοια, που ακολουθεί -ακούσια εννοείται- την ίδια και απαράλλακτη τακτική για χρόνια κατά τις μεταγραφικές περιόδους, γιατί αυτό που -λέμε τώρα- κτίζεται κάθε χρόνο... κατεδαφίζεται. Ας θυμηθούμε τους αμείλικτους αριθμούς. Χρονιά 2014-15, 19 μετεγγραφές, 15-16, 12, 16-17,13, 17-18,13, 18-19, 19. Σύνολο, 76 μετεγγραφές!

Με την ομάδα να απέχει από τίτλο πρωταθλήματος από το 2010 και να απέχει από την συμμετοχή στην Ευρώπη για την τελευταία τριετία.

Εννοείται ότι δεν θα πραγματευτούμε τις αιτίες της παρακμής των «πρασίνων». Το έχουμε κάνει πολλάκις. Θα δούμε το παρόν.

Η περσινή οικτρή αποτυχία έκανε τον Σταύρο Παπασταύρου σοφότερο. Πέρσυ εμπιστεύτηκε το κτίσιμο της

Δεν υπάρχει ασφαλής πρόβλεψη για τις επόμενες κινήσεις, πλην της απόκτησης αριστερού μπακ και αριστερού εξτρέμ. Μέσα από την προετοιμασία θα διαφανεί σε ποιες άλλες θέσεις θα υπάρξει ενίσχυση.

ομάδας σε έναν άνθρωπο παντελώς άσχετο με το κυπριακό ποδόσφαιρο. Άσχετο, που ούτε καν προσπάθησε να γίνει σχετικός. Γι' αυτό και έφυγε νωρίς. Τη χρονιά αυτή ο επικεφαλής της εταιρείας κινήθηκε διαφορετικά.

Προσέλαβε τον Νεόφυτο Λάρκου στη θέση του αθλητικού διευθυντή, ζητώντας από αυτόν να κτίσει μια ομάδα που θα τεθεί σε πορεία αγωνιστικής αναγέννησης και σταδιακά θα θυμίσει... Ομόνοια. Έμπειρος και γνώστης του χώρου του κυπριακού ποδοσφαίρου και της Ομόνοιας, αφού έχει ηπτεύσει ως προπονητής. Διαθέτει συνεπώς γερά προσόντα για να φτάσει στην υλοποίηση του στόχου.

Την τεχνική ηγεσία της ομάδας ανέλαβε ο 49χρονος Νορβηγός προπονητής, Χένινγκ Μπεργκ. Το συμβόλαιο συνεργασίας έχει διάρκεια δύο χρόνια. Πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της προπονητικής του καριέρας στη Λέγκια, με την οποία στέφθηκε πρωταθλητής και κυπελλούχος. Δούλεψε επίσης στη Βιντεότον, στην Μπάκμπερν Ρόβερς, όπως και στις ομάδες της πατρίδας του Λίλεστρομ, Λιν και Στάμπαεκ

Ως ποδοσφαιριστής έκανε μεγάλη καριέρα στην Μάντσεστερ Γ. με την οποία κατέκτησε δύο πρωταθλήματα και ένα Champions League, όπως και στην Μπλάκμπερν όπου στέφθηκε

Ο Χένινγκ Μπεργκ έρχεται με νέες ιδέες και με τίτλους και παραστάσεις υψηλού επιπέδου στο βιογραφικό του.

Την υπογραφή του Νούνο Ασίς, πέραν του τεχνικού διευθυντή Νεόφυτου Λάρκου, είχαν οι προσθήκες Άλβες και Λόπες.

πρωταθλητής και κυπελλούχος. Ένα υποβάθρο επαρκές αφού και ως ποδοσφαιριστής και ως προπονητής έχει στο ενεργητικό του τίτλους και παραστάσεις υψηλού επιπέδου.

Προσθέσεις-αφαιρέσεις

Έχουν κατά τη διάρκεια της μέχρι τώρα μετεγγραφικής περιόδου ενταχθεί στο «πράσινο» δυναμικό όσον αφορά τον κατάλογο Α' οι Μίκαελ Λούφτνερ, Ανταμ Λανγκ, Τιάγκο Φερέιρα, Ζοέλ Περέιρα, Βίτορ Γκόμες. Είναι και ο Ρούμπεν Άλβες που συνοδεύεται όμως για την ώρα με ερωτηματικό αφού είναι υπό καθεστώς δοκιμής.

Υπάρχουν και οι... παλιοί. Ζιόρντι Γκόμες, Νταβίντ Ραμίρεζ, Ματ Νταρμπισάιρ, Δημήτρης Κολοβός και Χάρνς Μαυρίας.

Οι Κρίστιαν Μανρίκε και Κρις Μόντες, που επίσης παρέμειναν, εγγράφονται στον κατάλογο Β'. Εκεί εγγράφεται και ο Φράνσις Ουζόχο.

Από τους Κύπριους συνεχίζουν οι

Κωνσταντίνος Παναγή, Δημήτρης Χριστοφή, Γιάννης Κούσουλος, Φάνος Κατελάρης, Μαρίνος Τζιωνής, Λοΐζος Λοΐζου, Ανδρόνικος Κακουλλής, Χαράλαμπος Χαράλαμπος, Αλέξανδρος Αντωνίου, Σάββας Νικολάου. Έχει έλθει και ο κήπερ Χαράλαμπος Κυριακίδης.

Να δούμε και τις αποχωρήσεις. Τον περασμένο Ιανουάριο είχαν δει την πόρτα εξόδου έξι ποδοσφαιριστές: οι Τζαΐλσον Αραούχο και Αντόνιο Τζαρτζίνιο, οι οποίοι βρίσκονταν από την περσινή περίοδο στο ρόστερ, όπως επίσης οι Ισμα Λόπες, Ενρίκεζ, Χουάν Αλμπιν και Τζόρνταν Γκρίνιτς (επιλογές του περασμένου καλοκαιριού).

Με το τέλος της σεζόν έχουν αποχωρήσει οι Φράνιο Πρέτσε, Τόμας Μεκίας, Σάσα Ζίβετς, Μάρκο Μότα, Αλμπέρτο Λόρα, Λουκάς Βύντρα, Άλεξ Σόαρες και Αμπντούλ Ατζαγκούν, ενώ είναι εκτός πλάνων και αναμένεται να λυθεί η συνεργασία με τους Μίκαελ Γκαφούρ, Ραούλ Λοέ και Χουανάν Εντρένα.

Σημαντικό γεγονός, που αποτελεί και ισχυρή ένδειξη της περσινής αποτυχίας στον σχεδιασμό.

Ισχύον ήταν το ενδιαφέρον που επέδειξαν κυπριακές ομάδες για τους αποχωρήσαντες από την Ομόνοια. Είναι χαρακτηριστικό το ότι από όλους αυτούς δύο παίκτες έχουν πάει σε άλλες ομάδες. Ο Τζαΐλσον Αραούχο που πήγε στην Νέα Σαλαμίνα και ο Τζαΐλσον Αντόνιο που πήγε στην ΑΕΛ. Και οι δυο που πήγαν τον περασμένο Ιανουάριο έχουν αποχωρήσει.

Η συνέχισα στο σχεδιασμό

Ο σχεδιασμός δεν είναι κάτι το στατικό. Δεν υπάρχει ασφαλής πρό-

βλεψη για τις επόμενες κινήσεις, πλην αυτής που αφορά την ένταξη ενός αριστερού μπακ και ενός αριστερού εξτρέμ. Η λογική για τον αριστερό εξτρέμ λέει ότι αν ικανοποιηθεί ο Ρούμπεν Άλβες, θα πάρει αυτός τη θέση.

Όσον αφορά συγκεκριμένα τη θέση του αριστερού μπακ, η Ομόνοια εξακολουθεί να ενδιαφέρεται για τον Άντερσον Κορέια της Νέας Σαλαμίνας. Ο ποδοσφαιριστής συμπλήρωσε τις διακοπές του και επέστρεψε στην Κύπρο. Εξετάζονται και άλλοι ποδοσφαιριστές για την κάλυψη της αμυντικής αριστερής πλευράς.

Από και και πέρα τα σκηνικό είναι θολό. Μέσα από την πορεία της προετοιμασίας θα διαφανεί ανάλογα σε ποιες άλλες θέσεις θα υπάρξει ενίσχυση. Κόφτης, φορ, σέντερ μπακ, καφ δεκάρι που θα βλέπει και περιοχή, οι υποψήφιοι. Θα αποκταθούν και παίκτες για τον κατάλογο Β'.

Όσον αφορά τον κόσμο της ομάδας εμφανίζεται συγκρατημένος. Κανείς δεν τον αδικεί μετά από όσα έγιναν τα τελευταία χρόνια. Παρακολουθεί τις εξελίξεις, δεν ενθουσιάζεται και αναμένει να δει επιτέλους αυτό που επιθυμεί και αυτό που ταιριάζει στην ιστορία της. Μια ομάδα υψηλάν στόχων.

Αύριο Δευτέρα η ομάδα αναχωρεί για την Κυπερόντα και θα παραμείνει μέχρι τις 12 Ιουλίου. Στο διάστημα 16-28 Ιουλίου θα γίνει το βασικό στάδιο προετοιμασίας στην Πολωνία, στο HOTEΛ MISTRAL SPORT. Το αθλητικό κέντρο βρίσκεται σε απόσταση 60 χλμ. από το Γκντανσκ.

ικανοποιήσει το κομμάτι των οργανωμένων οπαδών. Όσοι ήλπιαν πως θα βρεθεί τέτοια λύση για να επιστρέψουν στο γήπεδο, όσοι απείχαν πέρσι διαψεύστηκαν από τα γεγονότα, αφού αρχικά φάνηκε να υπάρχει αυτή η πρόθεση αλλά στην πορεία τα πράγματα άλλαξαν. Μέχρι νωτώρας, το σκηνικό θα είναι όπως το περσινό με μειωμένη παρουσία κόσμου και χωρίς ατμόσφαιρα.

* * * * *

Μέχρι να χαζέψουμε...

Από μπάλα άλλο τίποτα... να φαν και οι κότες. Πως ήταν παλαιότερα που περιμέναμε πώς και πώς το Σαββατοκύριακο για να δούμε κανά ματς στο γήπεδο. Πλέον έχεις την πολυτέλεια να παρακολουθείς από τον καναπέ καθημερινά. Από Παρασκευή μέχρι Δευτέρα Cyprus League, Τρίτη, Τετάρτη Champions League και Πέμπτη Europa. Όση θες... μέχρι να χαζέψουμε εντελώς.

* * * * *

Κρίμα

Ό,τι χτίστηκε, ό,τι θετικό δημιουργήθηκε μέσα από την κατάκτηση του κυπέλλου κατεδαφίστηκε ενάμιση μήνα αργότερα. Το «μένω- φεύγω» του Σοφοκλέους, το «κόλλημα» που παρατηρείται στις μεταγραφές και η ανύπαρκτη επικοινωνιακή πολιτική, επέτρεψαν στην ΑΕΛ να επιστραφεί η εσωστρέφεια, η γκρίνια και η μιζέρια. Κρίμα.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ασχετοι ή κάτι γνωρίζουν;

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Αμα είναι να συντάξουμε μια λίστα προβλημάτων που αφορούν το κυπριακό ποδόσφαιρο είναι πλέον πασιφανές ότι πρώτα θα καταγράψαμε την απουσία του κόσμου από τα γήπεδα.

Υπάρχουν δυστυχώς και άλλα εξίσου σοβαρά ζητήματα όπως για παράδειγμα, η διαφθορά, η βία που ομολογουμένως δεν υπάρχει πια, η ανεπάρκεια της διατήσεως, η προκατάληψη, οι κακές γηπεδικές εγκαταστάσεις, η εμπλοκή παραγόντων με άγνωστο επαγγελματία, τα στήμνα, η ανυπαρξία του κύριου ποδοσφαιριστή και σωρεία άλλων πολλών.

Όλα τα πιο πάνω αναμφισβήτητα είναι θέματα που πρέπει να επιλυθούν και μάλιστα πολλά εξ αυτών είναι και αλληλένδετα. Όταν όμως δεν έχουμε κόσμο στο γήπεδο, τότε το ίδιο το άθλημα και όχι μόνο η διοργάνωση του πρωταθλήματος, αλλοιώνεται.

Συνεπώς, ως μέγα πρόβλημα, θα έπρεπε ήδη να ξεκινήσει η αντιμετώπισή του. Με ή χωρίς κάρτα, το θέμα είναι εκεί και κρήζει άμεσης και κυρίως ριζικής λύσης. Και όμως πάνε τώρα μήνες που αντιμετωπίζουμε μια τέτοια αρνητική κατάσταση και η ΚΟΠ δεν έχει εξαγγείλει ούτε και ένα βήμα που πιθανόν σκέφτεται ούτως ώστε ν' ανατρέψει την κατάσταση.

Όχι μόνο δεν έχουν προβεί σε κινήσεις αλλά αποφεύγουν ακόμη και να κάνουν αναφορά στο θέμα, υποβαθμίζοντας το. Σε σημείο που σκέφτεσαι μήπως είναι παντελώς άσχετοι και δεν γνωρίζουν πώς ή απλά το κάνουν ηλελημένα γιατί αποφάσισαν ότι δεν είναι ζωτικής σημασίας για το άθλημα η παρουσία του κόσμου στα γήπεδα.

Κάτι να κάνουν ρε παιδί μου. Ακόμη και μια επικοινωνιακή καμπάνια, την οποία θα επιμελούνταν ικανοί επικοινωνιολόγοι. Κάτι, τέλος πάντων, που θα ηκούσε στ' αυτιά του πελάτη/οπαδού και θα τον ερέθιζε να σκεφτεί να επισκεφτεί ένα γήπεδο.

Αντιθέτως, στο πλαίσιο της κλήρωσης του πρωταθλήματος η κοινή γνώμη ακούει τον πρόεδρο της ΚΟΠ ν' ανακινώνει την καινοτομία περί διεξαγωγής αγώνων από Παρασκευή μέχρι Δευτέρα! Κάτι που όχι μόνο δεν βοηθά το πρόβλημα αλλά το διευρύνει!

Και το ερώτημα στον τίτλο του κειμένου, γίνεται ακόμη πιο έντονο. Είναι όντως άσχετοι ή κάτι γνωρίζουν που εμείς οι υπόλοιποι δεν έχουμε ψυλλιαστεί;

Ρεαλιστική προσέγγιση

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΟΓΙΑΗ

Η εντυπωσιακή παρουσία κόσμου στις προπονήσεις Ανόρθωσης και Ομόνοιας, έστω σε γήπεδα μικρής χωρητικότητας, φανερώνει τη... δίψα του κόσμου των ομάδων αυτών, την επιθυμία να ξαναδεί τις ομάδες του να πρωταγωνιστούν. Μιλάμε για δύο από τις μεγάλες ομάδες – δυνάμεις του κυπριακού ποδοσφαίρου, οι οποίες, ωστόσο, έχουν μείνει για αρκετά χρόνια μακριά από διακρίσεις και επιτυχίες.

Σύνθετες φαινόμενα ο ενθουσιασμός του καλοκαιριού. Ανεξάρτητα από τις συνθήκες, τις κινήσεις στο μεταγραφικό σκηνικό, στην πλειοψηφία τους οι κύπριοι φίλαθλοι είναι αισιόδοξοι, πολλές φορές απλά και μόνο από το γεγονός ότι μια νέα ποδοσφαιρική περίοδος αρχίζει, πολύ περισσότερο επειδή πρακτικά αφήνει πίσω της τα κακώς έχοντα της προηγούμενης. Στην προκειμένη περίπτωση, για Ανόρθωση και Ομόνοια, ως ένα βαθμό, η αισιοδοξία δεν είναι αβάσιμη, αν βέβαια μιλάμε για συγκεκριμένη αισιοδοξία, γιατί είναι τεράστια ν... απόσταση, από την περσινή παρουσία και τελικά βαθμολογική θέση των δύο ομάδων, μέχρι το φετινό στόχο της διακρίσεως στο νέο πρωτάθλημα.

Αρκετοί φίλοι της Ομόνοιας διαφώνησαν, ασκώντας μάλιστα κριτική στον Αθλητικό Διευθυντή Νεόφυτο Λάρκου, στο άκουσμα της πρώτης τετράδας, ως στόχο στο φετινό πρωτάθλημα. Είναι πολλοί οι φίλοι της Ανόρθωσης, που πριν ακόμη ο προγραμματισμός ολοκληρωθεί, πριν καν δουν για πρώτη φορά την ομάδα τους, μιλούν για πρωτάθλημα, απλά και μόνο γιατί ο Τιμούρ Κετσπάγια το ξανάκανε.

Τα δεδομένα μόνο εύκολα δεν είναι. Η αγωνιστική και όχι μόνο πώση των δύο ομάδων τα προηγούμενα χρόνια, επέτρεψε στους ανταγωνιστές να... απομακρυνθούν, δημιούργησε απόσταση, την οποία, λογικά, όσο καλή δουλειά και αν αποδειχθεί πως γίνεται σε «Αντώνης Καρράς» και «Ηλίας Πούλλης» δεν μπορούν εύκολα να καλύψουν, εκτός και αν οι αντιπάλοι το επιτρέψουν.

Πρώτα (ξανά) φτιάχνεις καλή ομάδα, μετά καλύπτεις μέρος της απόστασης από τους ανταγωνιστές σου και ακολουθως επιχειρείς την άνοδο στην κορυφή. Ενδεχόμενη προσπάθεια, από την πρώτη για το μεγάλο άλμα, εγκυμονεί κινδύνους. Αντιθέτως, η ρεαλιστική προσέγγιση των δεδομένων δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις, σ' ένα διετές ή τριετές πλάνο.

Υπέμετρος ενθουσιασμός, υπεραισιοδοξία και υπερβολική πίεση για επιτυχία χθες, οδηγεί σε απογοήτευση, μπουρμπουρά και αντιδράσεις με δυσάρεστες σχεδόν πάντα τις συνέπειες...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

6 αγώνες, 4 μέρες (1)

Αιτιολογώντας την απόφαση της ΚΟΠ για διεξαγωγή αγώνων πρωταθλήματος, πέρα από το Σαββατοκύριακο, την Παρασκευή και τη Δευτέρα, ο πρόεδρος της ΚΟΠ μίλησε για τετραήμερο αγωνιστικής δράσης κάθε εβδομάδα! Με άλλα λόγια, ο κύριος Κούμας θα μπορούσε να μας πει πως για τρεις μόνο μέρες της κάθε εβδομάδας, θα πρέπει να αντέξουμε χωρίς κυπριακό ποδόσφαιρο! Έλαβαν, ωστόσο, υπόψη στην ΚΟΠ, πως οι Παρασκευές και οι Δευτέρες είναι εργάσιμες μέρες, αλλά και γεμάτες από πολλές άλλες οικογενειακές υποχρεώσεις; Αξιολόγησαν στην ΚΟΠ τα δεδομένα με βάση το σκηνικό προηγούμενων χρόνων, με αγώνες βράδυ Δευτέρας σε σταθερή βάση και θεώρησαν πως θα έχει επιτυχία, ως προς την προσέλευση του κόσμου, η συμπερίληψη και της Παρασκευής στο αγωνιστικό πρόγραμμα;

* * * * *

6 αγώνες, 4 μέρες (2)

Σε μια εποχή που ο κόσμος απομακρύνθηκε από το γήπεδο, η διεξαγωγή αγώνων Δευτέρα και Παρασκευή, σε κάθε αγωνιστική, μάλλον τεράστιο ρίσκο αποτελεί για τους επενδυτές της απόφασης αυτής. Θα μπορούσε, για αρχή, να γίνονταν η δοκιμή για μία από τις δύο εργάσιμες μέρες και πιο συγκεκριμένα

Μέχρι τέλους

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης δεν αλλάζει στην Ανόρθωση και προσαθούν να την υλοποιήσουν σε ό,τι αφορά στην οικονομική διαχείριση που υπήρξε το προηγούμενο διάστημα. Ενημερώθηκε σχετικά και ο Ανδρέας Παντελή πως για όσα δεν μπόρεσαν οι ελεγκτές να βρουν επαρκή δικαιολογητικά, θα πρέπει να τα προσκομίσει ο ίδιος ενόψει της νέας γενικής συνέλευσης εντός Ιουλίου. Ήταν μέσα στις προϋποθέσεις που έθεσε ο Χρήστος Πουλλαΐδης για να επιστρέψει στα διοικητικά και δεν υπήρχε περίπτωση να κάνει πίσω πάνω στο θέμα. Το πού θα καταλήξει το όλο θέμα μένει να φανεί καθώς είναι και λεπτά ζητήματα αυτά και είναι λογικό να μη θέλουν εντός ομάδας να λένε και πολλά.

την Παρασκευή. Είναι βέβαια και η προσπάθεια να εξυηρητηθούν και να διευκολυνθούν στην προβολή και ζωντανή κάλυψη των αγώνων, τηλεοπτικές πλατφόρμες (τρεις φέτος) και εταιρείες παραγωγής. Γιατί ακόμη και καλή προεργασία – μελέτη να έχει γίνει, για τη δυνατότητα προσέλευσης κόσμου σε παιγνίδια, βράδια Δευτέρας ή Παρασκευής, αν η διεξαγωγή αγώνων σε τέσσερις δόσεις δεν «βόλευε» τηλεοπτικές πλατφόρμες και εταιρείες παραγωγής, δεν θα υπήρχε καν θέμα συζήτησης για μια τέτοια αλλαγή...

* * * * *

Οι προσδοκίες

Πάνω που έλεγαν όλοι «πού είναι οι προσθήκες» και «τι κάνουν οι υπεύθυνοι»

* * * * *

Μην περιμένετε θαύματα

Η ουσία για το κεφάλαιο κάρτα φιλάθλου είναι πως όποια λύση και να προκύψει από τη Βουλή, δεν πρόκειται να

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.

2,30%

Χ.Α.

3,01%

Dow Jones

-0,94%

Nasdaq

1,38%

Nikkei

2,05%

Dax

2,92%

FTSE 100

2,72%

ΕΥΡΩΖΩΝΗ
Η Κριστίν
Λαγκάρντ
κατακτά
και την ΕΚΤ
Σελ.11

Πετρέλαιο

-4,41%

€/ \$

-0,83%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΝΑΛΥΤΕΣ

Θετικό το κλίμα για την ελληνική οικονομία

Περαιτέρω άνοδο στο Χρηματιστήριο Αθηνών και πτώση των αποδόσεων των ομολόγων προσδοκούν οι αναλυτές. Η πιθανή αυτοδυναμία της Ν.Δ. αλλά και η υποψηφιότητα της Κριστίν Λαγκάρντ για το «τιμόνι» της ΕΚΤ δημιουργούν ένα θετικό κλίμα για την ελληνική οικονομία. **Σελ. 8**

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Στα ύψη τα ενοίκια γραφείων στην Ελλάδα

Αυξήσεις που ανέρχονται έως 11% κατέγραψαν τα ενοίκια γραφειακών χώρων κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου, ως αποτέλεσμα της υψηλής ζήτησης από τις επιχειρήσεις, αλλά και της σημαντικής απουσίας νέων αναπτύξεων. Οι ενδιαφερόμενοι στρέφονται αναγκαστικά στα υφιστάμενα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,43%	-0,22%
Γερμανία	-0,40%	-0,08%
Γαλλία	-0,14%	-0,14%
Ιταλία	1,67%	-0,46%
Ισπανία	0,24%	-0,15%
Ιρλανδία	0,03%	-0,14%
Ελλάδα	2,02%	-0,41%
Ην. Βασίλειο	0,67%	-0,15%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Με προσοχή οι αλλαγές στις εκποιήσεις

Andrea Enria: Δεν έχει ζητηθεί η γνώμη της ΕΚΤ για αλλαγή του νόμου - Οι προκλήσεις των τραπεζών

Η όποια τροποποίηση των πλαισίων για την αφερεγγυότητα και τις εκποιήσεις δεν πρέπει να υπονομεύει την αποτελεσματικότητά τους, τονίζει στην «Κ» ο νέος Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής

Τράπεζας (SSM), Andrea Enria, προσθέτοντας πως αυτό θα παρεμπόδιζε τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ, που παραμένουν ψηλά. Τόνισε ακόμα ότι δεν έχει ζητηθεί η γνώμη της ΕΚΤ σχετικά με τις προσπάθειες

τροποποιήσεως του πλαισίου για τις εκποιήσεις. Στην πρώτη του συνέντευξη σε ελληνόφωνο μέσο ο κ. Enria αναφέρει επίσης πως έχουν γίνει μεγάλα βήματα πρόοδου στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου τα τελευταία χρόνια, ενώ

κάποιες συγκεκριμένες κινήσεις που έγιναν, σταθεροποίησαν τον τομέα.

Προσθέτει ότι πέρα από τη συνεχή μείωση των επισφαλών περιουσιακών στοιχείων, οι κυριότερες προκλήσεις για τις κυ-

ριακές τράπεζες είναι η ενίσχυση της κερδοφορίας τους, η διασφάλιση βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων και η βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης. Καλεί επίσης τις τράπεζες να μειώσουν το προσωπικό τους. **Σελ.4**

Κρατάει χαμηλά την παραγωγή του ο ΟΠΕΚ

Με στόχο να ενισχύσουν την τιμή του «μαύρου χρυσού», ο ΟΠΕΚ και οι συνεργαζόμενες χώρες με πρωτοπόρο τη Ρωσία συνήψαν συμφωνία για παράταση της μειωμένης παραγωγής έως και τον Μάρτιο του 2020. Παρά την ανακοίνωση της συμφωνίας, πάντως, η τιμή του πετρελαίου την Τετάρτη υποχώρησε και μάλιστα αισθητά. **Σελ. 10**

ΑΠΟΨΗ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΤΟΦΛΟΥ

Δύο δικηγόροι σε ECB και Fed

Η επιλογή της Κριστίν Λαγκάρντ για την κορυφαία θέση στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η συμφωνία για την ανάδειξη της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για την προεδρία της Κομισιόν, η πολιτική διαβούλευση που προκρίθηκε μέσω του συμβουλίου του αρχηγών κρατών και όχι μέσω του Κοινοβουλίου, η τοποθέτηση για μία ακόμη φορά Βέλγου επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς και η διαρκής πρωτοβουλία των κινήσεων από τον Μακρόν και όχι από τη Μέρκελ, η οποία απείχε και από το τελικό στάδιο της διαδικασίας έγκρισης, αποτελούν ένα καινούργιο πρόσφορο έδαφος για συμπεράσματα και εκτιμήσεις. Για το τι ακριβώς αποτυπώθηκε από τις συζητήσεις και επηρροές στην ευρωπαϊκή σκακιέρα σήμερα και το τι αυτό σηματοδοτεί για την Ευρώπη αύριο...

Μάλλον μιλάμε για μια σημαν-

τική στρατηγική νίκη του Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος κατάφερε: Πρώτον, να μετατοπίσει τη διαδικασία επιλογής και το κέντρο βάρους των αποφάσεων στο Συμβούλιο Κορυφής, δεύτερον, να προτείνει ο ίδιος για το τιμόνι της Κομισιόν μια Γερμανίδα, η οποία να μην είναι δηλωμένη φεντεραλίστρια όπως ο Μακρόν, αλλά δεν είναι και κάποια ιδιαιτέρως ισχυρή προσωπικότητα, και τρίτον, από την άλλη πλευρά, να επιβάλει την πολύ στιβαρή όντως – ηγετική θα έλεγε κανείς – φυσιογνωμία της Λαγκάρντ στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Κατά την άποψή μας, μπορεί αυτό να αντικατοπτρίζει ένα ντόμινο αλλαγών και μετατοπίσεων που θα εκδηλωθούν το επόμενο διάστημα, σχετικά με τα κέντρα των υπερεθνικών εξουσιών και τη σημασία τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πολύ περισσότερο εντός της Ζώνης του Ευρώ.

Τι σημαίνει η επιλογή της Λαγκάρντ; Ακόμη πιο γερός ρόλος για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ECB) σχετικά με την προοπτική της Ευρώπης και των οικονομιών της. Είναι η Λαγκάρντ η πρώτη γυναίκα αλλά και το πρώτο πρόσωπο που δεν είναι οικονομολόγος και διαπερνά την πόρτα του μεγάλου ναού του χρήματος στη Φρανκφούρτη, αναλαμβάνοντας τα νηπία. Είναι η ανάλογη περίπτωση που είδαμε στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου ο Τζερόμ Πάουελ τοποθετήθηκε στην κορυφή της θρυλικής Ομοσπονδιακής Τράπεζας (Fed), παραμερίζοντας ακόμη και τους τραπεζίτες καριέρας. Δύο μεγαλοδικηγόροι, η Λαγκάρντ και ο Πάουελ, οι οποίοι κατατρόπωσαν τους μακρο-οικονομολόγους μέσα στα παραδοσιακά τους κάστρα: εντυπωσιακό! Ενδεχομένως επειδή το μείζον απαιτούμενο είναι η εμπειρία, η ανάληψη δύσκολων

πρωτοβουλιών κόντρα στο ρεύμα και κυρίως τα πολιτικά ανακλαστικά διαχείρισης των οικονομιών, που δεν έχουν καμία σχέση με την ταμειολογιστική αντίληψη των προβλημάτων. Αυτό μας διδάξε η βαθιά και παρατεταμένη –δυστυχώς– κρίση.

Εκτός όμως από τον Μακρόν, ο οποίος φαίνεται να επιδιώκει πρωτίστως την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη λήψη των αποφάσεων (επειδή εκεί αισθάνεται δυνατότερος) και όχι της εμβληματικής Κομισιόν, η οποία πιθανόν να μην καταφέρει να είναι το πρώτο βιολί στις κρισιμότερες εξελίξεις (εξαιτίας της πολυχρωμίας των κομισάριων), κερδισμένοι αναμφίβολα είναι οι Βέλγοι. Είναι μία ακόμη αξιοσημείωτη πολιτική επισημάνση, σε σχέση με όλα όσα συνέβησαν την εβδομάδα αυτή στο μεγάλο παζάρι των Βρυξελλών. Για μία ακόμη

φορά, οι Βέλγοι κατάφεραν να βρεθούν στο κέντρο ακριβώς του παιχνιδιού και στο επίκεντρο των αποφάσεων για τα προσεχή πέντε χρόνια.

Ο Βέλγος πρωθυπουργός Σαρλ Μισέλ, που είναι της ομάδας των Φιλελευθέρων και είχε επίσης την υποστήριξη του Μακρόν, ανέλαβε ως γνωστόν πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Είναι η δεύτερη φορά που έχει αυτή την επιτυχία το Βέλγιο, μια χώρα μικρή, με πληθυσμό αντίστοιχο της Ελλάδας. Την πρώτη φορά με τον Βαν Ρομπέι, την πενταετία 2009-2014, στην ίδια θέση. Σήμερα με τον Μισέλ για την πενταετία 2019-2024. Είναι διδακτική η περίπτωση για την Ελλάδα. Γιατί ξέρουν να παίζουν καλά το παιχνίδι, με τους κανόνες και τους μηχανισμούς της Ευρώπης, οι Βέλγοι. Ας το λάβουν σοβαρά υπόψη οι Έλληνες πολιτικοί ηγέτες μας.

ΑΠΟΨΗ Της BÄRBEL KOFLER / FRIEDRICH-EBERT-STIFTUNG

Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη

Πυρκαγιές σε εργοστάσια κλωστοϋφαντουργίας στο Μπανγκλαντές και στο Πακιστάν, περιβαλλοντική καταστροφή από βιομηχανίες εξόρυξης άνθρακα στην Κολομβία, καταστροφή φράγματος λόγω εσφαλμένης αντιπλημμυρικής προστασίας στη Βραζιλία και σφαγή ανθρακωρύχων στη Νότια Αφρική: τέτοιες καταστάσεις μάς ωθούν όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια να συζητούμε για υπεύθυνη καταναλωση. Κράτη ολόκληρα, εταιρείες, κοινωνίες και καταναλωτές στις ανεπτυγμένες χώρες φέρουν επίσης την ευθύνη για την αγορά και τη χρήση προϊόντων και αγαθών. Ταυτόχρονα, οι παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες και οι διαδικασίες παραγωγής είναι πιο ολοκληρωμένες και πιο σύνθετες από ποτέ. Πολλοί, ωστόσο, πιστεύουν απλώς ότι έχουν πολλά να κρύψουν.

Ακόμη και εν έτει 2019 υπάρχει καταναγκαστική εργασία και εκμετάλλευση, άθλιοι μισθοί και έλλειψη ασφάλειας εργασίας σε πολλά μέρη του κόσμου και σε πολλές επιχειρήσεις. Η ένταξη σε εργατικά συνδικάτα και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας είναι δύσκολη σε πολλές χώρες και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και επικίνδυνη.

Η οικονομία, το περιβάλλον και τα κοινωνικά ζητήματα πρέπει να θεωρούνται διασυνδεδεμένα περισσότερο από ποτέ. Τα τρία αυτά ζητήματα βρίσκονται επίσης στην καρδιά των φιλόδοξων στόχων της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, η οποία συμφωνήθηκε το 2015.

Στη γενική συνέλευση του ΟΗΕ για τη βιωσιμότητα τον Σεπτέμβριο, οι ηγέτες των κρατών δεν οφείλουν απλώς να στείλουν ένα ισχυρό και παγκόσμιο μήνυμα για την επιτάχυνση της εφαρμογής των στόχων. Πρέπει επιτέλους και εμείς να δείξουμε πραγματική πρόοδο στον τομέα της ανάπτυξης, της οικονομίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τρεις είναι οι στόχοι που εντάσσονται σε αυτό το πλαίσιο: αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη, μείωση των ανισοτήτων και υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή.

Η υιοθέτηση των κατευθυντήριων αρχών του ΟΗΕ σχετικά με την οικονομία και τα ανθρώπινα δικαιώματα ήταν σημαντική, ώστε να επέλθουν δραστικές αλλαγές. Με το εθνικό σχέδιο δρά-

σης για την οικονομία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Γερμανία, δημιουργούμε ένα πλαίσιο, ώστε να μπορέσουμε να συμμορφωθούμε καλύτερα με την ευθύνη του κράτους να προσφέρει προστασία, επίσης στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας. Επιπλέον, ξεκαθαρίσαμε στις εταιρείες ότι αυτές οι ίδιες είναι υπεύθυνες για την επίδειξη δέουσας επιμέλειας στα ανθρώπινα δικαιώματα. Και τέλος, όσοι επηρεάζονται άμεσα θα πρέπει να μπορούν να απαιτούν τα δικαιώματά τους με ευκολία.

Αυτή τη στιγμή τα φαντάσματα του παρελθόντος αναδύονται στην επιφάνεια και ως αποτέλεσμα η ενδεχόμενη βελτίωση στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην οικονομία είναι αμφίβολη. Επομένως, η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως θέμα αρχής, δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται εθελοντικά. Στον κλάδο της οικονομίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν μπορεί να επιτευχθεί πρόοδος με εθελοντική δράση. Ο αριθμός των εταιρειών που μιλούν υπέρ των κανόνων και των νόμων αυξάνεται, κυρίως επειδή επιθυμούν επιτέλους να μοιράζονται κοινούς διεθνείς κανόνες για την οικονομία. Οι κρατικές εταιρείες δρουν ως πρότυπα. Όταν προχωρεί σε εξαγορές, το κράτος οφείλει να αποτελεί το καλό παράδειγμα, ακολουθώντας τους δεσμευτικούς στόχους για βιώσιμες οικονομίες. Αυτό επίσης σημαίνει ότι το κράτος δεν πρέπει να συναλλάσσεται με εταιρείες που δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα κριτήρια για τη βιωσιμότητα πρέπει επίσης να εφαρμόζονται σε προϊόντα και υπηρεσίες. Οι αναπτυξιακές τράπεζες και τα κρατικά επενδυτικά ταμεία θα πρέπει να δημοσιοποιούν τον τρόπο με τον οποίο παραλληλίζουν τις επενδύσεις τους με τη βιωσιμότητα και τις ηθικές αρχές. Εκτός αυτού, τα κριτήρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να ακολουθούνται και στο χρηματιστήριο και σε διεθνείς ταμειακές ροές. Επενδυτές και καταναλωτές πρέπει να καταλαβαίνουν απόλυτα τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ρίσκα στα οικονομικά προγράμματα. Είναι αυτονόητο ότι η μεγιστοποίηση κέρδους δεν πρέπει να επέρχεται σε βάρος των αρχών για το περιβάλλον, την κοινωνία ή τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Σε νέα επίπεδα η εικονική πραγματικότητα με την 5GHolographiccall. Με ένα κουμπί μπορείς να κάνεις τα πάντα. Ακόμα και να παρουσιάσεις ένα event.

Εγκαίνια και επεκτάσεις

Την Πέμπτη έγιναν τα εγκαίνια του Landmark, του μετονομασμένου πλέον και υπό άλλης διοίκησης Ξενοδοχείου. Το νεοαποκτηθέν ακίνητο της Παναγία και της Invel που εξαγοράστηκε για 55,5 εκατομμύρια ευρώ, αναμένεται να αλλάξει άρδην. Το ξενοδοχείο είναι στις διαδικασίες εξεύρεσης του συνεργάτη ο οποίος θα αναλάβει την ανακαίνιση του ξενοδοχείου, ενώ θα υπάρξει και επέκταση. Η επέκταση λέγεται πως θα γίνει στην πλευρά του πάρκινγκ του ξενοδοχείου και το πάρκινγκ θα γίνει υπόγειο. Επιτέλους, διότι τουλάχιστον με το πάρκινγκ, κάτι πρέπει να γίνει σε αυτό το ξενοδοχείο.

• • • •

Παίρνει μετοχές ο Αράπογλου

Ο καινούργιος Πρόεδρος της Τράπεζας Κύπρου αγοράζει μετοχές της Τράπεζας. Αυτό δείχνει εμπιστοσύνη στην τράπεζα και την εμπιστεύεται και όλα τα συναφή. Λογικό δεν είναι να εμπιστευτείται την τράπεζα στην οποία είναι Πρόεδρος; Επίσης, δεν είναι λογικό που αγοράζει τώρα μετοχές που η τιμή της μετοχής είναι πολύ χαμηλή;

• • • •

Χρυσές δουλειές

Στα 85 σεντ η λιανική τιμή της αμόλυβδης 95 οκτανίων στα πρατήρια των κατεχομένων. Αυτό βλέπουν οι οδηγοί, και συνεχίζουν ακάθεκτοι να γεμίζουν με ψευδοκαύσιμα τα αυτοκίνητά τους, οδηγώντας σε πραγματική απογνώση τους πρατηριούχους κοντά στα οδοφράγματα. Στον αντίποδα, έχει εκτοξευθεί στα ύψη η ζήτηση της αγοράς για έκδοση ασφάλειας αυτοκινή-

των στα κατεχόμενα. Από πέντε την ημέρα, τώρα θέλουν 35.

• • • •

Φθηνότερα τον Ιούνιο

Πάντως οι τιμές της βενζίνης ήταν κάπως πεσμένες τον Ιούνιο αλλά και πάλι αυτό δεν άλλαξε το σκηνικό. Η δύναμη της συνήθειας βλέπετε. Από την άλλη δεν μιλάμε για δραματικές μειώσεις.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Ποσοτική Χαλάρωση

Ποσοτική χαλάρωση καλείται η νομισματική πολιτική κατά την οποία η Κεντρική Τράπεζα / Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προχωρεί σε αγορά χρεογράφων, κυρίως κρατικών ομολόγων ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων/μέσων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, αλλά όχι στην ανοικτή αγορά. Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου οι συνθήκες νομισματικές πολιτικές κρίνονται αναποτελεσματικές, η ποσοτική χαλάρωση ενδέχεται να εφαρμοστεί έτσι ώστε να αυξηθεί η προσφορά χρήματος στην αγορά και να τονωθεί η οικονομία.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Συνυπολογίζοντας τις αυξομειώσεις σε σύγκριση με το Μάιο του 2019, παρατηρήθηκαν συνολικές μειώσεις στη βενζίνη 95 κατά 6 σεντ το λίτρο, στο πετρέλαιο κίνησης μειώσεις 6,4 σεντ το λίτρο και το πετρέλαιο θέρμανσης παρέμεινε περίπου στα ίδια επίπεδα. Από την άλλη, από τα μέσα Ιανουαρίου 2019 που ήταν οι φθηνότερες τιμές του 2019, μέχρι το τέλος Ιουνίου, η λιανική τιμή για τη βενζίνη 95 αυξήθηκε κατά 10,9 σεντ το λίτρο, η τιμή του πετρελαίου κίνησης αυξήθηκε κατά 4,2 σεντ το λίτρο και του πετρελαίου θέρμανσης κατά 10,7 σεντ το λίτρο.

• • • •

Ξαναδοκιμάζουν τα Goody's

Μετά την pizzafun άλλη μια ελληνική αλυσίδα ταχυφαγίων ετοιμάζεται να κατέβει Κύπρο. Στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για παλιό γνώριμο στην κυπριακή αγορά αφού ήταν εδώ μέχρι το 2015. Δεν είναι άλλος από τα Goody's που επιστρέφει με δύο καταστήματα στην Λεμεσό, μέχρι τέλος του 2019.

• • • •

Μια εικονική πραγματικότητα

Ποιο Facebook, ποιο Skype, ποιο video call. Έρχεται το 5GHolographicCall. Πατάς το κουμπί και μεταφέρεσαι, όπου θες. Από την έρημο Σαχάρα, τον Πύργο του Αϊφελ μέχρι την απονομή των βραβείων Όσκαρ. Ξαν να είσαι εκεί, αλλά δεν είσαι. Όλα αυτά δεν είναι σενάριο από ταινία επιστημονικής φαντασίας, ούτε σκηνή από πενήντα χρόνια μπροστά, αλλά είναι θέμα χρόνου να συμβεί. Να 'ρθει πρώτα το 5G και όλα θα πάρουν τον δρόμο τους. Αυτός ο κόσμος που αλλάζει, με τρομάζει, με τρομάζει..

Υβριδική κρουαζιέρα στον Αρκτικό

Νορβηγικό πλοίο ταξιδεύει σε Αλάσκα και Ανταρκτική χωρίς να ρυπαίνει

ΟΣΛΟ. Το πρώτο υβριδικό κρουαζιερόπλοιο πραγματοποιεί το παρθενικό του ταξίδι, με 500 επιβάτες και προορισμό τα νερά του Αρκτικού Ωκεανού, την Αλάσκα και την Ανταρκτική στο νότιο ημισφαίριο. Το πρωτοποριακό σκάφος προωθείται χάρη σε κινητήρες εσωτερικής καύσης, οι οποίοι φορτίζουν μπαταρίες ικανές να αναλάβουν την κίνησή του για περίπου 60 λεπτά, όπως γίνεται στα υβριδικά αυτοκίνητα.

Το «Ρόαλντ Αμούντσεν», που ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του Νορβηγού εξερευνητή που ταξίδεψε πρώτος στο Βορειοδυτικό Πέρασμα (1903-1906) και στην Ανταρκτική (1911), διαθέτει επίσης παγοανθεκτικά ύφαλα, κατάλληλα για ταξίδια στο Βορειοδυτικό Πέρασμα, το οποίο συνδέει τον Βόρειο Ατλαντικό με τον Βόρειο Ειρηνικό Ωκεανό. Το επαναστατικό πλοίο αναμένεται να φθάσει στην Αλάσκα και από εκεί να ταξιδέψει στην Ανταρκτική.

Η πλοιοκτήτρια εταιρεία εκτιμά ότι το πλοίο εκπέμπει 20% λιγότερο διοξείδιο του άνθρακα από ό, τι τα συμβατικά κρουαζιερόπλοια. Η εταιρεία Hurtigruten διαθέτει ήδη στόλο αμιγώς ηλεκτρικών μικρών κρουαζιερόπλοιων, τα οποία επαναφορτίζουν τις μπαταρίες τους σε φιορδ της Νορβηγίας. Τα πλοία αυτά, όμως, δεν μπορούν να απομακρυνθούν από τις ακτές.

Αντί των συννηθισμένων δρα-

Το «Ρόαλντ Αμούντσεν», που ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του περιφημού εξερευνητή, μετά τον απόπλου του στα νερά του Ουλστανβίκ της Νορβηγίας.

στηριστητών για τους επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, όπως οι πίστες κορού και οι πισίνες, το «Αμούντσεν» διαθέτει αθουσες διαλέξεων, στις οποίες ειδικοί περιβαλλοντικών θεμάτων θα παραδίδουν διαλέξεις για το κλίμα, το οικοσύστημα της Αρκτικής, αλλά και για τη χρήση μπαταριών για την κίνηση μεγάλων πλοίων. Η Hurtigruten έχει συνάψει συμφωνία με τη νορβη-

γική εταιρεία βιοκαυσίμων Biokraft για την παροχή βιοκαυσίμων με βάση υποπροϊόντα της αλιευτικής βιομηχανίας, όπως έλαια ψαριών και οργανικά απορρίμματα. Η πλοιοκτήτρια σχεδιάζει εντός του προσεχούς έτους την καθέλκυση πλοίων που θα κινούνται αποκλειστικά με υδροποιημένο «οργανικό αέριο».

Η εταιρεία σχεδιάζει να προ-

Η εταιρεία σχεδιάζει δρομολόγια και σε λιμάνια όπως η Βενετία και η Σαντορίνη, όπου η πληθώρα κρουαζιερόπλοιων απειλεί τα εύθραυστα τοπικά οικοσυστήματα.

ωθήσει το επαναστατικό πλοίο της σε «ευαίσθητα» λιμάνια, όπως είναι η Βενετία και η Σαντορίνη, όπου η πληθώρα κρουαζιερόπλοιων απειλεί τα εύθραυστα τοπικά οικοσυστήματα. Το υβριδικό κρουαζιερόπλοιο θα μπορεί να εισέρχεται στα λιμάνια αυτά με τους ηλεκτρικούς κινητήρες του εντελώς αθόρυβο και χωρίς την παραμικρή εκπομπή καυσαερίου. Οι ηλεκτρικοί κινητήρες θα σηματοδοτούν επίσης το τέλος της χρήσης βοηθητικών κινητήρων εσωτερικής καύσης για δύσκολους ελιγμούς εντός των λιμένων. Τα υβριδικά κρουαζιερόπλοια θα μπορούν να αξιοποιούν τους ηλεκτρικούς κινητήρες τους για την πραγματοποίηση των ενεργοδόρων αυτών ελιγμών χωρίς καμία επιπλέον επιβάρυνση της ατμόσφαιρας και χωρίς ηχορύπανση.

REUTERS

Deloitte.

Upcoming seminars

Enhance your knowledge

25 June | IFRS 16 Leases - Nicosia
26 June | IFRS 16 Leases - Limassol
3-4 July | Transfer Pricing - Limassol

Register today

Deloitte Academy

© 2019 Deloitte Limited

Γροθιά στη γραφειοκρατία με Blockchain

Ποια η εθνική στρατηγική για την Κύπρο με εφαρμογή στον δημόσιο τομέα, στον ιδιωτικό και στις τράπεζες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ένα βήμα προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό προσπαθεί να κάνει η Κυβέρνηση φτιάχνοντας νομοσχέδιο ώστε να υιοθετηθεί η τεχνολογία «Blockchain» αρχές του 2020. Στόχος, η ετοιμασία του νομοσχεδίου εντός των επομένων μηνών και η ψηφισή του μέχρι να λήξει το τρέχον έτος, ώστε να λειτουργήσει ως αρωγός για αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας στην Κύπρο, αλλά και στην εξοικονόμηση πόρων. Σύμφωνα με την εθνική στρατηγική για την Κύπρο που παρουσιάστηκε μέσα στην εβδομάδα που πέρασε, το 2018 τα κράτη μέλη της Ε.Ε. και η Νορβηγία υπέγραψαν Κοινή Δήλωση με την οποία δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Συνεργασία Τεχνολογίας Blockchain (European Blockchain Partnership) και συμφώνησαν να συνεργαστούν για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υποδομής Υπηρεσιών Blockchain (European Blockchain Services Infrastructure - EBSI) που θα στηρίζει την ανάπτυξη διасυνοριακών ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, με τα υψηλότερα πρότυπα ασφάλειας και ιδιωτικότητας. Στην πρώτη φάση θα επικεντρωθεί στην δημιουργία διасυνοριακών ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία αυτή και πληρώντας παράλληλα τα υψηλότερα πρότυπα ασφάλειας, ιδιωτικότητας, αειφορίας και συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία της Ε.Ε. Σε δεύτερο στάδιο, θα είναι διαθέσιμη στις τοπικές δημόσιες αρχές και στον ιδιωτικό τομέα. Έτσι λοιπόν θέλει και η Κυβέρνηση να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία αυτή, για εξυπηρέτηση του δημοσίου τομέα, του ιδιωτικού και στον χρηματοοικονομικό τομέα.

Η τεχνολογία του Blockchain,

Στόχος, η εφαρμογή της νέας τεχνολογίας εντός του 2020.

σύμφωνα με το πλάνο στρατηγικής που παρουσιάστηκε, μπορεί δυνητικά να έχει εκτεταμένες εφαρμογές στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, δεδομένου ότι η εφαρμογή της φέρει πολλαπλά πλεονεκτήματα στις αλληλεπιδράσεις της κυβέρνησης με τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Σύμφωνα με το παράδειγμα που δόθηκε, μπορεί να εξαλειφθεί το κόστος, λόγω υφισταμένων διαδικασιών, με την απομάκρυνση των μεσαζόντων ή να εξαλειφθεί το διοικητικό βάρος της τήρησης αρχείων και της αντιπαραβολής στοιχείων. Επιπρόσθετα, αναφέρεται πως μπορεί επίσης να έχει εφαρμογές στον ιδιωτικό τομέα με συνέργειες με τον δημόσιο τομέα, ειδικότερα στον χρηματοπιστωτικό τομέα. «Η τεχνολογία διαθέτει το δυναμικό να επαναπροσδιορίσει τη σχέση μεταξύ κυβέρνησης και

Ο υπ. Οικονομικών ανέφερε πως η υιοθέτηση της τεχνολογίας θα έχει πιλοτικές εφαρμογές σε πολλούς τομείς.

πολίτη όσον αφορά στον διαμοιρασμό δεδομένων, τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη και ανάλογες είναι και οι προοπτικές της για χρήση από τον ιδιωτικό τομέα», αναφέρεται χαρακτηριστικά.

Κατά την παρουσίαση της στρατηγικής την Πέμπτη ενώπιον του προέδρου της Βουλής, Δημήτρη Συλλούρη, ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης ανέφερε πως η υιοθέτηση της τεχνολογίας θα έχει πιλοτικές εφαρμογές σε τομείς του

δημοσίου τομέα, όπως στους τομείς του Κτηματολογίου, των Τελωνείων και της Φορολογίας, της Εθνικής Αρχής Στοιχημάτων, της πιστοποίησης τίτλων σπουδών, σε διαδικασίες προσδιορισμού ταυτότητας, αλλά και για μέτρα δέουσας επιμέλειας πελατών (Know your Client).

Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

Σήμερα, όπως καταγράφεται στο στρατηγικό πλάνο, υπάρχουν πρωτοβουλίες στην Κύπρο που επικεντρώνονται στην προώθηση του «Blockchain» στον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπως επίσης και αρκετές νεοφυείς επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν ή εξερευνούν τη χρήση της τεχνολογίας. Για παράδειγμα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου ίδρυσε τον Κόμβο Καινοτομίας τον Οκτώβριο του 2018. Στόχος της Κεφαλαιαγοράς είναι να

παρέχει ένα σημείο επαφής για εταιρείες που έχουν απορίες, τις οποίες επιθυμούν να εκφράσουν στις αρμόδιες αρχές σχετικά με χρηματοπιστωτικά και τεχνικά ζητήματα και να τους παρέχουν μη δεσμευτική καθοδήγηση στην ομοιομορφία των καινοτόμων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ή επιχειρηματικών μοντέλων με απαιτήσεις αδειοδότησης ή εγγραφής και κανονιστικές και εποπτικές απαιτήσεις.

Όπως καταγράφεται στην στρατηγική για την προώθηση του Blockchain στον χρηματοπιστωτικό τομέα, εξυπηρετεί διάφορους στόχους. Από τη μία πλευρά, οι εκπρόσωποι της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας, σε συνεργασία με τους εποπτικούς φορείς, θα αξιολογήσουν οποιεσδήποτε ανάγκες για την ανάπτυξη αυτού του τομέα κατά τρόπο συντονισμένο. Για τον σκοπό αυτό, οποιαδήποτε εμπόδια γίνουν αντιληπτά, θα επιλυθούν συλλογικά. Ταυτόχρονα, θα προωθηθεί η ανάπτυξη και η επένδυση σε αυτόν τον τομέα που έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει χρηματοπιστωτικές διαδικασίες και να μειώσει το κόστος. Με αυτόν τον τρόπο, θα είναι εφικτό να καθοριστούν εθνικές προτεραιότητες και να αναγνωριστούν οποιεσδήποτε ανάγκες για κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις, όπως επίσης και οποιοδήποτε μελλοντικό κίνδυνος στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα χωρίς να παρεμποδιστεί η περαιτέρω ανάπτυξη και τα πιθανά οφέλη της τεχνολογίας αυτής. Από την άλλη πλευρά, στόχος είναι να υποστηρίξει τους φορείς του ιδιωτικού τομέα στην εφαρμογή συγκεκριμένων εφαρμογών, ώστε να αξιολογηθεί η αποτελεσματι-

κότητα και η βιωσιμότητά τους. Με την ενσωμάτωση συγκεκριμένων πρωτοβουλιών, ειδικά στο χρηματοπιστωτικό τομέα, εντός του εύρους της Στρατηγικής, ο ιδιωτικός τομέας θα εμπλακεί ενεργά.

Διερευνά και η Κεντρική

Τέλος, η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου θα ερευνήσει τις πιθανότητες για τη λειτουργία κόμβου καινοτομίας σύμφωνα με ορισμένες από τις αρχές που παρουσιάστηκαν στην κοινή έκθεση των Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών.

Με προσοχή

Στην στρατηγική επισημαίνεται πως το προτεινόμενο νομοθετικό πλαίσιο θα πρέπει να αντιμετωπίζει τους πιθανούς κινδύνους που σχετίζονται με το «Blockchain», όπως είναι η χρήση των εφαρμογών του για εγκληματικές δραστηριότητες (π.χ. η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η φοροδιαφυγή, η φοροαποφυγή). Τέλος, στην έκθεση αναφέρεται πως το νομοθετικό πλαίσιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις νομοθετικές εξελίξεις σε επίπεδο Ε.Ε. και να συμμορφώνεται προς αυτές. Πριν εφαρμοστεί οτιδήποτε, η κυβέρνηση θα προχωρήσει σε μια μελέτη επιπτώσεων και θα εξετάζει τα εξής τρία. Πρώτον, τις πιθανές επιπτώσεις της τεχνολογίας στην αγορά εργασίας. Δεύτερον, την ανάγκη για παροχή κατάρτισης στην τεχνολογία, όπως επίσης και για επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού που χάνει τη δουλειά του λόγω της εφαρμογής της, ώστε να αναλάβει νέα καθήκοντα και δουλειές (δημιουργία θέσεων εργασίας / στρατηγική μεταμόρφωσης). Τρίτον, τη διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΚΡΟΥΤΖ

Μαθήματα οικονομίας από το πιο πλούσιο παπύ του κόσμου

1ο ΜΑΘΗΜΑ

Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

“ Σε έναν κόσμο όπου οι γνώσεις οικονομίας γίνονται όλο και πιο απαραίτητες, το πιο πλούσιο παπύ του κόσμου είναι το πλέον κατάλληλο άτομο στο σύμπαν του Disney για να μας διαφωτίσει!

Απολαύστε τις ιστορίες του αγαπημένου μας Σκρουτζ Μακ Ντακ, διαβάστε τα κείμενα με τις συμβουλές του και μάθετε τα πάντα για την οικονομία!

Στον **πρώτο τόμο** θα ασχοληθούμε με το **εμπόριο, την διακίνηση των αγαθών και την παροχή υπηρεσιών.** ”

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Κυριακή Πρωινή και Οικονομική Εφημερίδα

Εγιναν σημαντικά βήματα προόδου στον τραπεζικό τομέα

Andrea Enria: Δίχως γνώμη ΕΚΤ η προσπάθεια αλλαγής του νόμου των εκποιήσεων που ψηφίστηκε το 2018

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ο νέος Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (SSM), Andrea Enria αναγνωρίζει πως έχουν γίνει μεγάλα βήματα προόδου στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου τα τελευταία χρόνια, ενώ κάποιες συγκεκριμένες κινήσεις που έγιναν, σταθεροποίησαν τον τομέα. Στην πρώτη του συνέντευξη σε ελληνόφωνο μέσο ο Πρόεδρος του SSM απαντά εμμέσως πλην σαφώς στις προστάθειες της Βουλής για αλλαγή του νόμου των εκποιήσεων, υπογραμμίζοντας πως όποια τροποποίηση των πλαισίων για την αφερεγγυότητα και τις εκποιήσεις δεν πρέπει να υπονομεύει την αποτελεσματικότητά τους, καθώς θα δυσχέρανε σημαντικά και θα παρεμπόδιζε τις προσπάθειες που καταβάλλονται στο παρόν στάδιο για την αντιμετώπιση των Μν Εξυμπεριούμενων Δανειών. Προσθέτει δε, πως το μεγάλο ύψος των ΜΕΔ που μεταβιβάστηκαν σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, κρατικές ή ιδιωτικές, καταδεικνύει επίσης την ανάγκη να διασφαλιστεί ένα εύρωστο πλαίσιο για την εποπτεία αυτών των εταιρειών. Τέλος, σαφώς είναι τα μηνύματα του Προέδρου του SSM αναφορικά με τον αριθμό των τραπεζοϋπαλλήλων στην Κύπρο, τονίζοντας πως οι τράπεζες θα πρέπει να κάνουν μεγαλύτερες προσπάθειες για μείωση του προσωπικού τους.

- Πώς αξιολογείτε την κατάσταση των κυπριακών τραπεζών μετά την εφαρμογή ενός ευρέος φάσματος μεταρρυθμίσεων στην οικονομία της Κύπρου από το 2013;

- Τα τελευταία έτη σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη σταθεροποίηση του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο. Αυτή η σταθεροποίηση ωφελήθηκε επίσης από τις πολύ ευνοϊκές εξελίξεις στην κυπριακή οικονομία. Επιπλέον, η πώληση των υγιών στοιχείων ενεργητικού της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας (ΣΚΤ) στην Ελληνική Τράπεζα και η μεταβίβαση των προβληματικών στοιχείων ενεργητικού της στην Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΠΕΣ) το 2018 περιόρισαν σαφώς την αβεβαιότητα για τον τραπεζικό τομέα. Μία άλλη σημαντική συνιστώσα της σταθεροποίησης ήταν η ψήφιση από την Κυπριακή Βουλή τροποποιήσεων για τα πλαίσια αφερεγγυότητας και εκποιήσεων το 2018. Η δέσμη μεταρρυθμίσεων περιλάμβανε, επίσης, νομοθετικές διατάξεις για την πώληση δανείων και την ψήφιση του νόμου για τις τιτλοποιήσεις. Χάρη σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις, οι κυπριακές τράπεζες μπορούν πλέον να διαπραγματεύονται στην αγορά χαρτοφυλάκια μη εξυμπεριούμενων δανείων (ΜΕΔ), κάτι το οποίο έχει συμβάλει σε μια αξιοσημείωτη επιτάχυνση της αντιμετώπισης αυτών των δανείων. Παρά τα όσα έχουν επιτευχθεί, πρέπει να θυμόμαστε ότι ο υψηλός δείκτης ΜΕΔ (31,1% τον Φεβρουάριο του 2019 έναντι μέσου όρου της ζώνης του ευρώ 3,8%) εξακολουθεί να αποτελεί την κυριότερη πρόκληση στην οποία πρέπει να αντεπεξέλθουν

οι κυπριακές τράπεζες. Θα πρέπει να επιτευχθεί σταθερή πρόοδος στην αντιμετώπιση των ΜΕΔ ενόσω το μακροοικονομικό περιβάλλον παραμένει ευνοϊκό. Αυτό εξαρτάται καίρια από την αποτελεσματική εφαρμογή του αναθεωρημένου νομικού πλαισίου και προϋποθέτει επίσης τη λήψη περαιτέρω μέτρων προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα του δικαστικού συστήματος.

- Αναφέρατε τον νόμο για τις εκποιήσεις ο οποίος ψηφίστηκε τον Ιούλιο του 2018. Καταβάλλονται κάποιες προσπάθειες για την τροποποίησή του και οι τράπεζες αντιδρούν σε αυτό. Ποια είναι η γνώμη σας για αυτές τις προσπάθειες;

Στην Ευρώπη, η κερδοφορία του τραπεζικού τομέα εξακολουθεί να είναι επίμονα χαμηλή και η Κύπρος δεν αποτελεί εξαίρεση.

- Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, παρά την πρόσφατη πρόοδο, ο δείκτης των ΜΕΔ στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου εξακολουθεί να είναι ο δεύτερος υψηλότερος στη ζώνη του ευρώ. Υπό αυτές τις συνθήκες, η όποια τροποποίηση των πλαισίων για την αφερεγγυότητα και τις εκποιήσεις δεν πρέπει να υπονομεύει την αποτελεσματικότητά τους, γιατί αυτό θα δυσχέρανε σημαντικά, και μάλιστα θα παρεμπόδιζε, τις προσπάθειες που καταβάλλονται επί του παρόντος για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ. Είναι επίσης απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι τυχόν τροποποιήσεις δεν θα οδηγήσουν σε περαιτέρω επιδείνωση της νοοτροπίας πληρωμών παρέχοντας περισσότερα κίνητρα στους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Θα ήθελα επι-

σης να επιστημονώ ότι δεν έχει ζητηθεί η γνώμη της ΕΚΤ σχετικά με τις προσπάθειες τροποποίησης του πλαισίου για τις εκποιήσεις ή άλλων στοιχείων της δέσμης νομοθετικών διατάξεων που ψηφίστηκε από την Κυπριακή Βουλή το 2018.

Πρόκληση η κερδοφορία

- Κατά τη γνώμη σας, ποιες είναι οι βασικές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι τράπεζες της Κύπρου την επόμενη πενταετία;

- Πέρα από τη συνεχή μείωση των επισφαλών περιουσιακών στοιχείων στην οποία αναφέρθηκε προηγουμένως, οι κυριότερες προκλήσεις για τις κυπριακές τράπεζες είναι η ενίσχυση της κερδοφορίας τους, η διασφάλιση βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων και η βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης. Στην Ευρώπη, η κερδοφορία του τραπεζικού τομέα εξακολουθεί να είναι επίμονα χαμηλή και η Κύπρος δεν αποτελεί εξαίρεση. Ως αποτέλεσμα, η διαπραγμάτευση των μετοχών των περισσότερων ευρωπαϊκών τραπεζών γίνεται με χαμηλότερους λόγους τιμής προς λογιστική αξία από εκείνους που αφορούν τις μετοχές παρόμοιων διεθνών τραπεζών. Συνεχές πιέσεις ασκούνται στην κερδοφορία από πολλούς παράγοντες, όπως τα χαμηλά έσοδα από τόκους, το υψηλό λειτουργικό κόστος, ο αυξημένος ανταγωνισμός σε ορισμένα τμήματα της αγοράς και η ενδεχόμενη ανάγκη σχηματισμού πρόσθετων προβλέψεων σε ένα περιβάλλον στο οποίο επικρατούν υψηλοί δείκτες ΜΕΔ. Οι κυπριακές τράπεζες έχουν ήδη καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για να μειώσουν το πλεονάζον προσωπικό και το μέγεθος του δικτύου των υποκαταστημάτων τους. Χρειάζονται όμως και άλλες προσπάθειες προκειμένου να επιλυθεί πλήρως το ζήτημα του πλεονάζοντος δυναμικού. Η αντιμετώπιση των πιέσεων στα περιθώρια κέρδους θα απαιτήσει τη συνεχή μείωση του κόστους (μεταξύ άλλων, μέσω της προσαρμογής των επιχειρηματικών μοντέλων), την ανα-

Τα προβληματικά δάνεια που απομακρύνθηκαν από το τραπεζικό σύστημα εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά την οικονομία, τονίζει ο Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της ΕΚΤ.

Αυστηρός έλεγχος στο πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας

- Πιστεύετε ότι το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας έναντι επενδύσεων θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την οικονομία και, συνεπώς, τον τραπεζικό τομέα της χώρας στο μέλλον;
- Ο αντίκτυπος του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας έναντι επενδύσεων στην κυπριακή οικονομία δεν είναι αμελητέος. Παρά την πρόσφατη τροποποίησή του προκειμένου να μειωθούν οι διασυνδέσεις με τον κατασκευαστικό τομέα, υπάρχουν κάποια στοιχεία που υποδεικνύουν ότι το πρόγραμ-

μα έχει συμβάλει στην υπερβολική εξάρτηση από επενδύσεις σε κατασκευές και έχει αρνητικές επιπτώσεις στην προσιτότητα των κατοικιών σε ορισμένες περιοχές. Κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα μπορούν επίσης να εκδηλωθούν αν η στηριζόμενη από το εν λόγω πρόγραμμα συνιστώσα της ανάπτυξης στον κατασκευαστικό τομέα και στον τομέα των ακινήτων αποδειχτεί μη βιώσιμη. Υπάρχει επίσης μια ευρύτερη διάσταση του προγράμματος, η οποία αφορά

τους συναγόμενους κινδύνους της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της φοροδιαφυγής. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό οι ξένες επενδύσεις που συνδέονται με το εν λόγω πρόγραμμα να υπόκεινται σε αυστηρή διαδικασία δέουσας επιμέλειας προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τα πρότυπα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

θεώρηση των οργανωτικών δομών και την ταχεία υιοθέτηση νέων τεχνολογιών. Θα ήθελα να τονίσω ότι οι πιο κερδοφόρες τράπεζες στην Ευρώπη έχουν δύο κοινά χαρακτηριστικά: πρώτον, υψηλή αποδοτικότητα ως προς το κόστος και δεύτερον, εντατική χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας. Αν και δεν υπάρχει μία στρατηγική που να ταιριάζει σε όλες τις περιπτώσεις, αυτά τα χαρακτηριστικά υποδεικνύουν τους παράγοντες που λειτουργούν ως καταλύτες αλλαγής. Ταυτόχρονα, η ενίσχυση των λειτουργιών που αφορούν τη διαχείριση κινδύνων, τη συμμόρφωση και την εσωτερική επιθεώρηση, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της νοοτροπίας αντιστεμένης κινδύνου, είναι απαραίτητη για να προλείανει το έδαφος ώστε οι τράπεζες να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους.

- Ως αρχή εποπτείας, είστε ευχαριστημένοι από τις συγχωνεύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου; Πιστεύετε ότι θα πρέπει να γίνουν και άλλες; Θα υποστηρίζατε τις διασυννοριακές συγχωνεύσεις;

- Το πλεονάζον δυναμικό στον τραπεζικό τομέα είναι ένα από τα προβλήματα που μας κληροδότησε η κρίση και ίσως το μοναδικό που δεν έχει αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Η ενοποίηση θα συνέβαλλε στη μείωση του πλεονάζοντος δυναμικού και θα καθιστούσε τις τράπεζες πιο αποδοτικές και κερδοφόρες. Η λήψη αυτής της απόφασης όμως εναπόκειται στα διοικητικά στελέχη και τους μετόχους των τραπεζών και όχι στις εποπτικές αρχές. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε ότι ο

υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών ωφελεί τους πελάτες τους και άρα είναι επιθυμητός. Σε ό,τι αφορά τις διασυννοριακές συγχωνεύσεις στην Ευρώπη, αυτές αποτελούν πλέον μια πιο εφικτή επιλογή, χάρη στην ευρωπαϊκή τραπεζική ένωση, η οποία έχει ως απώτερο σκοπό να δημιουργήσει μια αγορά για τις τράπεζες η οποία θα χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη διαφάνεια, ενοποίηση και ασφάλεια. Τυχόν εμπόδια θα πρέπει να εξαλειφθούν ούτως ώστε οι τράπεζες να μπορέσουν να διαφοροποιήσουν τα χαρτοφυλάκιά τους και να γίνουν πιο ανθεκτικές. Επίσης, με αυτόν τον τρόπο, θα χαλαρώσει ο σύνδεσμος μεταξύ τραπεζών και κρατών ούτως ώστε ο τραπεζικός τομέας να συμβάλει στην εξομάλυνση διαταραχών που πλήττουν συγκεκριμένο κράτος μέλος.

Χρειάζεται επίμονη προσπάθεια για να εξαλειφθούν τα ΜΕΔ

- Στην Κύπρο, αν και το 50% των ΜΕΔ έχουν απομακρυνθεί από το τραπεζικό σύστημα και έχουν μεταβιβαστεί σε διαχειριστές δανείων, εξακολουθούν να βρίσκονται στην οικονομία. Είναι πρόβλημα αυτό; Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί; Πότε και πώς πιστεύετε ότι τα ΜΕΔ θα εξαλειφθούν πραγματικά στην Κύπρο;

- Πράγματι, τα μισά ΜΕΔ πρόσφατα απομακρύνθηκαν από τον κυπριακό τραπεζικό τομέα. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτό αντανακλά κατά κύριο λόγο δύο συγκεκριμένες συναλλαγές. Πρώτον, τη μεταβίβαση των προβληματικών στοιχείων ενεργητικού της ΣΚΤ στην ΚΕΔΠΕΣ. Και δεύτερον, την πώληση του χαρτοφυλακίου «Helix» από την Τράπεζα Κύπρου. Πέραν αυτών των δύο συναλλαγών, δεν σημειώθηκε

πρόσφατα ιδιαίτερως εντυπωσιακή πρόοδος ως προς την ταχεία αντιμετώπιση των ΜΕΔ, ιδίως αν λάβουμε υπόψη το πολύ ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον στην Κύπρο. Και έχετε δίκιο - τα ΜΕΔ που απομακρύνθηκαν από το τραπεζικό σύστημα συνεχίζουν να επηρεάζουν αρνητικά την οικονομία, καθώς η αντίστοιχη εξυπηρέτηση του χρέους περιορίζει την ικανότητα των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών να επενδύουν. Όμως, η μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού και η συγκέντρωσή τους σε εταιρείες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναδιάρθρωση του χρέους και να περιορίσουν την επιβάρυνση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Θα ήθελα να προσθέσω ακόμη ότι το μεγάλο ύψος των ΜΕΔ που μεταβιβάστηκαν σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, κρατικές ή ιδιωτικές, κα-

ταδεικνύει επίσης την ανάγκη να διασφαλιστεί ένα εύρωστο πλαίσιο για την εποπτεία αυτών των εταιρειών. Όσο για το πότε τα ΜΕΔ θα εξαλειφθούν στην Κύπρο, αυτό θα απαιτήσει επίμονη προσπάθεια, χρόνο και οικονομικές πολιτικές ευνοϊκές για την ανάπτυξη.

- Η πώληση μεγάλων πακέτων δανείων θέτει κινδύνους για τις τράπεζες και την κερδοφορία τους; Τι θα πρέπει να προσέξουν οι τράπεζες;

- Η πώληση πακέτων επισφαλών δανείων έχει δύο βασικές θετικές επιδράσεις για τις τράπεζες: πρώτον, μειώνει την οικονομική αβεβαιότητα που συνεπάγεται η διακράτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων. Δεύτερον, αντί να δεσμεύουν κεφάλαιο και να απασχολούν πόρους για τη διαχείριση τέτοιων δανείων, οι τράπεζες μπορούν να τα εκμεταλλευτούν

για την ανάληψη νέων δραστηριοτήτων. Τα επισφαλή δάνεια είναι δαπανηρά, καθώς επιφέρουν την ανάγκη σχηματισμού προβλέψεων, έχουν υψηλό κόστος διαχείρισης και είναι προβληματικά ως προς τη δυνατότητα ανάκτησης των τόκων. Ενώ η πώληση επισφαλών περιουσιακών στοιχείων συνήθως έχει άμεσο αντίκτυπο στο κεφάλαιο και την κερδοφορία, μεσοπρόθεσμα αντισταθμίζεται γενικά από το χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης και την ικανότητα αξιοποίησης νέων επιχειρηματικών ευκαιριών. Ο ευνοϊκός αντίκτυπος είναι ορατός και από την θετική αντίδραση των χρηματιστηριακών αγορών στις πωλήσεις χαρτοφυλακίων κόκκινων δανείων.

- Πιστεύετε ότι η ψηφιοποίηση των τραπεζών, αν και συνιστά πρόκληση, θα αποτελέσει ευκαιρία για κερδοφορία;

- Κατά την άποψή μου, η ψηφιοποίηση των τραπεζικών υπηρεσιών είναι μια ευκαιρία για βελτίωση της κερδοφορίας. Αν οι τράπεζες δεν συμβαδίσουν με την ψηφιοποίηση στον τομέα, θα αντιμετωπίσουν κίνδυνο απώλειας μεριδίου της αγοράς, καθώς θα τις συναγωνίζονται άλλες πιο αποδοτικές τράπεζες και νέοι ανταγωνιστές με έμφαση στη χρηματοοικονομική τεχνολογία. Και στην Κύπρο, η ψηφιοποίηση θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά τόσο στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και, συνεπώς, της κερδοφορίας των τραπεζών όσο και στη μείωση του πλεονάζοντος δυναμικού. Οι επενδύσεις σε πληροφοριακά συστήματα και στην ψηφιοποίηση είναι επίσης αναγκαίες για τη βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών και την παροχή ευνοϊκότερου περιβάλλοντος αλληλεπίδρασης με τους πελάτες.

Can advanced technologies help auditors make the hard-to-see easier to see?

ey.com #BetterQuestions

The better the question. The better the answer. The better the world works.

EY
Building a better working world

Τέσσερις ναυτασφαλιστικές στην Κύπρο

Μετά το London P&I Club και την American Hellenic, άλλες δύο κλείνουν το μάτι στην κυπριακή ναυτιλία λόγω Brexit

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τον Ιούλιο του 2018, μια από τις 13 μεγαλύτερες ντασφαλιστικές εταιρείες, η London P&I Club, ανακοίνωσε την απόφασή της να ιδρύσει θυγατρική εταιρεία στην Κύπρο, θέλοντας έτσι να διασφαλίσει ότι ακόμα και αν η Βρετανία δεν έχει πρόσβαση στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, δεν θα χάσει την πρόσβασή της σε αυτή, από την στιγμή που οι δραστηριότητές της επικεντρώνονται στην Ευρώπη. Όπως πληροφορείται η «Κ», η αίτηση της εταιρείας βρίσκεται ενώπιον της Εφόρου Ασφαλίσεων Βικτώριανς Νάταρ, ενώ η διαδικασία αδειοδότησης δεν έχει ολοκληρωθεί, λόγω της περιρρέουσας ατμόσφαιρας και της αβεβαιότητας για τα χρονοδιαγράμματα του Brexit.

Δύο νέα ονόματα

Τον δρόμο του London P&I Club φαίνεται ότι ακολουθεί και το UK Defence, μέρος του UK P&I Club (The United Kingdom mutual steam ship assurance association Limited). Η εταιρεία είναι μέλος του διεθνούς οργανισμού ναυτασφαλιστικών εταιρειών ο οποίος χειρίζεται τις ασφάλειες του 90% του παγκόσμιου στόλου. Πληροφορίες αναφέρουν ότι είναι θέμα χρόνου η μεταφορά έδρας της εταιρείας στην Κύπρο αφού ήδη βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο αδειοδότησής της από τις αρμόδιες αρχές.

Ο τρίτος παίκτης που κλείνει το μάτι στην Κύπρο είναι η ναυτασφαλιστική Steamship Mutual Underwriting. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα lloyds maritime intelligence, η ναυτασφαλιστική Steamship Mutual Underwriting association Limited, εξετάζει το ενδεχόμενο για δημιουργία έδρας τους στην Κύπρο.

H American Hellenic Insurance

Υπενθυμίζεται ότι ήδη τα τελευταία χρόνια δραστηριοποιείται στην Κύπρο η American Hellenic Insurance. Πρόκειται για σύμπραξη του American P&I Club και της διαχειρίστριας Hellenic Hull Management, η οποία επικεντρώνεται στην ασφάλιση όλων των κινδύνων σκαφών και μηχανής.

Η εταιρεία δημιουργήθηκε στα τέλη του 2015 στην Κύπρο και αποτελεί σύμπραξη μεταξύ του American P&I Club και της Hellenic Hull Management για την κάλυψη όλων των κινδύνων σκάφους και μηχανής των πλοιοκτητών διεθνώς. To American Steamship Owners Mutual Protection and Indemnity Association,

Inc. (the American Club) ιδρύθηκε στη Νέα Υόρκη το 1917 και είναι αλληλοοσφαιστικός οργανισμός αστικής ευθύνης πλοίων με έδρα στην Αμερική ενώ έχει τα κεντρικά του γραφεία στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ.

Ψήφος εμπιστοσύνης

Ήδη από πέρσι η London P&I αναζήτησε στέγη στην Κύπρο δίνοντας τα πρώτα δείγματα της σταδιακής αποδυνάμωσης της Βρετανίας στον τομέα της θαλάσσιας ασφάλισης, προστασίας και αποζημιώσεων στην Ευρώπη, συνεπεία του Brexit. Το γεγονός ότι τέσσερα από τα 13 P&I Clubs έχουν ενδιαφερθεί για την Κύπρο είναι πολύ σημαντικό για

**Ο διεθνής όμιλος ναυτα-
σφαλιστικών εταιρειών
συγκεντρώνει συνολικά 13
εταιρείες οι οποίες διαχει-
ρίζονται το 90% του παγ-
κόσμιου στόλου.**

τον τομέα της ναυτιλίας και των υπηρεσιών στην Κύπρο, δείχνοντας τις δυνατότητες ανάπτυξης της χώρας στο κομμάτι της ασφάλισης στην θάλασσα, όπως δημιουργούνται λόγω του Brexit και των όρων αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ευρωπαϊκή αγορά. «Πρόκειται για ψήφο εμπιστοσύνης για τον ναυτιλιακό μας κόμβο και πέραν του παράγοντα Brexit είναι κάτι που καταδεικνύει ότι η Κύπρος προσφέρει ένα περιβάλλον όπου ήδη υπάρχει ένας σημαντικός ναυτιλιακός τομέας», αναφέρει στην «Κ» ο υπουργός Ναυτιλίας Ντάντας Πηλείδου. Εξάλλου, τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι η Κύπρος θεωρείται υπολογισίμην δύναμη στον χώρο της ναυτιλίας και αποτελεί μια σίγουρη επιλογή όχι μόνο για ναυτοασφαλιστικές, αλλά και γενικότερα για ναυτιλιακές εταιρείες. Σύμφωνα με τα τελευταία δεδομένα, ο αριθμός των εταιρειών που περιλαμβάνονται στον φόρο χωρπικότητας έχουν αυξηθεί από 168 το 2017, σε 210. Τα έσοδα πλοιοδιαχείρισης αυξήθηκαν κατά 11% το 2018, φτάνοντας τα 528 εκατομμύρια ευρώ ή 5% του Κυπριακού Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, ενώ οι τελευταίες αξιολογήσεις κατατάσσουν την κυπριακή σημαία 3η στην Ε.Ε. και 11η παγκόσμια.

Οι επιδόσεις της κυπριακής ναυτιλίας συνεχίζουν σταθερά με θετικό πρόσημο. Τελευταία ανεβάζουν τον αριθμό των εταιρειών σε 208 και αύξηση των εσόδων πλοιοδιαχείρισης κατά 11% για το 2018.

Σύντομα η φόρμουλα για το Λεμεσός - Πειραιά

Η κάθοδος των ναυτασφαλιστικών στην Κύπρο δεν είναι το μοναδικό κεφάλαιο το οποίο έχει ενδιώξει του το Υπουργείο Ναυτιλίας αυτή την περίοδο. Τις τελευταίες μέρες σημειώθηκαν εξελίξεις και στο κεφάλαιο της ακτοπλοϊκής σύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου, όπου διαπιστώθηκε και βάσει μελέτης ότι προκύπτει διαφορά εσόδων- κόστους την οποία το Υπουργείο Ναυτιλίας θα επιδιώξει να καλύψει μέσω ευρωπαϊκής επιδότησης. Η μελέτη βιωσιμότητας της πρώτης, την οποία διενήργησε ο ελεγκτικός οίκος Deloitte, έχει ολοκληρωθεί και τέθηκε ενώπιον της υφυπουργού Ντάσας Πιλείδου, η οποία είχε την προηγούμενη Πέμπτη μια πρώτη συνάντηση με τον Έφορο Κρατικών Ενοχώσεων Θεοφάνη Θεοφάνους.

Το ζητούμενο τόσο της πρώτης όσο και των επόμενων συναντήσεων που θα ακολουθή-

**Αναζητούν τη νομική
βάση της πρότασης
που θα υποβληθεί
ενώπιον της Ευρω-
παϊκής Επιτροπής.**

σουν είναι η εξεύρεση της νομικής βάσης της πρότασης, η οποία θα υποβληθεί ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς επίσης και να συζητηθούν σειρά θεμάτων ενώ βάσει των συμπερασμάτων το Υπουργείο θα βγει σε προσφορές. Ανάμεσα στα υπο συζήτηση θέματα είναι και οι προδιαγραφές του πλοίου, το οποίο θα μπορεί να εκτελεί το δρομολόγιο. Θα αποφασιστεί επίσης ο τομέας στον οποίο θα καταλήγει η επιδότηση, ενώ σημαντικό στοιχείο είναι να μην επηρεαστούν άλλοι τομείς λόγω της επιδότησης. Η πρώτη κρού-

ση στην Κομισιόν θα γίνει μέχρι τέλος Ιουλίου και ακολούθως θα υποβληθεί και η επίσης πρότασης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι, βάσει κανόνων, η ευρωπαϊκή επιδότηση μπορεί να παραχωρείται μέχρι έξι χρόνια. Στόχος της πρότασης, αλλά και του ρόλου του Εφόρου Κρατικών Ενισχύσεων, είναι, όπως ο ίδιος αναφέρει στην «Κ», να βρεθεί τρόπος να γίνει συμβατή η κρατική ενίσχυση, μέσω της πρότασης που θα υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σημειώνεται ότι η Κύπρος συνδέσταν αποκοιλά με την Ελλάδα μέχρι το 2000, χρονιά κατά την οποία η σύνδεση είχε κριθεί μη βιώσιμη και τερματίστηκε.

Στα πέντε εκατομμύρια είχε υπολογιστεί το κόστος της σύνδεσης κατά την τελευταία συζήτηση του θέματος στην Βουλή, ωστόσο πιο ακριβής εκτίμηση του κόστους προκύπτει από την

μελέτη βιωσιμότητας της De-
loitte.

Μείωση διάρκειας

Η άποψη υποστηρικτών της πρότασης, όπως είναι ο επιχειρηματικός σύndεσμος Κύπρου –Ελλάδας, είναι ότι για να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον της αγοράς το γεγρήρημα, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν πλοία τύπου fast ferry τα οποία μπορούν να μειώσουν σε μεγάλο βαθμό την διάρκεια του ταξιδιού. Θεωρείται δε άπθανο αν η διάρκεια του ταξιδιού είναι συνολικά περίπου 70 ώρες μετ' επιστροφής, να υπάρχει μεγάλος αριθμός ταξιδιωτών οι οποίοι να θέλουν να ταξιδεύσουν εν πλώ και όχι αεροπορικά. Σημαντικός παράγοντας για το ενδιαφέρον της αγοράς είναι φυσικά και το κατά πόσο οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων για τους ελληνικούς προορισμούς θα είναι ή όχι ανταγωνιστικές.

HELLENIC ALICO LIFE INSURANCE COMPANY LIMITED

Δημοσίευση σύμφωνα με τον Κανονισμό 31 των περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων, Κανονισμό του 2016

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Hellenic Alico Life Insurance Company Limited (η «Εταιρεία») υποβάλλει στα μέλη την ετήσια έκθεσή του μαζί με τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

ΚΥΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Η κύρια δραστηριότητα της Εταιρείας, η οποία παρέμεινε η ίδια με το προηγούμενο έτος, είναι η διεξαγωγή ασφαλιστικών εργασιών στον κλάδο ζωής και προσωπικών ατυχημάτων και ασθενειών.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Κατά τη διάρκεια του έτους, η Εταιρεία δεν λειτουργούσε οποιοδήποτε υποκατάστημα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα της Εταιρείας γνωστοποιούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων στη σελίδα 9. Το κέρδος της Εταιρείας για το έτος που αναλογεί στους ιδιοκτήτες ανήλθε σε €3.143.652 (2017: €2.178.378).

Τα οικονομικά στοιχεία για το 2018 και το 2017 είναι τα εξής:

	2018	2017
	€000	€000
Μεικτά ασφάλιστρα	12.096	11.759
Κέρδος για το έτος πριν τη φορολογία	3.452	2.583
Κέρδος για το έτος μετά τη φορολογία	3.144	2.178
Υποχρεώσεις ασφαλιστικών συμβάσεων (εκκρεμείς απαιτήσεις)	6.964	5.215
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	49.033	47.258
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	15.418	12.361
Αναλογία κάλυψης κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας	*338%	337%
Ελάχιστη αναλογία κάλυψης κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας	*322%	278%
*Οι δείκτες βασίζονται στα τριμηνιαία ποσοτικά υποδείγματα που υποβλήθηκαν για ρυθμιστικούς σκοπούς και υπόκεινται σε αλλαγές μετά την ολοκλήρωση των ελεγμένων ετήσιων ποσοτικών υποδειγμάτων που θα υποβληθούν.		

ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Δεν καταβλήθηκαν μερίσματα κατά τη διάρκεια του έτους.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η μελλοντική ανάπτυξη της Εταιρείας βασίζεται κυρίως στην επιτυχημένη παροχή πωλήσεων τραπεζοασφαλειών (bank assurance) μέσω του δικτύου της Ελληνικής Τράπεζας.

Η δημιουργία νέων προϊόντων (είτε πακέτα είτε αυτοτελή), η αύξηση των πωλήσεων των υφιστάμενων προϊόντων, όπως επίσης και η διατήρηση της υψηλής διείσδυσης και διατηρησιμότητας των πωλήσεων αποτελούν τους συνεχείς στόχους της Εταιρείας.

Οι κύριοι στόχοι της Εταιρείας για το μέλλον είναι:

- Μεγιστοποίηση της αξίας της Εταιρείας προς τους μετόχους της
- Αύξηση των ασφαλιστρων
- Αύξηση των συμβολαίων ασφάλισης
- Ενίσχυση της υποδομής της πληροφορικής

Η επιτυχής υλοποίηση αυτών των στόχων θα διασφαλίσει την υψηλή κερδοφορία της Εταιρείας και στην αύξηση του μεριδίου αγοράς.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι κυριότεροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η Εταιρεία σε σχέση με το λειτουργικό περιβάλλον παρατίθενται στη σημείωση 18 των οικονομικών καταστάσεων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οι κυριότεροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η Εταιρεία παρατίθενται στη σημείωση 18 των οικονομικών καταστάσεων.

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Δεν υπήρξαν αλλαγές στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας κατά τη διάρκεια του έτους. Στο τέλος του έτους, το εκδομένο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας αποτελείται από 1.000.000 μετοχές ονομαστικής αξίας €1,71 ανά μετοχή.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 2018 και κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης είναι τα ακόλουθα:

Φοίβος Στασόπουλος, Πρόεδρος
Mario Francisco Valdes Velasco, Αντιπρόεδρος
Αντώνιος Ι Καρπασίτης
Αδάμος Σαββίδης
Δημήτριος Ευσταθίου
Ανδρέας Παπαδάτος

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς γνωστοποιούνται στη σημείωση 22 των οικονομικών καταστάσεων.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

Οι ανεξάρτητοι ελεγκτές της Εταιρείας, KPMG Limited, εκδήλωσαν επιθυμία να εξακολουθήσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Ψήφισμα που θα καθορίζει την αμοιβή τους θα κατατεθεί στην Ετήσια Γενική Συνέλευση.

Με εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου,

Μαρία Χ. Βωβίδου
Γραμματέας

Λευκωσία, 18 Μαρτίου 2019

Έκθεση Ανεξάρτητων Ελεγκτών

Προς τα μέλη της Hellenic Alico Life Insurance Company Limited

Έκθεση επί του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις της Hellenic Alico Life Insurance Company Ltd (η «Εταιρεία»), οι οποίες παρουσιάζονται στις σελίδες 9 μέχρι 72 και αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2018, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων συμπεριλαμβανομένου περιλήψης σημαντικών λογιστικών αρχών.

Κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της χρηματοοικονομικής θέσης της εταιρείας στις 31 Δεκεμβρίου 2018 και της χρηματοοικονομικής της επίδοσης και των ταμειακών ροών της, για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΔΠΧΑ-ΕΕ») και συνάδουν με τις απαιτήσεις του περί Εταιρειών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113, όπως τροποποιείται από καιρού εις καιρόν (ο «περί Εταιρειών Νόμος, Κεφ. 113»).

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου («ΔΠΕ»). Οι ευθύνες μας, με βάση αυτά τα πρότυπα περιγράφονται περαιτέρω στην παράγραφο «Ευθύνες των ελεγκτών για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων» της έκθεσής μας. Είμαστε ανεξάρτητοι από την εταιρεία, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών, που εκδίδεται από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές («Κώδικας ΔΣΠΔΕΛ») και τις απαιτήσεις δεοντολογίας, που σχετίζονται με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων στην Κύπρο και έχουμε συμμορφωθεί με τις άλλες ευθύνες δεοντολογίας, που απορρέουν από τις απαιτήσεις αυτές και τον Κώδικα ΔΣΠΔΕΛ. Πιστεύουμε, ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια, που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξήχουσας σημασίας στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου. Τα θέματα αυτά έχουν εξεταστεί στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη σχετικά με αυτά τα θέματα.

ΞΟΔΑ €12.096.349 σημείωση 4:	
Κύριο θέμα ελέγχου	Εξέταση του θέματος στα πλαίσια του ελέγχου
Ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των ασφαλιστικών συμβολαίων δημιουργεί τον εγγενή κίνδυνο οι ασφαλιστικές εργασίες να επηρεάσουν τον σωστό διαχωρισμό μεταξύ εσόδων από δεδουλευμένα ασφάλιστρα και εσόδων από μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα, ο οποίος ενδέχεται να συνεπάγεται κίνδυνο ανακριβούς αναγνώρισης των εσόδων ή τη μη αναγνώριση τους στη σωστή λογιστική χρήση.	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες σε σχέση με το θέμα αυτό μεταξύ άλλων περιλάμβαναν:
	- Εξέταση ενός δείγματος στοιχείων εσόδων (επιλέγηκαν με τη χρήση στατιστικής δειγματοληψίας) στα παραστατικά προέλευσης και αξιολόγηση της κατάλληλης περιόδου αναγνώρισης και ποσού. - Αξιολόγηση των ασφαλιστρων που αναγνωρίστηκαν τις τελευταίες ημέρες του έτους και τις πρώτες μέρες του επόμενου έτους με σκοπό να επιβεβαιωθεί η σωστή λογιστική χρήση. - Αξιολόγηση των ιστορικών τάσεων ανάπτυξης και βασικών δεικτών απόδοσης και στις περιπτώσεις όπου διαπιστώθηκαν αποκλίσεις ζητήθηκαν διευκρινίσεις από τη Διοίκηση της Εταιρείας.

Αποτίμηση αποθεματικών του Ταμείου Ζωής €32.263.109 σημείωση 15	
Κύριο θέμα ελέγχου	Εξέταση του θέματος στα πλαίσια του ελέγχου
Η εκτίμηση των αποθεματικών ταμείου ζωής είναι σύνθετη και εξαιρετικά υποκειμενική για τον προσδιορισμό των παραδοχών που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την εκτίμηση των επαρκών προβλέψεων.	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες σε σχέση με το θέμα αυτό μεταξύ άλλων περιλάμβαναν:
	- Δικούς μας αναλογιστικούς ειδικούς με σκοπό να διερευνηθεί η καταλληλότητα των βασικών παραδοχών και εκτιμήσεων που χρησιμοποίησε η Διοίκηση. Με βάση τις γνώσεις και την εμπειρία μας στον κλάδο, συγκρίναμε τη μεθοδολογία, τα μοντέλα και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν με αναγνωρισμένες αναλογιστικές πρακτικές. - Την επιλογή με τη χρήση στατιστικής δειγματοληψίας, δείγματος εκκρεμών απαιτήσεων, το οποίο αντιπροβόλαμε με παραστατικά προέλευσης με σκοπό να αξιολογηθεί η επάρκεια των αναγνωρισμένων προβλέψεων. - Αξιολόγηση της παλαιότητας των εκκρεμών απαιτήσεων λαμβάνοντας υπόψη την αιτιολογία της ανοιχτής κατάστασής τους, και - Σύγκριση των προβλέψεων του προηγούμενου έτους με τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν κατά το τρέχον έτος, προκειμένου να εκτιμηθεί αν υπάρχει υπέρβαση ή ελλειμματική πρόβλεψη.

Άλλες πληροφορίες

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες αποτελούνται από την Έκθεση Διαχείρισης, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελεγκτών επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών, εκτός όπως απαιτείται από τον Περί Εταιρειών Νόμο, Κεφ. 113.

Σχετικά με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες, που αναφέρονται παραπάνω, έτσι ώστε να αξιολογήσουμε, κατά πόσο αυτές δεν συνάδουν ουσιωδώς με τις οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις διαδικασίες που έχουμε πραγματοποιήσει σχετικά με τις άλλες πληροφορίες που έχουμε παραλάβει πριν την ημερομηνία της έκθεσης των ανεξάρτητων ελεγκτών, συμπεράνουμε ότι υπάρχει ουσιώδης σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό.

Αναφορικά με την έκθεση διαχείρισης η έκθεσή μας παρουσιάζεται στην ενότητα «Έκθεση επί άλλων νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων».

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου για τις οικονομικές καταστάσεις

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ-ΕΕ και τις απαιτήσεις του περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113, και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο να αξιολογήσει την ικανότητα της εταιρείας να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα γνωστοποιώντας, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, τα θέματα που σχετίζονται με τη δυνατότητα συνέχισης της εταιρείας ως δρώσας οικονομικής μονάδας και την υιοθέτηση της λογιστικής βάσης της δρώσας οικονομικής μονάδας, εκτός εάν υπάρχει πρόθεση να τεθεί η εταιρεία σε εκκαθάριση ή να παύσει τις δραστηριότητές της, ή δεν υπάρχει ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την επίβλεψη της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της εταιρείας.

Ευθύνες των ελεγκτών για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας, είναι να αποκτήσουμε λελογισμένη διασφάλιση κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος, και η έκδοση έκθεσης ελεγκτών που περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Λελογισμένη διασφάλιση συνιστά υψηλού βαθμού διασφάλιση, αλλά όχι εγγύηση, ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, θα εντοπίζει πάντοτε ένα ουσιώδες σφάλμα όταν υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν είτε από απάτη, είτε από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη εάν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμενόταν ότι θα επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Στο πλαίσιο ενός ελέγχου σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

• Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις, που οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε ελεγκτικές διαδικασίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και λαμβάνουμε ελεγκτικά τεκμήρια, τα οποία είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν τη βάση της γνώμης μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ενός ουσιώδους σφάλματος, που οφείλεται σε απάτη, είναι μεγαλύτερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθ’ ότι η απάτη μπορεί να περιλαμβάνει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς δηλώσεις ή την παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

• Κατανοούμε τις σχετικές με τον έλεγχο δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να σχεδιάσουμε ελεγκτικές διαδικασίες, κατάλληλες για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας.

• Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

• Συμπεραίνουμε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της λογιστικής βάσης της δρώσας οικονομικής μονάδας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, κατά πόσον υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα αναφορικά με γεγονότα ή συνθήκες που να υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αμφιβολίας ως προς την ικανότητα της εταιρείας να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα. Εάν συμπερνάουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επισύρουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις, ή εάν τέτοιες γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να τροποποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται στα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτών. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την εταιρεία να παύσει να λειτουργεί ως δρώσα οικονομική μονάδα.

• Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και γεγονότα με τρόπο που να επιτυγχάνεται η αληθινή και δίκαιη εικόνα.

• Λαμβάνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τις οικονομικές πληροφορίες των οντοτήτων ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός της εταιρείας για να εκφράσουμε γνώμη επί των οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, επίβλεψη και εκτέλεση του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Επικοινωνούμε με το Διοικητικό Συμβούλιο αναφορικά με, μεταξύ άλλων θεμάτων, το προγραμματισμένο πεδίο και χρονοδιάγραμμα του ελέγχου και σημαντικά ευρήματα από τον έλεγχο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επίσης, παρέχουμε στο Διοικητικό Συμβούλιο δήλωση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας που αφορούν στην ανεξαρτησία μας και γνωστοποιούμε σε αυτό όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και, όπου είναι εφαρμόσιμο, τα σχετικά μέτρα προστασίας.

Από τα θέματα που έχουμε γνωστοποιήσει στο Διοικητικό Συμβούλιο, καθορίζουμε τα θέματα που ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και, ως εκ τούτου, είναι τα κύρια θέματα ελέγχου.

Έκθεση επί Άλλων Κανονιστικών και Νομικών Απαιτήσεων	
Άλλες κανονιστικές απαιτήσεις	
Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 10(2) του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014, παρέχουμε τις πιο κάτω πληροφορίες στην Έκθεση Ανεξάρτητων Ελεγκτών, οι οποίες απαιτούνται επιπρόσθετα από τις απαιτήσεις των ΔΠΕ.	

Ημερομηνία διορισμού μας και περίοδος συνολικής αδιάλειπτης ελεγκτικής εργασίας

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ελεγκτές της εταιρείας από τη Γενική Συνέλευση των μελών της Εταιρείας στις 14 Ιανουαρίου 2016 για την χρονιά που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ο διορισμός μας ανανεώνεται ετησίως με ψήφισμα των μετόχων. Η περίοδος συνολικής αδιάλειπτης παροχής ελεγκτικών υπηρεσιών είναι 4 έτη και καλύπτει τις περιόδους που έληξαν από τις 31 Δεκεμβρίου 2015 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2018.

Συνοχή της πρόσθετης έκθεσης προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων, η οποία εκφέρεται σε αυτήν την έκθεση, συνάδει με την πρόσθετη έκθεσή μας που παρουσιάστηκε στην Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας στις 20 Φεβρουαρίου 2019.

Παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε μη ελεγκτικές υπηρεσίες που απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού της ΕΕ αριθ. 537/2014 όπως εφαρμόστηκε από το άρθρο 72 του περί Ελεγκτών Νόμου του 2017, όπως τροποποιείται από καιρού εις καιρόν («Ν.53(Ι)/2017»).

Άλλα Νομικά Θέματα

Σύμφωνα με τις επιπρόσθετες απαιτήσεις του Νόμου Ν.53(Ι)/2017,και με βάση τις εργασίες που έγιναν κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, αναφέρουμε τα πιο κάτω:

• Κατά τη γνώμη μας, η Έκθεση Διαχείρισης, η ετοιμασία της οποίας είναι ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου, έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113 και οι πληροφορίες που δίνονται σε αυτή συνάδουν με τις οικονομικές καταστάσεις.

• Σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος της εταιρείας που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης.

Άλλο θέμα

Αυτή η έκθεση, περιλαμβανομένης και της γνώμης, ετοιμάστηκε για τα μέλη της Εταιρείας ως σώμα σύμφωνα με το Άρθρο 69 του Νόμου Ν.53(Ι)/2017 και για κανένα άλλο σκοπό. Δίνοντας αυτή τη γνώμη δεν αποδεχόμαστε και δεν αναλαμβάνουμε ευθύνη για οποιοδήποτε άλλο σκοπό ή προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στη γνώση του οποίου αυτή η έκθεση δυνατόν να περιέλθει.

Ο συντάκτης ανάθεσης για αυτή την ανεξάρτητη έκθεση ελέγχου είναι ο Μιχάλης Μ. Αντωνιάδης.

Μιχάλης Μ. Αντωνιάδης Εγκεκριμένος Λογιστής και Εγγεγραμμένος Ελεγκτής εκ μέρους και για λογαριασμό της			
KPMG Limited Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές Εσπερίδων 14 1087 Λευκωσία			
18 Μαρτίου 2019			

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018			
	Σημ.	2018 €	2017 €
Μεικτά ασφάλιστρα Αντασφαλίσεις	4 4	12.096.349 (3.018.600)	11.759.050 (2.920.704)
Καθαρά ασφάλιστρα		9.077.749	8.838.346
Αλλαγή στα μη κερδηθέντα ασφάλιστρα	15(iv)	(1.251)	(8.313)
Καθαρά κερδηθέντα ασφάλιστρα		9.076.498	8.830.033
Καθαρό εισόδημα από προμήθειες αντασφαλιστών		62.293	151.216
Καθαρά κέρδη από επενδύσεις	6	(260.020)	573.222
Μείωση της απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9	12	16.499	-
Καθαρά έσοδα		8.895.270	9.554.471
Ασφαλιστικές παροχές	5(i)	(1.461.459)	(2.516.873)
Ασφαλιστικές απαιτήσεις	5(ii), 15(iii)	(2.742.279)	(2.474.430)
Μερίδιο αντασφαλιστών σε ασφαλιστικές απαιτήσεις	5(ii), 15(iii)	2.329.492	1.796.231
Καθαρές ασφαλιστικές απαιτήσεις και παροχές		(1.874.246)	(3.195.072)
Έξοδα κτήσης	17(b(i))	(1.611.488)	(1.651.824)
Λειτουργικά έξοδα	7	(1.957.708)	(2.124.909)
Συνολικά έξοδα		(3.569.196)	(3.776.773)
Κέρδος για το έτος πριν τη φορολογία		3.451.828	2.582.666
Φορολογία	8	(308.176)	(404.288)
Κέρδος για το έτος που αναλογεί στους ιδιοκτήτες		3.143.652	2.178.378

Λοιπά συγκεντρωτικά (έξοδα)/έσοδα			
Ποσά που δεν θα αναταξινομηθούν στο κέρδος ή ζημία			
Ποσά που μπορεί να αναταξινομηθούν στο κέρδος ή ζημία			
Μεταβολές στη δίκαιη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων διαθέσιμων προς πώληση	-	(43.618)	
Ζημία δίκαιης αξίας που προκύπτει από την κίνηση της υποχρέωσης ταμείων συνδεδεμένων με επενδυτικές μονάδες που σχετίζεται με τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	15(i)	-	3.447
Ζημία από τη διάθεση εισηγμένων τίτλων που κατηγοριοποιούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση	-		19.794
Λοιπά συγκεντρωτικά (έξοδα)/έσοδα για το έτος μετά την αφαίρεση της φορολογίας	-		(20.377)
Συνολικά συγκεντρωτικά έσοδα για το έτος που αναλογούν στους ιδιοκτήτες		3.143.652	2.158.001

Οι σημειώσεις στις σελίδες 15 μέχρι 72 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΣΤΙΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018			
	Σημ.	2018 €	2017 €
Περιουσιακά στοιχεία			
Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	9	11.863	12.424
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία:			
- Διαθέσιμα προς πώληση	10	-	10.765.942
- Που αποτιμώνται σε δίκαιη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	11	28.612.427	14.895.749
Μερίδιο αντασφαλιστών στα ασφαλιστικά συμβόλαια	15	13.393.816	12.610.033
Απαιτήσεις αντασφάλισης - άλλα πρόσωπα	14	361.363	2.194.835
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις		338	338
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα		220.210	80.067
Αναβαλλόμενα έξοδα κτήσης		15.224	7.269
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	12	6.6417.864	6.692.314
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων		49.033.125	47.258.971
Ίδια κεφάλαια			
Μετοχικό κεφάλαιο	13	1.710.000	1.710.000
Αποθεματικό προσόδου	13	13.708.320	10.682.382
Αποθεματικό δίκαιης αξίας	13	-	(31.013)
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		15.418.320	12.361.369
Υποχρεώσεις			
Αποθεματικά κλάδου ζωής	15	32.263.109	31.327.084
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	16	387.727	488.446
Υποχρεώσεις αντασφάλισης - άλλα πρόσωπα	14	895.648	2.992.857
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις		68.321	89.215
Σύνολο υποχρεώσεων		33.614.805	34.897.602
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		49.033.125	47.258.971

Οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 19 Μαρτίου 2019.

Οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 19 Μαρτίου 2019.		
Φοίβος Στασόπουλος Πρόεδρος	Mario Francisco Valdes Velasco Αντιπρόεδρος	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 15 μέχρι 72 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών καταστάσεων

Υψηλές προσδοκίες για Χ.Α. και ομόλογα μετά τις κάλπες

Ενίσχυση λόγω Λαγκάρντ και πιθανής αυτοδυναμίας Ν.Δ. «βλέπουν» οι αναλυτές

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η προσδοκία των επενδυτών για αλλαγή κυβέρνησης, φιλικής προς τις επιχειρήσεις και τις επενδύσεις, και την εδραίωση ενός σταθερού οικονομικού και φορολογικού περιβάλλοντος ενεργοποίησε τα αντανakλαστικά των funds απέναντι στις ελληνικές μετοχές και τα ελληνικά ομόλογα, οδηγώντας σε ισχυρό ράλι στο Χρηματιστήριο και σε εντυπωσιακή βουτιά του κόστους δανεισμού του ελληνικού Δημοσίου, κάτι που στηρίχθηκε και από το ευνοϊκό περιβάλλον στις διεθνείς και ειδικά στις ευρωπαϊκές αγορές, οι οποίες πλέον –μετά και την υποψηφιότητα Λαγκάρντ για το «τιμόνι» της ΕΚΤ– προεξοφλούν χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής.

Ο Γενικός Δείκτης καταγράφει κέρδη της τάξης του 45% από τις αρχές του έτους – τα υψηλότερα διεθνώς, με μεγάλο μέρος αυτού του ράλι να σημειώνεται μετά τις ευρωεκλογές (+22%), και βλέπει πλέον τις 900 μονάδες, ένα επίπεδο που σημειώθηκε για τελευταία φορά στις αρχές του 2015. Τα ελληνικά ομόλογα πρωταγωνιστούν και αυτά σε επιδόσεις διεθνώς, με την απόδοση του 10ετούς να έχει υποχωρήσει στο μισό σε σχέση με τα επίπεδα της εκδόσής του τον Ιανουάριο (3,90%), και διαμορφώνεται πλέον κοντά στο 2%, με το ράλι να έχει μεταδοθεί σε όλες τις διάρκειες, στρώνοντας έτσι το έδαφος για νέα έξοδο στις αγορές μετά τις εκλογές ακόμα και με μακροπρόθεσμο τίτλο.

Το ερώτημα που προκύπτει πλέον είναι εάν το ισχυρό αυτό ράλι έχει περιθώρια να συνεχιστεί και να διευρύνει την επενδυτική βάση της χώρας, προσελκύοντας «καλής ποιότητας» επενδυτές. Σύμφωνα με τους ανα-

Ο Γενικός Δείκτης καταγράφει κέρδη της τάξης του 45% από τις αρχές του έτους – τα υψηλότερα διεθνώς, με μεγάλο μέρος αυτού του ράλι να σημειώνεται μετά τις ευρωεκλογές (+22%), και βλέπει πλέον τις 900 μονάδες.

Στρώνεται το έδαφος για νέα έξοδο στις αγορές, ακόμα και με μακροπρόθεσμο τίτλο.

λυτές, αν και δεν αποκλείονται ρευστοποιήσεις λόγω της ταχύτητας της ανόδου, οι προοπτικές της αγοράς γενικότερα είναι άκρως θετικές, καθώς οι εξελίξεις θα διατηρήσουν το επενδυτικό ενδιαφέρον υψηλό.

«Long» θέσεις

«Είμαστε long στα ελληνικά ομόλογα όπως και στην υπόλοιπη ευρωπεριφέρεια», σημειώνει στην «Κ» ο Τζέιμς Πίτερ Σόρρενσεν, επικεφαλής αναλυτής της Danske Bank. Σε ό,τι αφορά τις εθνικές εκλογές, υπάρχει σημαντικό περιθώριο για ακόμη καλύτερες επιδόσεις στα ελληνικά ομόλογα εάν η Ν.Δ. κερδίσει με πλειοψηφία, επισημαίνει. Εστω και αν αυτό

έχει εν μέρει αποτιμηθεί, ο συνδυασμός μιας νέας κυβέρνησης προσλωμένων στις μεταρρυθμίσεις και της νέας επικεφαλής της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ, θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο το κυνήγι αποδόσεων, ευνοώντας τους ελληνικούς τίτλους. Εάν ακολουθήσουν και αναβαθμίσεις από τους οίκους αξιολόγησης, τα ελληνικά ομόλογα θα «κλείσουν» εντελώς την ψαλίδα με τα ιταλικά έως το τέλος του έτους.

Κύμα εισροών

Όσον αφορά το Χρηματιστήριο, η αυτοδυναμία τη Ν.Δ. θεωρείται από τους αναλυτές ότι θα ενεργοποιήσει ένα νέο κύμα εισροών στο Χ.Α., ενώ το ενδιαφέρον για τις ελληνικές μετοχές θα διατηρηθεί έντονο. Όπως σημειώνει στην «Κ» ο Μάνος Χατζηδάκης, υπεύθυνος Τμήματος Ανάλυσης της Beta Securities, οι επενδυτές βλέπουν στο πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας πιο φιλικές εξαγγελίες σε ό,τι αφορά την προσέλκυση επενδύσεων και μια στόχευση προς

υψηλότερες πιστοληπτικές αξιολογήσεις που θα ανοίξουν τον δρόμο για φθηνότερο κόστος χρήματος και ως εκ τούτου ανέλαβαν ρίσκο πριν από το αποτέλεσμα, αναζητώντας καλύτερα επίπεδα τιμών εισόδου. Εφόσον το αποτέλεσμα το βράδυ της Κυριακής επιβεβαιώσει τις προσδοκίες αυτοδυναμίας, είναι βέβαιο ότι θα υπάρξουν εκ νέου εισροές σε όλες τις αξίες που εμπεριέχουν ελληνικό ρίσκο από επενδυτικά κεφάλαια που έχουν συντηρητικότερο προφίλ, υποστηρίζοντας τα απαιτητικά επίπεδα στα οποία πολλές μετοχές και ομόλογα τελούν υπό διαπραγμάτευση.

Με δεδομένο ότι τα νέα δεν εξαντλούνται στο αποτέλεσμα των εκλογών, αλλά ακολουθεί μια ροή ειδήσεων μέσα στο καλοκαίρι (πιστοληπτικές αξιολογήσεις Αυγούστου, άρση των capital controls και φυσικά η τοποθέτηση τεχνοκρατών σε κομβικά υπουργεία), εκτιμάται ότι το ενδιαφέρον θα παραμείνει υψηλό.

Ποιες μετοχές μπαίνουν στο στόχαστρο των επενδυτών

Οι μετοχές οι οποίες αναμένεται να κερδίσουν έδαφος μετεκλογικά είναι, σε πρώτη φάση, εκείνες που σχετίζονται άμεσα με επενδυτικά σχέδια και ιδιωτικοποιήσεις και την ενίσχυση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Ηλίας Ζαχαράκης, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Fast Finance, η ρευστότητα στο σύστημα είναι πλέον μεγάλη και οι επενδυτές πρέπει να επικεντρωθούν σε εταιρείες που πρώτες θα ωφεληθούν από την ανάπτυξη, όπως η Βιομηχανία, οι κατασκευές και η ενέργεια, ενώ και σε εταιρείες που είναι ξεκάθαρο ότι θα αυξήσουν σημαντικά τα κέρδη τους, όπως είναι τα Ελληνι-

κά Χρηματιστήρια (ΕΧΑΕ), αλλά και σε εκείνες που έχουν μικρό δανεισμό και μπορούν πλέον να αναπτυχθούν μέσω του τραπεζικού κλάδου ή άλλων πηγών με μικρό πλέον κόστος. Επίσης, ο τραπεζικός είναι ο κλάδος που πάντα κάνει τη διαφορά, ειδικά με μία οικονομία που αρχίζει να αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς.

Επικέντρωση σε εισηγμένες με σημαντική έκθεση στο εξωτερικό, υγιή κεφαλαιακή διάρθρωση και αυξημένη λειτουργική μόκλευση με σκοπό την επίτευξη οικονομικών κλίμακας, συστήνει ο Νίκος Καυκάς, υπεύθυνος Τμήματος Ανάλυσης της Λέων Δεπόλας ΑΧΕΠΕΥ. Όπως

επισημαίνει, ορισμένοι αριθμοδείκτες όπως το P/E και P/BV, EV/EBITDA μπορεί να εμφανίζονται ανεβασμένοι στα τρέχοντα επίπεδα τιμών, αλλά πρέπει να εξετάζονται συνδυαστικά με την προσδοκώμενη μεγέθυνση του κύκλου εργασιών και της κερδοφορίας.

Πάντως, οι αναλυτές δεν αποκλείουν την πιθανότητα τεχνικής διόρθωσης στην αγορά μετά και τα ισχυρά (και σε κάποιες περιπτώσεις, υπερβολικά) κέρδη που σημειώθηκαν, με τους επενδυτές να «ποντάρουν» στις πιθανότητες πολιτικής αλλαγής. Όπως σημειώνει ο κ. Χατζηδάκης, οι επενδυτές θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους ότι μια υπερθέρμανση της

αγοράς μπορεί να οδηγήσει βραχυπρόθεσμα σε μια ανατιμητική υπερβολή, η οποία δεν θα συμβαδίζει με τις πραγματικές δυνατότητες των εταιρειών και ως εκ τούτου πρέπει οι επιλογές τους να βασίζονται σε προσεκτική εξέταση των επιμέρους θεμελιωδών στοιχείων και προοπτικών.

Ο συνδυασμός της σύγκλισης των τιμών στο ταμπελό με το consensus των αναλυτών και οι αποκλίσεις που εμφανίζουν πολλοί τεχνικοί δείκτες αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες μιας πτωτικής εκτόνωσης, ακόμα και αν επιτευχθεί αυτοδυναμία, στο πλαίσιο του ρητού «...sell the news», όπως επισημαίνει στην «Κ» ο Νίκος Καυκάς.

Συμφόρηση στην Αττική για την έκδοση «χρυσής βίζας»

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε αποκεντρωμένες διοικήσεις σε όλη την Ελλάδα αναζητούνται, από δικηγορικά γραφεία και μεσίτες, διαθέσιμες ημερομηνίες για την κατάθεση αιτημάτων χορήγησης άδειας παραμονής στους επενδυτές ακινήτων που έχουν αξιοποιήσει το σχετικό πρόγραμμα («χρυσή βίζα»). «Πριν από λίγες εβδομάδες, υποχρεωθήκαμε να ταξιδέψουμε μαζί με τον επενδυτή-αγοραστή ακινήτου στη Βουλιαγμένη, στην Πάτρα, όπου και τελικά κατορθώσαμε να καταθέσουμε τα σχετικά έγγραφα και να λάβουμε τη σχετική άδεια παραμονής», σημειώνει στην «Κ» ο κ. Αλέξανδρος Ρισβάς, επικεφαλής της δικηγορικής εταιρείας Ρισβάς & Συνεργάτες, η οποία δραστηριοποιείται στην αγορά των αδειών διαμονής και είναι ενεργό μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Μετανάστευσης Επενδύσεων.

Αιτία είναι ο κορεσμός που παρατηρείται το τελευταίο 18μηνο στις τρεις κεντρικές διοικήσεις της Αττικής (Αθήνα, Παλλήνη και Πειραιάς), με αποκορύφωμα τα πρόσφατα «κρούσματα», όπου για να λάβει ένας επενδυτής εκτός Ε.Ε. άδεια παραμονής έπρεπε να περιμένει μέχρι το 2021, καθώς τότε ήταν το επόμενο διαθέσιμο ραντεβού... Προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα, εκδόθηκε στις αρχές Απριλίου υπουργική απόφαση από το υπ. Μεταναστευτικής Πολιτικής, μέσω της οποίας κατέστη δυνατή η κατάθεση των σχετικών αιτημάτων σε όλες τις αποκεντρωμένες διοικήσεις της επικράτειας (Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης) και όχι μόνο σε εκείνες όπου υπάρχει το προς απόκτηση ακίνητο.

«Η πρόσφατη υπουργική απόφαση, όντως μας προσέφερε μια διέξοδο, καθώς ήδη αρκετοί επενδυτές είχαν αρχίσει να στρέφονται προς άλλες χώρες της Ε.Ε., προκειμένου να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους και να λάβουν τη σχετική άδεια παραμονής. Ωστόσο, ακόμα και αυτή η λύση μπορεί να λειτουργήσει μόνο ως προσωρινό μέτρο, καθώς είναι προφανές ότι ο κορεσμός βρίσκεται και εδώ προ των πυλών», τονίζει ο κ. Ρισβάς. Όπως σημειώνει, μόλις εκδόθηκε

η υπουργική απόφαση ξεκίνησαν οι πρώτες «μεταναστεύσεις» των δικηγόρων και των μεσιτών προς την Κόρινθο, που είναι η πλησιέστερη διοίκηση, ενώ σύντομα τα αιτήματα χορήγησης άδειας παραμονής επεκτάθηκαν στην Πάτρα, στα Χανιά, στη Λαμία, στη Λάρισα, ακόμα και στη Θεσσαλονίκη.

Σύμφωνα με τον κ. Ρισβά, όμως, το σύστημα αυτό δεν θα μπορέσει να λειτουργήσει ως μακροπρόθεσμη επιλογή. «Απαιτείται μια συνολική επαναπροσέγγιση της παροχής υπηρεσιών προς τους επενδυτές, η οποία θα πρέπει να εστιάζει στην επίλυση απλών, πρακτικών προβλημάτων, που εν πολλοίς υφίστα-

Για επένδυση σε ακίνητο στη Βουλιαγμένη, η αίτηση κατατέθηκε στην... Πάτρα.

νται από την έναρξη της ισχύος του προγράμματος», σημειώνει. Σύμφωνα με τον ίδιο, αλλά και με άλλους που λειτουργούν στην αγορά αυτή, είναι επιτακτική ανάγκη η δημιουργία μιας ή δύο διοικήσεων, που να ασκούνται αποκλειστικά με τους επενδυτές της «χρυσής βίζας» και όχι όπως γίνεται σήμερα, με το σύνολο των ανθρώπων που αιτούνται άδεια παραμονής.

Υπενθυμίζεται ότι κατά το τρέχον έτος έχουν εκδοθεί 645 άδειες (στοιχεία μέχρι και τις αρχές Ιουνίου), αριθμός που είναι παραπλήσιος με τον αντίστοιχο περυσινό. Αυτό βέβαια δεν οφείλεται στην επιβράδυνση της ζήτησης, αλλά είναι απόρροια του φόρτου εργασίας των υπηρεσιών, που δεν μπορούν να διαχειριστούν περισσότερες αιτήσεις...

Εν ολίγοις, η υφιστάμενη δυναμικότητα της χώρας δεν ξεπερνά τις 1.500 άδειες ετησίως (το 2018 εκδόθηκαν 1.400 άδειες), βάζοντας ουσιαστικά ένα άτυπο «πλαφόν» σε μία από τις πιο επιτυχημένες παρεμβάσεις των τελευταίων ετών για την τόνωση της αγοράς ακινήτων και της οικονομίας, και μάλιστα αποκλειστικά με ξένα κεφάλαια.

Κατά το τρέχον έτος, έχουν εκδοθεί 645 άδειες, αριθμός παραπλήσιος με τον αντίστοιχο περυσινό. Αυτό βέβαια δεν οφείλεται στην επιβράδυνση της ζήτησης, αλλά στον φόρτο εργασίας των υπηρεσιών, που δεν μπορούν να διαχειριστούν περισσότερες αιτήσεις.

Δυσβάστακτη η φορολογία των μισθωτών

Της **ΤΖΕΝΗΣ ΠΑΝΟΥ***

Σε πρόσφατη έκθεσή του ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχανιών (ΣΕΒ) επεσήμανε ότι η Ελλάδα αποτελεί σπάνια περίπτωση χώρας που φορολογεί τόσο επιθετικά την εργασία. Η υπερφορολόγηση μεγιστοποιείται στα εισοδήματα των «υψηλόμισθων» μισθωτών του ιδιωτικού τομέα, που κατά τεκμήριο έχουν υψηλές δεξιότητες και καταλαμβάνουν θέσεις ευθύνης στην αγορά εργασίας. Μάλιστα, το World Economic Forum καταγράφει την Ελλάδα ως τη χώρα της Ε.Ε. στην οποία η φορολογία αποτελεί το μέγιστο αντικίνητρο στην εργασία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζει ο ΣΕΒ, για να λάβει κάποιος καθαρές αποδοχές 40.000 ευρώ ετησίως, ο εργοδότης πληρώνει συνολικά 100.000 ευρώ, εκ των

οποίων 60.000 ευρώ πηγαίνουν στο κράτος. Ακόμα και για χαμηλότερα εισοδήματα, και συγκεκριμένα για 20.000 ευρώ, οι εργοδότες πληρώνουν σχεδόν τα διπλάσια, ήτοι 35.750 ευρώ, από τα οποία 15.750 είναι φόροι και εισφορές.

Πιο αναλυτικά, ένας μισθωτός με μεικτό μισθό 70.000 ευρώ καταβάλλει περίπου 11.000 ευρώ για ασφαλιστικές εισφορές, 18.000 για φόρο εισοδήματος και 2.700 ευρώ για ειδική εισφορά αλληλεγγύης (η οποία υπολογίζεται κλιμακωτά στο σύνολο των προ φόρου εισοδημάτων). Το τελικό καθαρό ποσό που λαμβάνει ανέρχεται στις 38.300 ευρώ. Ο εργοδότης έχει καταβάλει επίσης 17.500 ευρώ για τις ασφαλιστικές εισφορές που τον αναλογούν. Συνολικά, δηλαδή, το εργοδοτικό κόστος του εργαζομένου ανέρχεται σε 87.500 ευρώ, εκ των οποίων οι 49.200 ευρώ καταλήγουν στο

κράτος. Επίσης, οι μισθωτοί, προκειμένου να έχουν το ευεργέτημα της μείωσης του φόρου (σύμφωνα με το άρθρο 16 του ΚΦΕ για τέκνα κ.λπ.) απαιτείται να πραγματοποιήσουν δαπάνες απόκτησης αγαθών και λήψης υπηρεσιών ανάλογα με το ύψος των ακαθάριστων μισθών τους ως εξής: Για εισοδήματα έως 10.000 ευρώ απαιτούνται δαπάνες ύψους 10% επί των εισοδημάτων αυτών, για εισοδήματα από 10.001 έως 30.000 ευρώ δαπάνες ύψους 15% και για εισοδήματα άνω των 30.000 ευρώ δαπάνες ύψους 20% (με ανώτατο όριο απαιτούμενων δαπανών το συνολικό ποσό των 34.000 ευρώ). Οι ανωτέρω δαπάνες θα πρέπει υποχρεωτικά να έχουν εξοφληθεί με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής (χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες, e-banking κ.λπ.).

Πρέπει να τονιστεί ότι αν ο μισθωτός δεν καταφέρει να συγκε-

ντρώσει το απαιτούμενο ποσό δαπανών, του επιβάλλεται «πρόστιμο» ίσο με 22% στο ποσό που υπολείπεται. Ετσι, ο ανωτέρω μισθωτός (με μεικτό μισθό 70.000 ευρώ) οφείλει να πραγματοποιήσει δαπάνες (εξοφλούμενες με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής) ύψους 12.000 ευρώ, ήτοι το 1/3 των καθαρών εισοδημάτων του. Εάν δε και η σύζυγός του έχει ομοίως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες ύψους 50.000, το συνολικό ποσό δαπανών που πρέπει να συγκεντρώσουν για να μην «τιμωρηθούν» φτάνει τις 20.000 ευρώ. Στις δαπάνες δε αυτές δεν περιλαμβάνονται τα ενοίκια κατοικίας, οι τόκοι στεγαστικών ή άλλων δανείων, ούτε η αγορά αυτοκινήτων, δικύκλων κ.λπ.

Γενικά, η υποχρέωση των φορολογουμένων να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών

αποτελεί ένα θεμιτό και αποτελεσματικό μέτρο για την πάταξη της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής. Ωστόσο, είναι απορίας άξιον γιατί στο φορολογικό μας σύστημα την υποχρέωση αυτή την έχουν μόνο οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι (που εξ ορισμού αδυνατούν να φοροδιαφύγουν, καθώς ο φόρος τους παρακρατείται στην πηγή από τους εργοδότες τους), ενώ, αντίθετα, δεν υπάρχει αντίστοιχη υποχρέωση και «ποινή» για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους λοιπούς φορολογουμένους.

Επίσης, ο μισθωτός φορολογείται για τις περισσότερες από τις παροχές σε είδος που τυχόν λαμβάνει από τον εργοδότη του, π.χ. αυτοκίνητο, σπίτι κ.λπ. Ομοίως, οι παροχές αυτές επιβαρύνονται με ειδική εισφορά αλληλεγγύης και προσαυξάνουν το εισόδημα επί των οποίων υπολογίζονται οι δαπάνες

που πρέπει να πραγματοποιήσει (παρόλο που φυσικά δεν εισπράττει σε χρήμα τα αντίστοιχα ποσά).

Ιδιαίτέρως η ειδική εισφορά αλληλεγγύης αποτελεί εξαιρετικά επαχθές μέτρο, δεδομένου ότι επιβάλλεται στο συνολικό ακαθάριστο εισόδημα του φορολογουμένου, δηλαδή στο ποσό του εισοδήματος πριν από την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου. Ουσιαστικά δηλαδή αποτελεί φόρο επί του φόρου. Υπολογίζεται κλιμακωτά σε όλα τα εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ ως εξής: για εισόδημα 12.001-20.000 ευρώ: 2,2%, για 20.001-30.000: 5%, 30.001-40.000: 6,50%, 40.001-65.000: 7,50%, 65.001-220.000: 9%, για ποσά άνω των 220.000: 10%.

* Η κ. Τζένη Πάνου είναι υπεύθυνη του φορολογικού τμήματος της ASnetwork (www.asnetwork.gr).

Καινοτόμος παραγωγή μπίρας μέσω ανακύκλωσης τροφίμων

Δημητριακά της Kellogg's αξιοποιεί η ζυθοποιία Seven Brothers

Η **Seven Brothers**, μια ζυθοποιία στο Μάντσεστερ, δίνει νέα διάσταση στην ανακύκλωση τροφίμων, αξιοποιώντας δημητριακά της Kellogg's, τα οποία είναι ασφαλή αλλά δεν πληρούν όλες τις προδιαγραφές της εταιρείας, για να φτιάξουν μπίρα. Στο παρελθόν, η Kellogg's έστελνε πάνω από 5.000 τόνους δημητριακών τον χρόνο σε τοπικές φάρμες όπου αξιοποιούνταν ως τροφή για τα ζώα, στην κτηνοτροφία.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων επτά μηνών, όμως, η Seven Brothers χρησιμοποιεί δημητριακά της Kellogg's για να παρασκευάσει μπίρα, δίνοντας μια διαφορετική έννοια στην ανακύκλωση τροφίμων και κατ' επέκταση στην καταπολέμηση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής.

Πέρυσι, δημιούργησε την Throw Away IPA, μια μπίρα από Corn Flakes που δεν περνούσαν τα κριτήρια της Kelloggs. Τον Ιούνιο, η Seven Brothers κυκλοφόρησε στη βρετανική αγορά ακόμη δύο μπίρες από δημητριακά της Kelloggs: μια ξανθιά μπίρα από Rice Krispies και μια σκουρόχρωμη από Coco Pops.

«Μπορούμε τελικά να βρούμε μια χρήση για τα βρώσιμα δημητριακά που δεν μπορούν να καταλήξουν στη λιανική αγορά, επειδή έχουν ψιθεί λίγο περισσότερο ή είναι πολύ μεγάλα ή μικρά σε σχέση με τις προδιαγραφές της εταιρείας για το τελικό προϊόν», σχολιάζει η Κέιτ Πρις, υψηλόβαθμο στέλεχος της Kellogg's στο Ηνωμένο Βασίλειο, στους New York Times. Εκτός της θρεπτικής αξίας και της ασφαλείας, που προέχουν στους ποι-

Η **ζυθοποιία** του Μάντσεστερ χρησιμοποιεί δημητριακά της Kellogg's, τα οποία είναι ασφαλή αλλά δεν πληρούν όλες τις προδιαγραφές της εταιρείας, για να φτιάξει μπίρα.

οτικούς ελέγχους των τροφίμων, σημαντικό ρόλο παίζει επίσης το χρώμα, η υφή, η γεύση, το μέγεθος και το σχήμα κάθε προϊόντος. Πολύς φορές, τα τρόφιμα που παράγονται δεν καταλήγουν στα ράφια των καταστημάτων, διότι δεν πληρούν όλα τα χαρακτηριστικά που έχει ορίσει η εταιρεία. Όπως επισημαίνεται στο σχετικό δημοσίευμα της New York Times, το ένα τρίτο των τροφίμων είτε αχρηστεύεται είτε καταλήγει στα απορρίμματα, σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Οι μεγαλύτερες πο-

σότητες βρίσκονται σε χωματερές, όπου απελευθερώνουν μεθάνιο κατά την αποσύνθεσή τους. Τα απορρίμματα από τρόφιμα αναλογούν στο 8% των παγκόσμιων εκπομπών ρύπων.

Το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του ΟΗΕ παροτρύνει τους παραγωγούς να ανακυκλώνουν τα τρόφιμα τους. «Εάν τα τρόφιμα που επεξεργάζεται μια εταιρεία εξακολουθούν να είναι ασφαλή, τότε μπορούν να καταναλωθούν», σχολιάζει η Εμιλί Μπορντ, υπεύθυνη για τη νομοθεσία και την

πολιτική τροφίμων στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ. Έχουν όμως απήχηση στο καταναλωτικό κοινό αυτά τα τρόφιμα, που ανακυκλώνονται και προορίζονται για διαφορετικές χρήσεις από τον αρχικό σκοπό τους. Η Dockyard, μια αλυσίδα παμπ στο Μάντσεστερ, ισχυρίζεται πως η Throw Away IPA έχει μεγάλη επιτυχία. «Πρέπει να την προμηθευόμαστε σε σταθερή βάση», δηλώνει ο Τόμι Ρόουλαντ, στέλεχος της Dockyard. Η Seven Brothers δεν είναι η πρώτη ζυθοποιία που χρησιμοποιεί ανακυκλωμένα τρόφιμα για την παραγωγή μπίρας. Η τακτική αυτή εφαρμόζονταν στη Μεσοποταμία, όπου οι ζυθοποιίες χρησιμοποιούσαν το διαλυμένο σε ψίχουλα ψωμί για να φτιάξουν μπίρα. Η Toast Ale, η οποία ειδικεύεται στην ανακύκλωση ψωμιού σε μπίρα, ξεκίνησε το 2016 και έναν χρόνο αργότερα επεκτάθηκε στη Νέα Υόρκη. «Είναι το παλιό που παντρεύεται με το καινούργιο», σχολιάζει η Τζάιντ Βάιντερ, η οποία επιβλέπει τις πωλήσεις της εταιρείας στη Νέα Υόρκη. «Η ιδέα ότι αξιοποιούμε τροφή που διαφορετικά θα κατέληγε στα απορρίμματα, έχει ρίζες στην εποχή που δημιουργήθηκαν οι πρώτες συνταγές του ζύθου. Πάντως, η στρατηγική της Kellogg's ήδη αποφέρει αποτελέσματα. Η συνεργασία της με τη Seven Brothers ανήκει σε μια ευρύτερη πολιτική για τη βιωσιμότητα, που οδήγησε πέρυσι στη μείωση των απορριμμάτων της εταιρείας από τρόφιμα κατά 12,5% στη Βρετανία, αναφέρουν οι New York Times.

Με ρευστότητα 8 δισ. funds αναζητούν ευκαιρίες στα ακίνητα

Πολλαπλάσια κεφάλαια έχουν συγκεντρώσει τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια (private equity funds) σε σχέση με την προηγούμενη διετία, αναζητώντας ευκαιρίες στην αγορά ακινήτων και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια που δραστηριοποιούνται στα ακίνητα άντλησαν 8 δισ. δολάρια μόνον το α' τρίμηνο του 2019 αντί μόλις 1 δισ. δολαρίων ένα χρόνο πριν και 3,3 δισ. δολαρίων την αντίστοιχη περίοδο του 2017, σύμφωνα με στοιχεία που παραθέτουν οι Financial Times. «Πολλά private equity funds προβλέπουν πως οι τιμές των ακινήτων θα ακολουθήσουν την κατιούσα», σχολιάζει ο Τομ Καρ, επικεφαλής στον τομέα των ακινήτων της εταιρείας αναλύσεων Preqin, στη βρετανική εφημερίδα. Σε έκθεση της LaSalle Investment Management αναφέρεται πως «μέχρι το 2021, εάν όχι νωρίτερα, είναι αναπόφευκτη μια κυκλική κάμψη σε πολλές αγορές ακινήτων ύστερα από την πάροδο μιας μακράς περιόδου με ισχυρή ανάπτυξη στην παγκόσμια οικονομία και μεγάλη ανατίμηση των τιμών στη συγκεκριμένη αγορά».

Στα private equity funds που αναζητούν επενδυτικές ευκαιρίες σε ακίνητα ή εταιρείες ακινήτων συγκαταλέγονται τα Cerberus και Lone Star. Οι κολοσσοί αυτοί είχαν επεκταθεί ραγδαία στον κλάδο των ακινήτων μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, όταν οι τιμές είχαν υποχωρήσει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Στη συνέχεια, όμως, η άνοδος των τιμών που συνόδευσε την ανάκαμψη της οικονομίας μείωσε απότομα τις επενδυτικές ευκαιρίες. Αποστολή των private equity funds είναι να αξιοποιούν ευκαιρίες όταν οι αξίες παρουσιάζουν πτώση.

Σε ό,τι αφορά την Ευρώπη και ειδικότερα τη Βρετανία, είδημονες της αγοράς θεωρούν πως το

έδαφος είναι ήδη πρόσφορο για επενδύσεις στην αγορά των επαγγελματικών ακινήτων, καθώς το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει περιορίσει την κίνηση στα παραδοσιακά καταστήματα. Πτώση των αξιών παρατηρείται ήδη σε επαγγελματικά ακίνητα, προβληματίζοντας τους ιδιοκτήτες όχι μόνον στην Ευρώπη αλλά και στις ΗΠΑ. «Όσο υποχωρούν οι τιμές, οι ιδιοκτήτες των ακινήτων δυσκολεύονται να χρηματοδοτήσουν νέα επενδυτικά σχέδια», σχολιάζει στους Financial Times ο Τζέισον ντε Τζόκερ, συνεταίρος στη νομική εταιρεία Bryan Cave Leighton Paisner στο Σικάγο. Σε γενικές γραμμές, τα private equity funds διαθέτουν άφθονη ρευστότητα για επενδύσεις. Κυμαίνεται στα 2,5 τρις. δολάρια, παρά το γεγονός ότι έχουν ήδη δαπανηθεί 256 δισ. δολάρια σε συμφωνίες με μόχλευση το α' εξάμηνο του 2019, σύμφωνα με τους Financial Times. Επενδυτικοί κολοσσοί όπως η KKR, η Blackstone και η Brookfield έχουν συγκεντρώσει πληθώρα κεφαλαίων από συνταξιοδοτικά ταμεία και κρατικά επενδυτικά κεφάλαια. Οι Financial Times αναφέρονται, μεταξύ άλλων, σε νέο fund της λονδρέζικης Cinven που συγκέντρωσε ενεργητικό 10 δισ. δολαρίων, στην Advent International με έδρα το Σικάγο που έχει προσελκύσει 17,5 δισ. δολάρια και την CVC του Λουξεμβούργου που επιδιώκει να αντλήσει 18 δισ. ευρώ για τη δημιουργία ίσως του μεγαλύτερου fund στην Ευρώπη.

Αναλυτές της αγοράς προεξοφλούν πως θα υπάρξει έντονη δραστηριότητα στη συναψη συμφωνιών μέχρι τα τέλη του έτους, ιδιαίτερα εάν η νομισματική πολιτική στις ΗΠΑ και την Ευρωζώνη συνεχιστεί να είναι υποστηρικτική, διευκολύνοντας έτσι την άντληση κεφαλαίων.

20
χρόνια
τέχνες

14th Cyprus Rialto World Music Festival

12/ Rumba Attack
παρ **21:00**
Οι Rumba Attack είναι ένα μουσικό σχήμα από την Κύπρο που συνθέτει τη δική του πρωτότυπη ορχηστρική μουσική σε ύφος Flamenco-Rumba, και αποτελεί ένα πολύ ξεχωριστό μουσικό συνονθύλευμα με ακούσματα ροκ και μπόσα νόβα, αλλά και ήχους της Μέσης Ανατολής.

16/ Reggetiko Project
τρι **21:00**
Το Reggetiko Project μας έρχεται από την Ελλάδα και απαρτίζεται από δεξιοτέχνες με διαφορετικά μουσικά υπόβαθρα. Είναι βασισμένο σε ένα κράμα φολκλόρ στοιχείων που συνδυάζει την τζαζ και τη reggae, μουσικές από την Ινδία μέχρι και την Αρμενία.

18/ Ioannis Vafeas Trio
πεμ **21:00**
Το τρίο του γνωστού ντράμερ Ιωάννη Βαφέα θα παρουσιάσει συνθέσεις του Γλαύκου Κοντεμινιώτη και άλλων Κύπριων συνθετών, καθώς και επιλογές από το διεθνές ρεπερτόριο της τζαζ. Μαζί του ο πιανίστας Χρίστος Γερολατίτης και ο μπασίστας Μιχάλης Μέσσιος.

21/ Choral Crossroads
κυρ **21:00**
Η Πολιτιστική Κίνηση Λεμεσού «Επιλογή» διοργανώνει κατασκήνωση με τίτλο *Χορωδιακά Σταυροδρόμια*, προσφέροντας σε νεαρούς χορωδούς από την Ευρώπη, την Κύπρο και τις αραβικές χώρες την ευκαιρία να γνωρίσουν τη χορωδιακή μουσική κάθε χώρας που εκπροσωπείται. Το αποτέλεσμα της συνεργασίας τους θα παρουσιαστεί στη συναυλία του Rialto World Music Festival.

22/ Havana Noche
δευ **21:00**
Μια εξαμελής μπάντα που συγκεντρώνει την ενέργεια, τον ενθουσιασμό και το πάθος της λατινοαμερικανικής μουσικής. Το συγκρότημα απαρτίζεται από μουσικούς από την Κούβα, την Κολομβία και την Κύπρο με εμπνευστή τον Κωνσταντίνο Πάουρο. Η μουσική τους βασίζεται στην αυθεντική κουβανέζικη μουσική όπως το son cubano, τη salsa και το cha cha cha.

25/ Refugees for Refugees πεμ **21:00**
Ένα σχήμα με μουσικούς από τη Συρία, το Θιβέτ, το Πακιστάν, το Ιράκ, το Αφγανιστάν και το Βέλγιο, τους οποίους ενώνει η ανάγκη και επιθυμία τους να δημιουργήσουν δεσμούς μέσω της μουσικής. Με πρωτότυπες και αυθεντικές συνθέσεις, οι οργανοπαίκτες συναντώνται στο σταυροδρόμι των διαφορετικών παραδόσεων κάθε πολιτισμού.

© Πλατεία Ηρώων, Είσοδος Ελεύθερη, Πληροφορίες: 77 77 77 45

28/7 – 1/8 Rialto Residency
© **Λόφου**
Με συντονιστή τον Νεοζηλανδό σαξοφωνίστα Hayden Chisholm, το φετινό residency θα εστιάσει στα πνευστά και τις μουσικές παραδόσεις των Βαλκανίων και της Νέας Ορλεάνης. Θα πραγματοποιηθεί στη Λόφου στις 28 Ιουλίου - 1 Αυγούστου σε συνεργασία με τον πολιτιστικό οργανισμό Windcraft Loud. Το αποτέλεσμα της μουσικής συγκατοίκησης θα παρουσιαστεί σε συναυλία την 1η Αυγούστου στη Λόφου και αργότερα στο Windcraft Music Fest στα Κατύδατα.

www.cypsr rialto world music.com

Θερινό Ριάλτο «Γαστρονομία και Σινεμά»

29/ Julie & Julia
δευ **21:00** (123', 2009)
Η 30χρονη blogger Julie Powell φιλοδοξεί να μαγειρέψει σε 365 μέρες τις 524 συνταγές της διάσημης σεφ Julia Child. Ευελπιστεί ότι το πρότζεκτ αυτό θα την βοηθήσει να ξεφύγει από την κατάθλιψη, αφού έχει κολλήσει σε μια δουλειά που δεν την ενδιαφέρει καθόλου. Σκηνοθεσία: Nora Ephron. Στα Αγγλικά με ελληνικούς υπότιτλους. € 8

30/ Υψηλή Μαγειρική
τρι **21:00** (104', 2012)
Η Hortense Laborie, μια γνωστή σεφ, μένει κατάπληκτη όταν ο Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας την καλεί να αναλάβει τη θέση της προσωπικής του μαγείρισσας. Η μαγειρική της σύντομα γοητεύει τον Πρόεδρο, αλλά οι διάδρομοι του Μεγάρου κρύβουν παγίδες... Σκηνοθεσία: Christian Vincent. Στα Γαλλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους. € 8

31/ Ταξίδι στην Ιταλία
ΤΕΤ **21:00** (108', 2014)
Δύο φίλοι αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν για λογαριασμό της εφημερίδας The Observer, την κριτική τους για ορισμένα εστιατόρια στην Ιταλία. Η επίσκεψη τους στα εστιατόρια αυτά εξελίσσεται σε μια γαστρονομική εξερεύνηση αλλά και ένα πολιτιστικό ταξίδι. Σκηνοθεσία: Michael Winterbottom. Στα Αγγλικά με ελληνικούς υπότιτλους. € 8

© Χώρος στάθμευσης ΣΕΚ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

Follow us:

rialto.com.cy

Η τράπεζα της Τζέιν Οστιν και του Λόρδου Βύρωνα

Η οικογένεια των Χαρ ελέγχει εδώ και 372 χρόνια τη βρετανική C. Hoare & Co.

Μία από τις πιο παλιές τράπεζες της Γηραιάς Ηπείρου, ακόμα παλαιότερη και από των Ρότσιλντ, είναι εκείνη της οικογένειας των Χαρ στο Λονδίνο, η C. Hoare & Co., που έχει την έδρα της στη Φλίτ Στριτ. Έχει ζωή 372 ετών και όλους αυτούς τους αιώνες δεν έχει πάψει να την ελέγχει η ίδια η οικογένεια, ενώ συγκαταλέγεται στις πέντε παλαιότερες του κόσμου. Παρείχε τις υπηρεσίες της σε ιδρύματα όπως το περίφημο σχολείο Ιτον Κόλετζ, και σε ανθρώπους όπως η Τζέιν Οστιν, η διεθνούς φήμης συγγραφέας του «Περνηφάνια και προκατάληψη» και «Λογική και ευαισθησία», αλλά και ο φιλέλληνας ποιητής Λόρδος Βύρων.

Σήμερα, η C. Hoare & Co. διαθέτει καταθέσεις ύψους 4,4 δισ. στερλινών (δηλαδή 5,6 δισ. δολαρίων), ενώ ακολουθεί έναν παραδοσιακό τρόπο εξυπηρέτησης της πελατείας της, ανεξαρτήτως της ευρείας ψηφιοποίησης του κλάδου. «Μπορείς να μπεις μέσα και να συζητήσεις», ανέφερε ο Αϊσλέϊ Ρόμπινσον, διευθύνων σύμβουλος της κτηματομεσιτικής εταιρείας Enness. Η εταιρεία του έχει πολλούς πελάτες με μεγάλη οικονομική επιφάνεια, οι οποίοι έχουν λάβει δάνεια από την C. Hoare & Co. «Δανείζουν τα δικά τους χρήματα και είναι σε θέση να δώσουν λύσεις εκεί όπου άλλες τράπεζες δεν μπορούν». Στην τράπεζα υπάρχουν ακόμα τα μουσκέτα (τουφέκια) που χρησιμοποιήθηκαν για την υπεράσπιση της στους ναπολεόντειους πολέμους, οι ταμίες εργάζονται πίσω από δρύινο πάγκο κατασκευής του 19ου αιώνα και η αίθουσα αναμονής βλέπει σε αίθριο, το οποίο καμία σκέψη δεν έχει με το πολυβόλο Σίτι. Για να γίνει κανείς πελάτης της απαιτούνται κεφάλαια 5 εκατ. στερλινών (6,3 εκατ. δολάρια), ενώ χρειάζεται να έχει μία πρώτη συνάντηση με ένα εκ των συνεταίρων (και μελών της οικογένειας των Χαρ), οι οποίοι αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του πιστωτικού ιδρύματος – εκείνοι διαθέτουν τα περιουσιακά τους στοιχεία ως κεφάλαια και δίνουν τα τελευταία 25 χρόνια το ίδιο μέρος των 50 στερλινών (83 δολαρίων) ανά μετοχή και των 6.000 λιρών (7.500 δολαρίων) συνολικά. Η οικογένεια Χαρ θέλει πελάτες που να έχουν τον

Η C. Hoare & Co. διαθέτει καταθέσεις ύψους 4,4 δισ. στερλινών (δηλαδή 5,6 δισ. δολαρίων), ενώ ακολουθεί έναν παραδοσιακό τρόπο εξυπηρέτησης της πελατείας της, ανεξαρτήτως της ευρείας ψηφιοποίησης του κλάδου.

Σε έκθεση του 2018, η Credit Suisse αναφέρει ότι τέτοιες μικρές τράπεζες και μη εισηγμένες υπερσκέλισαν σε απόδοση το χρηματιστήριο τα τελευταία 10 χρόνια.

ίδιο τρόπο σκέψης με τον δικό της, ώστε να μπορέσει να κτίσει μακρόπνοες σχέσεις.

Σήμερα, το πηδάλιο βρίσκεται στην 11η γενιά Χαρ. Τον Μάρτιο, μάλιστα, οι Χαρ αποφάσισαν να ανοίξουν τα πρώτα τους γραφεία εκτός βρετανικής πρωτεύουσας, και συγκεκριμένα στο Κέμπριτζ. Το γραφείο των Χαρ εκεί, έχει στόχο να παράσχει υπηρεσίες σε υφιστάμενους πελάτες, καθώς και να προσελκύσει νέους επι-

χειρηματίες της περιοχής όπου ευημερούν μονάδες βιοεπιστημών και τεχνολογίας. Ιδρυτής της τραπεζικής δυναστείας ήταν ο Ρίτσαρντ Χαρ. Ξεκίνησε τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στη Φλίτ Στριτ το 1672, και τότε στους δρόμους δεν υπήρχαν αριθμοί αλλά διακριτικά αντικείμενα ή θυρεοί. Στην περίπτωση της C. Hoare & Co. ήταν ένα χρυσό μεγάλο φλασκό, το οποίο εκτίθεται και στο μουσείο της τράπεζας. Τον 19ο αιώνα, και ενώ ήδη η οικογένεια είχε πλούτισει πολύ, ο Χένρι Χαρ ο νεότερος (η έβδομη γενιά πλέον) έκανε επενδύσεις σε ατμομηχανές και μία καναδική επιχείρηση, που επαγγέλταν ριζικές αλλαγές στο εμπόριο δερματίνων ειδών με τη χρήση επεξεργασμένου κώνεου.

Οι επενδύσεις αυτές δεν απέδωσαν, έχασε τα χρήματά του και παραιτήθηκε το 1874. «Η έβδομη γενιά των προγόνων μας σώρεψε πολύ πλούτο και τον έχασε. Δύο πράγματα διαλύουν μία οικογενειακή επιχείρη-

ση, το επιχειρείν και η οικογένεια, και γι' αυτό πρέπει αμφότερα να βρίσκονται σε τάξη», λέει ο Αλεξάντερ Χαρ. Σε έκθεση του 2018, η Credit Suisse αναφέρει ότι τέτοιες μικρές τράπεζες και μη εισηγμένες υπερσκέλισαν σε απόδοση το χρηματιστήριο τα τελευταία 10 χρόνια. Η συντηρητική στάση των Χαρ αποδείχθηκε πολύτιμη, διαρκούσης της διεθνούς κρίσης. Η υγεία των ισολογισμών της στάθηκε δέλεαρ και προσέκλυσε ρευστό από προβληματικά πιστωτικά ιδρύματα όπως η Royal Bank of Scotland. Η δε τεράστια εμπειρία της C. Hoare μέσα στους αιώνες και ο αδιάλειπτος έλεγχος από την ίδια την οικογένεια τη βοήθησε να αντιμετωπίσει και το Brexit. «Στις τράπεζες οι κύκλοι επαναλαμβάνονται», επισμαίνει η Μπέλα Χαρ. «Αντιμετωπίσαμε αποτελεσματικά την πρόσφατη κρίση, γιατί δεν λησμονήσαμε την παλαιότερη. Ο παππούς μας είχε μεταφέρει στον πατέρα μας τα μαθήματα της κρίσης του 1929».

Οι ΗΠΑ έτοιμες να επιβάλουν δασμούς σε ευρωπαϊκά προϊόντα αξίας 4 δισ. δολ.

Με δασμούς στο σκωτσέζικο ουίσκι, στα ιταλικά τυριά και αλλαντικά όπως η παρμεζάνα και το προσούτο αλλά και σε ελιές και ζυμαρικά, ευρωπαϊκά προϊόντα συνολικής αξίας 4 δισ. δολαρίων, απειλεί τώρα την Ε.Ε. η Ουάσιγκτον. Τον σχετικό κατάλογο έδωσε χθες στη δημοσιότητα το γραφείο του εκπροσώπου Εμπορίου των ΗΠΑ, που σχεδιάζει ακρόαση επί του θέματος στις 5 Αυγούστου. Αν υλοποιησει την απειλή της η Ουάσιγκτον, εμβληματικά είδη της Γηραιάς Ηπείρου θα προστεθούν στα ευρωπαϊκά προϊόντα αξίας 21 δισ. δολαρίων στα οποία έχει ήδη ανακοινώσει από τον Απρίλιο ότι θα επιβάλει δασμούς. Γιατί, μόλις τρεις ημέρες αφότου συμφώνησε ανακακή με την Κίνα, η κυβέρνηση Τραμπ επανέρχεται στο δεύτερο μέτωπο του εμπορικού πολέμου και στρέφεται κατά της Ε.Ε. Αυτή τη φορά, όμως, στόχος των απειλών δεν είναι το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ, αλλά οι επιδοτήσεις στην ευρωπαϊκή αεροδιαστημική βιομηχανία Airbus, ανταγωνίστρια της Boeing, που επίσης στηρίζεται ενεργά από το αμερικανικό κράτος.

Τα εν λόγω ευρωπαϊκά προϊόντα θα αποτελέσουν εν ολίγοις παράπλευρη απώλεια ακόμη μιας παρατεταμένης διένεξης ανάμεσα στις Βρυξέλλες και στην Ουάσιγκτον, που βρίσκεται σε εξέλιξη στον ΠΟΕ εδώ και 15 χρόνια. Σύμφωνα με τον ΠΟΕ, οι δύο μεγαλύτερες βιομηχανίες αεροσκαφών στον κόσμο έχουν λάβει επανειλημμένως αθέμιτες και επιζήμιες επιδοτήσεις πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Γι' αυτό και αναμένεται πως ο ΠΟΕ θα αποφανθεί μέσα στους θερινούς μήνες σχετικά με το αίτημα της Ουάσιγκτον για επιβολή δασμών ως αντιποίνων.

Οι δύο πλευρές έχουν επανειλημμένως απειλήσει να επιβάλουν δασμούς δισεκατομμυρίων δολαρίων σε αεροσκάφη, τρακτέρ και είδη διατροφής εξαιτίας αυτής της διαμάχης.

Οι απειλές της Ουάσιγκτον ερμηνεύονται ως αντίποινα για τις επιδοτήσεις στην ευρωπαϊκή αεροδιαστημική βιομηχανία Airbus.

Η κυβέρνηση Τραμπ επανέρχεται στο δεύτερο μέτωπο του εμπορικού πολέμου και στρέφεται κατά της Ε.Ε.

Τον περασμένο μήνα, ανώτατα στελέχη της Boeing και της αεροναυπηγικής βιομηχανίας των ΗΠΑ κάλεσαν την αμερικανική κυβέρνηση να μελετήσει και να παρουσιάσει δασμούς που θα μπορούσε να επιβάλει σε ευρωπαϊκά προϊόντα ως αντίποινα για τις επιδοτήσεις στην Airbus που λειτουργούν εις βάρος των αμερικανικών βιομηχανιών. Έχει προηγηθεί φημολογία πως η Ουάσιγκτον είναι ανοικτή σε κάποιου είδους συμφωνία με την Ε.Ε. που θα προβλέπει ότι η Airbus θα μπορεί να λαμβάνει κρατικές ενισχύσεις συμβατές με τους κανόνες που διέπουν το διεθνές εμπόριο.

Σύμφωνα με το Reuters, τέτοια συμφωνία θα προέβλεπε επίσης πως οι ΗΠΑ θα αναθεωρήσουν το προνομιακό φορολογικό καθεστώς που παρέχουν στην Boeing και θα το εναρμονίσουν με τους κανόνες του εμπόriu.

Δύο πηγές προσκείμενες στην Ουάσιγκτον ανέφεραν στο Reuters ότι η όλη διαδικασία θα εντάσσεται σε νέο πλαίσιο που θα διέπει τη χρηματοδότηση της αεροναυπηγικής βιομηχανίας.

Μειωμένη παραγωγή από ΟΠΕΚ έως τον Μάρτιο του 2020

Με στόχο να ενισχύσουν την τιμή του «μαύρου χρυσού» ο Οργανισμός Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών (ΟΠΕΚ) και οι συνεργαζόμενες χώρες με πρωτοπόρο τη Ρωσία συνήψαν συμφωνία για παράταση της μειωμένης παραγωγής έως και τον Μάρτιο του 2020.

Η απόφαση τους αυτή λαμβάνεται σε μία περίοδο κατά την οποία η παγκόσμια οικονομία αποδυναμώνεται και η παραγωγή πετρελαίου των Ηνωμένων Πολιτειών διογκώνεται. Αξίζει να σημειωθεί πως

Η τιμή του Brent στο Λονδίνο εντός του 2019 παρουσίασε αύξηση κατά 25%.

η προαναφερθείσα συμμαχία πετρελαιοπαραγωγών χωρών, γνωστή και ως ΟΠΕΚ+, έχει ξεκινήσει τη μείωση της παραγωγής της ήδη από το 2017, αποσκοπώντας να αποτρέψει την περαιτέρω κάμψη των τιμών και ενώ οι ΗΠΑ παράγουν ολοένα και περισσότερο πετρέλαιο. Μάλιστα, η όλη κινητοποίηση του ΟΠΕΚ+ παρατηρείται, ενώ εντείνεται ο ανταγωνισμός των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες πλέον παράγουν περισσότερο από τη Ρωσία και τη Σαουδική

Σήμερα οι ΗΠΑ αποτελούν τη μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγό χώρα του κόσμου.

Αραβία. Σήμερα, οι ΗΠΑ αποτελούν τη μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγό χώρα του κόσμου.

Αξίζει να αναφερθεί πως το πετρέλαιο τύπου Brent στην αγορά του Λονδίνου από τις αρχές της χρονιάς έχει παρουσιάσει αύξηση της τάξεως του 25% και πλέον, και ειδικά μετά τη σκλήρυνση των κυρώσεων της Ουάσιγκτον στη Βενεζουέλα και το Ιράν.

Στη συνέχεια, ως συνέπεια της πολιτικής αυτής, οι εξαγωγές των δύο χωρών ελαττώ-

θηκαν. Πάντως, ένας σοβαρός παράγοντας ανησυχίας για τον Οργανισμό Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών παραμένει η σινοαμερικανική εμπορική διένεξη και ο αντίκτυπός της στην παγκόσμια ζήτηση για «μαύρο χρυσό».

Η δε παράταση της συμφωνίας των κρατών-μελών του και των συνεργαζόμενων άλλων χωρών ενδεχομένως να ενοχλήσει τον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ.

Ο τελευταίος απαιτεί από την ηγετική δύναμη του ΟΠΕΚ, τη Σαουδική Αραβία, να διοικητεί στην αγορά περισσότερο πετρέλαιο και να βοηθήσει στη μείωση των τιμών, εάν θέλει τη στήριξη του στην αντιπαράθεση με το Ιράν. Παράλληλα, όπως αναφέρει σε ανάλυσή του το Ρόιτερς, ο κ. Τραμπ θέλει το πετρέλαιο να είναι φθηνό ενόψει της εκλογικής αναμέτρησης στις ΗΠΑ το 2020. Χθες, το Brent τελούσε υπό διαπραγμάτευση ελάχιστα κάτω από τα 65 δολάρια το βαρέλι.

Τέλος, αναφέρεται πως ήδη από το προηγούμενο Σάββατο είχαν συμφωνήσει η Σαουδική Αραβία με τη Ρωσία να παρατείνουν τις περικοπές στην παραγωγή τους κατά 1,2 εκατομμύρια βαρέλια σε ημερήσια βάση, ήτοι 1,2% της παγκόσμιας ζήτησης.

REUTERS

Ο ΠΕΡΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ (ΔΙΑΚΑΤΟΧΗ, ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ) ΝΟΜΟΣ, ΚΕΦ. 224 Ειδοποίηση σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 70(β)

Επειδή με διάταγμα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 69(1) του πιο πάνω νόμου, που δημοσιεύτηκε στο Πρώτο Μέρος, του Τρίτου Παραρτήματος της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, με αρ.5163 με την Κ.Δ.Π. 190/31.5.2019, το Υπουργικό Συμβούλιο διέταξε τη διενέργεια Νέας Γενικής Εκτίμησης σε τιμές 01.01.2018 της ακίνητης ιδιοκτησίας που βρίσκεται εντός ολόκληρου του Ελεγχόμενου από την Κυπριακή Δημοκρατία Τμήματος της,

Και επειδή η Νέα Γενική Εκτίμηση σε τιμές 01.01.2018 στους Δήμους και τις Κοινότητες έχει συμπληρωθεί:

Εγώ, ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, ενασκώντας τις εξουσίες που μου παρέχονται, σύμφωνα με τις πρόνοιες των άρθρων 70(β) και 75 του πιο πάνω Νόμου, ειδοποιώ το κοινό ότι νέα Γενική Εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας που βρίσκεται εντός ολόκληρου του ελεγχόμενου από την Κυπριακή Δημοκρατία Τμήματος της, έχει συμπληρωθεί και ότι το ηλεκτρονικό αρχείο με την πληροφορία της ακίνητης ιδιοκτησίας και τις αξίες ακινήτων σε τιμές 01.01.2018, έχει κατατεθεί / αναρτηθεί στη Διαδικτυακή Πύλη του Τμήματος «DLS PORTAL» για χρήση από το Γραφείο του Δημάρχου ή του Κοινοτάρχη του οικείου Δήμου ή της Κοινότητας μέσω των υφιστάμενων Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών «Εξαγωγή Καταλόγου Ακίνητης Ιδιοκτησίας» και «Εξαγωγή Φορολογικού Καταλόγου».

2. (α) Οι κατάλογοι εκτίμησης σε έντυπη μορφή ή/και το ηλεκτρονικό αρχείο μπορεί να επιθεωρείται από το κοινό κατά τις εργάσιμες μέρες και ώρες. Επίσης, έχουν γίνει διευθετήσεις ώστε κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο να μπορεί να ενημερωθεί μέσω της Ιστοσελίδας του Τμήματος «DLS PORTAL», (<https://portal.dls.moi.gov.cy>) και της Ηλεκτρονικής Υπηρεσίας «Πλοήγηση σε Χάρτες» ή τηλεφωνικά στον ενιαίο παγκύπριο αριθμό 70007656 για κλήσεις εσωτερικού ή +35722467770 για κλήσεις από εξωτερικό.

(β) Οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο πρόσωπο διαφωνεί με την εκτίμηση, μπορεί να υποβάλλει σε μένα αίτηση διόρθωσης λάθους ή ένσταση Γενικής Εκτίμησης ηλεκτρονικά μέσω της υπηρεσίας «Ηλεκτρονικές Αιτήσεις» στην πιο πάνω Ιστοσελίδα, μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία δημοσίευσης της ειδοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, σύμφωνα με τις πρόνοιες των άρθρων 70 (δ) και 74, του Κεφ. 224.

(γ) Η ειδοποίηση αυτή, θα αναρτηθεί στις πινακίδες ειδοποιήσεων εκάστου Δήμου ή Κοινότητας, των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων και των Επαρχιών της Λευκωσίας, Λάρνακας, Αμμοχώστου, Λεμεσού και Πάφου.

(δ) Η Γενική Εκτίμηση έγινε με βάση τις αξίες γενικής εκτίμησης των ακινήτων κατά την 01.01.2018 και υπολογίστηκαν ως εάν τα ακίνητα να ήταν ελεύθερα κατοχής, όπως προνοεί το άρθρο 69 (3), του Κεφ. 224.

(ε) Τα ονόματα των ιδιοκτητών που αναφέρονται σε έντυπη μορφή ή και στο ηλεκτρονικό αρχείο είναι όπως βρίσκονται καταχωρημένα στα Κτηματικά Μητρώα του οικείου Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου. Ενδέχεται μερικοί να έχουν μεταβιβάσει τα ακίνητα τους σε άλλα πρόσωπα.

Ανδρέας Σωκράτους

Διευθυντής Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Καλή δουλειά

Ο Πίτερ Μπόρινγκερ (φωτ.), οικονομικός σύμβουλος του Βερολίνου, σχολιάζοντας την επιλογή Λαγκάρντ ως διαδόχου του Μάριο Ντράγκι, προέβλεψε πως θα κάνει «καλή δουλειά» στο τιμόνι της ΕΚΤ. Προσέθεσε, ωστόσο, πως θα είναι μειονέκτημα το γεγονός ότι η Λαγκάρντ δεν είναι οικονομολόγος και υπό αυτήν την έννοια δεν είναι η καλύτερη επιλογή.

Αυστηρή κριτική

Ο Γενς Βάιντμαν (φωτ.), πρόεδρος της Bundesbank, επικρίνοντας την πολιτική Ντράγκι που χορήγησε τρισεκατομμύρια ευρώ στις ευρωπαϊκές τράπεζες υπό τη μορφή δανείων με ευνοϊκούς όρους, προειδοποιούσε για την ύπαρξη «κινδύνων και παρενργειών όταν χρησιμοποιούμε ένα φάρμακο τόσο ισχυρό όσο το περίπου ένα τρισεκατομμύριο ευρώ της κεντρικής τράπεζας».

Μαύρη κηλίδα

Ο πρώην πρόεδρος της Μαρσέ-ιγ Μπερνάρ Ταπί (φωτ.) είναι το πρόσωπο που συνδέθηκε με τη μαύρη κηλίδα στη λαμπερή σταδιοδρομία της Κριστίν Λαγκάρντ. Κρίθηκε ένοχη αμέλειας επειδή δεν εμπόδισε την καταβολή 400 εκατ. ευρώ στον Ταπί. Η Λαγκάρντ είχε δηλώσει: «Μοιάζω με άνθρωπο που έχει φίλους σαν τον Ταπί».

Οι πρόεδροι της ΕΚΤ

Βιμ Ντούιζενμπεργκ	Ζαν-Κλοντ Τρισέ	Μάριο Ντράγκι
ΟΛΛΑΝΔΟΣ	ΓΑΛΛΟΣ	ΙΤΑΛΟΣ
1 Ιουλίου 1998 - 1 Νοεμβρίου 2003	1 Νοεμβρίου 2003 - 31 Οκτωβρίου 2011	1 Νοεμβρίου 2011 - 31 Οκτωβρίου 2019

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΤΙΝ ΛΑΓΚΑΡΝΤ

- 1956** Γεννιέται στο Παρίσι.
- 1973** Κερδίζει υποτροφία ενός έτους σε αμερικανικό σχολείο και μαθαίνει τέλεια αγγλικά.
- 1981** Αποφοίτα από τη Νομική Σχολή στο Παρίσι και προσλαμβάνεται στην εταιρεία Νομικών Baker & McKenzie.
- 1999** Προεδρεύει στην Baker & McKenzie.
- 2005** Αναλαμβάνει υπουργός Εμπορίου της Γαλλίας.
- 2007** Αναλαμβάνει υπ. Οικονομικών της Γαλλίας, πρώτη γυναίκα υπουργός Οικονομικών μεταξύ όλων των χωρών του G8.
- 2011** Αναλαμβάνει επικεφαλής του ΔΝΤ.
- 2019** Διορίζεται πρόεδρος της ΕΚΤ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Κριστίν Λαγκάρντ κατακτά και την ΕΚΤ

Μετά το υπουργείο Οικονομικών της Γαλλίας και το ΔΝΤ, αναλαμβάνει το τιμόνι της Ευρωτράπεζας

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

«Οχι, όχι, όχι, όχι, όχι, όχι». Με αυτήν την κατηγορηματική άρνηση είχε απαντήσει τον Σεπτέμβριο του 2018 η Κριστίν Λαγκάρντ σε ερώτηση δημοσιογράφου των Financial Times αν την ενδιέφερε να διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι στο τιμόνι της ΕΚΤ ή γενικότερα να καταλάβει κάποιο από τα ανώτερα αξιώματα της Ε.Ε. Η διευθύντρια του ΔΝΤ είχε τότε υπογραμμίσει πως είχε «μια πολύ σημαντική αποστολή» να ολοκληρώσει και δεν είχε την πρόθεση να εγκαταλείψει το πλοίο «τώρα που μας περιμένει θαλασσοταραχή». Λίγους μήνες αργότερα, όμως, δέχεται την «τιμή», όπως η ίδια τη χαρακτήρισε, να αναλάβει επόμενη πρόεδρος της τράπεζας και να σπάσει, έτσι, ένα ακόμη ανδρικό άβατο. Και βέβαια η «ροκ σταρ» του χρηματοπιστωτικού κόσμου,

όπως τη χαρακτήρισαν ορισμένοι σχολιαστές μόλις ανακοινώθηκε ο διορισμός της, υπερίσχυσε για ακόμη μία φορά σειράς ανδρών υποψηφίων. Έχουν προηγηθεί δύο ακόμη ανδρικά άβατα στη σταδιοδρομία της: το τιμόνι του ΔΝΤ στο οποίο ήταν η πρώτη γυναίκα γενική διευθύντρια αλλά και το χαρτοφυλάκιο της υπουργού Οικονομικών της Γαλλίας. Το ανέλαβε το 2007 και ήταν η πρώτη γυναίκα υπουργός Οικονομικών όχι μόνον στη χώρα της αλλά μεταξύ των χωρών του G8. Δευτερευόντως μπορεί να συνυπολογίσει καιείς στις κατακτήσεις της το ότι υπήρξε η πρώτη γυναίκα πρόεδρος της εταιρείας Νομικών Baker&McKenzie.

Η ουσιαστική ιδιαιτερότητα του διορισμού της 63χρονης Λαγκάρντ, όμως, συνίσταται στο ότι προτιμήθηκε έναντι στελεχών κεντρικών τραπεζών των οποίων τα ονόματα είχαν κατά καιρούς ακου-

Ο διορισμός της έγινε δεκτός με ενθουσιασμό από τις αγορές, που προεξοφλούν πως θα προχωρήσει σε μείωση των επιτοκίων του ευρώ και πιθανώς θα υιοθετήσει ένα νέο QE.

στεί όσο περνούσαν οι μήνες και πλησίαζε το τέλος της θητείας του Μάριο Ντράγκι. Είναι σε μεγάλο βαθμό γνωστές οι ισορροπίες που τηρούνται μεταξύ εθνικοτήτων όταν επιλέγονται οι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης. Πέραν αυτών των ισορροπιών, όμως, η Κριστίν Λαγκάρντ

επελέγη χάρη στο διεθνές εκτόπισμα που διαθέτει ως επικεφαλής του ΔΝΤ και πρώην υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας, παρά με τα ενδεχόμενα για τη θέση προσόντα. Η Λαγκάρντ είναι νομικός και πολιτικός. Δεν είναι οικονομολόγος, δεν έχει διατελέσει στέλεχος κεντρικής τράπεζας και δεν έχει καμία εμπειρία στη χάραξη νομισματικής πολιτικής. Η διαφορά της από τους προκατόχους της τονίστηκε από όλους ανεξαιρέτως τους οικονομολόγους και αναλυτές που σχολίασαν τον διορισμό της. Οι περισσότεροι έτειναν, ωστόσο, να υπερτονίσουν την ακτινοβολία της ως πολιτικού και τα επικοινωνιακά της χαρίσματα που θα χρησιμεύσουν στην ΕΚΤ όταν θα χρειαστεί να πείθει τις αγορές για την ορθότητα των επιλογών της.

Οι προκατόχοι της στο τιμόνι της ΕΚΤ υπήρξαν όλοι πρόεδροι των κεντρικών τραπεζών των

χωρών τους. Ειδικότερα ο Μάριο Ντράγκι, τον οποίο θα αντικαταστήσει, ηγήθηκε της τράπεζας στην πλέον ταραγμένη περίοδο από την ίδρυσή της και τη θέσπιση του ευρώ και της Ευρωζώνης. Η Λαγκάρντ αναμένεται να βαδίσει στα χνάρια του και να ακολουθήσει την πολιτική που χάραξε ο Ντράγκι έστω και με κάποιο διαφορετικό στυλ διακυβέρνησης. Τον έχει υποστηρίξει, άλλωστε, ως επικεφαλής του ΔΝΤ, επικροτώντας την επιλογή του να εφαρμόσει το πρόγραμμα ποσοτικών χαλάρωσης (QE). Γι' αυτό και ο διορισμός της έγινε δεκτός με ενθουσιασμό από τις αγορές μετοχών και ομολόγων που προεξοφλούν πως η νέα πρόεδρος θα προχωρήσει σε μείωση των επιτοκίων του ευρώ και πιθανώς θα υιοθετήσει ένα νέο QE. Εχει ήδη προειδοποιήσει γι' αυτό το ενδεχόμενο ο Μάριο Ντράγκι.

Οι σκιές σε μια λαμπερή καριέρα στον χρηματοπιστωτικό τομέα

Στη λαμπερή σταδιοδρομία της Κριστίν Λαγκάρντ υπάρχει, πάντως, μια μαύρη κηλίδα που είχε προβληματίσει τη Γαλλία λίγο μετά τον διορισμό της ως επικεφαλής του ΔΝΤ. Είχε κατηγορηθεί για κατάχρηση εξουσίας και διασπάθιση δημοσίου χρήματος όταν ήταν υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας το 2007, επί κυβέρνησης Νικολά Σαρκοζί.

Αιτία ήταν ότι η Λαγκάρντ είχε προκρίνει τη λύση της εξωδικαστικής διαιτησίας σε αντιδικία ανάμεσα στον Γάλλο επιχειρηματία και παράγοντα του ποδοσφαίρου Μπερνάρ Ταπί και την τράπεζα Credit Lyonnais. Στη συνέχεια, και υπό την ιδιότητα της υπουργού Οικονομικών, η Λα-

γκάρντ ενέκρινε διακανονισμό 285 εκατ. ευρώ υπέρ του επιχειρηματία, αλλά με τους τόκους το ποσό έφτασε στα 400 εκατ. ευρώ, τα οποία και ενέκρινε χωρίς διαταγή. Βρέθηκε έτσι ενώπιον της γαλλικής δικαιοσύνης ως ύποπτη για διασπάθιση δημοσίου χρήματος. Το 2016 η γαλλική δικαιοσύνη την έκρινε ένοχη για αμέλεια χωρίς να την καταδικάσει σε καμία ποινή.

Η υπόθεση, όμως, πρόλαβε να προβληματίσει την κοινή γνώμη διαδικασίες με τις οποίες θεσπίστηκε το ευρώ πριν από 20 χρόνια θα έχουν συνειδητοποιήσει πως η ΕΚΤ σχεδιάστηκε με πρότυπο την Bundesbank, έχει έδρα στη Φρανκφούρτη και το ευρώ είναι κομμένο και ραμμένο στα πρότυπα του πάλοι ποτέ πανίσχυρου γερμανικού μάρκου. Θα ήταν αδιανόητο αν πρόεδρος της ΕΚΤ αναλάμβανε Γερμανός.

Απκλώντας σε μεγάλο βαθμό την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, ο Κρίστιαν Οντενταλ, επικεφαλής

Είχε κατηγορηθεί για κατάχρηση εξουσίας και διασπάθιση δημοσίου χρήματος όταν ήταν υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας το 2007.

ντούσε ότι δεν συνηθίζει να έχει φίλους σαν τον Μπερνάρ Ταπί, που σημειωτέον καταδικάστηκε για «στημένους» ποδοσφαιρικούς αγώνες ως πρόεδρος της ομάδας της Μασσαλίας.

Η Κριστίν Λαγκάρντ είχε αντι-

καταστήσει τον επίσης Γάλλο πολιτικό Ντομνίκ Στρος Καν στο τιμόνι του ΔΝΤ, επειδή αυτός ήταν υπόδικος με την κατηγορία της επίθεσης και απόπειρας βιασμού. Όταν η Λαγκάρντ βρέθηκε στο δικαστήριο για να καταθέσει σχετικά με την υπόθεση Ταπί και βαρυνόταν με την υποψία της διασπάθισης δημοσίου χρήματος, η Γαλλία είχε κάθε λόγο να ανησυχεί.

Ανεξάρτητα από τα εχέγγυα της και τη φήμη της, στα νέα της καθήκοντα η Λαγκάρντ θα κληθεί να αντιμετωπίσει πολλαπλές προκλήσεις. Με αναιμική ανάπτυξη και αναμικρό πληθωρισμό στην Ευρωζώνη, θα κληθεί να εφαρμόσει προγράμματα τόνω-

σης της οικονομίας. Θα αναγκαστεί να βασισθεί στις εκτιμήσεις επιτελείου τεχνοκρατών, καθώς δεν έχει την εμπειρία που ενδεχομένως θα απαιτηθεί, ούτε είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένη με την εργαλειοθήκη της ΕΚΤ.

Στη διάρκεια της θητείας της είναι πολύ πιθανόν να παραμείνει η αβεβαιότητα γύρω από τη στάση της Ρώμης και τη θέση της Ιταλίας στην Ευρωζώνη. Θα έχει ταυτοχρόνως να αντιμετωπίσει μια παγκόσμια οικονομία που κλυδωνίζεται από τον σινοαμερικανικό εμπορικό πόλεμο, την ίδια στιγμή που η Ε.Ε. θα υφίσταται και αναμικρό πληθωρισμό πιθανώς ασύντακτης εξόδου της Βρετανίας.

Γιατί ο Γενς Βάιντμαν δεν ήταν ποτέ φαβορί για να διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι

Φαίνεται να είναι ο μεγάλος χαμένος από το παρατεταμένο παζάρι για τον διορισμό των νέων αξιωματούχων της Ε.Ε. Και, βέβαια, ο ίδιος ενδέχεται να νιώθει έτσι, καθώς μέχρι πριν από μερικούς μήνες ο Γενς Βάιντμαν, επικεφαλής της γερμανικής κεντρικής τράπεζας, εθεωρείτο ακόμη η ισχυρότερη υποψηφιότητα για διάδοχο του Μάριο Ντράγκι. Εθεωρείτο το φαβορί, αλλά δεν ήταν. Δεν θα μπορούσε να είναι γιατί οι περισσότεροι Ευρωπαίοι και πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν θα τον ήθελαν σε μια τόσο νευραλγική θέση. Οι περισσότεροι Ευρωπαίοι, εξαιρουμένων των Γερμανών βέβαια, δεν θα ήθελαν να είναι ένα από τα σκληρότε-

ρα «γεράκια» της Ευρώπης αυτός που θα αποφασίσει με ποιο τρόπο θα αντιμετωπισθεί μια νέα κρίση στην Ευρωζώνη.

Από πέρυσι το καλοκαίρι η γερμανική εφημερίδα Handelsblatt ανέφερε πως η Γερμανίδα καγκελάριος είχε εγκαταλείψει την ιδέα να προωθήσει τον επικεφαλής της Bundesbank για πρόεδρο της ΕΚΤ και είχε θέσει σε προτεραιότητα να διασφαλίσει για τη Γερμανία την ηγεσία της Κομισιόν. Και έτσι έγινε. Οι πληροφορίες της Handelsblatt επιβεβαιώθηκαν πλήρως. Η σιδηρά κυρία της Γερμανίας θυσίασε τον Βάιντμαν και την ίδια την προεδρία της ΕΚΤ προς χάριν της Γερμανίδας υπουργού Αμυνας Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Προς

χάριν δηλαδή μιας Γερμανίδας ενδεχομένως εξίσου σκληρής όσο και ο Βάιντμαν, η οποία θα αναλάβει επικεφαλής της Κομισιόν, μιας θέσης εξίσου νευραλγικής και σημαντικής. Όσοι, όμως, θυμούνται τις διαδικασίες με τις οποίες θεσπίστηκε το ευρώ πριν από 20 χρόνια θα έχουν συνειδητοποιήσει πως η ΕΚΤ σχεδιάστηκε με πρότυπο την Bundesbank, έχει έδρα στη Φρανκφούρτη και το ευρώ είναι κομμένο και ραμμένο στα πρότυπα του πάλοι ποτέ πανίσχυρου γερμανικού μάρκου. Θα ήταν αδιανόητο αν πρόεδρος της ΕΚΤ αναλάμβανε Γερμανός.

Απκλώντας σε μεγάλο βαθμό την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, ο Κρίστιαν Οντενταλ, επικεφαλής

Οι περισσότεροι Ευρωπαίοι δεν θα ήθελαν ένα από τα σκληρότερα «γεράκια» της Ευρώπης να αποφασίσει με ποιο τρόπο θα αντιμετωπισθεί μια νέα κρίση.

των οικονομολόγων του Κέντρου για την Ευρωπαϊκή Μεταρρύθμιση, προειδοποιούσε προ διμήνου τους Ευρωπαίους αξιωματούχους να μην αφήσουν ούτε τον Βάιντμαν ούτε κανέναν άλλο Γερμανό

να διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι. Όπως εύστοχα επισήμανε ο Οντενταλ, η Γερμανία έχει την κυριαρχία και καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτική που εφαρμόζεται στην Ευρωζώνη. Εχει προβάλει βέτο σε σειρά μεταρρυθμίσεων, έχει εμποδίσει την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης, έχει περιορίσει τη χρήση του Ευρωπαϊκού Μπχανισμού Σταθερότητας. Θα ήταν πάρα πολύ να αναλάβει Γερμανός το τιμόνι της ΕΚΤ. Αλλά ειδικότερα ο Βάιντμαν θα ήταν σφάλμα βαρύ. Από τον Μάιο του 2011, οπότε ανέλαβε επικεφαλής της Bundesbank, επέκρινε αδιάκοπα την πολιτική του Μάριο Ντράγκι και ιδιαιτέρως το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης.

Είναι αμετανόητος υπέρμαχος της δημοσιονομικής πειθαρχίας και της σκληρής λιτότητας και επιθυμεί τη διάλυση των τραπεζικών συστημάτων που δεν έχουν εξυγιανθεί πλήρως, όπως για παράδειγμα της Ιταλίας. Κάποτε ο Μάριο Ντράγκι τον κάλεσε για ένα ποτό και μια φιλική συζήτηση. Ερωτώμενος από δημοσιογράφους μετά τη συνάντησή τους, αρκέστηκε σε μια περιεκτική δήλωση: «Δεν φαντάζομαι να περιμενε κανείς πως πως θα άλλαζα γνώμη με ένα ποτήρι κρασί και ένα μπολ πατατάκια». Ακόμη κι αν οι Ευρωπαίοι είχαν δεχθεί έναν Γερμανό για διάδοχο του Ντράγκι, πολύ δύσκολα θα δέχονταν τον Βάιντμαν.

Αύξηση 11% στα ενοίκια των γραφείων στην Ελλάδα

Λόγω της συνεχούς ζήτησης και της απουσίας αναπτύξεων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Αυξήσεις που ανέρχονται έως 11% έχουν καταγράψει τα ενοίκια σύγχρονων γραφειακών χώρων κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου, ως αποτέλεσμα της σταθερά υψηλής ζήτησης από τις επιχειρήσεις, αλλά κυρίως λόγω της σημαντικής απουσίας νέων αναπτύξεων, με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι να υποχρεώνονται να αναζητούν χώρους σχεδόν απολειστικά εντός του υφιστάμενου,

Η ζήτηση τροφοδοτείται από επιχειρήσεις του χρηματοοικονομικού τομέα και εκείνους της παροχής υπηρεσιών.

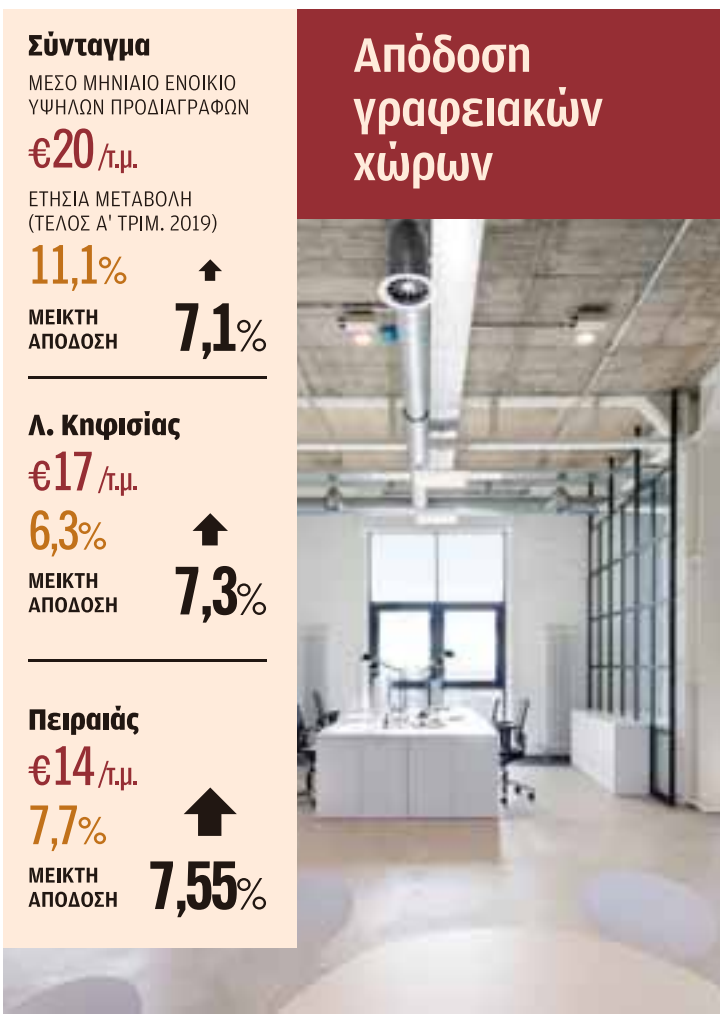
και αρκετά κορεσμένου από πλευράς ποιότητας, αποθέματος επαγγελματικών ακινήτων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι νέες κατασκευές γραφείων που βρίσκονται σε εξέλιξη αυτήν την περίοδο, υπολογίζεται ότι δεν ξεπερνούν τις 65.000 τ.μ. συνολικά και σε μεγάλο βαθμό έχουν ήδη εξασφαλίσει μισθωτές, τουλάχιστον σε επίπεδο προσυμφώνων. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση νέων

γραφείων εντοπίζεται στο έργο της ανάπλασης των πρώην εγκαταστάσεων της καπνοβιομηχανίας Παπαστράτος, στον Αγιο Διονύσιο του Πειραιά.

Εκεί, η Dimand Real Estate, σε συνεργασία με την Grivalia του ομίλου Eurobank, έχουν συστήσει κοινοπρακτικά σχήματα για τρεις επιμέρους αναπτύξεις σύγχρονων γραφειακών ακινήτων, δημιουργώντας ουσιαστικά ένα άτυπο επιχειρηματικό πάρκο, καθώς τα νέα συγκροτήματα θα βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση μεταξύ τους. Το συνολικό ύψος της επένδυσης υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 100 εκατ. ευρώ, με ορίζοντα ολοκλήρωσης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020.

Ως εκ τούτου, με δεδομένο ότι σε ετήσια βάση οι νέες μισθώσεις εκτιμάται ότι κυμαίνονται μεταξύ 75.000 και 100.000 τ.μ., οι τιμές των ενοικίων κινούνται ανοδικά. Σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας παροχής υπηρεσιών συμβούλων ακινήτων Proprius, η οποία εκπροσωπεί στην Ελλάδα την αμερικανική Cushman & Wakefield, με το πέρασ του φετινού πρώτου τριμήνου, τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση καταγράφουν τα ενοίκια των κτιρίων γραφείων που βρίσκονται περίξ της πλατείας Συντάγματος, στο κέντρο της Αθηνas, με 11,1%, καθώς το μέσο μηνιαίο ενοίκιο αγγίζει πλέον τα 20 ευρώ/τ.μ.

ΠΗΓΗ: Proprius-Cushman & Wakefield

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά του επιπέδου όπου είχε βρεθεί στο απόγειο της αγοράς ακινήτων, πριν από την έλευση της οικονομικής κρίσης. Τότε είχαν καταγραφεί πράξεις ακόμη και πάνω από τα 30 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, στον άξονα της Λ. Κηφισίας, η μέση τιμή ενοικίας κινείται περίξ των 17 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας άνοδο της τάξεως του 6,3% σε ετήσια βάση.

Στο απόγειο της αγοράς, οι τιμές στην Κηφισίας είχαν ανέλθει μέχρι και στα 25 ευρώ/τ.μ. Παραμένει, βέβαια, ο δημοφιλέστερος άξονας για την ενοίκιαση γραφείων. Όπως τονίζεται στην ανάλυση της Proprius, η ζήτηση τροφοδοτείται από επιχειρήσεις του χρηματοοικονομικού τομέα και εκείνους της παροχής υπηρεσιών, όπως επίσης και του φαρμακευτικού κλάδου. Ωστόσο, θα πρέπει να

επισημανθεί η απουσία πράξεων ενοικίας των χώρους μεγαλύτερους των 4.000 τ.μ., δείγμα και της έλλειψης κατάλληλων ακινήτων. Αυτό που είναι πλέον ξεκάθαρο είναι ότι μεγαλύτερη προτεραιότητα των ενοικιαστών είναι η ποιότητα των γραφείων και λιγότερο η τοποθεσία τους.

Ακόμη μεγαλύτερη είναι η ζήτηση από θεσμικούς επενδυτές για την απόκτηση επαγγελματικών κτιρίων εισοδήματος και δη γραφείων.

Ηδη, από τις αρχές του έτους μέχρι σήμερα, υπολογίζεται ότι έχουν αλλάξει χέρια γραφεία αξίας άνω των 200 εκατ. ευρώ.

Η μεγαλύτερη συναλλαγή σε αξία ήταν η απόκτηση του χαρτοφυλακίου γραφείων που πούλησε η Alpha Bank τον Μάρτιο. Το εν λόγω πακέτο διατέθηκε αντί ποσού 95,3 εκατ. ευρώ στο επενδυτικό fund Brook Lane Capital.

Ισραηλινό fund αγοράζει ακίνητα στην Αθήνα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε ισχυρό «παίκτη» της εγχώριας αγοράς ακινήτων έχει εξελιχθεί το ισραηλινό συμφερόντων Zoia Fund του κ. Ρούμπεν Σάγκι, καθώς αυτή την περίοδο διαχειρίζεται περί τα 19 κτίρια σε διάφορα σημεία της Αθηνas, στοχεύοντας είτε στην αγορά κατοικίας είτε στην αγορά γραφείων. Το επενδυτικό fund είναι ένα από τα μεγαλύτερα που έχουν τοποθετηθεί στην ελληνική αγορά τα τελευταία χρόνια, καθώς σε διεθνές επίπεδο διαχειρίζεται περί τα 20.000 ακίνητα συνολικής αξίας άνω των 2,2 δισ. ευρώ. Το Zoia έχει παρουσία σε έξι χώρες (ΗΠΑ, Ισπανία, με έμφαση στη Βαρκελώνη, Πολωνία, Γερμανία, Ισραήλ και Ελλάδα).

Αρκετά από τα ακίνητα που έχει αποκτήσει το τελευταίο διάστημα το Zoia Fund στην ελληνική πρωτεύουσα βρίσκονται στο στάδιο της ανακατασκευής, ώστε να αρχίσουν να εκμισθώνονται. Υπάρχουν όμως και αρκετά ολοκληρωμένα και εν χρήσει ακίνητα, όπως για παράδειγμα το The Hill. Το εν λόγω κτίριο απαρτίζεται από εννέα διαμερίσματα, τα οποία μισθώνονται είτε μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων είτε και με συμβατικές μισθώσεις μεγάλης διάρκειας (ανάλογα με τη ζήτηση). Το πλήρως ανακαινισμένο ακίνητο βρίσκεται στον Λυκαβηττό, στη συμβολή των οδών Σαρανταπύχου και Κοσμά Μελωδού 30.

Τα διαμερίσματα που προσφέρει κυμαίνονται από στούντιο των 25 τ.μ. μέχρι οροφодιαμερίσματα των 142 τ.μ. Το Zoia Fund έχει επίσης αποκτήσει ακίνητα, μεταξύ άλλων, στην οδό Αιόλου (το κτίριο θα μετατραπεί σε ξενοδοχείο με επιπλωμένα διαμερίσματα), στην Καλλιθέα, στο Κολωνάκι (ένα στην οδό Δεινοκράτους και ένα στην οδό Μαρασλή), στην Καστέλλα, στο Κουκάκι, στον Πειραιά (Μακράς Στοάς), στο Γκάζι (Παγγαίου), στη Νεάπολη (συμβολή Ασκληπιού και Κοσμά Μελωδού) και στα Εξάρχεια (Μπότاسη).

Παράλληλα, τρία ακόμα κτίρια της εταιρείας αξιοποιούνται ήδη ως επαγγελματικοί χώροι. Το ένα ακίνητο είναι επιφάνειας της τάξεως των 3.000 τ.μ. και βρίσκεται επί της

Πατισίων, στο ύψος του Μουσείου, ενώ το άλλο βρίσκεται επί της οδού Φιλελλήνων, πλησίον της πλατείας Συντάγματος. Το πρώτο ακίνητο ξεχωρίζει για την αρχιτεκτονική του, ενώ το δεύτερο για την εξαιρετική τοποθεσία του. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η μετατροπή ενός πρώην βιομηχανικού κτιρίου στο Γκάζι σε έναν σύγχρονο χώρο γραφείων, ο οποίος θα μισθωθεί από την εταιρεία Spaces, η οποία ειδικεύεται σε βραχυχρόνιες μισθώσεις γραφείων. Το κτίριο είναι συνολικής επιφάνειας 3.200 τ.μ.

Η κινητικότητα αυτή καταδεικνύει το σημαντικό ενδιαφέρον επενδυτών από το Ισραήλ, καθώς, εκτός από το Zoia Fund, επενδύσεις έχουν πραγματοποιήσει και άλλοι

Το ελέγχειο Ισραηλινός Ρ. Σάγκι και διαχειρίζεται 19 κτίρια στην πρωτεύουσα.

όμιλοι. Για παράδειγμα, ενεργός στην ελληνική αγορά είναι ο κ. Μπένι Στάνιμετζ (τέως επενδυτής στην In-vel, που ελέγχει την Εθνική Παναγία ΑΕΕΑΠ), ο οποίος φέρεται να απέκτησε πριν από λίγους μήνες δύο κτίρια εμπορικής και οικιστικής χρήσης στο κέντρο της Αθηνas, ενώ έχει εκφράσει και το ενδιαφέρον του για την απόκτηση ξενοδοχειακών ακινήτων.

Στον ξενοδοχειακό τομέα δραστηριοποιείται και ο όμιλος Fattal Group, ο οποίος πρόσφατα επικράτησε στον πλειοδοτικό διαγωνισμό για τη μακροχρόνια εκμίσθωση του ξενοδοχείου Esperia Palace, στο κέντρο της Αθηνas, στη συμβολή των οδών Σταδίου και Εδούαρδου Λω, καταθέτοντας προσφορά με μνηνιαίο μίσθωμα 95.800 ευρώ (σχεδόν διπλάσιο από το ελάχιστο ζητούμενο των 54.000 ευρώ). Το ακίνητο είναι ιδιοκτησίας ΕΦΚΑ και θα επαναλειτούργησε ως ξενοδοχείο πέντε αστέρων μετά τις εργασίες ανακατασκευής που ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Η αλήθεια για τις αξίες της γενικής εκτίμησης του 2018

Όπως σε πολλά θέματα της επικαιρότητας όπου πολλά θυσιάζονται χάριν των «κλικ» για να αυξηθεί η κίνηση σε ηλεκτρονικά μέσα, πηχαιίοι τίτλοι χρησιμοποιούνται που λίγη ή ακόμη και καμιά σχέση έχουν με την ουσία του κειμένου. Ακόμη και αν ερωτηθούν ειδικοί επί του θέματος, δηλώσεις τους κόβονται ή φράσεις λαμβάνονται εκτός πλαίσιου για να δημιουργηθεί μπουγύιο.

Τελευταίο θύμα είναι η τελευταία γενική εκτίμηση του Κτηματολογίου, κατά την οποία δόθηκαν στη δημοσιότητα οι αξίες ακίνητης περιουσίας ως κατά την 1ην Ιανουαρίου 2018. Θέλω να ξεκαθαρίσω λίγα πράγματα ευελπιστώντας πως το θέμα θα ξεκαθαρίσει τελειστικά.

Το πρώτο σημείο που πιστεύω ενδιαφέρει όλους είναι το κατά πόσον οι τράπεζες και τα ταμεία μπορούν να επικαλεστούν αυτές τις αξίες για σκοπούς εκποίησης και αναδιάρθρωσης. Η απάντηση είναι πως ΟΧΙ, δεν έχουν κανένα νομικό, οικονομικό ή άλλο έρεισμα να κάνουν κάτι τέτοιο. Ως εκ τούτου, ακόμη και να το πράξουν κάτι τέτοιο δεν μπορεί να σταθεί πουθενά.

Το δεύτερο σημείο που μπορεί να ενδιαφέρει αρκετούς είναι το κατά πόσον από τις αξίες της γενικής εκτίμησης επηρεάζονται οι υποθήκες των δανειζομένων, με αποτέλεσμα οι δανειστές να αποκτήσουν έρεισμα να ζητούν περισσότερες εξασφαλίσεις ή/ και να έχουν ανάγκη επιπρόσθετων κε-

φαλαίων για να διατηρήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια. Η απάντηση είναι και πάλι κατηγορηματικά, ΟΧΙ δεν υπάρχει κανένας απολύτως επηρεασμός.

Το τρίτο θέμα είναι το κατά πόσον ευσταθεί το επιχείρημα ότι οι αγοραστές από εδώ και πέρα θα μπορούν να επικαλούνται αυτές τις αξίες για να πετύχουν χαμηλότερες τιμές αγοράς. Και συναφές με αυτό είναι το κατά πόσον επενδυτές που επένδυσαν σε ακίνητη ιδιοκτησία τα τελευταία χρόνια, σήμερα κάνουν μεγάλο ποσοστό της αξίας της επένδυσής τους επειδή αυτό «εισηγούνται» οι αξίες της γενικής εκτίμησης.

Η απάντηση στο πρώτο μέρος του «προβληματισμού», είναι πως ο αγοραστής εκ της φύσεώς του μπορεί να επικαλείται ό,τι θέλει στην αιωνιότητα του προσπαθεί να πετύχει την χαμηλότερη δυνατή τιμή αγοράς. Το γεγονός της ύπαρξης μιας αξίας από το Κτηματολόγιο δεν σημαίνει απολύτως τίποτα και αυτό θα το εξηγήσω πιο κάτω. Αν πωλητής ή/ και αγοραστής έχουν αμφιβολία για την αντικειμενική αγοραία αξία του ακινήτου που τους ενδιαφέρει, τότε δεν έχουν άλλη επιλογή από το να αναθέσουν ο κάθε ένας σε επαγγελματία ιδιώτη εκτιμητή τη διενέργεια εκτίμησης της αγοραίας αξίας του ακινήτου που τον ενδιαφέρει και να βγάλει τα συμπεράσματά του. Όμως, ΟΧΙ κανένας από τους δύο δεν μπορεί να βασιστεί αξιόπιστα στις αξίες της γενικής εκτίμησης.

Κατ' ανάλογο τρόπο, οι επενδυ-

Η γενική εκτίμηση της ακίνητης περιουσίας από το κράτος, βάσει νομοθεσίας, πρέπει να διενεργείται κάθε πέντε χρόνια. Το Τμήμα, που ενεργεί εκ μέρους του κράτους, είναι το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

τές, που όπως λένε κάποιοι «δημοσιογράφοι», είδαν την περιουσία τους να γίνεται «σκόννη και κόμμα και να πηγαίνει στα τάρταρα» ή χρησιμοποιούσαν άλλες φαιδρές εκστομίσεις, να πρεμύσουν επειδή σίγουρα κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει λόγω της γενικής εκτίμησης, παρόλο που σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να συμβαίνει για ένα σωρό άλλους λόγους ΟΧΙ όμως λόγω της γενικής εκτίμησης.

Και τώρα που μαζέψαμε τα ΟΧΙ στο σωστό καλάθι, ας πάμε να ξεκαθαρίσουμε κάποια τεχνικά θέματα.

Η γενική εκτίμηση της ακίνητης περιουσίας από το κράτος, βάσει νομοθεσίας, πρέπει να διενεργείται

κάθε πέντε χρόνια. Το Τμήμα, που ενεργεί εκ μέρους του κράτους, είναι το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας το οποίο είναι και ο επίσημος Εκτιμητής Ακίνητης Περιουσίας του Κράτους (ΟΧΙ των ιδιωτών).

Από θεσπίσεως της νομοθεσίας, έγινε μόνο μία γενική εκτίμηση: αυτή σε τιμές 1ης Ιανουαρίου 1980. Εκείνη η προσπάθεια πήρε και χρόνο για να αποπερατωθεί και δεν επαναλήφθηκε ποτέ μέχρι που εξαναγκαστήκαμε από την Τρόικα το 2013 να προβούμε σε νέα γενική εκτίμηση βάσει μνημονιακής μας υποχρέωσης. Η υποχρέωση ήταν διπλή: πρώτον, να προβαίνουμε σε νέα γενική εκτίμηση κάθε πέντε

Οι αξίες δεν είναι για δανειοδότηση, δεν είναι για υποθήκευση, δεν είναι για εκποίηση ή αναδιάρθρωση, ούτε για αγορά ή για πώληση, ούτε για σκοπούς επένδυσης.

χρόνια και δεύτερον, μεταξύ δύο γενικών εκτιμήσεων να γίνεται ετήσια αναπροσαρμογή (indexation) σύμφωνα με δείκτη που έπρεπε να είχε κατασκευαστεί. Αυτός ο δείκτης δεν κατασκευάστηκε ποτέ. Έτσι αποκτίσαμε μόνο τις αξίες 1ης Ιανουαρίου 2013 και εσχάτως αυτές της 1ης Ιανουαρίου 2018.

Τι προσβέουν αυτές οι αξίες; Οι αξίες στοχεύουν στο να δημιουργήσουν μια ομοιομορφία αξιών ανά περιοχή και ανά πολεοδομική ζώνη και να αποτελούν βάση για ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ. ΤΙΠΟΤΑ άλλο. Αυτοί που μπορούν να τις επικαλούνται είναι αυτοί για τους οποίους δημιουργήθηκαν, δηλαδή το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, οι Δημοτικές και Κοινοτικές Αρχές, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων κλπ. Όλοι αυτοί που χρεώνουν τέλη τα οποία βασίζονται στις αξίες της γενικής εκτίμησης. Σημειώνω πως το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων δεν εισπράττει πλέον Φόρο Ακίνητης Ιδιοκτησίας, άρα προς το

παρόν αυτό είναι εκτός εξίσωσης.

Άρα, οι αξίες ΔΕΝ είναι για δανειοδότηση, ΔΕΝ είναι για υποθήκευση, ΔΕΝ είναι για εκποίηση ή αναδιάρθρωση, ΟΥΤΕ για αγορά ή για πώληση, ΟΥΤΕ για σκοπούς επένδυσσης. Να αναφέρω πως ΟΥΤΕ καν το ίδιο το Κτηματολόγιο δεν μπορεί να τις επικαλεστεί για σκοπούς απαλλοτριώσεων.

Σε ό,τι αφορά τις διακυμάνσεις σε σχέσει με αυτές του 2013 ή ακόμα και σε σχέση με πραγματικές πωλήσεις που έγιναν μεταξύ 2013 και 2018 αναφέρω τα ακόλουθα:

Η εκτίμηση του 2013 έγινε κάτω από πολύ δύσκολες τότε συνθήκες και για διάφορους λόγους έγιναν λάθη. Όταν σας λέγαμε να προβαίνατε σε ενστάσεις, λίγοι το πράξατε. Αυτές έκτοτε παγιώθηκαν. Άρα, σήμερα με τι κάνετε τις συγκρίσεις σας; Με τις ψηλές του τότε και κρίνετε ότι σήμερα είναι χαμηλές; Αλλά και πάλι τι σημασία έχει το ύψος των αξιών αυτών; Από τη στιγμή που ξεκάθαρα δεν είναι ΑΓΟΡΑΙΑ αξία, αλλά αξία για σκοπούς φορολόγησης, τι μας νοιάζει εμάς αν είναι «χαμηλές»; Το κράτος επ' αυτών θέλει να εισπράττει δικαιώματα και όχι επί πιο ψηλών. Σκεφτείτε να είχαμε το πρόβλημα των ψηλών αντικειμενικών αξιών της Ελλάδας. Τότε τι θα λέγαμε;

Γι' αυτό πρεμύστε και όλα θα πάνε καλά – τουλάχιστον σε αυτό το μέτωπο...

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS είναι CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors

Ο θρύλος της Νοτρ Νταμ

Το έμβλημα των Παρισίων όπως το γνωρίζουμε είναι μια κληροδοτημένη εικόνα του «μοντέρνου» 19ου αιώνα

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Ξαν ένας γέρος βοσκός πάνω από το κοπάδι του υψωνόταν η Νοτρ Νταμ πάνω από τα σπιτάκια που υπήρχαν στην Ιλ ντε λα Σιτέ, την εποχή που ο Βίκτωρ Ουγκώ έγραφε την «Παναγία των Παρισίων». Ήταν τόσο διαφορετική η εικόνα της περιοχής αλλά και ολόκληρου του Παρισιού στις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα, που δύσκολα θα μπορούσε σήμερα κανείς να προσανατολιστεί. Λίγο αργότερα, μετά, δηλαδή, το 1850 και σταδιακά ως το 1865, ολόκληρες συνοικίες ξυρίστηκαν και ανάμεσα σε αυτές και οι μεσαιωνικές γειτονιές της Ιλ ντε λα Σιτέ. Η Νοτρ Νταμ εκείνα τα χρόνια αποκαταστάθηκε πλήρως, απέκτησε νέα όψη, νέα σχέση με την πόλη και έγινε το μνημείο που κληροδοτήθηκε στη φαντασία των νεότερων γενεών.

Η πυρκαγιά του Απριλίου του 2019 επανέφερε στον δημόσιο διάλογο ζητήματα διαχείρισης μνημείων σε μεγάλα κέντρα όπως το Παρίσι. Σε μια πόλη δηλαδή που αν και φέρει πλήθος αρχιτεκτονικών καταλοίπων από τον 10ο ως τον 18ο αιώνα, είναι κατ' ουσίαν η πόλη που δημιουργήθηκε στη διάρκεια της (αυταρχικής) εκοσαστίας του Ναπολέοντος Γ' (1852-1870), δηλαδή της πομπώδους Β' Γαλλικής Αυτοκρατορίας που συντερίβη με την ταπεινωτική ήττα της Γαλλίας στον γαλλοπρωσικό πόλεμο και την κατάληψη των Παρισίων από τους Πρώσους. Όλα αυτά τα γεγονότα, που στην ουσία αντανάκλουν τις κοινωνικές ανακατατάξεις σε όλη τη διάρκεια του αιώνα στον «προόδο» και τον τρόπο που αυτές αποτυπώνονται στην οργάνωση των πόλεων, συνδέονται κατά ένα τρόπο με την πρόσληψη της Νοτρ Νταμ ως μνημείου εθνικού και υπερεθνικού διαμετρήματος.

Η ανάλυση

Ο Γαλλοαμερικανός ιστορικός της αρχιτεκτονικής Στεφάν Κίρκλαντ περιγράφει θαυμάσια την αναγέννηση του Παρισιού στη διάρκεια της Β' Γαλλικής Αυτοκρατορίας και τη συμβολή του ανώτατου κρατικού λειτουργού Βαρόνου Haussmann στη γέννηση της μοντέρνας πόλης στις δεκαετίες 1850 και 1860. Στο βιβλίο του «Η αναγέννηση του Παρισιού» (Paris Reborn. Napoleon III, Baron Haussmann and the Quest to Build a Modern City, 2013), ο Στεφάν Κίρκλαντ αναλύει την ανάδυση της μοντέρνας κοινωνίας και τη γέννηση της παρισινής πολυκατοικίας, το 1850-60, το αρχέτυπο δηλαδή οικιστικό δοχείο του νέων Παρισίων, ως δόρυση θριάμβου της κινητικής κοινωνίας των νέων υλικών μέσων. Η νέα πόλη αναδόθηκε πάνω στη ρυμοτομία της παλιάς. Το

Το τραύμα από την πυρκαγιά της Νοτρ Νταμ, τον Απρίλιο του 2019, είναι ορόσημο για παραγωγή νέας σκέψης πάνω στη σύγχρονη πόλη.

Η πρόσφατη πυρκαγιά επανέφερε το βλέμμα στην αναγέννηση του μνημείου επί Ναπολέοντος Γ'.

μεσαιωνικό Παρίσι που περιέγραψαν οι λογοτέχνες του ρομαντισμού αφανίστηκε ανίσχυρο απέναντι στις επιταγές ενός νέου πραγματισμού. Η χάραξη των νέων λεωφόρων του Haussmann (όραμα του Ναπολέοντος Γ') διευκόλυνε την κίνηση των τροχοφόρων, άνοιξε τη θέα από τα νέα διαμερίσματα των νέων αστών (σαν τους πίνακες του Gustave Caillebotte), διευκόλυνε την παρακολούθηση των αντιφρονούντων (σύμφωνα και με την ορθόδοξη μαρξιστική ιστοριογραφία) και γεννούσε τις προϋποθέσεις για την ηγεμονική θέση των Παρισίων διεθνώς. Οι διεθνείς εκθέσεις του 1855 και του 1867 αποκάλυπταν την κοσμογονία της νέας πρωτεύουσας (που φυσικά αποκρυστάλλωθηκε στις διεθνείς εκθέσεις του 1878, 1889 και 1900) και η επίσκεψη της βασίλισσας Βικτωρίας στο Παρίσι το 1855 ήταν μια επίδειξη του γαλλικού γοήτρου στην κοσμοκράτειρα (λίγα χρόνια μετά την ανέγερση του Crystal Palace στο Λονδίνο που είχε θέσει τον διεθνή πήχυ ψηλά).

Καρτ ποστάλ με θέμα τη Νοτρ Νταμ από τις αρχές του 20ού αιώνα.

Η επαναφορά της Νοτρ Νταμ στη μοντέρνα εικονογραφία των νέων Παρισίων ήταν μία κίνηση βαθιά εκσυγχρονιστική για την εποχή.

Μέσα σε αυτό το πνεύμα της κοσμογονίας και του διεθνούς ανταγωνισμού (τόσο απέναντι στη Βρετανική Αυτοκρατορία όσο και απέναντι στις Αυτοκρατορίες της Γερμανίας και των Αψβούργων), το Παρίσι του ρομαντικού παρελθόντος φάνταζε αναχρονισμός. Η Νοτρ Νταμ βρισκόταν σε αξιοθρήνητη κατάσταση. Ήδη από το 1842 είχε συσταθεί επιτροπή για σωστική αποκατάσταση. Στην επιτροπή μετείχαν ο Βικτωρ Ουγκώ και ο Αλφρέ ντε Βινί. Πρόεδρος ήταν ο Προσπέρ Μεριμέ, η προσωπικότητα που στην ουσία εισήγαγε την ιδέα της ιστορικής αποκατάστασης όπως τη νοούμε σήμερα. Η Ιλ ντε λα Σιτέ, όπου βρίσκεται η Νοτρ Νταμ, είχε πολλά μικρά σπιτάκια, με ακανόνιστη ρυμοτομία, όπου σύμφωνα με τον θρύλο οργιάζαν το έγκλημα και η μαστροπεία. Ο Ευγένιος Ζυλ στα «Μυστήρια των Παρισίων» (1842) αναφέρεται σε αυτήν ακριβώς την ατμόσφαιρα.

Η αποκατάσταση της Νοτρ Νταμ συμβάδιζε με τον αφανισμό της κακόφημης συνοικίας γύρω από το

μνημείο σύμφωνα με το σχέδιο ανάδειξης των Παρισίων σε πρωτεύουσα του μοντέρνου κόσμου. Ήταν ένα όραμα που γεννούσε η εποχή. Και ήδη το 1844, δύο δυναμικοί αρχιτέκτονες, τα σχέδια των οποίων είχε επιλέξει η επιτροπή για την αποκατάσταση της Νοτρ Νταμ, έρχονται στο προσκήνιο. Ο Ζαν-Μπατίστ-Αντουάν Λασις και ο Ευγένιος Βιολέ-λε-Ντικ ανήκουν στη νέα γενιά που ασχολείται για πρώτη φορά συστηματικά με την αποκατάσταση των μνημείων. Έχουν τη στήριξη του Προσπέρ Μεριμέ –του συγγραφέα της «Κάρμεν»– και η θέση τους και εν γένει η κοσμοθεωρία του είναι σε ρήξη με τον κλασικό ακαδημαϊσμό της Σχολής των Beaux-Arts. Στον γοτθικό ρυθμό διαβλέπουν την ευκαιρία επαναδιατύπωσης μιας εθνικής ιδέας, αλλά περισσότερο επιθυμούν ρηγμάτωση της μονοκαθεδρίας του παλαιού κατεστημένου. Η Νοτρ Νταμ γίνεται σταδιακά έμβλημα και ορόσημο της «μοντέρνας» ιδέας περί αποκατάστασης αλλά και επιλεκτικής ανασύστασης του παρελθόντος.

Νεο-μεσαιωνικός πουρισμός

Τα έργα αποκατάστασης αργούν. Θα αρχίσουν επί Ναπολέοντος Γ', στη δεκαετία του 1850 δηλαδή, όταν ο Προσπέρ Μεριμέ, προϊστάμενος της αποκατάστασης ιστορικών μνημείων, σπηρίζει το έργο του αρχιτεκτονικού διδύμου που έχει αναλάβει τη Νοτρ Νταμ. Ο Βιολέ-λε-Ντικ και ο Λασις έχουν κάνει ιστορική έρευνα για τον γαλλικό Μεσαίωνα. Θέλουν να καθαιρέσουν τις παρεμβάσεις του 18ου αιώνα, να προσθέσουν μέλη που λείπουν αντιγράφοντας από άλλα μεσαιωνικά μνημεία, όπως από τους καθεδρικούς της Σαρτρ, της Αμιέν και της Ρεμς. Υποστηρίζουν έναν νεο-μεσαιωνικό πουρισμό, ιδέα μοντέρνα για τον 19ο αιώνα και εξαφανίζουν τις στρώσεις των αιώνων. Προκρίνουν τις «αρχαίες» μεθόδους κτίσις και παρασκευής υλικών, δεν υιοθετούν την προηγμένη τεχνολογία του 1850, αλλά και πάλι η ιδέα τους είναι «μοντέρνα». Σχεδιάζουν τον πύργο, το νεο-μεσαιωνικό λοφίο που καταστράφηκε στην πρόσφατη πυρκαγιά, ως πιστό αντίγραφο πρωτότυπο μεσαιωνικού σχεδίου. Ο Προσπέρ Μεριμέ έχει πλέον δύναμη. Από τα ταξίδια του στην Ισπανία, είναι γνώριμος με τους γονείς της νέας αυτοκράτειρας. Ο Ναπολέων Γ' έφερε στο Παρίσι την Ισπανίδα Ευγενία ντε Μοντίχο, που είχε ισχυρό ρόλο στη Β' Γαλλική Αυτοκρατορία και επηρέασε ακόμη και τη μόδα με τα βαρύτιμα κρινολίνα της.

Μέσα σε αυτό το κλίμα, η Νοτρ Νταμ θα ήταν και εκείνη σύμβολο της νέας πόλης. Η Ιλ ντε λα Σιτέ άλλαζε πρόσωπο. Οι παλιές γειτονίες καταδαφίστηκαν και ο ναός έλαμπε ως νέος θυρεός των Παρισίων.

Διεθνές έμβλημα και ισχυρό σύμβολο της ποπ κουλτούρας

Στη διάρκεια της Παρισινής Κομμουνας, το 1871, η Νοτρ Νταμ κινδύνευσε από εμπρησμό. Οι εκτεταμένες καταστροφές στους δρόμους και στα μνημεία του Παρισιού, μετά την κατάληψη της πόλης από τους Πρώσους και την ανάδυση ενός πατριωτικού και εργατικού κινήματος, έθεσαν σε κίνδυνο πολλά σύμβολα του παλαιού καθεστώτος, και η Νοτρ Νταμ, αν και μνημείο μεσαιωνικό ήταν ένα δημιούργημα θριάμβου της Β' Γαλλικής Αυτοκρατορίας, που είχε, όμως, πλέον καταρρεύσει με κρότο. Από τη δεκαετία του 1860 ως σήμερα, η Νοτρ Νταμ συμβολί-

Η Νοτρ Νταμ πέρασε στη λαϊκή συνείδηση μέσα από το μυθιστόρημα του Βίκτωρος Ουγκώ «Η Παναγία των Παρισίων».

ζει την ιδέα της νέας πόλης. Οι νέες συνθήκες ζητούσαν εκπροσώπηση από επιλεγμένα μνημεία, που θα έφεραν τις συνεκτικές ιδέες του εθνικού αφηγήματος ενώ ταυτόχρο-

Η Νοτρ Νταμ πέρασε στην εκλαϊκευμένη κουλτούρα των περιοδικών και του κινηματογράφου.

να θα ήταν προπομποί νέων αντιλήψεων περί Ιστορίας και μέλλοντος.

Η Νοτρ Νταμ πέρασε στη λαϊκή συνείδηση μέσα από το μυθιστόρημα του Βίκτωρος Ουγκώ «Η Παναγία των Παρισίων», γραμμένο σε μια εποχή (1831) κατά την οποία επιζούσε το μεσαιωνικό Παρίσι. Το Παρίσι πριν από το 1850 δεν μπορούσε να συγκριθεί με το Λονδίνο σε θέματα νεωτερικότητας παρά τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες ήδη από το 1810.

Η επαναφορά της Νοτρ Νταμ στη μοντέρνα εικονογραφία των νέων Παρισίων (με τα μεγάλα βουλε-

βάρτα και τις α λα Haussmannn πολυκατοικίες) ήταν μία κίνηση βαθιά εκσυγχρονιστική για την εποχή και γι' αυτό εξόχως επιδραστική στη φιλοσοφία για την αποκατάσταση των μνημείων, που είναι μια ιδέα της νεωτερικότητας και των νέων αστικών συσπειρώσεων.

Η «Παναγία των Παρισίων» ως «Κλασικό Εικονογραφημένο» ή η κινηματογραφική μεταφορά του 1939 με τον Τσαρλς Λότον ως Κουασιμόδο και τη Μορίν Ο' Χάρα ως Εσμεράλδα είναι γοητευτικά τεκμήρια της διάχυσης της ιδέας της Νοτρ Νταμ στην ποπ κουλτούρα.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

7.7.19 - 13.7.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

170 χρόνια

από τη γέννηση

του Βασίλη Μιχαηλίδη

Με αφορμή τα 170 χρόνια από τη γέννηση του Βασίλη Μιχαηλίδη πραγματοποιείται εκδήλωση όπου θα παρουσιαστούν από τον δρα Κυριάκο Ιωάννου τα νέα επιστημονικά δεδομένα όσον αφορά το γνωστό ποίημα «Η 9η Ιουλίου του 1821». Η εκδήλωση θα διανθίζεται με μελοποιημένη ποίηση του Β. Μιχαηλίδη από τον μουσικοσυνθέτη Λάρκο Λάρκου και με απαγγελίες ποιημάτων από γνωστούς ηθοποιούς. **Την Τρίτη, 9 Ιουλίου στον Πολυχώρο Λόγου και Τέχνης «Ροές» Αρχ. Κυπριανού 79Α, Στρόβολος. Είσοδος ελεύθερη.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Rialto World Music Festival 2019

Με το κυπριακό μουσικό σχήμα Rumba Attack αρχίζει στην πλατεία Ηρώων, την Παρασκευή 12 Ιουλίου, το 14ο Φεστιβάλ Μουσικές του Κόσμου του Θεάτρου Ριάλτο. Τους Rumba Attack αποτελούν οι Κωνσταντίνος Λυράς και Μέμνων Αρέσιον στις κιθάρες και ο Σάββας Θωμά στο σαξοφώνο / κρουστά. Οι αυθεντικές συνθέσεις του σχήματος σε Flamenco-Rumba στυλ, αποτελούν ένα μουσικό συνονθύλευμα που ξεχωρίζει, με επιρροές και ήχους από Rock, Bossa nova και από τη Μέση Ανατολή. Οι επιρροές του συγκροτήματος από διάφορα στυλ μουσικής αναδεικνύονται συνεχώς και στις ζωντανές εμφανίσεις τους με καλεσμένους διακεκριμένους μουσικούς στη φωνή, τρουμπέτα, φλάουτο, σαξόφωνο, κρουστά και λύρα, ενώ το συγκρότημα συνεργάστηκε κατά καιρούς και με τοπικές σχολές χορού.

Αυτή τη στιγμή οι Rumba Attack ηχογραφούν το πρώτο τους προσωπικό άλμπουμ, το οποίο θα κυκλοφορήσει μέσα στους επόμενους μήνες. Πλατεία Ηρώων, Πα-

ρασκευή 12 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφωνο 7777745, www.cypriusrialtoworldmusic.com, www.rialto.com.cy. Είσοδος Ελεύθερη.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Κλαζόν, Τρομπέτες και Πλάκες» του Ντάριο Φο

Την πολιτική κωμωδία καταστάσεων «Κλαζόν, Τρομπέτες και Πλάκες» του ανατρεπτικού Ντάριο Φο, παρουσιάζει το θέατρο Αντίλογος, σε διασκευή και σκηνοθεσία της Μαρίας Μαννανίδου Καρσερά. Το έργο παραμένει πιο επίκαιρο από ποτέ, απόλυτα προφητικό για τη τωρινή παγκόσμια εξέλιξη των πολιτικών και κοινωνικών πραγμάτων, τους φόβους και τη λειτουργία των σημερινών κοινωνιών, τη παρουσία και την απουσία του πολιτή από τις αποφάσεις που τον αφορούν. Το καυστικό και ανατρεπτικό χιούμορ του Φο, σατιρίζει και αποκαλύπτει καίρια πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα, «ανακρίνοντάς» τα μέσα από τη φάρσα, την πλάκα, το γέλιο και το κομφούζιο. Ηθοποιοί: Θανάσης Δρακόπουλος, Σάββας Μενοίκου, Βασίλης Παφίτης, Αντρέας Σιαμαρής, Φώτης Φωτίου, Βαλάντω Χαράλαμπους, Χριστίνα Χριστόφια. **Στις κοινότητες του Λουβαρά - Κυριακή 7 Ιουλίου, Αλάντρες - Τρίτη 9 Ιουλίου, Πύλας - Τετάρτη 10 Ιουλίου, Χολέττρια - Παρασκευή 12 Ιουλίου. Είσοδος ελεύθερη.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Κοίλον Vs προεδρίες, σημειώσατε ένα!

Για την Κυπριακή Βιβλιοθήκη τα γράψαμε και τα είπαμε τις προηγούμενες ημέρες. Ιδιαίτερες αντιδράσεις δεν υπήρξαν από πλευράς Πολιτείας. Εντάξει, δεν έγινε και τίποτα, άλλωστε σιγά το πράγμα, θα σκέφτηκαν οι άνθρωποι εκεί στην κυβερνήση. Έχουμε σοβαρότερα πράγματα για να ασχοληθούμε και δεν εννοώ τις καλοκαιρινές τους διακοπές. Τέλος πάντων, δεν τους αδικώ τους ανθρώπους, εργασία που δεν αποφέρει χρήματα δεν είναι εργασία, αλλά χόμπι, είναι πολυτέλεια και οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία και οι λοιποί χώροι πολιτιστικής συνάθροισης είναι απλώς κυψέλες ανθρώπων που έχουν άπλετο χρόνο στη διάθεσή τους και τους φτάνουν και αυτά που έχουν, «Να 'μαστε και λογικοί, μην είμαστε πλεονέκτες», που έλεγε και ο Χατζηκρήστος. Αρκετά, όμως, με την γκρίνια, στην Κύπρο πολιτιστικά, ερήμην της πολιτειακής και πολιτικής ηγεσίας, γίνονται πράγματα ωραία, ενδιαφέροντα με τις προεδρίες, τι πρώτες θέσεις δηλαδή, κενές, κατά βάση. Βέβαια, στις εκδηλώσεις που παίζει να έχει φωτογράφους

ή να είναι λαμπερές όλο και κάποιον θα δεις από την πολιτική ζωή του τόπου να κρατά και να διαβάξει το πρόγραμμα μιας παράστασης. Πάλι παρασύρθηκαν στην γκρίνια, άντε φτάνει, να μπω στο θέμα μου. Βέβαια, δεν σας υπόσχομαι ότι δεν θα παρασυρθώ... Τέλος πάντων, και αυτό το καλοκαίρι, που λέτε, όπως και σχεδόν κάθε χρόνο, διοργανώνονται εξαιρετικές ποιότητας φεστιβάλ, μουσικής, αλλά και θεάτρου, ή αρχίζουν οι θεατρικές περιόδους. Σχήματα πάνε σε κοινότητες, μουσικοί πίνουν τα παράλια, ο ΘΟΚ πάει στην Επίδουρο, θεατρικοί οργανισμοί από χώρες μακρινές έρχονται στα θεάτρα μας και μας παρουσιάζουν αρχαία ελληνικά δράματα, στη γλώσσα προέλευσής τους. Αν όλα τα παραπάνω δεν είναι κέρδους για τον πολιτισμό μας, δεν ξέρω τι μπορεί άλλο να είναι... Α! ναι, επενδύτες που θέλουν να αφήσουν το αποτύπωμά τους και στα πολιτιστικά πράγματα του τόπου, και άλλοι βεβαίως, βεβαίως που αφήνουν χρήμα πολύ. Άντε, να είδατε, πάλι παρασύρθηκαν!

As επιστρέψω στο θέμα μου. Ο ΘΟΚ,

λοιπόν, πάει με τις «Ικέτιδες» του Ευριπίδη σε συμπαραγωγή με το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας στην Επίδουρο. Μία κίνηση η οποία δείχνει ότι το κυπριακό θέατρο έχει έμπυχο υλικό, το οποίο πρέπει οπωσδήποτε να βρει τρόπο να το εκμεταλλευτεί και του χρόνου ή του παραχρόνου να πάει αυτόνομο στην Επίδουρο ή σε όποιο άλλο φεστιβάλ της Ευρώπης επιλέξει. Ηθοποιοί δεν μας λείπουν, σκηνοθέτες που έχουν κάτι να προτείνουν επίσης διαθέτουμε, τεχνικούς και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό έχουμε, τι μας λείπει, τότε; Τίποτα λέω εγώ, τολμή ίσως, όραμα μπορεί, άλλο τίποτα δεν μας λείπει. Και as σπάσουμε τα μούτρα μας, και as πούνε κάποιοι ότι δεν μας περνά. Ο Νίκος Χαράλαμπος ανέβασε τις «Ικέτιδες» πριν από σαράντα σχεδόν χρόνια και ακόμη και σήμερα στην Επίδουρο, αλλά και όσοι ασχολούνται με τα θεατρικά, θυμούνται το ανέβασμα του έργου. Δηλαδή τότε τολμήσαμε και σήμερα όχι; Μέχρι να το αποφασίσουμε, ωστόσο, καλό θα είναι να λαμβάνουμε μέρος ως συμπαραγωγοί, αλλά και ως θεατές.

Το να είμαστε θεατές πάντως δεν φαίνεται ότι είναι δύσκολο πολύ, αφού το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος φροντίζει να φέρνει παραστάσεις του αρχαίου ρεπερτορίου και να βλέπουμε ίδιους όμμασι, χωρίς έξοδα παραστάσεων, τι γίνεται στον κόσμο. Πάντως, εγώ ακούγοντας το δασύ Ε, της Εκβάης ή της Ελένης από τους ηθοποιούς του Εθνικού Θεάτρου της Νόβα Γκόριτσα, στις «Τρωάδες» έκανα χίλους συνειρμούς. Και γιατί παρακαλώ ο ΘΟΚ να μην υποβάλει για του χρόνου μία πρόταση σε αυτό το φεστιβάλ; Να δοκιμάσει να νερά στο σπίτι του, αν φοβάται να ταξιδέψει κάπου μακριότερα. Παλιά, πώς πήγαινε και Επίδουρο μόνος του και τώρα δεν το τολμά;

Αφήστε που αν πάει ο ΘΟΚ στην αργολικό θέατρο με εξ ολοκλήρου δική του παραγωγή θα δείτε πώς τα προεδρεία τόσο του εκεί κοίλου όσο και των εδώ θα γεμίσουν πολιτικούς και άλλους. Για σκεφτείτε το, εκεί στα ανώτατα δώματα της πολιτικής... αλλά θέλουμε τα κοίλα να γεμίσουν, όχι οι κοιλιές μας!

ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

«Ικέτιδες» του Ευριπίδη από δύο Θέατρα

Δύο Εθνικά Θέατρα, ο ΘΟΚ και το Εθνικό Θέατρο, συνεργάζονται για το ανέβασμα μιας μεγάλης τραγωδίας «Οι Ικέτιδες» του Ευριπίδη, ένα έργο πολιτικής χροιάς γραμμένο το 422 π.Χ., αγγίζει το ευαίσθητο θέμα του σεβασμού στην ταφή των νεκρών. Μία εμβληματική τραγωδία για τον πόλεμο και τους άταφους νεκρούς αλλά και για την υπαρξιακή αγωνία, την αξιοπρέπεια και την πίστη, σε μια νέα μετάφραση από τον ποιητή Γιώργο Κοροπούλη. Πενήντα τρία χρόνια μετά το μοναδικό της ανέβασμα από το Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία του Τάκη Μουζενίδη και τριάντα εννιά χρόνια από την πρώτη παράσταση του ΘΟΚ στην Επίδουρο σε σκηνοθεσία Νίκου Χαράλαμπους η τραγωδία σκηνοθετείται από τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου Στάθη Λιβανιό, σε ένα εγχείρημα που στηρίζεται στη συνεργασία καταξιωμένων καλλιτεχνών από τις δύο χώρες. Μετάφραση Γιώργος Κοροπούλης, σκηνοθεσία Στάθης Λιβανιός, βοηθοί σκηνοθέτες Βασίλης Ανδρέου, Μαρίνα Μυρτάλη, χορογραφία-κινησιολογία Φώτης Νικολάου. Αίθρα Κάτια Δανδουλάκη, Ίφις Θεοδωρής Κατσαφάδος, Ευάδην Κατερίνα Λούρα, Αθηνά Αγλα-

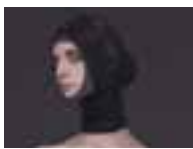
ΐα Παππά, Θυσέας Άκης Σακελλαρίου, Άδραστος Χρήστος Σουγάρης, Άγγελος Ανδρέας Τσέλεπος, Κήρυκας Χάρης Χαράλαμπος. Μπρέρες Αργείων στρατηγών, Άννα Γιαγκιζή, Άνδρη Θεοδότη, Κόρα Καρβούνη, Τζήνη Παπαδοπούλου, Αγλαΐα Παππά, Μαρία Σαββίδου, Κων-

σταντίνα Τάκαλου, Τάνια Τρύπη, Νιόβη Χαράλαμπος. Παραστάσεις: Πέμπτη, 11 Ιουλίου έως Κυριακή, 14 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄, Αμφιθέατρο Σχολής Τυφλών, Ακρόπολη, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφωνο 77772717, info@thoc.org.cy**

ΑΡΧΑΙΑ ΚΩΜΩΔΙΑ

«Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη

Ο διακεκριμένος και διάσημος Tullio Solenghi σκηνοθετεί τη δημοφιλέστερη αριστοφανική κωμωδία «Λυσιστράτη», σε παραγωγή του Εθνικού Ινστιτούτου Αρχαίου Δράματος του Φεστιβάλ Συρακουσών της Ιταλίας (Fondazione INDIA),

με τη βραβευμένη Elisabetta Pozzi στον πρωταγωνιστικό ρόλο κι ένα σύνολο έξοχων ηθοποιών και συ-

ντελεστών. Η ιταλική παραγωγή, που παρουσιάζεται στο πλαίσιο του φετινού 55ου Φεστιβάλ Συρακουσών, θα παρουσιαστεί στο Αρχαίο Θέατρο Κουρίου για δύο μόνο παραστάσεις στις 12 και 13 Ιουλίου. **Ώρα αναχώρησης με πούλμαν στις 6:30 μ.μ. (χώρος στάθμευσης απέναντι από το Κέντρο Χειροτεχνίας στη Λεωφόρο Αθαλάσσης).**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Μην ξεχνάς τη Σαϊγκόν

Κάπου ανάμεσα στη Σαϊγκόν του 1956 και στο Παρίσι του 1996. Το σκηνικό παραμένει το ίδιο. Ένα βιετναμέζικο εστιατόριο με σταθερή πελατεία. Μόνη διαφορά, ότι οι νέοι του '56 είναι ηλικιωμένοι και έχουν μεγάλα παιδιά το '96. Η μικροκαμωμένη, μεγαλούτσικη σε ηλικία, Βιετναμέζα επικεφαλής και μαγείρισσα Μαρία Αντουανέτα και η νεαρή ανιψιά της, Λαμ, παραμένουν αμετάβλητες στον χρόνο. Ούτως ή άλλως, ο χρόνος έχει και δεν έχει σημασία στην παράσταση της Βιετνάμ, η εξορία που ακολούθησε, το ιστορικό πλαίσιο. Η ίδια η σκηνοθέτις βίωσε την ιστορική αυτή συγκυρία, αφού η μητέρα της «δεν έπαψε ποτέ να κλαίει για την εξορία της, προϊόν αφενός της γαλλικής αποικιοκρατίας και αφετέρου της αποποικιοποίησης», όπως σημειώνει. «Στα ταξίδια που έκανα στο Βιετνάμ το 1956 έχοντας τη φράση αυτή στα χείλη τους. Πιστεύω ότι το ζήτημα της εξορίας συνδέεται στενά με το θέμα της μνήμης. Η πατρίδα που άφησαν πίσω τους οι εξόριστοι καταλαμβάνει τεράστιο χώρο στο μυαλό τους».

Η τελευταία αυτή φράση θα μπορούσε να αφορά και τους απογόνους Μικρασιατών προσφύγων της Ελευσίνας, στους οποίους αναφερθήκαμε στη στήλη της περασμένης Κυριακής (30/6). Η ίδια ατμόσφαιρα, της απώλειας της «πατρίδας», συμπυκνώνεται και σε ένα κείμενο για τους πρόσφυγες, του 1943, της Γερμανοαμερικανίδας, εβραϊκής καταγωγής, φιλοσόφου Χάνα Αρεντ, που αναδημοσιεύθηκε πρόσφατα (lifo.gr): «Χάσαμε το σπίτι μας, που σημαίνει ότι χάσαμε την οικειότητα της καθημερινής ζωής. Χάσαμε το επάγγελμά μας, που σημαίνει ότι χάσαμε αυτοπεποίθηση ότι είχαμε κάποια χρησιμότητα σε αυτόν τον κόσμο. Χάσαμε τη γλώσσα μας, που σημαίνει πως χάσαμε τη φυσικότητα των αντιδράσεών μας, την απλότητα των χειρονομιών μας, την απρόσκοπτη έκφραση συναισθημάτων».

Με τις αυξημειώσεις των ιστορικών περιόδων, τις αποχρώσεις των ανθρώπων και των εποχών, ο πυρήνας παραμένει κοινός: εξορία και μνήμη συνδέονται στενά και βασανιστικά. Γι' αυτό και η «Σαϊγκόν» της Καρολίν Γκυελά Ενγκυελά επιλέγει αυτόν τον μεταιχμακικό μη τόπο, ένα βιετναμέζικο εστιατόριο, μετέωρο στον χρόνο, για να μιλήσει για όσους αγνοούνται αλλά και για εκείνους που περνούν τη ζωή τους σαν αγνοούμενοι ή αγνοημένοι. Συναντιούνται για φαγητό, πίνουν, χορεύουν, τραγουδάνε, ερωτεύονται, παντρεύονται. Το 1956, ένας Γάλλος στρατιώτης ετοιμάζεται να φύγει από την Ινδοκίνα και πειθεί τη Βιετναμέζα ερωμένη του να τον ακολουθήσει στη Γαλλία. Στο Παρίσι του 1996 επιτρέπεται για πρώτη φορά στους εξόριστους Βιετναμέζους να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Πού βρίσκονται, όμως, πλέον η πατρίδα; Ποια είναι η γλώσσα τους; Χάνοντας «την απρόσκοπτη έκφραση συναισθημάτων», αυτοσχεδιάζουν και πολύ συχνά κλαίνε. Για τη σκηνοθέτιδα το κλάμα είναι «μια παραξενιά των Βιετναμέζων». Παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή τους, περνούν μέρες διασχίζοντας «το μονοπάτι των δακρύων».

Δάκρυα που φέρνει η μνήμη της απώλειας; Το αίσθημα του ανέστου, της δέψης πλεύσης ανάμεσα σε δυο κόσμους; Στη σκηνή της «Σαϊγκόν» οι εκρήξεις είναι λίγες. Ησυχία, υπόκωφα, αναμυχλεύονται οι σκέψεις, οι απαντήσεις που πλανώνται αλλά δεν διατυπώνονται για να μη γίνουν, λες, τα πράγματα οριστικά. Η Μαρία Αντουανέτα αναζητάει το Βιετναμέζο γιο της που πολέμισε στο πλευρό των Γάλλων εδώ και 17 χρόνια. Και όταν μαθαίνει ότι είναι νεκρός εξακολουθεί να γιορτάζει τα γενέθλιά του. Μία φορά τον χρόνο, πετάει τα ρούχα της δουλειάς, ντύνεται, στολίζεται, φοράει ψηλά τακούνια, καλεί κόσμο στο εστιατόριο. Δεν αρνείται την αλήθεια, βρίσκει, απλώς, έναν τρόπο να συνυπάρξει με το αδιανόητο. Η Βιετναμέζα ερωμένη θα παντρευτεί τον Γάλλο στρατιώτη ανακαλύπτοντας, την ημέρα του γάμου της, ότι έχει κτίσει μια ζωή επάνω σε πολλά ψέματα. Και οι δυο γυναίκες συνεχίζουν τη ζωή τους κτιζοντας μια νέα πατρίδα, με αλήθειες και ψέματα. Δομικά υλικά, τα μόνα που δεν «κάνονται» με την εξορία. Είναι η κάθε φορά πατρίδα.

Δεν θέλω να είμαι ένας απλός ακροατής

Ο νεαρός τραγουδοποιός Μιχάλης Κοντοβούρκης θα εμφανιστεί στον Φέγγαρο με τον πρώτο του προσωπικό δίσκο τον Αύγουστο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Μιχάλης Κοντοβούρκης είναι ένας νεαρός τραγουδοποιός, ο οποίος θα εμφανιστεί στο φεστιβάλ του Φέγγαρου τον Αύγουστο. Είναι ένας μουσικός, ο οποίος γράφει τους στίχους και τη μουσική των τραγουδιών του και μέσα από αυτά δίνει τη δική του οπτική γωνία στη ζωή. Μιλώντας με τον Μιχάλη αντιλαμβανόμαστε ότι του αρέσει αυτό το παιχνίδι με τις νότες και τις λέξεις, να διηγείται τις ιστορίες του, τραγουδώντας τις. Στοχοπροσηλωμένος ο Μιχάλης, ξέρει πού θέλει να πάει και τι να κάνει με την τραγουδοποιία, και αυτό το αποδεικνύει με τον πρώτο του δίσκο, μια ιδιωτική παραγωγή, που δημιουργήθηκε με αφορμή το Φεστιβάλ του Φέγγαρου, όντας απλός επισκέπτης του. Το 2019 αυτός ο δίσκος, και μερικά ακόμη τραγούδια του θα παρουσιαστούν στο Φεστιβάλ του Κάτω Δρυ.

—Μιχάλη, είσαι πολιτικός μηχανικός και μουσικός, πώς τα συνδυάζεις;

— Λόγω λανθασμένων επιλογών, επαγγελματικού προσανατολισμού, λόγω όλων των, ας τα πούμε λάθων, σπούδασα πολιτικός μηχανικός. Αγαπώ βέβαια τη δουλειά μου, εξασκώ το μυαλό μου και φυσικά μου επιτρέπει να βιοπορίζομαι. Μουσικός, όμως, έγινα για να καλλιεργώ την ψυχή μου και για να είμαι ειλικρινής και τα δύο ήρθαν τυχαία. Δεν μπορώ να σταματήσω να είμαι ούτε το ένα ούτε το άλλο. Δεν θέλω να παίζω ως απλός εργάτης της μουσικής, θέλω να δημιουργώ τραγούδια, να

Ο κόσμος, ο οποίος είναι η κινητήρια δύναμη για ό,τι κάνει κάποιος τότε νιώθει μια αόρατη ευθύνη.

φτιάχνω μουσική. Νομίζω πέρασα πλέον το στάδιο αναπαραγωγής τραγουδιών.

—Έχεις βγάλει ήδη έναν δίσκο με τίτλο «απ' την αρχή», μιλησέ μου γι' αυτή σου τη δουλειά.

—Τα οκτώ κομμάτια του δίσκου είναι επιλογές που έκανα από εκείνα που ένιωσα ότι ήθελα να μπουν στον δίσκο. Το μουσικό ύφος των τραγουδιών είναι επηρεασμένο από διαφορετικά είδη, και οι στίχοι τους αφορούν διάφορες καταστάσεις. Να σου πω ότι μου αρέσει πολύ το πολιτικό τραγούδι. Το κομμάτι «Νύχτα» π.χ. περιγράφει μια νύχτα στο φεστιβάλ του Φέγγαρου, όταν παλαιότερα είχα πάει ως επισκέπτης.

—Και να που τώρα είσαι μέρος του...

—Ναι, επικοινωνήσα με τους διοργανωτές και δέχθηκαν να με συμπεριλάβουν στο line up τους και είμαι πολύ χαρούμενος. Ανέκαθεν μου άρεσαν τα φεστιβάλ και πάντοτε ήθελα να ήμουν μέρος του Φέγγαρου, το οποίο παρακολουθούσα. Βέβαια, θέλσα να παρουσιάσω στους διοργανωτές μια ολοκληρωμένη δουλειά, οπότε έφτιαξα έναν δίσκο, επειδή σκέφτηκα ότι για να παίζω στον εκεί πρέπει να δείξω κάτι στους

«Για μένα ο στίχος είναι πάρα πολύ σημαντικός, αν δεν ικανοποιηθώ από τον στίχο, ακόμα και να υπάρχει η μουσική τελειωμένη, το τραγούδι θα μείνει στο συρτάρι μου», μου λέει ο Μιχάλης.

διοργανωτές και έτσι προέκυψε αυτή η δουλειά.

—Τα τραγούδια σου είναι μικρές αφηγηματικές ιστορίες και έχουν έντονο το βιοματικό στοιχείο, πολλές μουσικές επιρροές.

—Ναι, στιχουργικά αυτό που προσπαθώ να κάνω είναι να απο-

τελούν τα τραγούδια μου ολοκληρωμένες ιστορίες, είτε να αναπτύσω μια δική μου σκέψη ή θεωρία. Για μένα ο στίχος είναι πάρα πολύ σημαντικός, αν δεν ικανοποιηθώ από τον στίχο, ακόμα και να υπάρχει η μουσική τελειωμένη, το τραγούδι θα μείνει στο συρτάρι μου. Οι μουσικές μου

επιρροές μου είναι από πάρα πολλά είδη, από μπλουζ, κάντρι, φολκ.

—Τι θα ξεχώριζες σε αυτό που κάνεις;

—Θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό τον λόγο. Είναι μεγάλη τέχνη να μπορείς να φτιάξεις ένα τραγούδι, που να έχει ουσία. Οι στίχοι

στον δίσκο είναι βγαλμένοι από εντελώς δικές μου καταστάσεις. Επίσης, ο κόσμος, ο οποίος είναι η κινητήρια δύναμη για ό,τι κάνει κάποιος τότε νιώθει μια αόρατη ευθύνη. Θέλω να περάσω στον κόσμο την αγάπη μου για το τραγούδι, να καταλάβει ο κόσμος γιατί είναι σημαντικό να ακούει καλή μουσική, μου αρέσουν αυτοί που αγαπούν τη μουσική, και δεν είναι απλοί ακροατές. Αυτό που παρουσιάζω είναι η αλήθεια μου, είναι ό,τι σκέφτηκα, χωρίς άλλο στόχο, έγραψα τα τραγούδια που έβγαζαν προς τα έξω τον εαυτό μου.

—Ποιοι είναι οι στόχοι σου;

—Ο επόμενος στόχος μου είναι να βγάλω τον δεύτερό μου δίσκο, και μετά έναν τρίτο... βασικά βήμα-βήμα θέλω να προχωρώ. Βέβαια, σκοπός μου είναι να εξελισσώμαι μέσα από τις εμφανίσεις και την τραγουδοποιία. Θα ήθελα να κάνω εμφανίσεις και σε άλλα φεστιβάλ στην Ελλάδα. Αλλά σιγά-σιγά. Έχω πολλά που ονειρεύομαι, που φαντάζομαι, θα γράψω και άλλα τραγούδια, οπωσδήποτε δεν έχω τελειώσει ακόμα. Πιστεύω ότι πρέπει να γράφεται συνεχώς νέα μουσική.

—Τον δίσκο σου με ποιον στίχο θα το χαρακτηρίζεις;

—«Ζήσε στο τώρα, ζήσε για πάντα δεν έχει δεύτερη παράσταση η μπάτσα»!

 Φεστιβάλ Φέγγαρος, Κάτω Δρυς Λάρνακας, Πέμπτη 1 Αυγούστου. Michael Kontovourkis

ΙΟΥΛΙΟΣ 2019

must20
TWENTY YEARS OF STYLE

Υβρις η παραβίαση των όποιων δικαίων

Ο ΘΟΚ σε συμπαραγωγή το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας ανεβάζει τη σπάνια παιγμένη τραγωδία του Ευριπίδη «Ικέτιδες»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Οι «Ικέτιδες» είναι ένα από τα αριστουργήματα της ελληνικής γραμματείας, που δυστυχώς δεν είχαν την τύχη να παρασταθούν πάρα μερικές μόνο φορές, με το ανέβασμα του Νίκου Χαραλάμπους του 1980 να έχει μείνει στη μνήμη όλων εκείνων που την παρακολούθησαν, αλλά και στη μνήμη του θεάτρου της Επιδαύρου. Οι «Ικέτιδες» είναι μία τραγωδία, που μοιάζει να είναι εκ της σάρκας της ίδιας της σύγχρονης Κύπρου. Εν χορώ γυναίκες μετά τα γεγονότα του Ιουλίου-Αυγούστου 1974 ένθεν κακείθεν της γραμμής να ζητάνε τους άταφους άνδρες των οικογενειών τους. Οι «Ικέτιδες» δεν μιλάνε βέβαια μόνο για την παραβίαση των ιερών δικαίων, μα και για τη δημοκρατία, την ειρήνη, τη δύναμη των γυναικών, οι οποίες ικετεύουν για την παράδοση των σορών των αγαπημένων τους προσώπων. Δεν θέλουν πια να θρηνούν, μα να ξέρουν.

Μα εξίσου σημαντικό, πέραν της αυταξίας του έργου, είναι και η συμμετοχή του ΘΟΚ στην παραγωγή μαζί με το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας. Οι Κύπριοι ηθοποιοί, που λαμβάνουν μέρος στη σκηνοθετική πρόταση του Στάθη Λιβαθινού με τις σπάνια παιγμένες «Ικέτιδες», έχουν τη δυνατότητα να αναμετρηθούν με τα τραγικά κείμενα της ελληνικής γραμματείας, στην Επιδαυρο και να σταθούν στη σκηνή του θεάτρου, για να νιώσουν τις οικουμενικές ιδέες των μεγάλων τραγικών. Ζητούμενο δεν είναι να εισέλθουν στο αρχαίο θέατρο οι ηθοποιοί με φόβο ή με θράσος, αλλά με δέος και θάρρος, «θαρσείν χρν», για να κατακτήσουν την Επιδαυρο και την αύρα της και από αυτή να πάρουν ως διπνεκή σκευή για τα επόμενα θεατρικά τους βήματα. Είναι σημαντικό, λοιπόν, απ' όλες τις

Οι άνθρωποι, επίσης, παραβιάζουμε τα ιερά δίκαια της φύσης, που στο τέλος είναι εις βάρος μας.

απόψεις, ότι ο ΘΟΚ είναι συμπαραγωγός, επί ίσοις όροις, με κυπριακό θεατρικό δυναμικό, με ηθοποιούς, οι οποίοι αποδεικνύουν ότι το θεατρικό τους δέμας μόνο μικρό δεν είναι. Ευχής έργον, λοιπόν, να επαναλάβουμε ό,τι έκανε ο Νίκος Χαραλάμπους με τις «Ικέτιδες», τότε που τα μέσα δεν ήταν και τα πιο πρόσφορα. Δύο Κύπριοι ηθοποιοί, ο Χάρης Χαραλάμπους ως κήρυκας και ο Ανδρέας Τσέλεπος ως αγγελιαφόρος (σζλ. 5), σε κάποια ανάπαυλα από τις πρόβες, πριν από τη μεγάλην πρεμιέρα της παράστασης «Ικέτιδες» στην Επιδαυρο, βρήκαν τον χρόνο και μου μίλησαν για την παράσταση και τον ρόλο τους

—Χάρη, έχεις έναν πολύ βασικό ρόλο στην παράσταση, αυτόν του κήρυκα. Τι κρατάς από αυτόν;

—Κατ' αρχάς να πω ότι ο διάλογος του κήρυκα με τον Θοσέα είναι ένας αγώνας λόγου περί δημοκρατίας. Ο Ευριπίδης μέσα από τον κήρυκα έρχεται να συγκρίνει την τυραννία με τη δημοκρατία, μ' έναν πολύ έξυπνο τρόπο, βλέποντας το σύστημα μέσα από τον άνθρωπο και μέσα από την ανθρώπινη ιδιοσυγκρασία. Αντιπαραθέτει σε έναν λαοπλάνο δημοκράτη έναν ευγενή τύραννο και βασικά σε παραπέμπει στα μειονεκτήματα της δημοκρατίας απέναντι στα όποια πλεονεκτήματα της τυραννίας. Μιλάει και για τα καλά και για τα κακά και των δύο πολιτευμάτων, βέβαια, έχοντας κατανοήσει πολύ βαθιά το πώς οι άνθρωποι μπορούν να εκμεταλλευτούν και τις αρετές και τα αρνητικά και των δύο αυτών συστημάτων. Είναι ένας πολύ ωραίος διάλογος και είναι μία πολύ ωραία πρόκληση σε επίπεδο υποκριτικό. Ο κήρυκας ήταν ένα σεβαστό πρόσωπο και στο ευριπίδειο αυτό έργο ο κήρυκας μπαίνει στη

Ο Χάρης Χαραλάμπους μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο του κήρυκα στις «Ικέτιδες» και για την πνευματική και σωματική άσκηση του ηθοποιού, όταν παίζει στην Επιδαυρο.

σκηνή ως ένας βασιλιάς, γίνεται βασιλικότερος του βασιλέως. Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο όλο αυτό. Βλέπει το σύστημα μέσα από τις αδυναμίες του ανθρώπου.

—Σήμερα τι συγκρίσεις μπορούν να γίνουν για τα πολιτεύματα;

—Παρατηρώ ότι έχουμε μία δημοκρατία πολλών ταχυτήτων και πολλών συνιστώσων. Η απόλυτη δημοκρατία δεν υπάρχει και καμιά φορά οι δημοκράτες ηγέτες συμπεριφέρονται στον λαό χειρότερα από τον μεγαλύτερο τύραννο.

—Οι πολιτείες μας οχλοκρατούνται, όπως λέει για τότε ο Θοσέας;

Υμνος στη γυναίκα οι «Ικέτιδες»

Η τραγωδία «Ικέτιδες» του Ευριπίδη γράφτηκε το 422 π.Χ. και φέρει τον απόηχο της μάχης στο Δήλιο το 424 π.Χ., δύο χρόνια πριν, όταν οι Θηβαίοι -σύμμαχοι της Σπάρτης- νίκησαν τους Αθηναίους και δεν τους άφησαν να πάρουν και να θάψουν τους νεκρούς τους και όπως γράφει ο Θουκυδίδης «δεκαεπτά ημέρες από την κατάληψη του Δηλίου μετά τη μάχη, και όταν κατέφθασε ο κήρυκας των Αθηναίων, που δεν ήξερε τι είχε γίνει, ζήτησε τους νεκρούς, όχι πολύ μετά, αμέσως οι Βοιωτοί τους απέδωσαν και τίποτα άλλο δεν είπαν οι Βοιωτοί» (Θουκυδίδης, Δ', 101.1). Αυτή είναι και η αφορμή που ο Θουκυδίδης γράφει την τραγωδία του. Οι μητέρες των Αργείων στρατηγών που έχασαν τη ζωή τους στη Θήβα, πολεμώντας στο πλάι του Πολυνείκη, προσέφευγαν Ικέτιδες στον βωμό της Δήμητρας στην Ελευσίνα. Μαζί τους ο βασιλιάς του Άργους Άδραστος, ο οποίος ήταν και αρχι-

—Νομίζω ότι η οχλοκρατία είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιούν όποτε τους συμφέρει οι εκλεγμένοι ηγέτες, ο όχλος άγεται και φέρεται αναλόγως. Δεν θα έλεγα ότι υπάρχει οχλοκρατία σήμερα, αλλά σίγουρα κάποιος μπορεί να τη χρησιμοποιήσει. Σε ένα άλλο σημείο λέγεται ότι κανείς μπορείς πλανήξει με λόγο για τον λαό και να τον φέρει εκεί που θέλει. Αυτά τα αναφέρει ο κήρυκας ως μειονεκτήματα για τη δημοκρατία, λέει, «την πόλη μου εμένα ένας την κυβερνά, όχι ο όχλος».

—Γιατί πιστεύεις ότι οι «Ικέτιδες» έχουν ανέβει ελάχιστες φορές;

—Είλικρινά, δεν μπορώ να καταλάβω γιατί να μην ανεβαίνει αυτή η τραγωδία. Είναι ένα σύγχρονο έργο, που είναι ύμνος στη γυναίκα, στη δύναμή της, στη γυναικεία φύση και υπόσταση. Πραγματικά, δεν μπορώ να σκεφτώ έναν λόγο που δεν ανεβαίνει.

Εξυψώνεται το ήθος

—Είναι μία τραγωδία που εξυψώνει το ηθικό ή το ήθος; Από τη μία έχουμε τους Αθηναίους, τους δικαίους και δημοκράτες και από την άλλη τους Θηβαίους τους ασεβείς.

—Το ήθος. Ο Θοσέας κάνει ό,τι κάνει γιατί είναι το σωστό και οφεί-

λει να πράξει έτσι, αλλά το κάνει ως ένα στάδιο ενηλικίωσης του ίδιου και σε μία στιγμή που το ήθος του μπαίνει μπροστά από όλα τα αξιώματα που κατέχει ή τους άθλους του. Είναι, λοιπόν, το ήθος που εξυψώνεται.

—Σήμερα, Χάρη, ποια θα έλεγες ότι είναι τα ιερά δίκαια που παραβιάζονται;

—Ζούμε σε μια εποχή και σε έναν πλανήτη όπου παραβιάζονται συνεχώς ιερά δίκαια. Είτε αυτά είναι σε εμπόλεμες περιοχές, όπου έχουμε μεταξύ άλλων και τους άταφους νεκρούς, είτε σε περιοχές όπου παραβιάζονται τα δίκαια των προ-

σφύγων για παράδειγμα. Πρόσφατο δε παράδειγμα η περίπτωση της Γερμανίδας ακτιβίστριας, η οποία θέλησε να βρει μία γη για κάποιους ανθρώπους, και δεν της επιτρεπόταν, ο Ιταλός πρωθυπουργός λειτούργησε ως άλλος Κρέοντας. Οι άνθρωποι, επίσης, παραβιάζουμε τα ιερά δίκαια της φύσης, που στο τέλος είναι εις βάρος μας.

—Ακούγεται κοινότυπο το πόσο επίκαιρος είναι ο λόγος των τραγικών...

—Αυτό είναι ένα από τα στοιχεία που κάνει αυτά τα κείμενα τόσο σπουδαία. Έχουν γραφεί πριν από χιλιάδες χρόνια και παραμένουν σημερινά και οι ιστορίες τους χρησιμοποιούνται ακόμα από τους σύγχρονους συγγραφείς για να αναπτύξουν σύγχρονες θεματικές. Μοιάζει σαν να τα έχουν πει όλα.

—Αυτή η συγχρονία των κειμένων σε βοηθάει ως ηθοποιό;

—Οι ρόλοι που καλούμαστε να υποδυθούμε, όπως έχει ειπωθεί από μεγάλους δασκάλους, δεν είναι ρόλοι, είναι ιδέες και εσύ ως ηθοποιός καλείσαι να επικοινωνήσεις αυτές τις ιδέες μέσω του ρόλου, του χαρακτήρα του κάθε έργου. Αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο. Δεν υπάρχει κανενός είδους ρεαλισμού, πρέπει να αναχθούν όλα σ' ένα υψηλότερο επίπεδο και αυτό απαιτεί επίπονη εργασία, σωματική και πνευματική. Θέλει εν ολίγοις ένα ιδιαίτερο δόσιμο.

—Ποιο θα έλεγες ότι είναι το βασικό μήνυμα στις «Ικέτιδες»;

—Οι «Ικέτιδες» ως έργο δίνουν ένα μάθημα δημοκρατίας, σίγουρα.

Οι παραστάσεις στην Κύπρο:

- Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ, Λευκωσία
11/7, 12/7, 13/7 & 14/7 στις 21:00
- Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, Λεμεσός
17/7 & 18/7 στις 21:00
- Πατίτσιο Αμφιθέατρο, Λάρνακα
20/7 στις 21:00

Πέρα από αυτό, όμως, νομίζω ότι ο Ευριπίδης μέσα από το έργο ένα μήνυμα που περνάει και είναι κοντά στον άνθρωπο είναι να αντιληφθεί ο καθένας μέσα του και να συμφιλιωθεί—αν θες—με όλα τα γυναικεία χαρακτηριστικά που μπορεί να διαθέτει, τη δύναμη της γυναικας, να τα ενστερνιστεί και να τα χρησιμοποιεί με έναν τρόπο ώστε να τον κάνει πιο ολοκληρωμένο. Όλοι οι ήρωες στις «Ικέτιδες» ακολουθούν μία πορεία ενηλικίωσης και αυτή η περίοδος δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την παρουσία και τη διαμεσολάβηση αυτού του θηλυκού στοιχείου. Είναι ένας ύμνος στη γυναίκα αυτό το έργο, οπωσδήποτε.

—Πώς θα περιέγραφες την εμπειρία σου στην Επιδαυρο; Τι παίρνεις μαζί σου φεύγοντας κάθε φορά από το αρχαίο θέατρο;

—Γενικότερα πιστεύω βαθιά ότι το να συμμετέχει κανείς σε παράσταση αρχαίου δράματος στην Επιδαυρο είναι σαν να κάνεις πρωταθλητισμό σε υψηλότερο επίπεδο κι αυτό χρειάζεται την ανάλογη ψυχική, πνευματική και σωματική προετοιμασία. Αυτή η συνθήκη σε βοηθά να συνειδητοποιήσεις πολλά πράγματα για τον εαυτό σου και τη σχέση σου με όλα όσα μας περιβάλλουν. Είναι σαν να σου κάνει κάποιος ένα σπουδαίο δώρο, ανεκτίμητο. Κάθε φορά είναι σαν να είναι η πρώτη φορά, δεν συνθίζεις ποτέ. Ο χώρος έχει μια πολύ ιδιαίτερη ενέργεια, την οποία είναι αδύνατον να μην την απορροφήσει κανείς και όσο πιο ανοικτός είσαι το δώρο αυτό γίνεται ακόμη πιο πολύτιμο. Φεύγοντας από την Επιδαυρο έχεις πάρει τη σκηνική εμπειρία που μπορεί να είναι ένα προχώρημα για τον κάθε ηθοποιό. Ψυχικά και πνευματικά, αν το δεχτείς, έχεις ανέβει ένα σκαλοπάτι.

Μία διαχρονική και πάντα επίκαιρη ιστορία

Ο Ανδρέας Τσέλεπος παίζει για πρώτη φορά στην Επίδαυρο και μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο του στις «Ικέτιδες» του Ευριπίδη

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

—Ανδρέα, έχεις τον ρόλο του αγγελιαφόρου, ποιος είναι ο ρόλος του στο έργο;

—Ο άγγελος, ο οποίος, όπως έμαθα κάνοντας τη δική μου έρευνα για τον ρόλο, έχει και όνομα, είναι ο Δαναός, ήταν αιχμάλωτος πολέμου, διηγείται τον άθλο του Θησέα, να εκστρατεύσει εναντίον των Θηβαίων και να πάρει τις σορούς των στρατηγών. Διηγείται αρχικά τα σχετικά με αυτό. Σίγουρα, αυτό το πρώτο κομμάτι του μονολόγου μάς λέει ποιος είναι και πώς κατάφερε να ξεφύγει και προετοιμάζει τις γυναίκες για το τι έχει δει. Στο δεύτερο κομμάτι οι μανάδες τον ζητούν να τους πει τι ακριβώς είδε και μπαίνει —αν θες σαν ένα τρικ— ο άγγελος ζει εκείνες τις στιγμές, αν και στην πραγματικότητα δεν πολέμισε, απλώς τα είδε ως θεατής. Αυτό για εμένα επάνω στη σκηνή είναι ένα ταξίδι. Ξαφνικά χάνεται... από την Ελευσίνα μεταφέρεται στις Πύλες της Ηλέκτρας. Μετέπειτα, ξεπερνάει τη φρίκη του πολέμου, όταν αντικρίζει τον Θησέα, ο οποίος από παιδί γίνεται ηγέτης. Ο άγγελος είδε έναν άνθρωπο, ο οποίος όπως λέει δεν ήρθε να κουρσέψει, ήρθε να πάρει τους νεκρούς. Εδώ είναι η κορύφωση του μονολόγου, όπου παρουσιάζει τον Θησέα πολύ πιο ψηλά, απ' ό,τι στην αρχή του έργου.

—Πώς τον έχεις προσλάβει;

—Δεν έχω επικεντρωθεί σε ένα σημείο, του μονολόγου, αλλά υπάρχουν διάφορες στιγμές κορύφωσης. Προσπάθησα να μπω στον άγγελο, κάνοντας τη δική μου έρευνα. Ήθελα να δώ πού ήταν οι Πύλες της Ηλέκτρας, τι έβλεπε ο άγγελος, πώς πολεμούσαν οι αρχαίοι. Επιθυμούσα να έχω την εικόνα, μια γεύση. Είδα τις «Ικέτιδες» του Νίκου Χαραλάμπους, και το πώς έπαιξε τον ρόλο ο Σπύρος ο Σταυρινίδης. Αυτή τη φορά η πρόταση του Στάθη Λιβαθινού είναι κάπως διαφορετικό. Πρέπει να περάσω στο κοινό ό,τι είδα στο μέτωπο, να δώσω το μή-

Η αποστέρηση βασικών αγαθών από τον άνθρωπο στις μέρες μας θεωρώ ότι αποτελεί ύβρη.

νυμα ότι ο πόλεμος δεν είναι καλό πράγμα. Ό,τι λέει ο κήρυκας για τον πόλεμο και τη φρίκη του, έρχεται ο άγγελος μετά και τα επαληθεύει και θέλει να κάνει σαφές ο άγγελος ότι δεν χρειάζεται να φτάσουμε στον πόλεμο για να επιλύσουμε τις διαφορές μας.

—Τι σου έκανε εντύπωση, τουλάχιστον στην πρώτη σου ανάγνωση;

—Θα πρέπει να σου πω ότι όσο διάβαζα το έργο και αργότερα όταν το έβλεπα στις πρόβες κάθε φορά

ο χορός των «Ικέτιδων» με αγγίζει στον ύψιστο βαθμό. Οι μανάδες δεν μπορούν να αγγίξουν τα κορμιά των γιών τους, τους δίνουν για ταφή τα οστά ή τις τέφρες τους. Νομίζω ότι αυτή η εικόνα αγγίζει τον καθένα. Το έργο είναι αρκετά μελοδραματικό και μπορείς πολύ εύκολα να πέσεις στο λάθος και όλοι να κλαίμε από την αρχή έως το τέλος. Στην πρόταση του Λιβαθινού δεν κάνουμε κάτι τέτοιο, νιώθω. Κάπου παραμερίζουμε το συναισθηματικό κομμάτι. Μάλιστα, ο χορός σε κάποια στιγμή λέει κουράστηκα πια να θρηνώ. Αυτές είναι και οι μανάδες, αν θες, των δικών μας αγνοουμένων, οι οποίες δεν κλαίνε πια, αλλά επιθυμούν να λάβει ένα τέλος όλο αυτό που περνούν.

—Ποιο θεωρείς ότι είναι το μήνυμα των «Ικέτιδων».

—Το πιο βασικό μήνυμα κατά τη γνώμη μου είναι η ιδέα της ειρήνης. Έπειτα είναι ο σεβασμός στον άνθρωπο, ακόμη και στην ήττα του. Είναι επίσης σημαντικό ότι ο Ευριπίδης δίνει ένα μήνυμα με τον Θησέα, ο οποίος κάνει τη δική του υπέρβαση και γίνεται ένας ηγέτης, καθολικά αποδεκτός, «ο βασιλιάς είναι της χώρας, ο ήρωας όμως είναι του κόσμου», και αυτό γίνεται στο τέλος ο Θησέας. Ο Ευριπίδης μιλάει στον λαό της Αθήνας, αλλά στη διαχρονία του το έργο μιλάει σε όλον τον κόσμο, πώς δηλαδή ένας ηγέτης να γίνεται ήρωας στα μάτια όλων, ένας άνθρωπος που εμπνέει όλους.

Ο Ανδρέας Τσέλεπος παίζει για πρώτη φορά στην Επίδαυρο και νιώθει ότι αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο δώρο και ελπίζει να πάρει ό,τι μπορεί για να το χρησιμοποιήσει ως θεατρικό εφόδιο.

Επίσης, και ότι ο Ευριπίδης μιλάει για τους νέους, οι οποίοι πρέπει να αναλάβουν δράση, όχι φυσικά για να πάρουν εκδίκηση, αλλά για την υπόσχεση αιώνιας ειρήνης.

—Ποια ιερά δίκαια πιστεύεις ότι σήμερα παραβιάζονται;

—Τι να σου πω, είναι πάρα πολλά. Αλλά η αποστέρηση βασικών αγαθών από τον άνθρωπο στις μέρες μας θεωρώ ότι αποτελεί ύβρη. Δεν θα έπρεπε να ικετεύουμε για τα αυτονόητα, να υπάρχουν οι άνθρωποι που ζητιανεύουν για ένα κομμάτι ψωμί.

—Οι «Ικέτιδες» είναι μία τραγωδία που αφορά σε πολύ μεγάλο βαθμό τις γυναίκες. Σήμερα ποιες θα ήταν οι ικέτιδες και τι θα αιτούντο;

—Αυτές οι μάνες σήμερα είναι οι άνθρωποι που έχουν χάσει τα πάντα και δεν μιλά μόνο για τα υλικά αγαθά. Είναι αυτές οι μανάδες που έρχονται στις χώρες μας αναζητούν τη βοήθεια, ικετεύουν για να ακουστεί η φωνή τους. Επίσης, σε πιο μεγάλη εικόνα, αν θες, στην Κύπρο έχουμε τις μανάδες των αγνοουμένων που ζητούν απλώς μίαν απάντηση για το πού είναι τα παιδιά τους που έχασαν τον πόλεμο.

—Ποια είναι η αίσθησή σου από την Επίδαυρο;

—Καλούμαι να προσαρμοστώ στην κατάσταση της Επιδαύρου. Ξαφνικά όλα είναι πιο μεγάλα, άρα η δυσκολία το πώς κάνω αυτό που έχω να πω να είναι τόσο αληθινό, και να μπορεί το κοινό να ταυτιστεί και να μην

είναι υπερπαιξίμο ή να είναι τεράστιο. Να είναι μεγάλο, αλλά να είναι κοντά στο αφτί του θεατή. Όλη μου η εμπειρία στην Επίδαυρο είναι ένα κέρδος, έχω πάρει πάρα πολλά πράγματα από τους συναδέλφους, σαν εφόδια για μετά. Αυτό που νιώθει κάποιος για τον χώρο εδώ είναι τεράστιο. Έχω μεγάλα παπούτσια να γεμίσω και μακάρι να καταφέρω να ταξιδέψω το κοινό και να παραδώσω το κείμενο όσο πιο σωστά γίνεται.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ

Ο Στάθης Λιβαθινός λέει πως η τραγωδία του Ευριπίδη «Ικέτιδες» την οποία σκηνοθετεί «έχει τον χαρακτήρα και ενός αποχαριτισμού». **Τέχνες, σελ. 8**

Ελένη
ΒΙΤΑΛΗ Παναγιώτης
ΜΑΡΓΑΡΗΣ
"Συμφιές"

Τετάρτη 17 Ιουλίου
Αρχαίο Ωδείο Πάφου
Ώρα έναρξης 21:30
Προπώληση: Tickethour.com.cy & ACS Courier

Χορηγοί επικοινωνίας:

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΟΤΣΙΡΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΙΟΥΛΙΟΥ, 9.00μμ ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΤΡΙΤΗ 16 ΙΟΥΛΙΟΥ, 9.00μμ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΣΧΟΛΗΣ ΤΥΦΛΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 17 ΙΟΥΛΙΟΥ, 9.00μμ ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΛΑΡΝΑΚΑΣ 2019

Tickethour.com.cy
a ticketmaster company
7777 7040 ΚΑΝΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΘΗΜΑΤΑ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Εισιτήρια και στα Ταμεία των Θεάτρων
«Κηποθέατρο Μάριος Τόκας - Λεμεσού» ΤΗΛ. 25582268 (16:00-19:00)
Δημοτικού Θεάτρου Λάρνακας ΤΗΛ. 24665795

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Κάτω από τον ουρανό της Δήλου

ΟΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ εκθέσεις μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και μνημεία είναι πια του συρμού, ιδίως το καλοκαίρι, οπότε συνδυάζονται ή, ακριβέστερα, υπηρετούν και τον τουρισμό. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ασήμαντοι δημιουργοί και έργα εξασφαλίζουν προβολή –δεν λέω αποκτούν αξία, διότι δεν μπορούν να αποκτήσουν κάτι που δεν έχουν, εκτός και αν ως αξία εννοήσουμε μόνο την εμπορική– από τη βαρύτητα και τη σημασία του αρχαιολογικού χώρου όπου εκτίθενται. Ο κανόνας δεν είναι ανεξείρετος. Λαμπρή εξαίρεσή του αποτελεί η έκθεση 29 γλυπτών του Antony Gormley (γενν. 1950) στον μοναδικό ερειπίωνα της Δήλου. Η έκθεση, υπό τον τίτλο «Sight», διοργανώθηκε από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων και τον Πολιτιστικό Οργανισμό Νέων και θα διαρκέσει μέχρι το τέλος Οκτωβρίου.

Μπαίνοντας στο λιμανάκι της Δήλου, σε αφιγνιάζει και σε καθηλώνει η πρώτη ανθρώπινη μορφή που αντικρίζεις στα δεξιά σου, ένας άντρας που έχει «θαλασσοώσει», καταπώς γράφει ο Παπαδιαμάντης, που έχει δηλαδή μπει στο νερό ως το γόνατο. Τι κάνει μοναχός του εκεί; Είναι βαρκάρης (όπως εκείνος του «Βαρδιάνου στα σπόρκα», 2.587.19), είναι αχθοφόρος (όπως ο άλλος, ο λασιόστηθος και γυμνόπους του «Αμερικάνου», 2.269.26) ή τι και αν βάλεις στον νου σου, το αισθητικό στοιχείο κερδίζεται από την πρώτη στιγμή, πριν καλά καλά πατήσεις το πόδι σου στο ακατοίκητο νησί. Τα γλυπτά ακινητούν αιωνίως, εδώ όμως έχεις την εντύπωση πως, καθώς τα νερά κινούνται ασύχαστα, ο άνθρωπος αυτός κινείται.

Τα είκοσι εννέα γλυπτά από συμπαγή χυτοσίδηρο του Γκόρμλεϊ –πέντε από αυτά είναι καινούργια έργα, ειδικά φτιαγμένα για την έκθεση της Δήλου– είναι σκορπισμένα σε διάφορα σημεία του νησιού και χρειάζονται οπωσδήποτε τρεις ώρες περπάτημα για να τα δεις όλα. Αν το κάμα σε εμποδίζει να το κάνεις, δεν θα αποκτήσεις ακριβή αίσθηση. Τα σημεία στα οποία τοποθετήθηκαν διαλέχθηκαν πολύ προσεκτικά από τον ίδιο τον γλύπτη, που πέρασε τρεις-τέσσερις μέρες στο νησί, για να βρει πού και πώς τα έργα

Τα είκοσι εννέα γλυπτά από συμπαγή χυτοσίδηρο του Γκόρμλεϊ –πέντε από αυτά είναι καινούργια έργα, ειδικά φτιαγμένα για την έκθεση της Δήλου– είναι σκορπισμένα σε διάφορα σημεία του νησιού και χρειάζεται οπωσδήποτε τρεις ώρες περπάτημα για να τα δεις όλα.

Βαθύτερη επιδίωξη του καλλιτέχνη είναι να καλέσει τον θεατή να αναζητήσει και να βρει τη βαθιά ενότητα που συνδέει το σώμα του με τον κόσμο που το περιβάλλει.

του θα συνομιλήσουν καλύτερα με το αρχαιολογικό και το φυσικό περιβάλλον της Δήλου. Τα γλυπτά της έκθεσης χωρίζονται σε δύο ομάδες, τα παραστατικά και τα κυβιστικά. Τα πρώτα έχουν κατά κανόνα τοποθετηθεί στο φυσικό περιβάλλον και τα δεύτερα στο δομημένο, το αρχαιολογικό. Όλα τα γλυπτά πάντως, και τα παραστατικά και τα κυβιστικά, είναι ανθρωπομορφικά, για ανθρώπινα σώματα πρόκειται, σε διάφορες στάσεις.

Το ανθρώπινο σώμα άλλωστε, το δικό του πρώτα και κύρια, αποτελεί το κέντρο της γλυπτικής και όλης συνολικά της θεωρητικής και πνευματικής αναζήτησης του Γκόρμλεϊ. Θα μπορούσα να πω και θρησκευτικής, για έναν άνθρωπο που μεταξύ 1971 και 1974 πήγε και έζησε στην Ινδία και σκέφτηκε

σοβαρά το ενδεχόμενο να γίνει βουδιστής μοναχός. Η αληθινή γλυπτική δεν μπορεί εύκολα να έχει άλλο θέμα από το σώμα, το ανθρώπινο πρωτίστως. Ο Γκόρμλεϊ σκέφτεται την ύπαρξη και το νόημά της με αφετηρία ένα συγκεκριμένο, πραγματικό σώμα, σε πραγματικό χρόνο και χώρο. Απώτερη, βαθύτερη επιδίωξη του –εδώ διακρίνεται ίσως το θρησκευτικό στοιχείο της τέχνης του– είναι να καλέσει τον θεατή να αναζητήσει και να βρει τη βαθιά ενότητα, τον ισχυρό δεσμό που συνδέει το σώμα του με τον κόσμο που το περιβάλλει.

Στο βιβλίο «Antony Gormley» (Phaidon, 1995) υπάρχει μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση του μεγάλου E. H. Gombrich με τον γλύπτη. Ο Γκόμπριχ του λέει μια στιγμή ότι «θέλετε κατά κάποιον τρόπο να με κάνετε να αισθανθώ αυτό που αισθάνεσθε εσείς» και εκείνος του απαντάει: «Θέλω επίσης να αισθανθείτε ό,τι αισθάνεσθε εσείς ο ίδιος» και συνεχίζει εξηγώντας πως τη στιγμή που βλέπουμε ένα έργο συναντιούνται ουσιαστικά δύο ζωές. «Είναι μια συνάντηση της δικής μου εκφραστικότητας, της δικής σου εκφραστικότητας, του θεατή. [...] Μπορεί να είναι αντιπαράθεση μεταξύ της κίνησης του θεατή και της ακινησίας του αντικειμένου, η οποία είναι κατά κάποιον τρόπο

ασυμφιλίωτη διαφορά, αλλά και πρόσκληση στον θεατή να αισθανθεί το δικό του σώμα, μέσα από αυτή τη στιγμή της ακινησίας» (σ. 12). Ο χώρος δεν είναι διόλου για τη γλυπτική εκεί όπου τοποθετούνται απλώς ή εκτίθενται τα έργα, αλλά αποτελεί, στη συγκεκριμένη υλικότητά του, βασικό εκφραστικό μέσο της. Ο θεατής συνάπτει διαφορετική κάθε φορά σχέση με το γλυπτό έργο ανάλογα με τον χώρο όπου το βλέπει, αλλά και το ίδιο το νόημα του έργου ορίζεται διαφορετικά ανάλογα με τον χώρο. Κάτω από τον ουρανό της Δήλου τα ανθρώπινα σώματα του Γκόρμλεϊ αποκτούν μίαν απροσδόκητη οικειότητα.

Ο επισκέπτης της έκθεσης καλό είναι να φύγει από το νησί το δειλί, την ώρα που γέρνει ο ήλιος και «θολώνουν τα νερά» (Σολωμός) και το φως έχει πια γλυκάνει. Αποχαιρετώντας τότε τη μοναχική μορφή της εισόδου του λιμενίσκου, δεν είναι διόλου παιδικό να αναρωτηθεί πώς θα είναι άραγε εκεί τη νύχτα. Στο βορειοδυτικό ακρωτήριο του νησιού θα αντικρίσει από το πλοιάριο το μόνο γλυπτό που δεν είναι προσβάσιμο με τα πόδια, έναν άντρα πάνω στα παράλια βράχια, να τον δέρνει το κύμα. Τούτη η αλκίτυπη μορφή είναι το τελευταίο ισχυρό ζώφνιασμα. Από εδώ και πέρα όλα θα συνεχιστούν μέσα μας.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Ενα βήμα πιο κοντά στη λογοτεχνική μας αυτογνωσία

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΑΓΗΣ
Ανθολογία της νεοελληνικής κριτικής
εκδ. Σοκόλη, σελ. 941

Η «Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνικής κριτικής» λείπει απελπιστικά από τα ελληνικά γράμματα. Το οραματικό σχέδιο του φιλόλογου Παν. Μουλλά (1935-2010) για τη σύνθεσή της δεν μπόρεσε να ευοδωθεί, ενώ οι υπάρχουσες ανθολογίες των Ζακουθινού-Παναγιωτόπουλου-Παπανούτσου (1959) και Λορεντζάτου (1976) είναι πλέον εξαιρετικά παλαιωμένες. Συστηματικός κριτικός μελετητής, ο Γιώργος Αράγης έχει εργαστεί τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση δημιουργίας των προϋποθέσεων που θα μας οδηγήσουν στο να αποκτήσουμε κάποτε το πολύτιμο αυτό εργαλείο λογοτεχνικής, αισθητικής, εθνικής και κοινωνικής αυτογνωσίας. Προϊόντα του πολυετούς μόχθου του είναι η δοκιμακή μελέτη νεοελληνικής κριτικής. Αξιολογικές διακρίσεις (2015) με κριτικές παρουσιάσεις του έργου 27 Ελλήνων τεχνώνων κριτικών του 19ου και του 20ού αιώνα (από τον Εμμανουήλ Στάπ ως τον Βύρωνα Λεοντάρη) καθώς και η παρούσα ανθολογία με κείμενα 39 Ελλήνων κριτικών

(από τον Αδαμάντιο Κοραή ως τη Μάρη Θεοδοσοπούλου).

Όπως γίνεται φανερό από την επιλογή των συγγραφέων αλλά και από τις διαρκείς υπομνήσεις του μελετητή, η εργασία του Γιώργου Αράγη εστιάζεται στα κείμενα που επιδιώκουν να αναδείξουν την αισθητική αξία ή την απαξία των λογοτεχνικών έργων για τα οποία γράφουν –εστιάζεται δηλαδή στα κείμενα της αξιολογικής κριτικής και όχι στα κείμενα λογοτεχνικής θεωρίας, λογοτεχνικής ιστορίας ή φιλολογικής κριτικής. Αρχίζοντας από τα «Προλεγόμενα» (1804) του Κοραή στον Ηλίο-δωρο, ο μελετητής παρακολουθεί πώς η ελληνική κριτική εισάγει τις θεματικές της, δημιουργεί τη θεωρία της και σταδιακά ωριμάζει, δεδομένου ότι πρόκειται για έναν σχετικώς καινούργιο κλάδο σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή λογοτεχνική κριτική που είναι τουλάχιστον τέσσερις αιώνες παλαιότερη. Και ταυτόχρονα παρακολουθεί πώς

η ελληνική κριτική αξιολόγησε την ελληνική λογοτεχνική παραγωγή – την ποίηση ως επί το πλείστον, καθώς μόνο μετά τον Πόλεμο άρχισε να δίνει αξιοσημειώτες επισημάνσεις για την πεζογραφία.

Το καταστατικό έργο της νεοελληνικής κριτικής υπήρξε, κατά τον Αράγη, το κείμενο των «Προλεγόμενων» (1859) του Ιάκωβου Πολυλά στην ποίηση του Σολωμού, διότι εκτός από την αξιολόγηση του σολωμικού έργου υπογράμμισε τη σημασία της παράδοσης, έθεσε το ζήτημα της ανεξαρτησίας της τέχνης, επισήμανε την ανάγκη των λογοτεχνών να

μην επαναλαμβάνονται στα μεταγενέστερα έργα τους και, τέλος, ανέπτυξε το πρόβλημα της απόσβεσης της προσωπικότητας του καλλιτέχνη μέσα στο έργο του. Τεράστια συμβολή του Αράγη το ότι σημειώνει ποια καινούργια ιδέα εμφανίζεται στο έργο του κάθε κριτικού και ποιοι από τους μεταγενέστερους κριτικούς λαμβάνοντας τη σκυτάλη

συνεχίζουν να την επεξεργάζονται.

Ιδιαίτερη αρετή θεωρεί ο Αράγης την αυτενέργεια του κριτικού, την έλλειψη κδημονίας με άλλα λόγια από τις διαφόρων λογίων θεωρίες έτσι ώστε, με τη βοήθεια των αισθητικών του εργαλείων και χωρίς ιδεολογικές παρεμβολές, να μπορεί να σταθμίσει την αξία κάθε έργου. Ο μελετητής μοιάζει να φοβάται πως η ευρωπαϊκή παιδεία θα μπορούσε να περιορίσει την ανεξαρτησία γνώμης των σοβαρών Ελλήνων κριτικών – ανακαλύπτει όμως στη συνέχεια πως ο φόβος του δεν έχει βάση. (Στην Ελλάδα, πράγματι δεν παρήχθη φιλοσοφικής αφετηρίας λογοτεχνική θεωρία, η ελληνική αξιολογική κριτική υπήρξε ωστόσο και πολύ πλούσια και πρωτότυπη.) Είναι κρίμα βέβαια πως στο «Εντός παρενθέσεων» κεφάλαιο της δοκιμακής μελέτης του, ο Αράγης επέλεξε να μην κατονομάσει τους Έλληνες κριτικούς που, επειδή ακολούθησαν μια κατεστημένη κλίμακα αξιών, δεν τους περιέλαβε στον τόμο. Υποθέτουμε πως ανάμεσά τους συγκαταλέγονται κριτικοί όπως οι Καραντώνης, Παράσχος, Βαρίκας, Θρύλος, Στεργιόπουλος ή Αυγέρης, οι οποίοι περιλαμβάνονται μεν στην ανθολογία, με επιφυλάξεις όμως για το μέγεθος της αυτενέργειάς τους.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΤΑ ΡΑΖΟΥ

Η Εστα Ράζου γεννήθηκε το 1982. Εζησε και μεγάλωσε στην Ιθάκη. Ηρθε στην Αθήνα το 2002. Για χρόνια ασχολήθηκε με το θέατρο και τη ναυτιλία. Σπουδάζει ελληνική νοηματική. Είναι μητέρα ενός αγοριού. Το «Στον έρωτα παίρνεις σχήματα», η πρώτη της ποιητική συλλογή, κυκλοφόρησε το 2015. Η δεύτερη ποιητική συλλογή της, «Απ' όπου έρχεται η βοή», κυκλοφόρησε μέσα στο 2019. Και τα δύο βιβλία κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Γαβριηλίδη. Συμμετείχε επίσης με ποιήματά της στην «Ανθολογία ποιητών 2015-2017» (2018), που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις 24 Γράμματα σε επιμέλεια του Απόστολου Θηβαίου.

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό δίπλα σας;
Ενα βιβλίο. Δεν ξέρω τι μ' έπιασε και ξαναδιαβάζω τον «Ηλίθιο» του Ντοστογιέφσκι. Οι μεγάλοι συγγραφείς ζουν μέσα μας, ωριμίζουν και μας ξαναανιώνουν...

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Κάθριν Ερνσο από τα «Ανεμοδαρμένα ύψη» της Εμίλι Μπροντέ, γιατί ξέρει να αγαπάει. Να θυσιάζεται για την αγάπη. Να ξεπερνά τις συμπτώσεις. Ακόμη, γιατί είναι μια αιώνια ρομαντική φύση.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θεωνέτες;
Δεν θα καλούσα κανέναν τεθνεώτα συγγραφέα, γιατί φοβάμαι πως δεν θα μπορούσα να τον αντικρίσω χωρίς να καώ. Δεν θα καλούσα κανέναν ζώντα που θαυμάζω, από φόβο μήπως εκπέσει στα μάτια μου και ακυρώσει τις προσδοκίες μου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Διάβασα πέτρισι –αφού είδα την κινηματογραφική ταινία– τον «Δον Κιχώτη» του Θερβάντες και έμαθα πως το γελίο είναι το ανώτερο στάδιο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

- 1 «The Thirty-Year Genocide: Turkey's Destruction of Its Christian Minorities 1894-1924» του Benny Morris (Harvard University Press)
- 2 «Upheaval - How Nations Cope with Crisis and Change» του Jared Diamond (Allen Lane)
- 3 «The Greeks and the Making of Modern Egypt» του Alexander Kitroeff (American University in Cairo Press)
- 4 «Measuring Poverty Around the World» του Anthony Atkinson (Princeton University Press)
- 5 «The Great Cauldron - A History of Southeastern Europe» της Marie-Janine Calic (Harvard University Press)

Θετικές Επιστήμες

- 1 «Do Dice Play God? The Mathematics of Uncertainty» του Ian Stewart (Profile Books)
- 2 «Einstein's Unfinished Revolution - The Search for What Lies Beyond the Quantum» του Lee Smolin (Allen Lane)
- 3 «Quantum Strangeness - Wrestling with Bell's Theorem and the Ultimate Nature of Reality» του George Greenstein (MIT Press)
- 4 «Euler's Pioneering Equation - The Most Beautiful Theorem in Mathematics» του Robin Wilson (Oxford University Press)
- 5 «Three Laws of Nature - A Little Book on Thermodynamics» του Stephen Berry (Yale University Press)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΒΟΣΤΩΝΗ

Μαξιμαλιστική τέχνη

Το μεγάλων διαστάσεων έργο του Αμερικανού καλλιτέχνη Sol LeWitt (1928-2007) χρονολογείται στο 1976 και αποτελεί μέρος της έκθεσης με τίτλο «Το λιγότερο είναι βαρετό: Μαξιμαλιστική τέχνη και ντιζάιν» που εγκαινιάστηκε στο Ινστιτούτο Σύγχρονης Τέχνης της Βοστώνης. Η έκθεση παρουσιάζει πάνω από 60 έργα 40 καλλιτεχνών, ανάμεσά τους και κορυφαία ονόματα όπως ο Τζάσπερ Τζόουνς, δείχνοντας το πνεύμα του '70 όταν άρχισε η ρήξη με τον πουρισμό του μοντερνισμού.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Οι θησαυροί του Chatsworth

Το Chatsworth House στην Αγγλία είναι από εκείνα τα θαυμαστά σπίτια με τις μεγάλες συλλογές έργων τέχνης σε ένα περιβάλλον μοναδικής φύσης. Ανήκει στον Δούκα και στη Δούκισσα του Ντεβονσάιρ (φωτ.) που παρουσιάζουν στη Νέα Υόρκη έκθεση με εκλεκτά έργα των αμύθητων συλλογών τους σε χώρο του οίκου Sotheby's (1334 York Avenue) έως τις 18 Σεπτεμβρίου. Η συλλογή περιλαμβάνει έργα από τον Ρέμπραντ ως τον Λούισιαν Φρόιντ.

ΠΑΡΙΣΙ

Ένας «νέος» Ντελακρουά

Ο ιδιοκτήτης της γκαλερί Mendes στο Παρίσι, Φιλίπ Μεντέζ, παρουσιάζει το έργο του Ευγένιου Ντελακρουά «Γυναίκες του Αλγερίου στα διαμερίσματά τους». Αυτό το έργο ταυτίστηκε πρόσφατα, έπειτα από έρευνα ενός χρόνου, ως έργο του Ντελακρουά και παρουσιάζεται τώρα στην παρισινή γκαλερί μαζί με άλλα έργα του ζωγράφου. Ανήκει σε ιδιώτη που είχε δει ένα έργο του Ντελακρουά σε πρόσφατη έκθεση στο Λούβρο και πίστεψε ότι έχει ομοιότητες με το έργο που του ανήκε.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Έκθεση της Σίντι Σέρμαν

Για όλο το καλοκαίρι και ως τις 15 Σεπτεμβρίου θα διαρκέσει στο Λονδίνο η έκθεση της Αμερικανίδας φωτογράφου Σίντι Σέρμαν, στην Εθνική Πινακοθήκη Προσωπογραφιών (National Portrait Gallery). Η 65χρονη φωτογράφος είναι διάσημη για τα φωτογραφικά πορτρέτα γυναικών σε φανταστικούς ρόλους. Στο Λονδίνο, σε μια μεγάλη αναδρομική, παρουσιάζει περίπου 150 έργα, μια επιλογή από τα μέσα της δεκαετίας του '70 ως σήμερα. Ορισμένα έργα εκτίθενται για πρώτη φορά.

ΒΑΓΔΑΤΗ

Τα ιστορικά τυπογραφεία

Ένας ολόκληρος κόσμος είναι τα τυπογραφεία στη Βαγδάτη στην ιστορική αγορά βιβλίου Αλ-Μουταναμπί. Τα τοπικά τυπογραφεία στο ιστορικό κέντρο είναι πηγή εισοδήματος για εκατοντάδες νέους του Ιράκ. «Τυπώνουμε τοπικές εφημερίδες, βιβλία Ιρακινών συγγραφέων και προεκλογικές αφίσες όταν έχουμε εκλογές», λέει ο ιδιοκτήτης ενός από τα τυπογραφεία. «Οι τιμές μας είναι πολύ χαμηλότερες από τα αντίστοιχα τυπογραφεία του εξωτερικού».

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Από το Παρίσι των μποέμ, στα χαρακώματα του Μεγάλου Πολέμου

ΛΟΝΔΙΝΟ

Υπάρχουν ζωγράφοι μεγάλης πνοής που δεν είναι τόσο γνωστοί στο ευρύ κοινό, το οποίο ακόμη και αν δεν διαθέτει ειδική γνώση, έχει ακούσει για το έργο του Ρενουάρ, του Γκογκέν ή του Βαν Γκογκ. Η ιστορία της τέχνης, όμως, φτιάχνεται και από το χρηματιστήριο των ιδεών και τους κύκλους του δημόσιου γούστου ή ακόμη πιο συχνά από την εφευρετικότητα και την τόλμη εμπνευσμένων επιμελητών τέχνης. Το όνομα του ζωγράφου Félix Vallotton (1865-1925) είναι γνωστό

στους φίλους του και στους μελετητές της ιστορίας της ζωγραφικής στις απαρχές του μοντερνισμού αλλά όχι τόσο γνωστό στο μεγάλο κοινό. Αδίκως, χωρίς αμφιβολία, καθώς ο γεννημένος στη Λωζάννη, αλλά πολιτογραφημένος Παριζιάνος, Félix Vallotton υπήρξε κορυφαίος δημιουργός μιας πολύ ευαίσθητης πτυχής της ζωγραφικής τέχνης στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα. Αν θα έπρεπε να τον γκρουπάρει κανείς, θα τον τοποθετούσε στην ίδια αισθητική ομάδα με τους φίλους του και κορυφαίους,

επίσης, ζωγράφους Εντουάρ Βουαγιάρ, Πιερ Μπονάρ και Μορίς ντε Βλαμένκ. Ο Félix Vallotton ήταν μια πολύ ιδιαίτερη περίπτωση καλλιτέχνη, με δυνατότητα και ανάγκη έκφρασης σε πολλά μέσα (ζωγραφική, χαρακτική, λογοτεχνία, θέατρο) και σαφώς ένας εκπρόσωπος της εποχής του. Η ανάδυσή του στην εποχή μας επιχειρείται με τρόπο θεαματικό από τη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών στο Λονδίνο, όπου παρουσιάζεται (έως τις 29 Σεπτεμβρίου) μεγάλη αναδρομική έκθεση με έργα του Félix Vallotton. Είναι, επί

της ουσίας, μια πρόταση της Βασιλικής Ακαδημίας προς το τεράστιο, διεθνές κοινό της να γνωρίσει έναν άξιο εκπρόσωπο των μεταβατικών χρόνων 1890-1920.

Ο Félix Vallotton έφτασε στο Παρίσι νεοτάτος, 16 ετών, προερχόμενος από το προτεσταντικό περιβάλλον της Λωζάννης. Έμεινε στη Γαλλία ως το τέλος της ζωής του και από το 1900 ήταν Γάλλος πολίτης. Τα πρώτα χρόνια κινήθηκε σε έναν ήπιο μετα-μπρεσιονισμό, μέσα από τον οποίο σατιρίζε την μπουρζουά ζωή αλλά δεν επιχειρού-

σε τη ρήξη όπως άλλοι καλλιτέχνες της γενιάς του. Αυτό το έκανε αργότερα, αλλά πάντα είχε μια απόσταση από τα πράγματα. Ήδη από το 1890, ήταν διάσημος για τις εικονογραφίες του, ως επί το πλείστον σατιρικές. Μετά τον πλούσιο γάμο του, το 1898, ο Félix Vallotton εγκαταλείπει την εικονογράφηση, καθώς ήταν οικονομικά ασφαλής, και προχωράει στη μεγάλη τέχνη που τώρα προσφέρεται και πάλι στο μεγάλο κοινό χάρη στην έκθεση στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών του Λονδίνου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Οργάω: καίγομαι από τον πόθο

Είναι κάτι που ο κύριος Γκρι διάβασε στο New York Magazine: πώς γύρισε ο Στάνλεϊ Κιούμπρικ τη σκηνή του τελετουργικού σεξουαλικού οργίου στην τελευταία του ταινία, «Μάτια ερμηνευτικά κλειστά» (1999). Πώς ξεκίνησε ως κάτι αφαιρετικό, αλλά στην πορεία ο Κιούμπρικ απαίτησε να βγει κάτι πολύ πιο τολμηρό, διατηρώντας όμως τη μυστηριακή, θρησκευτική ατμόσφαιρα. «Όταν προβλήθηκε η ταινία», θυμάται ο κύριος Γκρι, «όσοι είχαν πάρει μέρος σε σεξουαλικά όργια (παρτούζα ήταν η λέξη που χρησιμοποιούσαν, που πρώτος εισήγαγε ο Σελίν...) μου έλεγαν πως η δική τους εμπειρία δεν είχε καμία σχέση με το όραμα του Κιούμπρικ». Οχι, φυσικά και δεν είχε. Τον Κιούμπρικ δεν τον ενδιέφερε εδώ ο αγοραίος ρεαλισμός. Στα σύγχρονα όργια, όλη η σημασία δίνεται στο πρακτικό, στο «υδραυλικό» μέρος της υπόθεσης. Ο Κιούμπρικ, όμως, ανέτρεξε

Το όργιο δεν έχει ως κύριο χαρακτηριστικό το σεξ, αλλά «κάθε εορταστικό ξεφάντωμα είναι ένα δυνάμει όργιο», γράφει ο Μαρμπέκ.

στην απόδοση μιας πιο αρχέγονης απεικόνισης των οργίων ως μια ιερή καιτοι επικίνδυνη, απαγορευμένη τελετουργία. Ανοίγω το «Λεξικό της πορνογραφίας» σε επιμέλεια του Φίλιπ ντι Φολκό, που στα ελληνικά κυκλοφόρησε το 2008 από τις εκδόσεις Καλέντι (μτφρ. Γιάννη Καυκιά). Εκεί μαθαίνω από τον Ζορζ Μαρμπέκ ότι η έννοια του οργίου ανήκε εξ ορισμού στο πεδίο του ιερού. Στις αχαλίνωτες εκστατικές τελετές προς τιμήν του Διονύσου, της Κυβέλης ή

Σκηνή από το τελετουργικό σεξουαλικό όργιο της ταινίας «Μάτια ερμηνευτικά κλειστά» (1999), του κύνκειου άσματος του μεγάλου Στάνλεϊ Κιούμπρικ.

της Αφροδίτης, αυτός που συμμετείχε στο όργιο έκανε για λίγο την ταυτότητά του και ενσάρκωνε την ορμή του (όποιου) θεού. «Πέθαινε», για να αναστηθεί. Περίεργη, πάντως, αυτή η βαθιά ανθρωπινή (όσο και ζωώδης) «ακατανίκητη ροπή προς τη δαπάνη, που εκδηλώνεται κατά τα ξεσπάσματα εορταστικών διαχύσεων, ως επιβεβαίωση της θέλησής ζωής». Η ειρωνεία είναι ότι το όργιο δεν έχει ως κύριο χαρακτηριστικό το σεξ, αλλά «κάθε εορταστικό ξεφάντωμα είναι ένα δυνάμει όργιο», γράφει ο Μαρμπέκ. Ο κύριος Γκρι μου υπενθυμίζει τη ρίζα της λέξης «όργιο»: οργή, με την έννοια όμως της εσωτερικής έξαψης. Οργάω: καίγομαι από τον πόθο. Καίγομαι, λιώνω, χάνομαι – πεθαίνω. Όπως ύστερα από μια έκρηξη οργής, που έχει πάντοτε κάτι το μεθυστικό, αισθάνεται κάποιος μια τρομακτική σπατάλη, ένα ξόδεμα. «Η Θέληση της κοινό-

τητας για ζωή αντλεί τις δυνάμεις της από τις μεγάλες απώλειες ζωτικής ενέργειας, η όρεξη του όντος για ζωή αναβαπτίζεται στη συλλογική απώλεια εαυτού». Ένας μικρός θάνατος, με άλλα λόγια – ή, αλλιώς, πολλοί μικροί θάνατοι: έκσταση, εκτός της στάσης μου, με άλλα λόγια: βγαίνω εκτός εαυτού – κάτι όμως που ισοδυναμεί με απώλεια κάθε ελέγχου, κάτι τρομακτικό, απειλητικό για τους περισσότερους, για κάθε control freak που σέβεται τον εαυτό του – ουσιαστικά σχεδόν για κάθε ανθρώπινο πλάσμα που περπάτησε πάνω σε αυτή τη Γη. Το ότι κάτι πρέπει να χάσεις για να μπορείς να συνεχίσεις, τρομάζει. Και όμως, το κάνουμε κάθε μέρα αυτό και χωρίς όργιο: κάθε μέρα, το πρώτο ζύπνημα μετά τον νυχτερινό ύπνο (τον αδελφό του θανάτου) σου δίνει τη ζωτική ψευδαίσθηση της αναγέννησης.

Θα ήθελα να συνεχίσω στο Εθνικό

Ο Στάθης Λιβαθινός μάς μιλάει για το έργο του, τις «Ικέτιδες» και τον μεταμοντερνισμό, που «ευτυχώς πεθαίνει»

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Σχεδόν δύο μήνες πριν από τη λήξη της θητείας του στο Εθνικό Θέατρο και λίγες μόλις ημέρες από τις παραστάσεις των «Ικέτιδων» στην Επίδαυρο ο Στάθης Λιβαθινός λέει πως η τραγωδία του Ευριπίδη την οποία σκηνοθετεί «έχει τον χαρακτήρα και ενός αποχαιρετισμού». Θεωρεί ότι σωστά επιλέγει να σκηνοθετήσει μια παράσταση στην Επίδαυρο, τονίζοντας ότι είναι μόλις η τρίτη φορά για εκείνον στο αργολικό θέατρο. Και προσθέτει: «Θα ήθελα να συνεχίσω ως καλλιτεχνικός διευθυντής, αλλά αν αυτό δεν συμβεί, θέλω να αποχαιρετήσω το Εθνικό με ένα τέτοιο έργο».

Προσδοκά να είναι «ο τελευταίος καλλιτεχνικός διευθυντής που μπαίνει με πολιτική απόφαση. Θα έπρεπε να χαρακτηρίζει τη χώρα μας ένας σύγχρονος και αξιοκρατικός τρόπος επιλογής. Αργά ή γρήγορα εκεί θα οδηγηθούμε. Αυτό που υποστηρίζω είναι να μην υπάρχει το ποιος είναι και σε ποιον αρεστός».

Πώς του φάνηκε ο τρόπος που χειρίστηκε η υπουργός Πολιτισμού Μυρσίνη Ζορμπά το θέμα της επιλογής των διευθυντών των εποπτευόμενων φορέων και συγκεκριμένα του Εθνικού Θεάτρου; «Δεν θα κρίνω την υπουργό, καταλαβαίνω ότι θέλει να ακολουθήσει τα πιστεύω της. Φοβάμαι ότι δεν υπήρχε ο χρόνος για να γίνει ο διαγωνισμός όπως πρέπει». Σε άλλες περιπτώσεις, βέβαια, η θητεία άλλων διευθυντών ανανεώθηκε. «Πράγματι, αλλά είναι κάτι που δεν θέλω να θίξω. Ο πολιτισμός στον τόπο μας δεν χρειάζεται δηλώσεις, αλλά έργα».

Επιτυχημένη θητεία

Η θητεία του από τους περισσότερους χαρακτηρίστηκε επιτυχής. Με πολλές κοινωνικές δράσεις όπως τα θεατρικά εργαστήρια σε σωφρονιστικά ιδρύματα, σε πρόσφυγες και ασυνόδευτα παιδιά. Επίσης απευθείας συνδέσεις με το κανάλι της Βουλής, δίνοντας έτσι την ευκαιρία και σε ακριτικές περιοχές να παρακολουθήσουν παραστάσεις του Εθνικού. Ήταν όμως και η αναβάθμιση των σπουδών, η ίδρυση του τμήματος σκηνοθεσίας στην Ανωτέρα Δραματική Σχολή του Εθνικού, το Μικρό Εθνικό, οι συνεργείες με άλλους πολιτιστικούς φορείς, οι διεθνείς συνεργασίες, η τιμολογιακή πολιτική κ.ά. Ο Στάθης Λιβαθινός διαβεβαιώνει ότι «το θέατρο δεν χρωστάει πουθενά. Είναι υγιές, βιώσιμο, με αρκετά γεμάτες τις σκηνές φέτος, χωρίς χρέη, κάτι για το οποίο εργάστηκαν όλοι οι καλλιτεχνικοί διευθυντές και όχι μόνο εγώ. Το αφήνω με μια μικρή επιχορήγηση και

«**Προσδοκώ** να είμαι ο τελευταίος καλλιτεχνικός διευθυντής που μπαίνει με πολιτική απόφαση», λέει ο Στ. Λιβαθινός.

“

Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί ο Νικίτας Τσακίρογλου, ο Γιώργος Κιμούλης, η Λήδα Πρωτοψάλτη αλλά και νεότεροι συνάδελφοί τους δεν έχουν μια σταθερή βάση στο Εθνικό.

Ο θεατρικός πανζουρλισμός έχει μια γενικώς αποδεκτή μετριότητα με ελάχιστες εξαιρέσεις. Το μέτριο έγινε καλύτερο. Εχουμε πρόβλημα με την εκπαίδευση και την υπερκατανάλωση θεάτρου.

μια τιμολογιακή πολιτική πολύ πιο κοινωνικά προσανατολισμένη από οποιαδήποτε άλλη χρονιά. Μην ξεχνάτε ότι μέχρι και capital controls αντιμετωπίσα. Παρ' όλα αυτά, με τα έξι εκατομμύρια ευρώ, τις έκτακτες επιχορηγήσεις που πάντα έπαιρνε το Εθνικό συμπληρώνοντας τις ανάγκες του, τα καταφέραμε. Ευτυχώς στάθηκαν κοντά μας χορηγοί».

Αυτό που δεν πρόλαβε να κά-

«**Αυτό** που κάνει σ' αυτό το έργο ο Ευριπίδης είναι να δείξει ότι αν ένας άνθρωπος δεν περάσει από τη θηλυκή πλευρά της φύσης του, δεν θα γίνει ποτέ βαθύς και ουσιαστικός. Ποια είναι η θηλυκή πλευρά; Είναι η μητρική, η γυναικεία, η συμπόνια, η απαίτηση, η δύναμη, η επιμονή».

νει είναι να συστηματοποιηθεί η εξωστρέφεια του Εθνικού, «γιατί η Ευρώπη συνομιλεί με ορίζοντα δύο χρόνων όταν η θητεία του καλλιτεχνικού διευθυντή εδώ είναι τριετής». Επίσης, να δημιουργήσει τον μηχανισμό που θα στηρίζει τις αξιολογες δουλειές ώστε να μένουν στο ρεπερτόριο και να υποστηριχθεί η παραμονή σημαντικών πθοποιών. «Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί ο Νικίτας Τσακίρογλου, ο Γιώργος Κιμούλης, η Λήδα Πρωτοψάλτη αλλά και νεότεροι συνάδελφοί τους δεν έχουν μια σταθερή βάση στο Εθνικό. Να υπηρετούν το Εθνικό οι καλύτεροι απ' όλες τις γενιές του ελληνικού θεάτρου. Ακόμη, να υπάρχει συνέχεια στις υποδομές που φτιάχτηκαν».

Και όμως, αίτηση υποψηφιότητας λέει ότι δεν πρόλαβε να υποβάλει. «Πρόσφατα μας ενημέρωσαν ότι σταματάει η προθεσμία υποβολής υποψηφιότητας και θα συνεχιστεί μετά τις εκλογές. Εάν πράγματι συνεχιστεί, γιατί δεν ξέρω τι θα κάνει ο επόμενος υπουργός, θα υποβάλω και εγώ».

«Ένα δύστροπο έργο»

Σε αυτή την ατμόσφαιρα και με ανάμεικτα αισθήματα ο Στ. Λιβαθινός κάνει πρόβες για τις «Ικέτιδες» του Ευριπίδη. Έργο που ανέβηκε από το Εθνικό Θέατρο μία και μόνο φορά στην Επίδαυρο το 1966 από τον Τάκη Μουζενιδή. Στον Θεατρικό Ορ-

γανισμό Κύπρου πριν από 39 χρόνια σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους. Τώρα τα δύο θέατρα συνεργάζονται για το νέο ανέβασμα. «Είναι ένα δύστροπο έργο, όπως όλα τα αριστουργήματα. Δεν ανεβαίνει συχνά γιατί δεν έχει τον κεντρικό ρόλο που θα εξομαλύνει τις γωνίες και θα το φέρει στο προσκήνιο, να αναδείξει το ταλέντο ενός ηθοποιού».

Η υπόθεση μοιάζει απλή: Οι μητέρες των Αργείων στρατηγών οι οποίοι έχασαν τη ζωή τους στη Θήβα πολεμώντας στο πλάι του Πολυνεΐκη προσεφύτουν ικέτιδες στον βασιλιά της Αθήνας, γιατί οι Θηβαίοι κρατούν τους νεκρούς και δεν επιτρέπουν την ταφή τους. «Μην ξεχνάμε πως μητέρες πάλεψαν να θάψουν τα παιδιά τους κάποτε στην Κύπρο, στην Ελλάδα, στην Αρμενία και αλλού. Οι «Ικέτιδες» είναι μια υπαρξιακή τραγωδία πάνω στην ερμησία του ανθρώπου».

Δίνει ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία με τον Γιώργο Κοροπούλη. «Είναι η πρώτη του μετάφραση για την Επίδαυρο και είμαι χαρούμενος και περήφανος γι' αυτό. Ο Ευριπίδης δεν αρκείται στην αφήγηση, αλλά έχει ένα παιχνίδι υφών, ρυθμών, τόνων, προσώπων». Και ο ίδιος σκηνοθετικά πειραματίστηκε με στοιχεία που δεν είχε ερευνήσει, όπως αυτό της μετρικής που πέρασε στη μετάφραση. «Για εμένα έχει

μεγάλη σημασία ο λόγος. Θεωρώ έγκλημα ότι τα αρχαία ελληνικά δεν υπάρχουν σε έναν βαθμό στην καθημερινότητά μας».

Στα μάτια του, οι Ικέτιδες δεν είναι χαροκαμένες γυναίκες. «Είναι φυσικά φαινόμενα κρυμμένα στη μορφή γυναικών, τα οποία αναγκάζουν να εγκαθιδρυθούν καινούργιες αξίες. Η εγκαθίδρυση ανθρώπινων αξιών είναι σημαντικότερη από την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας. Δημοκρατίες γνωρίσαμε πολλές και κάποιες απ' αυτές είναι ορισμένες φορές ελαττωματικές και μοιραίες».

Εγωιστική πρωτεύουσα

Σε μια εποχή θεατρικής πολυγλωσσίας, τι πιστεύει ο Στ. Λιβαθινός για το ελληνικό θέατρο; «Λέμε ελληνικό θέατρο αλλά στην ουσία αναφερόμαστε στην υπερφορτωμένη θεατρική εγωιστική πρωτεύουσα. Παίρνουμε ό,τι καλύτερο υπάρχει και το φυτεύουμε στην Αθήνα αγνώνοντας την Περιφέρεια. Ο θεατρικός πανζουρλισμός έχει μια γενικώς αποδεκτή μετριότητα με ελάχιστες εξαιρέσεις. Το μέτριο έγινε καλύτερο. Εχουμε πρόβλημα με την εκπαίδευση και την υπερκατανάλωση θεάτρου».

Καλλιτεχνικά θεωρεί ότι «παινίζουμε το πένθιμο εμβυτήριο του μεταμοντερνισμού, που ευτυχώς πεθαίνει. Κάποιοι κατάλαβαν ότι με το ρεαλιστικό, ποιητικό, ψυχολογικό θέατρο χρειάζεται βαθιά ενασχό-

ληση. Ακόμα και η μεταμοντέρνα παρεξήγηση βασίζεται σε πράγματα παλιά. Αν έβλεπε πολλά απ' όσα γίνονται σήμερα ο Βοεβολόντ Μέγιερχολντ θα γελούσε, γιατί εκείνος τα δοκίμασε από τη δεκαετία του '20 -'30. Νομίζω ότι επιστρέφουμε με γρήγορους ρυθμούς στην αλήθεια της ανθρώπινης ψυχής».

Λέει ότι βλέπει ανθρώπους που δουλεύουν χωρίς να έχουν πάντοτε πάθος. Οτι η σκηνοθεσία αντιμετωπίζεται σαν κάτι που μπορεί να κάνει ο καθένας. «Υπάρχουν όμως νέοι σκηνοθέτες που αγωνιούν». Στέκεται και σε ένα σύμπτωμα: «Βλέπω έλλειψη ήθους και βαθύτερης σεμνότητας. Καμιά φορά νιώθεις ότι θέλεις να πιάσεις κάνα δυο και να τους πεις “παιδιά, σεμνότερα!”». Μπορώ να ξεχωρίσω τους ταλαντούχους ανθρώπους από την αβεβαιότητά τους. Τους βέβαιους τους θεωρώ κάπως ερασιτέχνες. Ο αβέβαιος έχει τα καλά εκείνα στοιχεία που θα τον κάνουν επαγγελματία. Το πρωτοείπε ο Βασίλειος».

Για το δικό του μέλλον δεν έχει σχέδια. Θα κάνει δικό του θέατρο ή θα στραφεί στο εξωτερικό; Η «Λιάδα» του άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις στην Ευρώπη. Το ίδιο και η «Αΐντα» στην Όπερα «Ντε Λα Μονέν» στο Βέλγιο, καθώς και η πρόσφατη συνεργασία στο Εθνικό θέατρο Κίνας... «Όταν έρθει η στιγμή, θα ακούσω τη φωνή μέσα μου», ξεφεύγει γελώντας.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Ποιητικός Σοστακόβιτς από τη χαρισματική Γιούτζα Ουάνγκ

Η διάσημη Κινέζα πιανίστρια Γιούτζα Ουάνγκ εγκαίνιασε στις 17 Ιουνίου τις βραδιές κλασικής μουσικής του Φεστιβάλ Αθηνών στο Ηρώδειο. Είναι γεγονός ότι χρωστάμε στον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο την επιστροφή της κλασικής μουσικής στο ρωμαϊκό ωδείο μετά την περίπου δεκαετή εξορία της από τον Γιώργο Λούκο. Φέτος, ειδικά, η προβολή του είδους περιλαμβάνει γιγαντοαφίσσα στον σταθμό μετρό του Συντάγματος—ποιος θα το φανταζόταν—και αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματικά, κρίνοντας από την πληρότητα, που στην περίπτωση του Καβάκου (22/6) υπήρξε ασφυκτική. Έχει ο καιρός γυρίσματα...

Η Γιούτζα Ουάνγκ, λοιπόν, επιβεβαίωσε τη φήμη της και για ακόμα μία φορά έκανε τα στερεότυπα ενάντια σε Ασιάτες καλλιτέχνες να πηχούν θλιβερά παρωχημένα. Αλλάωστε, δεν είναι η πρώτη Ασιάτισσα

που έχει παίξει στην Αθήνα έργα από τον πυρήνα του ρεπερτορίου της κλασικής μουσικής επιτυχέστερα από πολλούς, μα πάρα πολλούς δυτικούς καλλιτέχνες. Ασφαλώς δεν είναι συμπτωματικό ότι και τα τρία κομμάτια που επέλεξε να παίξει εκτός προγράμματος ήταν μεταγραφές από έργα φωνητικών μουσικών: ένα τρα-

Η διάσημη Κινέζα πιανίστρια απέδωσε με σπάνια μουσικότητα ένα ευρύτατο ρεπερτόριο.

γούδι του Σούμπερτ, τον «Χορό των μακαρίων πνευμάτων» από την όπερα «Ορφέας και Ευρυδίκη» του Γκλουκ και μία άρια από την «Κάρμεν» του Μπιζέ. Οι δύο

Τη «**Γαλάζια ραψωδία**», το 2ο Κοντσέρτο του Σοστακόβιτς και φωνητικά έρχα σε μεταγραφή έπαιξε η Γιούτζα Ουάνγκ.

πρώτες είναι σελίδες εξόχως λυρικές και βαθύτατα ποιητικές, τις οποίες η Ουάνγκ απέδωσε με φράσεις ονειρεμένα δεμένες μεταξύ τους, με σπάνια πλαστικότητα και

ευγένεια συναισθήματος. Η έλξη που ασκεί η φωνητική μουσική στην πιανίστρια αποτυπώνεται στην αισθητική των ερμηνειών της. Οχι τυχαία, κορυφαία στιγμή

της βραδιάς ήταν το αργό μέρος από το δεύτερο Κοντσέρτο για πιάνο του Ντμίτρι Σοστακόβιτς, που προηγήθηκε και το οποίο σπάνια έχει ακουστεί με παρόμοια τρυφερότητα. Το απόσπασμα από την «Κάρμεν», πάλι, διέθετε τη φλόγα και την ακρίβεια που χαρακτηρίσαν τα δύο ζωηρά μέρη του Κοντσέρτου. Σε συνδυασμό με έναν ήχο με απίστευτη αυτοπεποίθηση και ανάλογα εντυπωσιακό μέγεθος, η Ουάνγκ εγγυήθηκε μία από τις συναρπαστικότερες ερμηνείες του συγκεκριμένου έργου που έχει ακούσει η Αθήνα.

Βεβαίως, κάποια έργα απαιτούν επιπλέον αίσθηση πολύ ιδιαίτερη, η οποία βρίσκεται πέρα από τη μουσικότητα. Σε αυτά ανήκει η περίφημη «Ραψωδία» του Γκέρσοβιν, η οποία στα ελληνικά έχει ανεπιτυχώς μεταφραστεί «γαλάζια», καθώς το «blue» δεν αναφέρεται στο χρώμα αλλά στη διάθε-

ση και τις πεντατονικές μουσικές κλίμακες των μπλουζ. Η Ουάνγκ την ερμήνευσε άριστα, πλην όμως χωρίς τον ερωτισμό και την τελείως ιδιαίτερη σαγήνη, που ξεφεύγει περιγραφής.

Με τον ίδιο τρόπο ξέφυγε από τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Λουξεμβούργου, η οποία τη συνόδευε, το παράφορο πάθος της μουσικής του Τσαϊκόφσκι: υπό τη διεύθυνση του Γουσταύου Χίμενο, η συμφωνική «Τρικυμία» του Ρώσου ήχησε σχεδόν ανώδυνη και σχολαστική. Πολύ επιτυχέστερα δόθηκε η δεύτερη Σουίτα από το μπαλέτο «Το πουλί της φωτιάς» του Στραβίνσκι, καθώς ο Ισπανός αρχιμουσικός ανέδειξε το πάθος και τη δύναμη του «Διαβολικού χορού του Κουσέν», αλλά κυρίως τον λυρισμό του «Νανουρίσματος», που ακολουθεί, μάλιστα παρότι από τη γραφή απουσιάζει οιοδήποτε στοιχείο μελωδικότητας.

«Σταυρωμένο» ψηφοδέλτιο στο χέρι...

Η συνειδητοποίηση της σύγκρουσης των εσχατολογικών θεωρήσεων

ΙΤΑΛΟ CALVINO

Η μέρα ενός εκλογικού αντιπροσώπου μπφρ.: Τόνια Τσιτσόβιτς-Radin
πρόλογος: Μάνος Μασαγγάνης
εκδ. Κριτική, **σελ.** 118

Της **ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΔΟΥ**

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στις εκλογές για την ανάδειξη της κυβέρνησης της 1ης Ιταλικής Δημοκρατίας, εφαρμόζεται ένα σύστημα αναλογικής αντιπροσώπευσης, με αποτέλεσμα περισσότερες από... 60 κυβερνήσεις ανάμεσα στο 1946 και στην καθοριστική αναθεώρηση του 1994. Ήταν τα χρόνια που οι εφημερίδες επικεντρώνονταν σε τίτλους όπως «πολιτική κρίση», «διαλύεται ο κυβερνητικός συνασπισμός». Από μια άλλη σκωπτική(;) οπτική το είχε θέσει ο Τζούλιο Αντρεότι, όταν κάποιος δημοσιογράφος τον ρώτησε για το ασαφές πολιτικό σκηνικό στην Ιταλία. «Μα τι λέτε;» αντιγύρισε στον δημοσιογράφο, «η Ιταλία έχει ένα από τα πιο σταθερά συστήματα!»

«Μα εδώ και 40 χρόνια αλλάζουμε συνεχώς κυβερνήσεις», σχολιάζει ο δημοσιογράφος, και ο Αντρεότι απαντά: «Ακριβώς! 40 χρόνια!».

Στις σημαντικές εκλογές του

1953 το επικρατούν Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα εισάγει μια εκδοχή ενισχυμένης αναλογικής. Ο σχηματισμός που θα κερδίσει το 50% των ψήφων θα «επιδοτηθεί» με το ποσοστό των 2/3 επί των συνολικών εδρών. Είναι ο περίφημος «νόμος-απάτη» χάριν της πρακτικής ματαιώσης του οποίου εταίροι του επικρατούντος κόμματος της Χριστιανικής Δημοκρατίας αποχωρούν από τον σχηματισμό προκειμένου να μην επιτευχθεί το 50%. Ο Ιταλό Καλβίνο ως υποψήφιος του Κομμουνιστικού Κόμματος θα επισκεφθεί τότε το Κοτολένγκο στο Τορίνο. Το Τορίνο, που όπως ο ίδιος το χαρακτηρίζει σε συνέντευξή του, «ήταν μια πόλη σοβαρή αλλά θλιβερή».

Στο Κοτολένγκο, όπου ο Καλβίνο θα ζητήσει να παραστεί ως εκλογικός αντιπρόσωπος στις εκλογές του 1961, η σοβαρότητα και η θλίψη του Τορίνο συμπληρωνόταν από το Ιδρυμα: Σχεδόν μια ολόκληρη πόλη ανιάτων και καθυστερημένων, που φιλοξενούνται σε μια συστοιχία κτιριακών εγκαταστάσεων ιδιοκτησίας της Καθολικής Εκκλησίας, αποτελεί μια τεράστια δεξαμενή ψήφων κυρίως για το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα. Καλόγριες, ιερωμένοι, μόνιμο εργατικό προσωπικό του τερά-

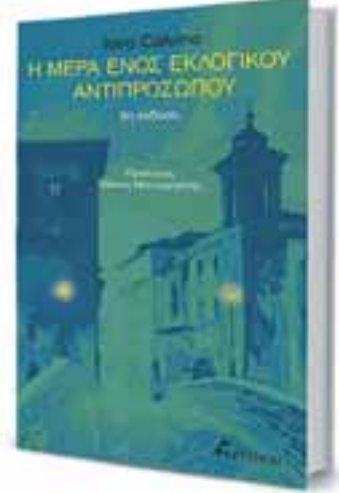
Καμία γενικώς αποδεκτή ως «καθαρή» απάντηση δεν κέρδισε τον πεζογράφο και δοκιμιογράφο Ιταλό Καλβίνο.

Τα διλήμματα κάποιου που υπηρέτησε τις ιστορικές στιγμές της γενιάς του ως κομμουνιστής, όμως η λογική τον βάζει στη θέση του φιλελεύθερου.

στιου ιδρύματος μεταφέρουν, στη διάρκεια της ημέρας των εκλογών, ανθρώπους χωρίς χέρια και πόδια, αγράμματους, καθυστερημένους, όντα χωρίς καμία συνείδηση των πράξεών τους μπροστά στην κάλπη. Έχουν προηγουμένως φροντίσει το «σταυρωμένο» ψηφοδέλτιο να βρίσκεται στα χέρια των ψηφοφόρων.

Ο Αμερίνγκο, πρωταγωνιστής και alter ego του Καλβίνο γίνεται, ως εκλογικός αντιπρόσωπος, μάρτυς αυτής της απεχθούς διαδικασίας και οι σκηνές που περιγράφει είναι πραγματικές. Ωστόσο το μεγαλύτερο ενδιαφέρον του βιβλίου βρίσκεται στην εσωτερική σύγκρουση του ανθρώπου ο οποίος συνειδητοποιεί τη σύγκλιση των εσχατολογικών θεωρήσεων, της θρησκείας και του κομμουνισμού, που συμπλέκονται για να εμποδίσουν την προσπάθειά του να προσδιορίσει το νόημα της ζωής, των πράξεων και των πολιτικών επιλογών του αλλά και της ίδιας της Δημοκρατίας. Αναστοχάζεται και επιχειρεί να δώσει απαντήσεις με τους διαλόγους εντός του, αλλά δεν καταφέρνει παρά να αποτυπώσει τα βασανιστικά διλήμματα κά-

ποιου που υπηρέτησε τις ιστορικές στιγμές της γενιάς και της χώρας του ως κομμουνιστής, πλην όμως η λογική τον βάζει στη θέση του φιλελεύθερου. Την ίδια στιγμή, τα πραγματικά περιστατικά παίρνουν τη θέση μιας δικαιολογίας υπό τον μανδύα αδήριτης ανάγκης να επικρατήσει –εκτάκτως– το μερικό πάνω στο γενικό: «Ο Αμερίνγκο σκέφτηκε αμέσως την Επί του Ορους Ομιλία, τις διάφορες ερμηνείες της έκφρασης “πτωχοί τω πνεύματι”, τη Σπάρτη και τον Χίτλερ που εξολόθρευσαν τους πλίθιους και τους σκακάρηδες. Σκέφτηκε την έννοια της ισότητας, σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση και σύμφωνα με τις αρχές του '89, έπειτα τους αγώνες της δημοκρατίας κατά τη διάρκεια ενός ολόκληρου αιώνα για

Το εξώφυλλο του βιβλίου που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κριτική.

να επιβάλει το καθολικό δικαίωμα ψηφοφορίας [...]. Και τώρα τον καινούργιο εκλογικό μηχανισμό του “νόμου-απάτη”, που είχε δώσει μεγαλύτερη ισχύ στην ψήφο εκείνου του δυστυχισμένου πλίθιου παρά στη δική του. Μα αυτή η ιδέα του να θεωρεί τη δική του ψήφο ανώτερη από εκείνη του πλίθιου, μήπως δεν ήταν ήδη μια αναγνώριση του γεγονότος ότι η παλιά πολεμική ενάντια στην ισότητα είχε κι ένα κάποιο δίκιο»;

Ο Καλβίνο καταδίκασε σχεδόν κάθε πρακτική της ΕΣΣΔ, αποχώρησε από το ΙΚΚ, αρθρογραφούσε μέχρι το τέλος στην εφημερίδα του ΙΚΚ, την Unita. Καμιά, γενικώς αποδεκτή ως «καθαρή», απάντηση δεν τον κέρδισε. Για πάντα: «Κάθε νόημα έσβηνε πάντα στο άλλο και πάντα στους τοίχους η βροχή μούσκευε τις αφίσες, γερασμένες ξαφνικά σαν να είχε καθεί η επιθετικότητα τους μαζί με την τελευταία βραδιά μάχης των προεκλογικών λόγων και καβγάδων, και σαν να είχαν κιόλας καταντήσει ένα επίχρισμα από κόλλα και χαρτί κακής ποιότητας, που από το ένα στρώμα στο άλλο αφήνει να διαφαίνονται τα σύμβολα των αντίθετων κομμάτων».

ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ
για τους αεροπλανείς

Το **KANALI 6**,
σε συνεργασία με τη **Salamis Tours**,
ετοιμάζει βαλίτσες!

6ήμερη κρουαζιέρα
27 Αυγούστου - 2 Σεπτεμβρίου

*Σύμη, Ζάκυνθος, Κέρκυρα,
Μήλος & Κιστελόριζο*

Πληροφορίες στο 99 396386

KANALI 6

Η μπύρα ΚΕΟ σας προσκαλεί σε ένα...

Ερελίνα Παπούλια
Φάνης Μουρατίδης

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ:
(με σειρά εμφάνισης)

ΔΕΙΠΝΟ με ΦΙΛΟΥΣ
του Donald Margulies Σκηνοθεσία Γρηγόρης Βαλτινός
ΚΩΜΩΔΙΑ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ ΜΕ ΠΟΥΛΙΤΖΕΡ

Δανά-Μαρία Παπαχαράδημους
Λευτέρης Ζαμπετάκης

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ:

ΤΡΙΤΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΣΧΟΛΗ ΤΥΦΛΩΝ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΤΕΤΑΡΤΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΑΡΧΑΙΟ ΩΔΕΙΟ ΠΑΦΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΜΑΡΙΟΣ ΤΟΚΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΔΕΡΥΝΕΙΑΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΛΑΚΑΤΑΜΙΑΣ
ΤΡΙΤΗ 9 ΙΟΥΛΙΟΥ 21.00 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΙΔΑΛΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΕΙ ΣΤΙΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: **οργανισμό κληρονομιάς** **Eurobank** **ΕΤΕ** **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ** **αλφάμεγα** **ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΥΘΗΚΕ

ΧΟΡΗΓΟΙ: **οργανισμό κληρονομιάς** **SALAMIS** **ΔΕΛΤΑ** **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΛ**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: **LOVE** **W** **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΟ ORIGINAL SUV JEEP RENEGADE

Jeep

Καθηλωτική ληστεία α λα ισπανικά

Ενα θρίλερ στα πρότυπα του «La Casa de Papel»

70 Πεντακοσάρικα ★★ ★
ΘΡΙΛΕΡ (2018)
Σκηνοθεσία: Κόλντο Σέρα
Ερμηνείες: Εμα Σουάρεζ, Νάταλι Πόζα, Χιούγκο Σίλβα

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Τα ισπανικά θρίλερ που μας έρχονται συνήθως τέτοια εποχή, επιστρέφουν και φέτος, αυτή τη φορά εμφανώς επηρεασμένα και από τη μεγάλη τηλεοπτική επιτυχία του «La Casa de Papel», του οποίου σύνοτμα περιμένουμε τον τρίτο κύκλο. Ο σκηνοθέτης Κόλντο Σέρα ενορχοπστρώνει μια γεμάτη σασπένς ιστορία (την υπογράφουν τρεις σεναριογράφοι), η οποία έχει για πρωταγωνίστρια μια φαινομενικά συνηθισμένη γυναίκα, η οποία θα κληθεί να κάνει ασυνήθιστα πράγματα.

Η Ρακέλ πηγαίνει στο υποκατάστημα μιας τράπεζας με μοναδικό σκοπό να εξασφαλίσει άμεσα το δάνειο 35.000 ευρώ που χρειάζεται για να μην αποχωριστεί την κόρη της, σε μια μυστηριώδη υπόθεση απαγωγής. Για κακή της τύχη όμως, και ενώ το δάνειο είναι έτοιμο να εγκριθεί, στην τράπεζα μπουκάρει ένα ζευγάρι αδιστακτων ληστών, πιάνοντας ομήρους τους πελάτες και φυσικά την ίδια. Καθώς η ώρα περνά και η αστυνομία κυκλώνει το κτίριο, η Ρακέλ αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, οι οποίες θα δείξουν πως είναι πολύ πιο ευφυής –και αποφασισμένη– από όσο είχαμε αρχικά μαντέψει.

Ο γρήγορος ρυθμός του μοντάζ σε συνδυασμό με την ανάλυση (κάποιων) χαρακτήρων είναι ένα από

τα στοιχεία που μας θυμίζουν το «La Casa de Papel», κατασκευάζοντας ένα φιλμ που βλέπεται επίσης απνευστί. Φυσικά, εδώ δεν υπάρχει η πολυτέλεια των πολλών επεισοδίων που χτίζουν τους διαφορετικούς ήρωες, όμως βρίσκουμε άλλες αρετές: η προσωπική ιστορία της Ρακέλ εγκιβωτίζεται έξυπνα μέσα στην κυρίως δράση, για να έρθει ξανά στην επιφάνεια προς το τέλος, δίκως πάντως την πειστικότητα που θα έδενε απόλυτα τα νήματα της πλοκής. Σε κάθε περίπτωση, η «μεταμόρφωση» της πρωταγωνίστριας είναι απολαυστική, όπως και η ερμηνεία μιας εκ των ληστών, σε ένα σενάριο που ξεκάθαρα γέρνει γενικώς προς τη γυναικεία πλευρά της κινηματογραφικής ζυγαριάς.

Χιούμορ και αμνηχανία

Κατά τα λοιπά, η ταινία περιέχει κι άλλες αναφορές, κυρίως κοινωνικού περιεχομένου: από την ταυτότητα και τα κίνητρα των ληστών μέχρι μια αφηρημένη κοινωνική «σαπίλα», η οποία υπονοείται ως αιτία διάφορων δεινών. Είναι φανερό πως όλα τα παραπάνω έρχονται κάπως άγαρμπα και δεν παντρεύονται πάντα ομαλά με τη δράση. Αλλωστε, από το φιλμ δεν λείπει ούτε το χιούμορ, που φτάνει πότε για να ελαφρύνει την κατάσταση και πότε για να προκαλέσει απλώς αμνηχανία. Ακόμα κι αυτό πάντως δεν ενοχλεί ιδιαίτερα, μιας και ο θεατής μένει την περισσότερη ώρα απορροφημένος στο παιχνίδι της αγωνίας και των ανατροπών που κρατούν καλά, σχεδόν μέχρι το τελευταίο πλάνο.

Ο θεατής μένει την περισσότερη ώρα απορροφημένος στο παιχνίδι της αγωνίας και των ανατροπών, που κρατούν καλά σχεδόν μέχρι το τελευταίο πλάνο.

HOME CINEMA

Μουσική ελεγεία φτιαγμένη από έναν μάστορα του είδους

Ο Τομ Γιορκ και η Νταζάνα Ροντιόνε πρωταγωνιστούν στο «Anima».

Anima ★★ ★ ★
ΜΟΥΣΙΚΟ (2019)
Σκηνοθεσία: Πολ Τομας Αντερσον
Ερμηνείες: Τομ Γιορκ, Νταζάνα Ροντιόνε

«**Παίζεται** καλύτερα δυνατά»: έτσι καταλήγει η περιγραφή που δίνει το Netflix για το «Anima», τη νέα μικρού μήκους ταινία του Πολ Τόμας Αντερσον και του Τομ Γιορκ, η οποία έχει εμφανιστεί εδώ και μερικές ημέρες και στην ελληνική εκδοχή της πλατφόρμας. Και έχει δίκιο, μιας και τα 15 λεπτά της διάρκειας του φιλμ είναι, εκτός των υπολοίπων, μια μουσική ελεγεία φτιαγμένη από έναν μάστορα του είδους. Ο επικεφαλής των Radiohead συνθέτει εδώ ένα άμεσα αναγνωρίσιμο μουσικό σκορ, ενώ ταυτόχρονα πρωταγωνιστεί

ο ίδιος μπροστά στην κάμερα του κορυφαίου Καλιφορνέζου σκηνοθέτη.

Στην ουσία δεν πρόκειται ακριβώς για βιντεοκλίπ, αν και η περιγραφή του παραπέμπει σε κάτι τέτοιο. Το πρώτο κομμάτι του φιλμ ξεκινάει μέσα σε έναν συρμό του μετρό, εκεί όπου ο Γιορκ μαζί με τους υπόλοιπους επιβάτες μιμείται σπασμωδικά κινήσεις και στάσεις βγαλμένες από την καθημερινή ρουτίνα των ανθρώπων, πάντα στον ρυθμό της μουσικής. Σταδιακά, οι κινήσεις και οι συμβολισμοί γίνονται πιο ανιγματικοί, καθώς μοιάζει να αποκτούν υπαρκτά ελαχίστο περιεχόμενο. Ο περιορισμός της ελευθερίας, ο κομφορμισμός, γενικότερα τα όρια που θέτουμε περισσότερο οι ίδιοι στον εαυτό μας παρά οποιοσδήποτε άλλος,

φαίνεται να απασχολούν σε αυτό το κομμάτι.

Το δεύτερο μέρος από την άλλη είναι σαφώς πιο προσωπικό. Εδώ ο πρωταγωνιστής Γιορκ ολοφάνερα συναντά τον έρωτα στο πρόσωπο μιας κοπέλας (Νταζάνα Ροντιόνε), με την οποία και ξεκινάει ένα χορευτικό παιχνίδι. Η μετάβαση από μια συλλογικού τύπου συνειδηση στον ελάχιστο πυρήνα των δύο ατόμων συμβαίνει και μουσικά: ο Γιορκ τροφοδοτεί με νότες –συνήθως ηλεκτρονικές– τις εικόνες που δημιουργεί ο Αντερσον. Ο τελευταίος σκηνοθετεί εδώ ένα όραμα πέρα από όσα μας έχει συνηθίσει και το κάνει προτάσσοντας τον μινιμαλισμό και τη σωματικότητα αντί για οποιαδήποτε σοφιστική ματιά. Το «Anima» βλέπεται και ακούγεται όντως δυνατά.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000	PIK2 ΤΗΛ.: 22862000	OMEGA ΤΗΛ.: 22477777	ANT1 ΤΗΛ.: 22200200	ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100	ALPHA ΤΗΛ.: 22212400	CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577	MOVIES BEST
23.05 Η σερβιτόρα (Waitress) 07.30 Θεία λειτουργία 10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυριακή κωμική σειρά. 11.10 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή με την Ελένη Ξένου. 11.40 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυριακή σειρά εποχής. 13.30 Αμύνοσθαι περί πάτρης Με τον Π. Κωνσταντίνου. 14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 14.15 ArtCafe, II - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού. ΕΙΛ4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή. Τετ - Α - Τετ - (Ε) «Θάναος Μικρούστακος» 17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή. 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.20 Βοήθεια γιατρέ μου - (Ε) Κυριώτικο σκετς, με τους Κώστα Βήκα, Χριστίνα Κυριάκου, κ.ά. 18.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 19.20 Πεταλούδα - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Σώτο Φιλίππιδη, Πάμο Χαραλάμπους, κ.ά. 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 21.05 Εκλογές στην Ελλάδα 23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 23.05 Η σερβιτόρα (Waitress) Ρομαντική κωμωδία, με τους Κέρι Ράσελ, Νέιθαν Φίλιον, κ.ά. 01.00 The Graham Norton Show Chat show. 02.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε) 03.00 Τετ - Α - Τετ - (Ε) 04.15 Σπίτι στη φύση - (Ε)	22.00 Smallville, VIII 07.30 Παιδική ζώνη α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Ταχυδρομικό τρενάκι δ. Παρέα με τον Ανδρέα ε. Πιμ και Πίμπα στ. Ντράκο ζ. Μπομπ ο μάστορας η. Οι Σούπερ Γουίνγκς θ. Τα παπούτσια της Φράνι ι. Η Μάρθα μιλά κ. Ο Σούπερ Γουάι 11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) 11.30 Παιδική ζώνη α. Παιχνιδούπολη β. Ταχυδρομικό τρενάκι γ. Ταχυδρομικό τρενάκι δ. Παρέα με τον Ανδρέα ε. Πιμ και Πίμπα στ. Ντράκο ζ. Μπομπ ο μάστορας η. Οι Σούπερ Γουίνγκς θ. Τα παπούτσια της Φράνι ι. Η Μάρθα μιλά κ. Ο Σούπερ Γουάι 15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) 16.00 Ι.Ο - (Ε) 16.30 Σειρά ντοκιμαντέρ. 16.30 Moka Malo - (Ε) Ντοκιμαντέρ για την ιστορία του καφέ. 17.30 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή με την Ελένη Ξένου. 18.00 FIFA Women's World Cup 2019 Τελικός 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική) 20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική) 20.20 Unlocking the Past - (Ε) Επεισόδιο 3ο. 21.00 The Graham Norton Show Chat show. 22.00 Smallville, VIII - (Ε) Νεανική σειρά. 23.30 Οι Σεφ (Chefs) Ξένη σειρά. 00.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε) 00.45 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ	22.45 Λάρισα εμπιστευτικό 05.30 Τώρα... ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη. 09.45 Για πάντα παιδιά - (Ε) Κωμική σειρά. 10.45 Celebrity Travel - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 11.45 FAKATEΤΟΥΣ (Best Of) Σατιρική εκπομπή. 12.45 Life is a beac-Πρεμιέρα Ταξιδιωτική εκπομπή με τους Χάρη Κιγιαδδάκη, Αλέξανδρο Προκοπάκη, Γιάννη Βαρελά. 13.55 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και την Ιωσήφίνα Τζουγανάκη. 15.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 17.00 Για την παρέα... Best of Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Νίκο Μουτσινά. 18.00 OMEGA NEWS 18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταρομουντά. 19.10 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε) Κωμική σειρά. 20.10 OMEGA NEWS 21.05 Fars Attack - (Ε) Σατιρική εκπομπή. 22.00 Το νησί Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Λέκου, Τάσο Νούσια, κ.ά. 22.45 Λάρισα εμπιστευτικό Ελληνική κωμωδία, με τους Τάσο Κωστή, Κατερίνα Παπουτσάκη, κ.ά. 00.40 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε) 01.40 Hannibal - (Ε) 02.40 DanSing Junior - (Ε) 05.00 UNA Fatsa - (Ε)	21.20 La Pasta Pomilwri 06.10 Πρωινή ενημέρωση 06.40 Πλάκα μου κάνεις - (Ε) Κωμική σειρά. 07.30 Δείξε μου τον φίλο σου Κυριακή κωμική σειρά. 08.30 Santa Γιολάντα - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 09.20 Your Face Sounds Familiar Ψυχαγωγική εκπομπή. 12.00 Thrive Εκπομπή ευεξίας, με τη Ζέτα Δούκα. 12.30 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία. 13.20 Το κοροϊδάκι της δεσποινίδος Ελληνική κωμωδία. 14.50 Κωνσταντίνου και Ελένης Κωμική σειρά. 15.45 Εσύ... στον κόσμο σου Κωμική σειρά. 17.20 Την πάτσα - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10' 18.10 Συνέχεια της σειράς 18.40 La Pasta Pomilwri 2 - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 20.20 Τα νέα του ANT1 21.20 La Pasta Pomilwri - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 22.15 Εσύ... στον κόσμο σου Κωμική κωμική σειρά. 23.15 American Pie: Reunion Κωμωδία, με τους Τζέισον Μπιγκς, Άλison Χάνιγκαν, κ.ά. 01.00 Τίτλοι ειδήσεων 01.10 Τρίχες - (Ε) Κωμική σειρά. 02.00 Τα μαχαίρωματα - (Ε) 02.50 Μαύρος ικεανός - (Ε) 03.40 Τα νέα του ANT1 - (Ε) 04.30 Λίφτινγκ - (Ε) 05.20 Εκπαιδευοντας Μπάμπη	21.25 Super Music Awards 05.20 Τα χρυσάψαρα - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 05.50 Θα γυρίσει ο τροχός - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 06.20 Λάθος, κέρδιες! - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τη Γιώτα Δαμιανού. 07.00 Όσο έχω εσένα - (Ε) Κωμική σειρά. 08.20 Κόκκινο ποδόλατο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής. 09.00 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 10.00 Στο χωρκόν μας - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 10.40 Παντρεμένοι κι οι δυο Κυριακή κωμική σειρά. 11.40 Εύκολα και σπτικά Εκπομπή μαγειρικής. 12.20 Έχεις τη δύναμη Μικρά ντοκιμαντέρ με τη Κρίστη Παπαδοπούλου. 13.00 Super Music Awards 2019 Μουσικά βραβεία. 17.40 Γεγονότα σε συντομία 17.50 Εθνικές Εκλογές Ελλάδα Σύνδεση με ΣΚΑΪ. 20.20 Τόρες στα γεγονότα 21.15 Έχεις τη δύναμη Μικρά ντοκιμαντέρ με τη Κρίστη Παπαδοπούλου. 21.25 Super Music Awards 2019 Μουσικά βραβεία. 01.00 Γεγονότα σε τίλους 01.10 Εθνικές Εκλογές Ελλάδα Σύνδεση με ΣΚΑΪ. 04.00 Ζωή ποδόλατο - (Ε) Κοινωνική σειρά. 05.00 Σε φόντο κόκκινο - (Ε) Δραματική σειρά.	21.15 Monster in law 06.15 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 07.00 60' Ελλάδα - (Ε) Με τον Νίκο Μάνεση. 08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά. 10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή. 13.00 Κοινωνική σειρά αποτελών επείσοδιων. 14.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου. 14.20 Η φαμίλια - (Ε) Κυριακή κωμική σειρά. 16.15 Μην αρχίζεις τη μουρούρα - (Ε) Κωμική σειρά. 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.00 Έλα στη θέση μου, III Κωμική σειρά. 19.30 Το σόι σου - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά. 20.15 ALPHA NEWS 21.15 Monster in law Κωμωδία, με τους Τζέινφερ Λόπεζ, Τζέιν Φόντα, κ.ά. 22.50 Κάρμα - (Ε) Κοινωνική σειρά αυτοτελών επεισοδίων. 23.30 Μετά τα μεσάνυχτα Εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη. 01.00 Ιστορίες του αστυνομικού Μπέκα Αστυνομική σειρά. 02.30 World party - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 03.45 10η εντολή - (Ε) Αστυνομική σειρά. 04.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)	07.00 Τηλεαγορά 08.35 Μικροί ντετέκτιβ 10.25 Ξένη ταινία 12.15 Ο τετραπέρατος 14.00 Τηλεαγορά 15.20 Η τύχη μου τρελάθηκε 17.00 Τηλεαγορά 19.15 Μια απίθανη πτήση 21.00 Ξένη ταινία 23.00 Murder In The First 01.25 American Sniper 03.00 Ξένη ταινία TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000 06.30 Παιδική ζώνη 08.30 Άστρα είναι θα περάσουν! 09.30 Cook Eat - (Ε) 11.00 Τηλεαγορά 13.00 Μόνο για σένα - (Ε) 14.00 Express weekend 16.30 Τηλεαγορά 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 18.45 Ταξίδι γεύσεων 19.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 19.40 ANNITA Airlines 21.30 Το ταξίδι της ζωής 22.30 Aurora Borealis 00.30 Ξένες σειρές 03.15 Video Clips SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126 12.00 Oggy & The Cockroaches 13.00 Angels Friends 14.00 Glimmies 15.00 Nonty 15.30 Maya The Bee 16.00 Heidi 16.30 Horseland 17.00 Rabbids, II 17.30 Puppy In My Pocket 18.00 Oggy & The Cockroaches 18.30 The Owl 19.00 Popples 19.30 Glitter Force 20.00 Digimon Fusion 21.00 Pacman 22.00 Super Mario 23.00 Extreme Dino	21.00 Kodachrome 08.30 Yours, Mine & Ours 10.00 Warsaw '44 12.05 Baby Sellers 13.35 The Black Prince 15.40 Thinspiration 17.15 Secret Life Of Marilyn Monroe (Part 2) 18.50 Dead Man Walking 21.00 Kodachrome 23.00 ...First Do No Harm 00.45 Chrysalis 02.30 Harry & Meghan: Becoming Royal GREEK CINEMA 22.00 Γοργόνες και μάγκες 06.40 Φτωχαδάκια και λεφτάδες 08.10 Δύο κόσμοι 09.25 Ο μεθυστάκος 11.15 Το αμαζάκι 13.05 Ο άγνωστος εκείνης της νύχτας 15.20 Ένας μάγκας στα μπουζούκια 17.20 Ραντεβού με τον έρωτα 18.45 Το λεβεντόπαιδο 20.20 Λατέρνα, φτώχεια και φιλότιμο 22.00 Γοργόνες και μάγκες 23.45 Πατρίς, ληστεία, οικογένεια 01.10 Η Νάνου την ψώνισε

Από παιδιΐ άνθιζα όταν τραγουδούσα

Η Μαρία Φαραντούρη μιλάει για τα δύσκολα χρόνια της ζωής της, τους γονείς της και τη συναυλία στις 10 Ιουλίου στο Ηρώδειο

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

«**Ελα, θα κάνω** εγώ τη Λέιντι Γκάγκα κι εσύ τον Μπράντλεϊ Κούπερ, όπως στο «Shallow», αστειεύτηκε η Μαρία Φαραντούρη στις πρόβες με τον Γιάννη Στάνκογλου για τη μεγάλη συναυλία της με τίτλο «Πάμε σινεμά;» στις 10 Ιουλίου στο Ηρώδειο. Και όταν το θυμάται, γελάει με την καρδιά της. «Έχει ωραίο πχόχρωμα, αλλά τις πρώτες ημέρες δίσταζε να αφεθεί στη μουσική», λέει για τον καταξιωμένο ηθοποιό που ανέλαβε τον ρόλο του αφηγητή στο μεγάλο ταξίδι τους στον ελληνικό και τον ξένο κινηματογράφο.

Τραγούδια που αγαπήσαμε από θυληκές παλιές ταινίες, όπως η «Καζαμπλάνκα», Breakfast at Tiffany's, Johnny Guitar, «Ορφές Νέγκρο», «Αρώμα γυναίκας», «Ο άνθρωπος που γνώριζε πολλά», «Γκίλντα», «Τα φώτα της ράμπας», «Ο πρωτάρης», «Εβίτα», «Υπόθεση Τόμας Κράουν», «Φαίδρα», «Ζ», «Αμέρικα Αμέρικα», «Ταξίδι στα Κύθηρα», «Bohemian Rhapsody» κ.ά. Οι δημιουργοί τους ένας κι ένας: Νίνο Ρότα, Μισέλ Λεγκράν, Χένρι Μαντσίνι, Νικόλα Τσάπλιν, Αντριου Λόιντ Γουέμπερ, Φρέντι Μέρκουρι, Σάμιον και Γκαρφάνκελ, Μίκης Θεοδωράκης, Μάνος Χατζιδάκις, Σταύρος Ξαρχάκος, Μίμης Πλέσσας, Ελένη Καραϊνδρου, Σταμάτης Κραουνάκης κ.ά.

Η διεθνής ερμηνεύτρια με την πλούσια κοντράλτο φωνή θα πει και αρκετά απρόσμενα τραγούδια, όπως το «Skyfall» της Αντέλ από την ομώνυμη ταινία του Τζέιμς Μποντ. Αλλά και το «Ένα πρωινό» των Σταύρου Ξαρχάκου - Γιώργου Παπαστεφάνου για «Τα κορίτσια στον ήλιο». Το σπαρακτικό «Αυτή η νύχτα μένει» του Σταμάτη Κραουνάκη είναι κι αυτό στο πρόγραμμα, μαζί με το ανάλαφρο «Que sera, sera» από τα αγαπημένα τραγούδια των δύσκολων παιδικών της χρόνων.

«Στα μέσα της δεκαετίας του '50 στη Νέα Ιωνία τρέχαμε όλα τα πιστορίκια σε ένα λόφο όπου λειτουργούσε ένα θερινό σινεμά για να δούμε λαθραία ταινίες. Η «Πριγκίπισσα Σίσου» ήταν από τις πιο χαρακτηριστικές που θυμάμαι, η ρομαντική δραματική «Καζαμπλάνκα» επίσης. Μαγεύοιμουν και όταν επέστρεφα στο σπίτι προσπαθούσα να φτιά-

“

Στη Φίνος Φιλμ καλούσαν παιδιά να τραγουδήσουν σε ταινίες. Ένα απ' αυτά ήμουν κι εγώ, και μάλιστα εμφανίζομαι σε δύο πλάνα στα «Χτυποκάρδια στο θρανίο» με την Αλίκη Βουγιουκλάκη.

Ξω τον δικό μου κινηματογραφικό κόσμο που πάντα είχε μουσική. Εφτιαχνα μουσικές προσπαθώντας να βρω εικόνες από μεγάλους έρωτες, ό,τι βλέπαμε από τη Ρίτα Χέιγουορθ, την Ινγκριντ Μπέργκμαν, τη Ρόμι Σνάιντερ», λέει η δημοφιλής ερμηνεύτρια στην «Κ».

Η ασθένεια

Οι αναμνήσεις δεν είναι πάντα ευχάριστες. Στα παιδικά της χρόνια είχε χτυπηθεί από την πολιομυελίτιδα. «Ήταν η εποχή που έπεσε επιδημία και δεν προλάβαμε να κάνουμε όλοι το εμβόλιο. Ήταν οδυνηρά στο σανατόριο. Ερχονταν οι γονείς μου, μου φώναζαν Μαιρούλα, κι εγώ τους έβλεπα από το παράθυρο. Όταν βγήκα, μου πήρε καιρό να μιλήσω, είχα χάσει τη λαλιά μου. Οι δικοί μου είχαν τρελαθεί από τη στενοχωρία. Είχα έναν πατερούλη πολύ ευαίσθητο που μου τραγουδούσε καντάδες, μου έβαζε να ακούω ραδιόφωνο – ήταν από την Κεφαλονιά και η μαμά από τα Κύθηρα. Ένα μεσημέρι που η μητέρα μαγειρεύε, εκείνος με είχε στα γόνατά του και μου τραγουδούσε πίνοντας ένα ποτηράκι κρασί. Τότε είπα την πρώτη λέξη: κρασί! Η μουσική έγινε ανάγκη για μένα».

Η διεθνής ερμηνεύτρια θα πει και απρόσμενα τραγούδια, όπως το «Skyfall» της Αντέλ από την ομώνυμη ταινία του Τζέιμς Μποντ.

Στα 11 έκανε εγχείρηση στο Ασκληπιείο της Βούλας. «Πώς άντεξα! Μας έδιναν μορφίνες για να αντεπεξέλθουμε. Ευτυχώς δεν έβαλα σίδερα για μεγάλο διάστημα. Στη Βούλα έβλεπα τους γονείς, τους επέτρεπαν να έρθουν στον θάλαμο που είχε γύρω στα 50 παιδιά. Αν δεν είχα τη μουσική ως διέξοδο, ίσως ήμουν ένα τραυματισμένο ψυχικά παιδί».

Οι γονείς της, ο Γεράσιμος και η Ελένη, βοήθησαν πολύ «γιατί και οι δυο ήταν άνθρωποι του μελκάντο, αγαπούσαν τις καντάδες. Τις Κυριακές που καλούσαν τους συγγενείς, με έβαζαν να τραγουδάω επιτυχίες της εποχής. Η μαμά μου τραγουδούσε ό,τι άκουγε στο ραδιόφωνο. Ξαν χαρακτηρισ άμουν κλειστό παιδί αλλά άνθιζα όταν τραγουδούσα».

Από τα καλλιφωνα παιδιά της

Στα 11 η Μαρία Φαραντούρη έκανε εγχείρηση στο Ασκληπιείο της Βούλας. «Πώς άντεξα! Μας έδιναν μορφίνες για να αντεπεξέλθουμε».

Νέας Ιωνίας, στα 14 της επιλέχθηκε από τη Φίνος Φιλμ. «Συνικά καλούσαν παιδιά με καλές φωνές να τραγουδήσουν σε ταινίες. Ένα απ' αυτά ήμουν κι εγώ, και μάλιστα εμφανίζομαι σε δύο πλάνα στα «Χτυποκάρδια στο θρανίο» με την Αλίκη Βουγιουκλάκη. Στα γυρίσματα που έγιναν στον αύλειο χώρο σχολείου στο Μαρούσι, μας πήγαν όλα τα κορίτσια της γειτονιάς με πούλμαν από τη Νέα Ιωνία. Καθόμουν στην τάξη, στο θρανίο όπου στην ταινία φαίνεται ένα μπουγιό κοριτσιών να τραγουδάει Χατζιδάκι. Όλες φυσικά θαυμάζαμε τη Βουγιουκλάκη. Εκεί την είδαμε πρώτη φορά από κοντά, ήταν γλυκιά και προσιτή».

Ο Θεοδωράκης

Εφηβη ακόμη συμμετείχε στη χορωδία του Συλλόγου Φίλων της Ελληνικής Μουσικής, το ιστορικό φυτώριο νέων καλλιτεχνών (Λοϊζος, Μαρκόπουλος, Σαββόπουλος, Λεοντής κ.ά.) που έδωσε νέα πνοή στο ελληνικό τραγούδι. Εκεί, σε μια εκδήλωση του ΣΦΕΜ το 1963, την άκουσε ο Μίκης Θεοδωράκης να τραγουδά τον «Καπνό». Επειτα της έδωσε το «Ματωμένο Φεγγάρι» σε στίχους Νίκου Γκάτσου, που γράφτηκε για την ταινία «Το Νησί της Αφροδίτης» του Χαρίλαου Παπαδόπουλου και πχογραφήθηκε το 1966.

Μετά το πραξικόπημα, η Μαρία Φαραντούρη ανταποκρίθηκε στην

προτροπή του Θεοδωράκη να φύγει στο Παρίσι μαζί με άλλους μουσικούς. Το κρυφό μήνυμα ήταν γραμμένο σ' ένα χαρτάκι από μαστίχα. Εικοσάχρονη μόλις, εκείνη δεν δίστασε. Και σύντομα έγινε σύμβολο αντίστασης και ελπίδας τραγουδώντας αφιλοκερδώς σε πλήθος συναυλιών, με τα έσοδα να διοχετεύονται στην αντιδικτατορική δράση. Σε μια τέτοια συναυλία γνώρισε τον τότε φοιτητή της Φιλοσοφικής στη Φλωρεντία και ποιητή Τηλέμαχο Χυτήρη, τον σύντροφο της ζωής της. Εκείνος τη συνόδευσε όταν την κάλεσαν στην Τσινεσιτά για μια ταινία του Ελληνοαμερικανού σκηνοθέτη Τζορτζ Κοσμάτου. «Θα τραγουδούσα τα “Ζαβαρακατρανέμια” του Γιάννη Μαρκόπουλου. Θυμάμαι ακόμη τη μέρα που πήγαμε για το συμβόλαιο και την πχογράφηση».

Σήμερα πηγαίνει σινεμά; «Οχι όσο θα ήθελα. Τον χειμώνα προσέχω να μη βρίσκομαι σε κλειστούς χώρους για να προστατέψω τη φωνή μου. Επειτα ταξιδεύω πολύ. Βλέπω όμως ταινίες στο σπίτι. Σινεμά συνήθως πηγαίνω το φθινόπωρο και την άνοιξη. Είδα την καινούργια ταινία του Λάνθιμου. Στην αρχή οι ταινίες του έμοιαζαν περίεργες. Ήταν ένα άκρως υπαρξιακό και περίεργο σινεμά που σε παραξένευε, αλλά μαρτυρούσε πως έχει ενδιαφέρον ο δημιουργός του. Η τελευταία του ταινία είναι πιο συμβατή, με τεχνική ματιά ιδιαίτερη, βλέπεις τη διαφορά από άλλους δημιουργούς. Χαίρεσαι που είναι ένας Έλληνας ο οποίος άνοιξε τα φτερά του και στο μέλλον θα πάει ακόμη καλύτερα».

Στη συναυλία στο Ηρώδειο μαζί της θα τραγουδήσουν ο Θεοδωράς Βουτσικάκης και η Κορίνα Λεγάκη. Συμπράττει η Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ, με μάεστρο τον Αναστάσιο Συμεωνίδη και σολίστ τον πανίστα Χρίστο Παπαγεωργίου, ο οποίος υπογράφει τις ενορχηστρώσεις με τον Κώστα Κλάββα. Τα κείμενα της αφήγησης επιμελήθηκε ο κριτικός και ιστορικός μουσικής Γιώργος Μονεμβασιίτης.

Τρεις μέρες μετά, στις 13/7, η Φαραντούρη είναι καλεσμένη του Τσαρλς Λόιντ στο Σάνι Φέστιβαλ της Χαλκιδικής, ενώ στη διεθνή αγορά κυκλοφόρησε πρόσφατα από την ECM ο δίσκος της «Beyond the borders».

Η τέχνη είναι ο δημόσιος χώρος των αισθημάτων

Ο Γιάννης Ψυχοπαίδης μιλάει για τις πηγές έμπνευσης των δύο εκθέσεών του στον Πόρο και τα μηνύματα που θέλει να περάσει

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στον Πόρο, με μια διπλή έκθεση, ο καταξιωμένος καλλιτέχνης συνομιλεί με το περιβάλλον του. Από τη μια η έκθεση «Λεμονοδάσος - Ημερολόγια ενός καλοκαιριού» που εκτίθεται μέχρι τις 24.7 στην Γκαλερί Citronne, σε επιμέλεια της δρος Ιστορίας της Τέχνης Τατιάνας Σπινάρη-Πολλάλη. Από την άλλη στο Αρχαιολογικό Μουσείο η έκθεση «Το αλφάβητο - Αρχαϊκό Παλιμψηστο», σε συνεργασία με την γκαλερί και την Εφορεία Αρχαιοτήτων, που θα διαρκέσει έως το τέλος του Σεπτεμβρίου. Και στις δύο εκθέσεις ο καλλιτέχνης συνομιλεί με τα προσωπικά του βιώματα, είτε αυτό αφορά το «Λεμονοδάσος» του Κοσμά Πολίτη ή την αναζήτηση ενός νέου κώδικα που θα ενώσει τη σκέψη και τα συναισθήματα των ανθρώπων πάνω στις ίδιες πανανθρώπινες αξίες.

– Εκθέτετε πάλι στον Πόρο;

– Ο Πόρος μου δίνει πάλι την ευκαιρία, τη χαρά να εξερευνήσω τι είναι αυτός ο τόπος που γεννά τόσο μεγάλα συναισθήματα. Το νήμα που ζητούσα, για παράδειγμα, και δεν είχα βρει μέχρι τότε στην πρώτη μου έκθεση ήταν η παρουσία του Σεφέρη που έγραψε

Αυτό που απειλείται περισσότερο σήμερα είναι κατ' αρχήν ο ορθός λόγος. Δηλαδή μια αίσθηση να χάνουμε το νήμα, να μην μπορούμε να ξεκαθαρίσουμε τι είναι το ουσιώδες και τι δεν είναι.

στη Βίλα Γαλήνη το 1946 τη σειρά της «Κίχλς» και έτσι γεννήθηκε μια ολόκληρη έκθεση με τίτλο «Ο Ηδονικός Ελληνισμός». Ετσι και τώρα, σε αυτή την έκθεση, η έμπνευση ήρθε από την πίσω πόρτα, από τη λογοτεχνία, από τον Κοσμά Πολίτη με αυτό το πολύ εμβληματικό μυθιστόρημα, με τίτλο «Λεμονοδάσος». Σήμερα μας φαίνεται περίπου κοινότοπο, αλλά τότε για τα ήθη της εποχής ήταν μια απελευθέρωση αισθημάτων, ελευθερών σχέσεων, μια ελευθεριακή σχέση των ανθρώπων σε όλα τα επίπεδα. Ήταν και βέβαια σαν να καταγράφκε για πρώτη φορά μέσα στη λογοτεχνία αυτός ο καινούργιος ανθρώπινος τύπος. Της γυναίκας, του άνδρα, των νέων ανθρώπων, με μια καινούργια αντίληψη, απε-

«Και το Λεμονοδάσος και το αλφάβητο λειτουργούν ως μεταφορές κωδίκων για πράγματα που χάνονται», λέει ο Γιάννης Ψυχοπαίδης.

λευθερωμένη και αντισυμβατική. Το λεμονοδάσος από τη μια πλευρά είναι η απελευθερωμένη σχέση των ανθρώπων και από την άλλη είναι η αποκάλυψη μιας φύσης η οποία σου δίνει την αίσθηση της πρωτογένειας, ενός παραδείσου που είναι δίπλα σου στην πραγματικότητα. Οι Ποριότες τον αισθάνονται σαν φυσική τους προ-

έκταση, η φυσική τους ουτοπία που είναι πραγματικότητα.

– Για να τον φέρντε και στο σήμερα, αγγίζει μέσα σας κάτι πολύ επίκαιρο;

– Εγώ το συνδυάζω με την έκθεση που κάνω παράλληλα στο Αρχαιολογικό Μουσείο. Οπου και εκεί με τελείως διαφορετικές κατηγορί-

ας έργα και μια άλλη καλλιτεχνική οικογένεια δείχνεται εκεί –αλλά είναι τα δικά μου κομμάτια έτσι και αλλιώς– και εκεί διάλεξα να δείξω μια σειρά από έργα που είναι τα γράμματα της αλφαβήτου. Είναι σαν βιβλία που αντιστοιχούν σε ένα γράμμα της αλφαβήτου, και εκεί, όπως και στο λεμονοδάσος, το αίτημα, η επιθυμία είναι να βρεθεί κάτι το οποίο να είναι απείριστο, λιτό, πρωτογενές και αρχικό. Η αίσθηση είναι ότι πάμε να διώξουμε από πάνω μας ό,τι είναι περιττό και να αισθανθούμε πως μπορούμε να ορίσουμε τα πράγματα μέσα από μια καινούργια αίσθηση καθαρότητας, λιτότητας, αξιών που σήμερα βρίσκονται σε απόλυτη κατάρρευση, υπονόμηση ή εξαφάνιση θα έλεγα.

– Τι απειλείται σήμερα περισσότερο;

– Αυτό που απειλείται περισσότερο σήμερα είναι κατ' αρχήν ο ορθός λόγος. Δηλαδή μια αίσθηση να χάνουμε το νήμα, να μην μπορούμε να ξεκαθαρίσουμε τι είναι το ουσιώδες και τι δεν είναι. Αυτό που απειλείται είναι μια επικοινωνία που έχει χάσει το εσωτερικό της μέτρο. Και το λεμονοδάσος και το αλφάβητο λειτουργούν ως μεταφορές κωδίκων για πράγματα που χάνονται. Όπως λέει και η Δημούλα, έχει καθεί η συνισταμένη των

κραδασμών. Ακριβώς επειδή μιλάμε για την τέχνη, η τέχνη είναι ο δημόσιος χώρος των αισθημάτων. Και εκεί πέρα θα μπορούσε να συντελείται αυτό που ιδιωτικά παραμένει μια ατομική κυψέλη, να μπορεί να έχει τον χαρακτήρα μιας κοινότητας, μιας συλλογικότητας, μιας δύναμης πλαισίου. Με ανθρώπινους όρους, να φανερώνεται εκεί μέσα ο σεβασμός για την προσωπικότητα του άλλου.

– Σαν να έχει πάψει να είναι το σημαντικό ο άνθρωπος;

– ‘Η σαν να έχει πάψει να είναι αυτό το σημαντικό και την ίδια στιγμή να είναι πολύ σημαντικό ο άνθρωπος ως άτομο. Ένα τυπικό χαρακτηριστικό είναι αυτό που λέμε το ίδιον όφελος. Είναι συμφέρον. Απειλείται αυτός ο τύπος που από την ελευθερία του Κοσμά Πολίτη έχει φτάσει σε μιαν αυθαιρεσία και σε μια αδυναμία συνεννόησης.

– Ξαναγυρνώντας στην έκθεση, γιατί βάλατε μαύρο φόντο στα έργα;

– Το μαύρο δεν τοποθετήθηκε εκεί τυχαία. Για μένα είναι ο χώρος της σκέψης που είναι πολύ σημαντικό να τοποθετείται πλάι σε οτιδήποτε είναι φυσικό. Δεν είναι το κενό, ίσα ίσα είναι το εσωτερικό, η πνευματικότητα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ LOGICOM

Οι νέες τεχνολογίες με την τεχνητή νοημοσύνη, τη ρομποτική, το Διαδίκτυο των Πραγμάτων και τους αλγόριθμους γίνονται μέρος της ζωής μας και, δρομολογώντας νέες εργασιακές σχέσεις, πολλαπλασιάζουν τις ευκαιρίες και διευρύνουν τις επαγγελματικές προοπτικές.

Η Logicom στηρίζει τους νέους μας στο νέο ψηφιακό κόσμο και προσφέρει 15 υποτροφίες σε άριστους φοιτητές για να αποκτήσουν Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών (Master's Degree) στους τομείς:

- Cloud Computing ○
- Artificial Intelligence ○
- Big Data Analytics ○
- Cybersecurity ○
- Internet of Things ○
- Machine Learning ○
- Blockchain ○

Ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων μέχρι:
31 Ιουλίου 2019

Πληροφορίες & αιτήσεις:
logicom.net/scholarships/

#logicomscholars

proud of encouraging excellence